

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MECMU'A-İ GAZELİYYAT (22 Sel 2154)
İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Çiğdem AKKAYA

Niğde
Temmuz, 2024

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

MECMU'A-I GAZELİYAT (22 Sel 2154)
İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Çiğdem AKKAYA

Danışman: Prof. Dr. Ziya AVŞAR

Üye : Prof. Dr. Bekir ÇINAR

Üye : Doç. Dr. İncinur ATİK GÜRBÜZ

Niğde
Temmuz, 2024

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Mecmu'a-i Gazeliyyat (22 Sel 2154) İnceleme” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

20/08/2024

Çiğdem AKKAYA

ÖN SÖZ

Mecmualar kimi zaman tek bir şairin eserini toplarken çoğu zaman çeşitli şairlerin en beğenilen şiirlerini bir araya getirir. Zira şiir mecmuaları, şiir atlası niteliği taşır. Şairler arasında bağ kurar ve edebî geleneğin devamlılığını sağlar. Bu mecmuada nadide eserleri bugünün ouyucusuna arz edip geçmişin edebî kudretini gözler önüne sermek niyetindeyiz.

Bu çalışmada Edirne Selimiye Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bulunan (22 Sel 2154) numaralı Mecmû'a-i Gazaliyat adlı eser iki ana başlık altında incelenmiştir. Birinci bölüm Transkripsiyon Harfleri ve MESTAP Tablosu ikinci bölüm ise Giriş, Mecmua Metni ve Kaynakça'da oluşmaktadır. Bu mecmuaki seçkiler MESTAP projesinin usulüne uygun şekilde analiz edilmiştir.

Metinlerin bilimsel imlâsında Prof. Dr. Ziya AVŞAR'ın "Tenkitli Metin Neşrinde İmla Sorunu Üzerine Yeni Düşünce Ve Öneriler" adlı makalesindeki önerilere uyulmuştur. Çalışmamda desteğini esirgemeyen sayın danışmanım Prof. Dr. Ziya AVŞAR'a teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MECMU'A-İ GAZELİYYAT (22 Sel 2154)
İNCELEME

AKKAYA, Çiğdem
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ziya AVŞAR
Eylül 2023, 451 Sayfa

Mecmualar bilinmezlik iksiri taşıyan bir ayna metaforudur. Tezkireler; şairlerin o dönemde favori şiirlerinin tespit edilmesinde, bazı şiirlerin varyantlarının bulunmasında ve bazen divan, mecmua, ya da tezkirelerde zikir edilmeyen şairlerin ortaya çıkmasında büyük rol oynar. En çok dinlenen şair listesini de bulmak mukabildir. Nitekim mecmualar bize toplumun özünü nakış nakış işleyen zanaatkârdır. Menfaat kaygısı taşımadan kuşaktan kuşağa aktarılan bu cevher hakkında çalışmalar yapılmakta ve yapılmaya devam etmektedir.

Klasik Türk Edebiyatının önemli kaynakları arasında yer alan Mecmû'a-i Gazeliyat gerek yazıldığı dönemin arka planını vermesi gerekse birçok şairin orijinal şiirlerine ulaşılması açısından ciddi bir önem taşır. Çalışmamızda Kafzade Fa'izi' ye ait çok sayıda şiir bulunmaktadır. 17. Yüzyıl şairlerinin ağırlıkta olduğu bir mecmuadır. Zira bu tip mecmualar şairlerin seçilmiş şiirlerinde örnekler ihtiva eder. Bu örnekler arasında şairlerin divanına girmemiş şiirler de görülebilir. Mecmuada seçilen şiir örnekleri hangi yüzyılda hangi şairlerin daha çok beğenildiğini ve okunduğunu gösterir. Bu çalışmada henüz hangi şairlerin bulunduğu belli değildir. Çalışmamız tamamlandıktan sonra şiirler bilim alemine kazandırılacaktır.

Çalışmamızda Şiir Mecmualarını Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında ele alınacak şiirlerin ve şairlerin tasnifi yapılacak ve mecmuanın transkripsiyonlu metni verilecektir. Hazırlanan tez bu projede belirtilen kriterlere uygun olarak sisteme işlenecektir. Ayrıca diğer mecmualara model olması açısından da incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, Gazel, Bağdatlı Ruhi, Kafzade Faizi

ABSTRACT
MASTER'S THESIS

MECMU'A-İ GAZELİYYAT (22 Sel 2154)
ANALYSIS

AKKAYA, Cigdem
Turkish Language and Literature Administration
Supervisor: Prof. Dr. Ziya AVŞAR
September 2023, 451 Page

Journals are a mirror metaphor that carries the elixir of obscurity. Tezkires; It plays a major role in determining the favorite poems of poets at that time, finding variants of some poems, and sometimes the emergence of poets who were not mentioned in divan, journal, or tezkires. It is also possible to find the list of the most listened poets. As a matter of fact, magazines are craftsmen who embroider the essence of society for us. Studies are carried out and continue to be done about this ore, which has been transferred from generation to generation without any interest concerns.

Mecmû'a-i Gazaliyat, which is among the important sources of Classical Turkish Literature, is of great importance in terms of both giving the background of the period in which it was written and reaching the original poems of many poets. In our work, there are many poems belonging to Bağdatlı Ruhi and Kafzade Fa'izi. It is a journal dominated by 17th century poets. Because this type of magazines contain examples of selected poems of poets. Among these examples, poems that were not included in the divan of poets can also be seen. The poem samples selected in the journal show which poets were most admired and read in which century. It is not clear which poets are included in this study. After the completion of our study, the poems will be brought to the scientific world.

In our study, the poems and poets that will be discussed within the scope of the Systematic Classification of Poetry Magazines Project (MESTAP) will be classified and the transcribed text of the magazine will be given. The thesis prepared will be entered into the system in accordance with the criteria specified in this project. It will also be examined in terms of being a model for other journals.

Keywords: Journal, Gazel, Bağdatlı Ruhi, Kafzade Faizi

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
BİRİNCİ BÖLÜM	v
TRANSKRİPSİYON HARFLERİ	v
GİRİŞ	1
MECMU' A METNİ.....	2
2.BÖLÜM	377
MESTAP TABLOSU.....	377
SONUÇ.....	444
KAYNAKÇA.....	448
ÖZGEÇMİŞ.....	451

BİRİNCİ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYON HARFLERİ

ا (ā)	a, ā	ص	ṣ
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ẓ, ḍ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	ʿ
ث	ṯ	غ	ġ
ج	c, ɟ	ف	f
چ	ɟ	ق	q
ح	ħ	ك	k, g, (ñ)
خ	ħ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	ẓ, ḍ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ṣ	ی	y, ı, i, ī
		ء	ʾ

GİRİŞ

Şiir mecmuaları edebiyat tarihimizde, yazıldıkları dönemin edebi zevkini vermesi, kayıp olan eserleri gün yüzüne çıkarması, şairlerin herhangi bir sebeple divanlarına almadıkları şiir veya yazıları ihtiva etmesi ve divanı olmayan şairlerin şiirlerine yer vermesi açısından oldukça önemli eserlerdir. Mecmû'a-i eş'âr ve Mecmû'a-i devavin ismiyle derlenen mecmualar genellikle bir tür el kitabı mahiyetinde olduğu için fazla rağbet görmüş ve Osmanlı dünyasında oldukça yaygınlaşmış bir türdür.

Klasik Türk Edebiyatının önemli kaynakları arasında yer alan Mecmû'a-i Gazeliyyat gerek yazıldığı dönemin arka planını vermesi gerekse birçok şairin orijinal şiirlerine ulaşılması açısından ciddi bir önem taşır. Zira bu tip mecmualar şairlerin seçilmiş şiirlerinde örnekler ihtiva eder. Bu örnekler arasında şairlerin divanına girmemiş şiirler de görülebilir. Mecmuada seçilen şiir örnekleri hangi yüzyılda hangi şairlerin daha çok beğenildiğini ve okunduğunu gösterir. Bu çalışmada henüz hangi şairlerin bulunduğu belli değildir. Çalışmamız tamamlandıktan sonra şiirler bilim âlemine kazandırılacaktır.

Amacımız bu yazıda öncelikle mürettip, okuyucu, muhteva, devrin edebî zevki, mecmua ile paydaş alanların ilişkisi, mecmuanın tertip edildiği bölge, mecmuanın birden fazla nüshasının olup olmaması, kimi şair, yazar ve aktarılan bilgiler açısından tek kaynak olması, imlası, arşiv malzemesi içermesi gibi merkez konular belirlenip bilim dünyasına kazandırılması sağlanacaktır.

Mecmualar Klasik Türk Edebiyatının önemli kaynaklarındandır. Şairlerin eserlerinde yer almayan birçok şiiri mecmualar yoluyla öğreniriz. Üzerinde çalışmak istediğimiz mecmua zengin örnekler içeren mecmualar arasındadır. Bu amaçla bilim dünyasına kazandırılması önemlidir. Çalışma ile şiir geleneğinin tarihsel gelişimi takip edilip dönem hakkında geniş bilgiye ulaşılması önemlidir. Mecmû'a-i Gazeliyyat gerek yazıldığı dönemin arka planını vermesi gerekse birçok şairin orijinal şiirlerine ulaşılması açısından önem arz etmektedir. Çünkü bu tip mecmualar şairlerin şiirlerinde en seçkin örnekleri ihtiva eder. Bazen de bu şiir örnekleri şairlerin divanlarında bulunmamaktadır. Bu durum bize divana girmeyen şiirlerin tespiti açısından önemlidir. Ayrıca mecmuada seçilen şiir örnekleri mecmuanın yazıldığı dönemde hangi şairin hangi şiirinin daha çok beğenildiğini gözler önüne serer.

Türk şiiri açısından değerli kaynaklar olan şiir mecmuaları sayesinde , edebiyat tarihlerindeki bir kısım bilgiyi netleştirmek ve zaman zaman da düzelterek yeni bilgiler eklemek de mümkün olmaktadır.Kısaca Türk şiirinin gelişimini, değişimini, geçirdiği merhaleleri tespitite, mecmualar özellikle seçme şiir mecmuaları ve nazire mecmualarının önemi oldukça fazladır. Çünkü şiir mecmualarında sadece şiirler bulunmaz. Mecmuanın boş sayfalarına ,derkenarlarına çeşitli dualar,tılsımlar, çeşitli ilaç terkip ve tarifleri , bazı din büyüklerinin duaları , padişah cülus ve ölüm tarihleri, türlü mektup ve suretleri, şecere kayıtları gibi bilgi notları ve kayıtları da yer alır.

MECMU' A METNİ

[Zahriyye]

1

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Feülün

Kebūterveş açup per arz-ı hālim

Temāşā eylesün bir demde çarhı

İrişdir menzil-i maqşūda yā Rab

Biḥaqqı ḥazret-i Ma'rūf-ı Kerhı

‘Ayn-ı şulṭan

ķınaķafā

tiryāk

gölbeşeker

dirhem

dirhem

dirhem

dirhem

2

6

1

25

Bu dört eczāyı ma'cūn eyleyip yigirmi dört sā'ate degin yiyip bitireler mübalāğa
istemeye mücerrebdır ğaflet mebaş

588

[1a]

2

Pendest Bīcān Bīşnev

Mef'ülü /Mefā'ilün /Mefā'ilün

Ey dilbeçe ārzūst müşevveş būden

Vez behr dü rüzī 'ömr-i nāhoş gerden¹

Mā hiç ü cihān vü ğam-ı şādī hiç

Hoş test ber eyā hīç hoş būden

3

Şā'ib

Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün/ Mefā'ilün

Befikr-i nistī hergiz nemī üftend mağrūrān²

Ki gerçi şūret-i mīkrāş lā dāred giribānhā

4

Beyit

Fāilātün /Ffāilātün /Fāilün

¹ Dizenin vezni bozuktur.

² Dizenin vezni bozuktur.

Mekke-yi şıdk-ı rızâda kıl maķām

El-muķadder lāyugabbir vesselam

5

Nābī

Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün

Bilin şehir-i Sitanbuldur rüsüm-i şīve vü nāzı

Kenārın dilberi nāzik de olsa nāzenin olmaz

6

‘Āşım

Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün

Kenārın sādedil mehrüsü yeğdir ülfete ‘Āşım

Sitanbul şehirinde ülfete meşreb-i bīvefāsından³

166+178+146+156+151+110+198+188+133+132+183+1789+198+162+172+602+12
2+124+222=6979 74

³ Dizenin vezni bozuktur.

[1a]

7

Müht-i Hümayûn

Sübâne'l-gâlibî'l-a'lâ

El haqqı yu'lî velâ yu'lâ

İş bu biñ yüz seksân sekiz senesinde imâme-yi tesbîh-i şühûr olan mâh-ı muharrem'ül-harâmîñ yigirmi toközuncu bâzâr irtesi gicesi ahşam ve yatsı beyne's-şalateyn sâ'at birde emr-i Bârî ile oğlumuz Muştafa Sa'dullâh dünyâya geldi. Haq Te'alâ tûl-i 'ömr şâlih 'amel 'âlim-i 'âmîl-i kâmil eyleye âmîn bihürmeti tâhâ ve yâsîn

[2b]

8

Dîvân-ı Rûhî

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

Muķîm-i kūyuñ eyler cennet-i a'lâya istignâ

Esîr-i kadduñ eyler kâmet-i tûbâya istignâ

Sen ol sulţân-ı 'âlîkadrsin kim âsitânuñda

Kemîne benden eyler devlet-i Dârâya istignâ

Nedür zâhid kaçınmak ihtilât-ı duhter-i rezden

İder mi kimse anuñ gibi rûh-efzâya istignâ

Bizi dünyâ için her dūna şanmañ eylerüz miñnet

Biz ol ‘āriflerüz kim eylerüz dünyāya istignā

Esīr-i derd-i ‘aşkuñ olduğu miḥnet yetişmez mi

Revā mı çāk bu deñlü **Rūḥī**-i şeydāya istignā

[2b]

9

Goft Rūḥī

Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün / Mefā’īlün

Ruḥundan zevk alan itdi gül-i ra'nāya istignā

Lebüñden mest olan kıldı mey-i şahbāya istignā

Tevāzu’ kıl maḥabbet ehline aġyāra serkeşlük

Eḥibbāya gerekdür meskenet ā’dāya istignā

Biz ey zāhid çıkarduk göñlimüzden māsivullāhı

‘Aceb mi eylesek dünyā vü māfīhāya istignā

Ne ‘uşşāka o kāfir iltifāt eyler ne aġyāra

Bir āfetdür ider ā’lāya u ednāya istignā

Tegāfül kılduġından ol perīnūñ çekme ġam **Rūḥī**

Saňa tenhā degül ancağ ider dünyāya istignā

10

Müfred

En lem emüt yevmü‘l-vedā’ tā seffen⁴

Lā tahsebūnī fi‘l-meveddeti munşıfen

11

Beyt

Fāilātün/ Fāilātün /Fāilātün/ Fāilün

Dās-ı Rüstemde felekde görinen şekl-i hilâl

Hâşıl-ı ömrini halkıñ bicmege âlet gibi

12

Beyt

Māh-ı nev şanmanuz keşkölüñ almış destine⁵

Nakd-i ‘ömri cerr içündür eyler abdāl-ı felek

⁴ Vezin bozuktur

⁵ İlk dize vezin bozuktur

[3a]

13

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

‘Aceb bilsem neden bīdār olur şeb tā seher kevkeb

Felekde bir meh-i ğarrāya ‘āşıkdur meger kevkeb

Şu deñlü hüsñüñe müştākdur ey mäh-i enver kim

Seni tā şubhdem bir şeb çerāğ ile arar kevkeb

Fezā-yı sīne miḥnet ‘āleminüñ āsumānıdur

Meh-i nev ḥatm-i raḥmetdür andan dāğlar kevkeb⁶

Miyān-ı āsumānda hāle sīmīn şem’ dāndır

Ḳamer bir şem’-i şeb-efrüz bir pervāne her kevkeb

Seni **Rūhī** gibi gökde ararken yerde bulmuşdur

Anuñcün giceler ey meh ayağına düşer kevkeb

⁶ Dize vezni bozuktur

[3a]

14

Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlün

Tab'-ı dembeste iken hicr ile gonca şıfat

Geldi gül gibi anı açdı nesīm-i vuslat

Hidmet-i hāk-ı deri' oldu müyesser yāruñ

Yine el virdi sa'ādet yine irdi devlet

Döndi maḳşūdımız üzre felek-i şu'bedebāz

Doğdı devlet güneşi gitdi ḳalām-ı firḳat

Gitdi ol nāleler giryeler ol sūz-ı āteşler⁷

Ẓevḳ u şevḳ el virüp irişdi sürūr-ı behcet

Rūḫīyā ṣabr gerek 'āşık-ı şādıkda hemān

Yohsa hicrān elemin def' ider āḫir vuşlat

⁷ Dizenin vezni bozuktur.

[3b]

15

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

Degül çün nār-ı 'aşkuñ sīnesūzān olmağa bā'is̱

Ne dūr ey meh dil-i şadpāre pūryān olmağa bā'is̱

Degül mümkün kemīnün sūzişinden āteş-i 'aşkuñ

Budur dīvāneler yoluñda 'uryān olmağa bā'is̱

Mey-i lā'l-ı lebūñle neş've-yi esrār-ı 'aşkdur

Mūdām ehl-i maḥabbet mest u ḥayrān olmağa bā'is̱

Ḥadeng-i miḥnetüñ sūraẖ eylemiş cismi

Dil-i şeydā budur ney gibi nālān olmağa bā'is̱

Şafālar eylemekde ḡayrılar zevk-i vişāluñla

Ne der **Rūḥī** esīr-i derd-i hicrān olmağa bā'is̱

16

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

Saña zāhid eger dirse şarāb-ı dil-güşādan geç

Şarāb-ı dil-güşādan geçme ey şūfī sen riyādan geç

Saňa ehl-i vefādan geç diyü ibrām iderlerse

Sen olma sevdüğüm ağıār-ı bedgūya cefādan geç

Đalālet bir belādur başda ammā def'ı mūmkündür

Gel ey zāhid mūrīd-i pīr-i 'aşq ol kim belādan geç

Dimem ābid şāfā-yı hāce vü tesbīhden el çek

Ne zikr-i Hāğdan ol fāriğ ne cām-ı pürşafādan geç

Beķā mülkündedür **Rūhī** şafā-yı bāde-yi cennet

İrişmekse ğarağ ol zevķa bu bezm-i fenādan geç

17

Müfred

Mef'ūlü /Mefāilü /Mefāilü /Feülün

Ey hāk-ı siyeh üstümüzi ört bizim

Ölür dirilür qalmazız altında biz anıñ

[4a]

18

Mef'ülü / Fā'ilātü / Mefā'ilü / Fā'ilün

Bir 'āşıkā ki hūn-ı cigerdür ğidā-yı rūḥ

Bülbüller ile içse 'aynına gelmez şabūḥ⁸

Dem-beste koyma gönlimüzi bezm-i gamda

Şun sākiyā piyāle şāyed bula bu dīl fütūḥ⁹

Dürc-i murād-ı dürri ele girmege gerek

Ğavvas-ı baḥr-ı 'aşkla 'ālemde 'ömr-i Nūḥ

Huşyār olunca şū yirine bāde mey içerler

Mest olsa şūfī biñ kez ider tevbe-yi naşūḥ

Şanma şarāba meyl ide **Rūḥī**-i ḥasta-ḥāl

Olmuşdur āna ğuşşa-yi la'l-i ğidā rūḥ

⁸ Bu dizenin vezni bozuktur.

⁹ Bu dizenin vezni bozuktur

Mefāilün / Mefāilün / Mefāilün / Mefāilün

Ḳadeḥ şundukça dirsın baña ey sīmīn-bedenküstāḥ

Lebüñ peymānedür būs idüben oldum neden küstāḥ

Raḳīb aḡlar yanuñda geh miyānuñ geh lebüñ añup¹⁰

Yine ben bīedeb rūḥ -ı revānum neden küstāḥ

Saña düşmez raḳībā olmaḳ ol şūḥ ile hem-zānū

Egerçi biz daḡı küstāḥuz aña sen igen küstāḥ

Ne cān ister cemālinden çemen ne sen ey dil¹¹

Arada nitsün ol mehpāre ol küstāḥ sen küstāḥ

Lebüñden dil şikāyet ḳıldı ‘itīmād itme

Ola ḥāşā ḥabībüm **Rūḥī**-yi şāḥibsuḡan küstāḥ

[4b]

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

Servḳadsın sebze-i ḡaşsın ḡoncalebsın lāleḡad

¹⁰ Metinde gehi kebt imlasıyladır.

¹¹ Bu dizenin vezni bozuktur.

‘Ālemi aralamışsın hüsniye ey servkād

Göñlümi biñ pāre kıl gögsümde yüz biñ yāre aç

Cān viren yoluñda senden dil mi şaklar yā cesed

Şaykal-ı ‘aşkuñla pāk itdüm göñül āyīnesin

Şāhidā hālumdur ey gülçehre egnümde nemed

Cāna minnetdür yoluñda hāka yeksān olmamuz

Ey sehīkād tek bizi üftādelerden eyle ‘ad

Böyle mestāne ğazeller dirseñ ey **Rūhī** nice

Kılmasun řab’-ı selasetbahşuñā a’ dā şased

21

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün

Murg-ı dil’anķādur olmaz degme bir řišteyle bend

İster ol zūlf-i semenbū gibi bir müşkīn kemend

Derd-i hicr-i zevķ-ı yārdan sāķiyy-i dehr¹²

Geh şunar zehr-i helāhil ehl-i ‘aşķa gāh şand

¹² Dizenin vezni bozuktur

Kesdi benden zāhid-i ālūdemeşreb pendüñi

Gördi kim ‘aşkum ziyāde olmada virdükce pend

Konmayup her şāha yüksekden uçarken murg-ı dil

Bağladı zülf-i dil-āvīzīne bir serv-i bülend

Ben dañi hālimce çok maḥbūb gördüm **Rūḥīyā**

Görmedüm bir lahza yār gibi ṭab’-ı şūḥ şehlevend¹³

[5a]

22

Mefāilün / Mefāilün / Mefāilün / Mefāilün

O şāhiñ bezmine rind gelmesün ağıyāre yer yokdur

Gönül bāğ-ı İremdür gülşeninde ḥāra yer yokdur

Niyāz itdükçe ey dil şanma nāzından ḥiṭāb itmez

Dehānından o şūḥuñ vūs’at-i güftāra yer yokdur

Senüñ gurbānıñam didikçe dir sen etme āzārı

Beni öldür yolunda sevdüğüm āzāra yer yokdur

¹³ Metinde yārın imlasıyladır.

Neden her hāre yer var gülşen-i kūyunda cānānıñ

Figān ider hemīşe ‘andelīb-i zāra yer yokdur

Dokundı gūşına tıg-ı müjeñdir bildi hep ‘ālem

Duyuldi **Rūḥiyā** şimden gerü inkāra yer yokdur

23

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

Dil ki cām-ı ‘aşk ile mest-i ḥarāb olmuş yatur

Pāye-i būsūñ ārzūsuy-la tūrāb olmış yatur

Ḥaḳ bilür sākī olaldan bāde-i nābā yasag

Rindler hep ḥasta-i cām-ı şarāb olmış yatur

Hūbrūlar düşseler üstine ref' itmez başın

Āsitānuñda göñül ‘Ālīcenāb olmuş yatur

Nār-ı ‘aşkuñla geleden ‘āleme ey çeşm-i mest

Ġam tennūrından ƙara baġrum kebāb olmış yatur

Kimse bilmez **Rūhī**-yi āşūfte ḥāl u ḥāksār

Rāh-ı ğamda nice yıllardur türāb olmış yatur

[5b]

24

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün

Dime şabr-ı belâyı şabrı yok durmaz fiğān eyler

Benim rūḥum muhabbet ādemin bağrını ılan eyler

Eğerçi sīm u zer bezl iken cū karar saña amma

Seni ḥallaḳ-ı ezel böyle fettān-ı cihān eyler

Hevālar mu'tedil dil 'işrete mā'il 'aceb demdür¹⁴

Şarāba böyle demlerde yemin eden imān eyler

Gam-ı ferdāyı kov sākī kadeḥ sun çün değül ma'lūm

Kimin lāyık-ı ḥaḳḳ duzaḥ kimin ehl-i cinān eyler

Dimeñ eşk-ı āhım bāğbān-ı 'aşḳ ider zāyi'

Birinden serd ider ḥāşıl birinden erguvān eyler

Felekten ḳahr umanlar ağlasunlar ḥod ḳahrundan

Benüm istedüğüm yok andan ey **Rūḥī** bana neyler

¹⁴ Bu dizenin vezni bozuktur

Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün

Bezm-i 'ālemde gönül hemdemiñi cām idegör

Zevki elden koma cām-ı meyi gülfām idegör

Düşünür her kişi nām itmek içün bir kayda

Olma ol kaydda sen kendüñi bīnām idegör

Saña çekdürürse ne kadar mürşīd riyāzet-i 'aşk¹⁵

Ġam degül şāhid-i maḵşūdı hemān rām idegör

Felek-i tīzrevün 'aksine dönmekdür işi

Kāmcüy olma şaḵın kendüñi nākām idegör

Sa'y ider herkes (elin) öpmek içün sākīnūñ¹⁶

Rūḥīyā sen ayaḡın öpmege iḵdām idegör

¹⁵ Bu dizenin vezni bozuktur

¹⁶ Bu dizenin vezni bozuktur

[6a]

26

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

Esīr-i 'aşķa istiğnā gerek gerçi vefādandur

Raķībe iltifāt itmek ammā cefādandur¹⁷

Eğerçi bŷy-ı zŷlfŷñle mua'ttardır dimāguma

Bu iħsānlar bize senden degŷl billah şabādandır

Ne lāzım ğayrı taħrikile 'uşşāķa cefā itmek

Cefā bīġāneden gelmez gelen hep āşinādandur

'Aceb vādīdedŷr sırrına irmez kimse **Rŷh**nŷñ

Ne zāhidden ne fāşıķdan ne mīr ŷ ne gedādandur

27

Fe'ilātŷn / Fe'ilātŷn / Fe'ilātŷn / Fe'ilŷn

Aġlasam ben yaraşur ki baña bŷlbŷl didiler

Sen gŷl ey ġonca-i ra'nā ki saña gŷl didiler

¹⁷ Bu dizenin vezni bozuktur

Felegüñ hālını bildürmek içün insāna

Şaldılar bülbülü feryāda güle gül didiler

Hüblar murğ-ı dil-i ‘āşıkı şayd itmek içün

Bir duzağ eylediler nāmına kākül didiler

Leb-i la’l ü ruḥ-ı yār olmayıncā ‘uşşāka

Didüm āyā nedür eglence gül ü mül didiler

Çemenārā-yı cihān olmağıçün uşşāka

Bir nümüne ḳodılar nāmına sünbül didiler

Ruḥum öldürme didüm ‘uşşāka ma’şūḳdur¹⁸

Nedür ey **Rūḥī**-yi şeydā bu seni hül didiler

[6 b]

28

Mefāilün/Mefāilün/Mefāilün/Mefāilün

Ne kimseyle ‘adāvet eylerüz ne kīnımız vardır

Bizim şūfī muḥabbetle ṭolu bir sīnemiz vardır

¹⁸ Bu dizenin vezni bozuktur

Bezenmiş bir penbe-yi dağıyla bir sermest ābdāluz¹⁹

Ne sālūsuz ne kayd-ı hırka-i pişmānımız vardır

Anuñla eglenür gelürüz bezm-i belādan gönlümüz dā'im²⁰

Bizim bir germ-i şöḡbet-i hemdem-i dīrīnemiz vardır

N'ola görsün hemīşe şāhid-i maḡşūd dīdārın

Bilürsün elde cām-ı mey gibi āyinemiz vardır

Bizim ki çarḡ-ı felekden müdde'āmız yok²¹

Şikāyet eyleyüb cevrenden ey **Rūḡī** nemiz vardır

29

Mefāilün/Mefāilün/Mefāilün/Mefāilün

Yanub yaḡılmıṣuz 'aşḡıñla giryān olmamız yegdir

Maḡāmāt ehliyüz ney gibi nālān olmamız yegdir

Geçüp ey şūfī destārıyla kūhistān-ı ālemde

Düşüp dīvāne semtine 'üryān olmamız yegdir²²

¹⁹ Bu dizenin vezni bozuktur

²⁰ Bu dizenin vezni bozuktur

²¹ Bu dizenin vezni bozuktur

²² Bu dizenin vezni bozuktur

Cihānın iki günlük devleti rifʿātı kıyās etme

Eğer bu ise devlet hāke yeksān olmamız yegdir

Degül ālūdelik çün şāhib-i cemʿiyyeti mümkün

Olub ālūde birkaç gün perīşān olmamız yegdir

Seni ağıyar ile ʿişrete görmek çokça şabır ister

Yine şāhım esīr-i derd-i hicrān olmamız yegdir

Zenn-i halka yaklaşmadan ʿālemde ey Rūhī²³

Segān-ı kūy-ı dildār-i perrān olmamız yeğdir

[7 a]

30

Fāilātūn /Fāilātūn/ Fāilātūn /Fāilūn

Cān dirīg itmedigüm yoluna ol māh bilür

Ḳavline şādık olan bendesini şāh bilür

Ne kadar hüsniñi ziyāde olduğu isterseñ

Yine ol şūh-ı cefācū bizi bedhāh bilür

²³ Bu dizenin vezni bozuktur

Şol kader yaraladı tîğ-ı firâkın teni kim

Ne belâ çekdügimi yaradan Allah bilür

Duttı şemşîriñe yüz gitmeye mülk-i ‘âdem

Dil-i şeydâ ne kadar tıfl ise de rāh bilür

Götürülmez dime ağıyâr ârâdan ey **Rûhî**²⁴

Sen kayırma o rāy-ı āh sihr-i gāh bilür

31

Feilâtün/Feilâtün/Feilâtün/Feilün

Öldi gitdi elem-i ‘aşkıñla ‘âşuklar

Nedir ey şüh-ı cefâpîşe bu ra’nalıklar

Lebünüñ āb-ı hayātuñ içirürsün gayrilere

Nice āh eylesünler cigeri yanıklar

Layuk oldur ki göz açub mihr-i cemālin göreler

Elem-i şubh-ı vişālinle ölen ‘âşıklar

Nice ‘arifler ile ola muķābil zühhād

²⁴ Vezin bozuktur

Nice karşı koyā mestāne ile ayaklar

Mīve-i vasluñ umar **Rūhī**-i bīçāre didim

Gülüb ol şūh cefāpīşe didi şayıklar²⁵

[7 b]

32

Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün

Ol Yūsuf-ı şānī ki güzeller güzelidür

Gül gibi bugün yeryüzinüñ bī-bedeli²⁶

Fıkr itme ki senden iderüz kaç'-i maḥabbet

Kim bizde olan mihr u maḥabbet ezelidür

Nefs ejderi kim genc-i dilüñ oldı tılsımı

Her kim o tılsımı bozabildiyse velidür

Şūfīleri zühd eylemiş endīşe-i kevşer

Bīçārelerüñ giydügi gerçi 'Ālīdür²⁷

²⁵ Bu dizenin vezni bozuktur

²⁶ Bu dizenin vezni bozuktur

²⁷ Bu dizenin vezni bozuktur

İcād-ı ma'ānīde iden **Rūhī**yi mümtāz

İhsān-ı 'Ālī lütf-u 'Ālī mihr-i 'Ālīdür

33

Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün

Kimi mestāne seher yār ile gülşende yatur

Kimi derd u ğam-ı kıcrān ile külhanda yatur

Ey kaşı yā nice girsün eline aġyāruñ

Ki oġuñ kande vü kan dilde vü dil sende yatur

Ĥaneden taşra hırām eyle gör ey serv-i sehī

Her qadem hāk-ı rehūnde nice üftāde yatur

Künc-i miḥnetde raķībā beni tenhā şanma

Yār eger sende yatursa eleme bende yatur

Siḥrī her yaña mestāne kulaķ tūt gör kim

Gülsitānuñda nice bülbul kuyunda yatur

Kin-i uşâkbelâkeş dil seninendir²⁸

Bakarız ol ateş sūzâne ki ahunda yatur

Hāk u hevān içre yatur derd u gamuñla **Rūhī**

Yād idüp anı dimezsın ki ‘aceb kıande yatur

[8 a]

34

Mef’ ūlū/ Mefā’ılū / Mefā’ ılū / Fe’ülün

Dil kūşe-i fırķatda vişāluñ taleb eyler

İzhār taleb itmede ammā edeb eyler²⁹

Olmaz güzelüm ĥasta göñül vaşluña tālīb

Zīrā ki vefā resmini senden ‘aceb eyler

‘Uşşāķa ider cevı ü cefā gerçi güzeller

Müşkil bu ki ol ġonce dehen bī-sebeb eyler

Her kıande ki kāmiller ider baķş-ı ma’ārif

Şūfī oturup da’va-i aşl-ı nesb eyler

²⁸ Bu dizenin vezni bozuktur

²⁹ Bu dizenin vezni bozuktur

Hep ‘aksinedür ol tūti-i cānuñ işleri

Luţf eyle disem **Rūhī**-i zāra ğaţab eyler

35

Mef’ülü/ Mefā’lū / Mefā’lū / Fe’ülün

Ol bezme ayak başma ki āmāde degüldür

Ol şīşeye el urma ki pür-bāde degüldür

Eflāke irişse başı üftāde geçinme

Ol serv-i ser-efrāza ki āzāde degüldür

Cānlar virür üftādelere taze nihālīñ

Kimdür saña biñ cānile üftāde degüldür

Ādābile baş pāyūñı hāk-i der-i yāre

Ey zāhid-i şeyyār bu seccāde degüldür

Rūhī alımaz ‘aqlımuza bāde ne sırdur

Güyā ki bizüm içdügümüz bāde degüldür

[8 b]

36

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

Cihānda mihr ider bir meh-likā yokdur

Bu bağıñ güllerinde āh kim būy-ı vefā yokdur³⁰

Kabirlerin dāmen Ferhād u Mecnūn mülk-i 'ālemden

Diyār-ı 'aşkda ben bī-kese bir āşinā yokdur

Ne hazz İtsün tabī'āt meclisi vā'ızdan ey şūfī

Bihışt olsun mey-i nāb olmayan yerde şafā yokdur

Şarāb-ı nābdandur reng-i rūhı ehl-i 'irfānuñ

İçerler muttaşıl anlarda hīç rüy-ı riyā yokdur

Olur bu gülşen 'ālemde **Rūhī** goncaveş dil tenün

Elinde gül gibi anuñ ki cām-ı dil-küşā yokdur

³⁰ Bu dizenin vezni bozuktur

Mefā'lıūn / Mefā'ılūn / Mefā'ılūn / Mefā'ılūn

Senūn hüsnūn yanunda her biri ednādan ednādur

Felekte gerçi māh 'ālā güneş 'ālādan 'ālādır

İder nūr-ı hidāyet gibi halkıñ gönlünü rüşen

Fürüg-ı cam-ı mey haqqā 'aceb şem'i dilārādur

İki gözlü degül başdan ayağa canum hışm olsa

Rükunda nur haqqı görmiyen nādīde ihyādur

Gidersün nāk-i leylāya sanman kār olur pābend

Heb anı alıķoyan cizye-i Mecnūn şeydādur³¹

Muhabbet ehlini asūde kılmaz halk-ı teşnībī

Ki gerçi 'āşka menzil anıñun ol şahrādur

Ziyān hālimiz var başka bir kirve-i heziz şūfī

Bilinmez ka'le şıgmaz noktamız heb rumuz imādur

Raķīb çünki yārın lūtfū var üftādelik arz it

³¹ Bu dizenin vezni bozuktur

uy olunca dşmen re ey **Rh** medr ider

[9 a]

38

Mef'ln / Mef'ln /Mef'ln / Mef'ln

Gnl bir meclisr şh- nzik-ab'a m'ildr

Ki erbb- nezaket arz- reftrna m'ildr

Aıdur ab- arz- itilt hb bilmişdur

Melhat var szinde şhdur şrn-şem'ildr

Aılmaz ayra kfir şvenn std olmişdur

Gnller almada yok mişli bir mabb- kmildr

Tefl ıldıından ekme am ey dil ki ol şhun

Murd hep cefdur hl-i dilden şanma 'kildr

Bugn ol şhile hem-meclis oldu far el virdik

am- hier ile oldu hir **Rh** maşd hşıldur

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

Cihānda her kimi gördümse talebkār-ı muḥabbetdür

Anınçun söylenen dillerde küftār-ı muḥabbettür

Düşlerin derd-i aşkı ḥatıramdan cū mahv oldu

Oğuyub yazdığım heb aşı'ā muḥabbettür

Derūnumda olan söz ḥarāret-i 'arzındañdur

Beni 'ālemde yaṭub yandıran nar-ı muḥabbetdür

Kemend-i kākülünden kurtuluş yokdur kimi görsün

Esir-i dam-ı miḳnetdür giriftār-ı muḥabbetdür

İder 'arz-ı heziş hem ḥuzurundaki Rūḥın³²

Bu 'arz-ı ḥālinden kuşuru bir ezhār muḥabbetdür

³² Bu dizenin vezni bozuktur

[9 b]

40

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

Zahm-ı tıgından kaçar sanma dil-i gamnâkimiz

İşte tıgıñ rûhum işte sîne-yi sadçâkimiz

Sen hemân elden bırakma hançer-i berrânını

Kim bizim ölmekten ey bi-rahm yokdur pâkimiz

Evliyâ burcında hâşıl olma şâhibdillerüz

Aç gözin şûfî ne yir toprağıdur gör hâkimiz

Lafı terk itmek bize lâzım degüldür şâ'iriz

Ehl-i diller şi'irimizden fehm ider idrakimiz³³

Rûhiyâ mümtâz semti ki müsellemdür bize

Tarza mâlikdür suhan fenninde tab'-ı pâkimiz

³³ Bu dizenin vezni bozuktur

Feilātün/Feilātün/Feilātün/Feilün

İşidüp şî'irümi sögdi dil-i nālāna biraz

Eser etti sözüm ol āfet-i devrāna biraz

Yine gül bağlamış öldürmeğe üftādelerin

Varayın yalvarayın ol şūḥ-ı ḥūbāne biraz

Ḳoma öz ḥālīme sākī beni bihūş it kim

‘Arz-ı ḥāl ideyim ol āfet-i devrāna biraz

Çekdi el silsile-i zūlf-i girihrinden³⁴

Bugün uslanmaga beñzer dil-i vīrāne biraz

Rūḥīya āteş-ı ğam def'ine yoḳ çāre meġer

Şusaya şî'ir-i terin sīne-i sūzāne biraz

³⁴ Bu dizenin vezni bozuktur

[10 a]

42

Mefâ'îlün /Mefâ'îlün /Mefâ'îlün /Mefâ'îlün

Ne şāhız dehre mensūbuz ne mün'im ne gedāyuz biz

Egerçi ehl-i fakruz lîk meslūbu'd-dücāyuz biz

Edānî kısmına baş egmezüz dünyada olsa

Kemāl ehli olan yārāna ammā hākipāyuz biz

Ne deñlü haksār isen yine ser-tācıyuz çarkuñ

Şeref var hālimizde zat-ı burc-ı evliyāyuz biz

Sendedür nüktemüz her tālib-i 'irfān olan rinde

Mürīd-i pīr-i 'aşkuz 'ārif-i sırr-ı hudāyuz biz

Ġam-ı dünyā ile dil-teng olanlardan kıyās itmen

Küşāde-meşrebüz hem-şoĥbet-i ehl-i şafāyuz biz

43

Mefâ'îlün /Mefâ'îlün /Mefâ'îlün /Mefâ'îlün

Mey-i gülgūnı inkār eyleyenlerden şafāmuz yok

Sözün taḥḳīḳī bu kim münkir-i ehl-i riyāyuz biz

Ne müşkil olduğunu sāğarda gördük zāl dünyānuñ

Hemīşe nāzır-ı āyine-i ‘ālem-nümāyuz biz

Nola eş’arımız maḳbūl-ı ṭab’ı olsa yārānuñ

Ferīdüz ‘aşrımızda başka bir şāhib-edāyuz biz

Alanlar şî’irimiz kifayetiñ elden bırakmaz

Şarābperverlik rūḥ ki dā’im dilguşāyuz biz³⁵

Bugün meddāḥıyuz bir himmeti ‘ālīnūñ ey **Rūḥī**

Bülend-āvāzile erbāb-ı ‘irfāna şalāyuz biz

[10 b]

44

Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilün

Nice yıllardır ki güya dilrubāda sākiniz

Bir yolun derd ehliyüz dar-ı el-şifāda sākiniz

Ḳays Ferhād öldiler mālīk-i ‘adem sākinleri

³⁵ Bu dizenin vezni bozuktur

Biz cihān didükleri muḥannet-i serāda sākiniz³⁶

Bindiler ser-menzīl-i maḫşuda herkes ah kim

Biz daḫı bu ‘ālem-i muḥannet-i ḫazāda sākiniz

Bāde-i ‘iṣret çeken bezm-i şafā sākinleri

Gör şorarlarsa bizi genc-i fenāda sākiniz

Cennet olsa itmezüz ta’bir miskin **Rūḫīyā**

Biz muḥabbet-i ḫāndanuz Kerbelā’da sākiniz

45

Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilün

Ne gedāyuz ne esīr-i kerem-i şāhız biz

Sākin-i genc-i tevekkeltü ‘ale’l Allāh’uz biz³⁷

‘Arifiz ṭāleb-i ‘irfāna sendedür sözümüz

Menşe’-i mesele-i ‘aşḫdan āgāhız biz

Yok bilüb virmezüz ‘ādā-yı bedendīşe vücud

Dostum mu’tekıd-ı ah sehergāhız biz

³⁶ Bu dizenin vezni bozuktur

³⁷ Bu dizenin vezni bozuktur

Umarız ki yoluna kise-i maḳṣūda vüṣūl

Çün bugün ḳāfile-i ‘aşḳla hemrāhız biz

Men ‘āref sırrını fehm eylemişüz ey **Rūḫī**

Ehl-i ṣekden degülüz ‘ārif-i billahız biz

[11 a]

46

Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilün

Yārsuz her çemen-zārını külhān bilürüz

Yār olunca külhān-ı gülşen bilürüz³⁸

Doludur vech-i ḥüsnerle cihān ammā kim

Ey ḥabībīm seni biz cümleden aḥsen bilürüz

Gevher-i ‘aşḳa ki ma’den olımaḳ kevn ü mekān

Ḳalb -i ‘uṣṣāḳı biz ol gevhere ma’den bilürüz

İhtiyārı geçinür vā’ız-ı şehir ortalıḡıñ

Biz anı ‘ālem-i ma’nide bir oḡlan bilürüz

³⁸ Bu dizenin vezni bozuktur

Bu cefâlar ki çekerüz yolunda cânânın
Kimseden bilmezüz ey **Rûhî** hudâdan bilürüz

47

Mefâ'îlün /Mefâ'îlün /Mefâ'îlün /Mefâ'îlün

Țurup 'ahdine şanmañ 'âşıkâ ol meh cefâ kılmaz
Vefâya 'ahd ider gerçi velî 'ahde vefâ kılmaz
Nice reşk itmesün meh-pâreler bu cezbe-i hüsne
Nazar bir 'âşıkâ kılmaz ki anı mübtelâ kılmaz
Harâm olsun zer-i kâmil 'ayyar olan nâķısu'l-'kula
Ki maķbûb-ı sîmendâma şarf idüp şafâ kılmaz

Niķabuñ ref' idüp 'uşşâķa 'arz-ı 'arız eylersin
Bilürsün sevdüğüm ķurşîd-i 'âlem-tâba bakılmaz

İşâret cânib-i aķyârdandur añla ey **Rûhî**
Anuñķün ol perî-peyker nazar bizden yaña kılmaz

[11 b]

48

Mef'ülü / Fā'ilātü / Mefā'ılü / Fā'ilün

Hall eylemez mes'ele-i 'aşkı müderris

'Aşk ehline olmak ne var dāhil-i meclis

Çeşmüñ gibi olsaydı eger gamzeyle mālīk

Fettān zamān olur idi bağda nergis³⁹

Girseydi eger serv-i sehī kı'at-ı nāza

Bālā kıaddüñe eylemek olurdu melābis

Tenhā degülüz künc-i belāda yanımızda

Ey gönca-dehen var hayālün gibi münis

Reyhān hattınuñ vaşfinı dā'im raqam eyler

Dirsem nola **Rūhī**-i suhan-sāza mühendis

³⁹ Bu dizenin vezni bozuktur

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

Göñlimüz feryād ider hicründe mānend-i ceres

Bu ümīd ile ki bir gün olasın feryād-res

Eylemekdi kaçdı Aķif kaysı Leylādan yaña

Eylemezdi yok yere beyhude feryād ceres

Ārzu-yı bāde-i la'lün göñülde çıkıma

‘Ömrüm oldukça eger biñ cām çeksem her nefes

Kasret -i hālūñle za'fım şimdi şol gāyetdedür

Hām olur kkdüm hemān üstüme kōnsa bir meges

Virme dil her kūba **Rūhī** bu hevesden fāriğ ol

‘Ārif oldur kim ola ‘ālemde yek-din yek-nefs

[12 a]

Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün

Gel ey sākī ki kesb itsün kudümüñden tarab meclis

Şafâ -yı seyr-i dîdârûñla geçsün rûz u şeb meclis

Gelenler meclise bî-hûş olurlar çeşm-i sâķîden

Şarâba iķtiyâc olmaz ‘aceb sâķî ‘aceb meclis

Küşâde-ţab’-ı erbâb-ı vefâ mevķûf-ı luķtûñdur

Ķadeĥ şun kim açılsun gün gibi ey ĝonca-leb meclis

Bugün meyĥânede yedi vâ’at müşkil istedi ammâ

Anı söylemedük vaşf-ı ruķuñla geçdi hep meclis

Bir iki şîşe mey ĥâzır gerek ķanuñda ey **Rûĥî**

Gele şâyed ol mâĥ lâzım ola nîm-şeb meclis

51

Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

Ĥâl bilmez diyenler zülfüñe aĝyârı aş⁴⁰

Zülfüñe aşarsan evvel sevdüğüm ben zârı aş

Zülfüñe aĝyâr dirmiş ki esîrem hey meded

İpi eksikdür hemân söyletme ol mekkârı aş

⁴⁰ Bu dizenin vezni bozuktur

Dil uzadup öykinürlerse cebīn-i ḥüsnüñe

Şem'-i ḳandīl-i başın kes āteş-bārı aş⁴¹

Ayak uzadup ḥarīm-i ḥüsnüñe eyler duḥūl

Hey ne aşılmalıdur ol ṭurra-i ṭarrārı aş

Ġamzenüñ cellādına virmek ne ḥācet **Rūḥī**yi

Dilberā miskīn öldürmek ise ḳaşduñ anı bārı aş⁴²

[12 b]

52

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

‘Azm-i kūyuñdur ġaraż ḳılmaḳdan eşküm saña ‘arz

Aḳçesi çok olana zīrā ki olur Ka’be farż

Ey şoran meydān-ı ‘aşḳuñ ṭūl u ‘arzın çarka baḳ

Gör ki mümkün midür ol meydānda fark-ı ṭūl u ‘arz

Ehl-i ‘aşḳ ile şafāda bir degül erbāb-ı zahid

Baḳta yer yok zāhidā ḳande semā ḳande ‘arz

⁴¹ Bu dizenin vezni bozuktur

⁴² Bu dizenin vezni bozuktur

Bilsün ey dil çeşmümün yaşı neden olur revân

Mâcerânı eyle gâhi hâkipây-ı yâra ‘arz

Nâfile kıl diyü **Rûhî**ye yeter taşdî’ vir

İtdüğün teklîfi ey şûfî ne sünnetdür ne farz

53

Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün

Cânib-i ağıyâra yüz yirden gider ol sebz-ḥaṭ

Nola bizden yaña bir kez gelse yol itse ğalaṭ

Ben ölende istikva nem yâra ey hemdem ilet

Eyleye şâyed o nev-ḥaṭ ḥâmeler üstinde ḥaṭ

Ḥûb rûlar gördüm almışlar o servi ortaya

Seyr idüp ol dem didüm “lâ-ḥayruñ illâ fî’l-vasaṭ”

Kûy yârı fî-elmeâl Bağdâda teşbîh eyledüm

Eşküm anda dürmayup aḳmaḳdadur mânend-i şaṭ

Dün dimiş zâhid ki girmez cennete mey-ḳâreler

Mey-gede cennet degül mi söylemiş muṭlak ğalaṭ

Yol bula ma'nāya şanma münkir-i hāl ü haṭṭuñ

Müstefād olmaz ma'ānīye bir hurūf bī-nūḳaṭ

Ṭatlu dillerle alursıñ göñlüni ğayrılaruñ

Rūḥīyā lāyık mıdur düşnāmuki ḳalmaq faḳaṭ

[13 a]

54

Mef'ülü / Mefā'ılün / Mef'ülü / Mefā'ılün

Vaşlīn dilemez cān ol ruḥsārdan eyler ḥazḗ

‘Aşḳında olan şādık-ı dīdārdan eyler ḥazḗ

Maḥzā beni maḳşūdı reşk odına yakmaḳdur

Yoxsa neden ol meh-rū aġyārdan eyler ḥazḗ

Ḳanlu yaşımı görseñ ‘ayb eyleme ey hemdem

Derd ehli olan çeşm-i ḳūn-bārdan eyler ḥazḗ

İḥfā-yı maḥabbetden ḥazḗ eyler idük ammā

Müşkil bu ki ol kāfir izhārdan eyler ḥazḗ

Ey **Rūḥī** sūkūt itme bülbül gibi gūyā ol
Ol gonca bilürsin kim eş’ardan eyler ḥazz

[13 b]

55

Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilāün / Fā’ilün

Sāḳiyā gül mevsimidür bāğdan gitmez ayağ
Böyle mevsimlerde dāmengīr olurmuş şaḥn-ı bāğ
Şubḥdem gülzārda çāk-ı girībān eyledüm
Dāğ-ı ḥūnīnüm görince çekdiler güller kulağ

Rūzgār oldu muḳālīf ḥāl bir yüzden daḥi
İtdiler gül mevsiminde bādenāba yasağ

Ol gül rā’nā gelür bezm-i çemende ‘ıyş ider⁴³
Şubḥa dek bir bir baqarlar her şeb çerâğ

Gonce u gül cennet itmiş tūtalım bağı ne söz
Kūy-ı dildā koyup **Rūḥī** ne bāğ ister ne zāğ

⁴³ Bu dizenin vezni bozuktur

Fâilâtün/Mefâ'ılün/Mefâ'ılün/Feülün

Seyre teklif alam dirsən tekellüf berṭaraf

Gül ḳaddim rencide ḳıl şāhid teḳallüf berṭaraf

Pāk-damen dilrubālardan muḥabbet ehline

Pāy bula man'a yok amma taşarruf berṭaraf

Düşmeyince hicie ey dil vaşl-ı ḳadri bilmeden

Şabır lazımdır saña şimdi tā'sefā berṭaraf

Sen gelüb virdin ḥelal ol ḳuluna dirlerdi ḥelaḳ

Ḥüsn-i ḥubān cihānı ḳıldı Yūsuf berṭaraf

Sebzeler ḥarram gönüller ḳoş hevālar mu'tedil

Ehl-i 'aşḳa sākī mey şun ki tevaḳḳuf berṭaraf

Sebzeler açıldı **Rūḥī**yar çıḳdı baḡa dir

Seyrden zevḳ eyleyen gelsün tekellüf berṭaraf

[14 a]

57

Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün

Halka kîn eyleme var ise belāgat sende

Seni zemm eyleyeni medhile kıl şermende

Ağlama kimseye hālum sorar baña raḥm eyle diyü

Cehd kıl eylesün üstüne 'ālem kande

Ehl-i 'irfān ile kûlḥanda geçinmek yegdür

Cāhil ile şafā eylemek gülşende⁴⁴

58

Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün / Mefā'ılün

Maḥabbetden eşer yok hûb-rûlar bî-vefā ancak

Hemān mihr ü maḥabbet didüğüñ derd ü belā ancak

Belā-yı 'aşqdan olmuş degül bir kimse āzāde

Kimi görseñ cihānda ol belāya mübtelā ancak

⁴⁴ Bu dizenin vezni bozuktur

Gerek şāh ol gerekse bir fenā-fillah dervīş ol

Cihān bir kimseye qalmaz ser-encāmı fenā ancak

Olanlar devlet-i dünyāya t̄alib rāhat olmazlar

Yine faqr u fenāya mālīk olmak bir şafā ancak

Dirīg itmez vefāsın gayrılardan ol cefā-pīşe

Saña maqsūsdur cev̄ ü cefāsı **Rūhiyā** ancak

59

Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün

Ah idüp 'ārızı yar ile o gül-pīrehenün

Şahn -ı gülşende şabā dökdi şuyun ol dehenün

Göricek qalmadı şabrum ruḥuḥa beñzetdüm

Qatı nazüklügi var idi bugün yāsemenün

Durmuşuz ditremege derdile qorqutma bizi

Qaçmazuz yanmadan ey şeh teb-i 'aşquḥla senün

Şübhemüz yok diseler gayba eger ḥükm iderüz

Görmeden tūṭiye tercīḥ kılanlar dehenün

Şā'ir oldur ki söze rūḥ vire **Rūḥī** var

Lebi vaşfin idicek sen büt-i şīrīn-sukenüñ

[14 b]

60

Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün

Luṭf idüp dermān idersin derdüme ihsān senin

Ey hakīm-i lem-yezel hem derd hem dermān senüñ

Göñlüm al luṭfuñla isterseñ dilerseñ cānum al

Arada nem var benüm hem dil senüñ hem cān senüñ

Ben faḳīri hem 'azīz itmek elünde hem zelīl

Ḳāh luṭf it ḳāh ḳahr it bedeñe fermān senüñ

Cānibindendür sipihrüñ devrine taḥrīk hep

Dāimā ḥükm-i şerīfünle döner devrān senüñ

Sen meger kim idesin gūyā zebānın yoksa kim

Vaşfuñı itmek ne mümkin **Rūḥī**-i bī-cān senüñ

Gördüm eylerdi göğün vaşfını o şîrin sühânîñ

Țutup uydum dehen-i tûtî şükr-i şeknin

Öğünürmüş ھاٲٲına şuretâ amma göricek

Țalmadı yüz Țaralığı kendüye misk-i ھاٲٲınıñ

İtmezüz ȚaȚ'ı naȚar gülşen-i ruhsarından

Zevķimiz köşesidir ey gül-i ra'na zevķiniñ

Virmedi hâr elinde dâmenini 'âlemde

Bırağ elini açık olduğu bu yesemenin

Dün dimiş senle kimiñ ve ele virdir **Rûhîzâr**

Senüñ ey zâlim u bî-raħm u cefâkâr senüñ

[15 a]

Gazel-i Şehri

Ne şinâsân zümresinde merdüm dâne-i ğarîb

Olur elbet şem'â dürr-i cemiyyet amma ğarîb

Būseḥak dergahıyla şād olurken cümle ḥalk

Cāme-yūş mātem olmak ka'be-i 'aliyā ġarīb

Revnaḳ-ı efzāyı cemāl-i yārdır zūlf-ü siyāh

Ebrā içinde ḥubā-i mihr-i cihān-ara ġarīb

Perversiyāb daḥı zībā deġil midir o ḥāl

Ḥāne zād-i ateş olmak 'anber sara ġarīb

Pāimāl iken Müslümānda Müslümān ḳūy

Şöhret anlaşan şehādet bir saffet-i tersā ġarīb

Nazire-i Raġīb Efendi

63

Ḥalka -i zihātda olsa n'ola şehpā ġarīb

Bezm 'āmāde olur şem'a ziyāsı başḳa ġarīb

Lütf edüp olsa bizi düşüne meyle yād eylemüş

Ḥatır -ı cānā ne gelicek 'āşık şeydā ġarīb

Zība āġuş eylemiş fānus-ı şem'i envārı

Zürkār itti gece pervāne-i hayfa ġarīb

Gülmedin haṭṭı daḥı cāy it bināgūş gönül

Bulımaz aḥşāma kalsa menzil mā'vi ġarīb

Rūḥī yā dil eglenür fikr u ḥayālī ḥayāl-i yār ile

Merdum ġamdır olmaz kılsa da تنها ġarīb

[15 b]

64

Gazel-i Zeynep Mekkāre

Sehurāt-ı Şu'ara

Fāilātün /Fāilātün /Fāilātün /Fāilün

Keşf it niķābunı yiri gözi münevver it

Bu 'ālem-i 'anāsırı firdevs-i enver it

Depret lebüñi cūşa getür havz-ı Kevser'i

'Anber saçunı çöz bu cihānı mu'aṭṭar it

Haṭṭuñ berāt yazdı şabāya didi ki tiz

Var milket-i ḥudā ile Çin'i müsahḥar it

Âb -ı hayât olmayıcak kısmet ey gönül

Bin yıl gerekse zilletile seyr-i Sikender it

Zeyneb kıo meyli ziynet-i dünyāya zen gibi

Merdāne var sāde-dil ol terk-i zīver it!

Ġazel-i Meşāmī

65

Fe‘ilātün /Fe‘ilātün /Fe‘ilātün /Fe‘ilün

Bu kesretle kīse-i kân kāse-i ‘ummān tükene

Ne ğam-ı dil ne nem-i dīde-i giryān tükene

Dīdeden hūn-ı ciger olmaya bir dem eyle zâyî

Baĥarlar berr ola deryā-yı firāvān tükene

Şol kadar arayayım şāhid-i maķşūdu mı kim

Cüst ü cūda talebüm raĥşına meydān tükene

Çekmezin ğam çekerin gözüme ĥāk-i kademūñ

Meger ey nūr-ı başar kuĥl-ı Şıfāhān tükene

Gide mi fikr-i leb-i yār **Meşāmī** dilden

Kāndan hīç ola mı la‘l-i Bedaḥşān tükene

[16 a]

66

Goft **Figānī**

Fe‘ilātūn /Fe‘ilātūn /Fe‘ilātūn /Fe‘ilūn

Gözümün kaşrını eylerse ḥayālūn nola cāy

Şeh-i ‘Alemdür idinse yiridür sırça sarāy

Şeb-i fūrkatde gözüm ḥ’āb ile ceng eylemege

Müjen bağladı ey meh yine bir kārā ālāy

Bām-ı çarḥ üstine nālem çıkuban tıflı gibi

Aşağa inmege kōrkar çıgırup eydür vāy

Bir nefes nālemi dem urmağa kōmaz diyüben

Gösterür illere parmakla beni bezmde nāy

Ayağı illere taḫsīm idesin bezm içre

Niçün ey sākī **Figānī** kuluña degmeye pāy

Goft-ı Gazel Sîretî Efendi

O şîvelerle tebessüm o nâzlarla ‘itâb

O handelerle tekellüm o ‘işvelerle hîṭâb

O cebîn-i münevver o kec-rev ebrûlar

O cû’d-ı zülf-i mu’anber o kâkül-i pür-tâb

O cilveler o revîşler meded o cünbişler

O gamzeler o bakışlar o nergis-i pür-ḥâb

O ḥâl ü müşk-feşân ol ḥaṭ-ı ‘anber bār

O la’l-i lebler o dendân o gevher-i nâ-tâb

Girişmelerle nigâh idicek o şehr-âşûb

Ḳalur mı **Sîretî** dil olmaya ḥarâb beyâb

[16 b]

68

Ġazel -i Hilālī

Mef'ulü /Fāilātü /Mefāilü /Fāilün

Zeyn itdi kākül ol ruķi 'Ali taraf taraf

Sünbül tonatdı bāġ-ı cemāli taraf taraf

Şanmañ üşen bu dīde-i bīmārıma meges

Uçar gözümde dāne-i hālī taraf taraf

Dil mülkini yıķup güç ile ġāret itmege

Sīnemde ķondı ħayli ħāyālī taraf taraf

Yavuz yil esmesün diyü ol servüñ üstüne

Āhum şalardı bād-ı şimāli taraf taraf

Ĥaṭṭı -ı ġubārı şafḥa-i ħüsnode mü-be -mü

Yir belürdi geldi **Hilālī** taraf taraf

Gazel-i 'Âli Efendi

Mefâilün /Mefâilün /Mefâilün /Mefâilün

Dil bimārım ider tīmār bir Dilrubālar yā yokdur

Benim gibi ğam-ı hicrāna düşmüş mübtelā yokdur

Cefā u cev̄r dilberden diğ̄er gün oldu aḥvālim

Baḥna raḥm̄ eyleyüb ḥālim şorar bir aşinā yokdur

Dil vīrānemüz ābād edüp yād eylemez ol yār

Ḥarāb olmuştur gönlüm bu ḳalbinde şafā yokdur

Bize ṭa'n̄ eyleyüp meyḥaneden çıkmazdım şūfī

Bizim iḥmālimiz maḥfī olur anda riyā yokdur

Meyl dāim āğyara vefālar ider ol āfet

Hele ben bildiğim bu dilberimde hiç vefā yokdur

[17 a]

70

Ġazel-i Nādirī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün /Mefā'īlün/ Mefā'īlün

Ġam -ı 'ıŝkuñla feryād eylesem dīvānedür dirler

Ġızarsa ağlamakdan gözlerüm mestānedür dirler

Görenler murğ-ı cānı āteş-i 'ıŝkuñla sultānum

Bu bir şem'-i cemāle per yağan pervānedir dirler

Gözüm kaldı ħatuñda ŝaff-ı müjgān-ı dem- ālūdum

Görenler rīşe-i sebz üzre la'lin ŝānedür dirler

Şikār olsa n'ola murğ-ı ŝafā gül-sār-ı bezmlere

Aña devr-i ħadeĥ dām u ħabāb-ı dānedür dirler

Ne deñlü tişe ursan anda genc-i 'ışk olur peydā

Derūnı **Nādirī**nüñ bir 'aceb virānedür dirler

Ġazel-i Zātī

Mefā'ılün/ Mefā'ılün /Mefā'ılün/ Mefā'ılün

Saħrada bülbulü gördüm uçar āheste āheste

Meger sen ğonceye rāzıñ açar āheste āheste

Kat 'i mağrur olub ħasta iken öldürme 'uşşākı

Güzellik pāyidār olmaz geçer āheste āheste

Geçüb bu ħane-i dilden ğamıñ askeri beraber

Ĥamdullah bu ğünler de geçer āheste āheste

Kaşuñla çeşmiñ ey dilber ayrıldın pāre-i bağrımı

Bu çeşmim kanlu yaşını şaçar āheste āheste

Bu Zātī nār-ı hicriñden çeker kânıñ şarāb itmiş

Oturmuş kenc-i ħasrette ier āheste āheste

[17 b]

72

Gazel-i Hüsrev

Ya şallar giydü gonce-i tuṭı kūyaya beñzersin

Seyyāhpūş oldu gonce ka'be-i 'āliya beñzersin

Giyüb eline mā'i camlar seyr ü çemen edersin

Beni behi ḥazrada ḥazıra günde ḥaysāya beñzersün

Kaça kim nāz ile aḳsāda sāde kīn ey mülk-i sīmā

Şadefde perveriş olmuş dürr-i yektāya beñzersin

Libās-ı surḥla cānā yeşil ferrāce giydikçe

Şaradub gülşeninde gonce-i zīyāya beñzersin

O gül-i ruḥsarı vaşf ittün 'aceb ne kin iderlerse

Sözünden **Hüsrev** olan bülbul-ü şeydāya benzersin

73

Gazel-i Nazmi

Şive-i ādāb-ı nāzı yar bilmez ya kim söyler

Resmigār-ı ğamze-i dildār bilmez ya kim bilür

Nokta-ı serbeste rāz-ı nihānı ‘āşkı

Taze tīn-pāye şükrü küftār bilmez ya kim bilür

Şūr aşüb temāsgāh rūz-ı mahşeri

Ol kıyāmet hoş bilmez ya kim bilür

Taze dağ sine-i hūn feşān sūzānımı

Lālezār-ı vādī-i kühsārı bilmez ya kim bilür

Naẓmi ya renc-i hummār ʔab’a ateşnā kimi

Mey ferveş hāne-i humār bilmez ya kim bilür

[18 a]

74

Gazel-i Maḳālī

Tālibeş-ı mihr-i ruḥuñ lāle-i humrāne bilür

Rūşīyı ḳāmetini serv-i dilārā ne bilür

Yetmedi ḳanadı lebiñ görmedi mur’ād yüzün

Söylemek ne idigünü ʔūṭī gūyā ne bilür

Ḳasr -ı ‘ālāyı melāḥatten söyleme nesin sen

Ey pīri rusniyā her nakıs-ı ernā ne bilür

Mīve-i vaşlıñı maḵsud edende ḥam-ı ṭama’

Lezzet-i derdi ğam ‘aşkıñı cānā ne bilür

Ey **Maḵālī** dile kār eyledüğüm ḥūr-i cefā

Bezm-i ‘aşirette müdām ol gelür ḥatta ne bilür

75

Gazel-i Me’ālī

Gönüllerin üstüne düşünce siḥir

Didi bülbul ki jaleye çe-ḥaber

Beḳâyı ayīne içre bakışına

Göre ‘aşıkların ne çeker

Ömr der la’lini vefālar ider

Can verir şimdi ‘aşıkla dilber

Leb-i şîrînine sekker dir imiş

Tûfî bilmez sözünü kanda gider

‘Aşk öldürmek ola ki kârîñ

Cân-ı dilden seni **Me’âlî** sor

[18 b]

76

Goft Yahya Efendi

Acı sözler niyyet eylersen de olmam bî-cüzûr

Çünkü eyler ol zibânıyla ol leblerden şüdûr

Artık olurum cân-ı ‘âşıklar hikmetindir

Her kaçan hûnî gözünde has-revâ olsa ne fûtûr

Bir cemâl-i mâkmâliñ olmuşuz meftûnu kim

Yakduğu mur’âd ider hürşid gibi feyz-i yüz

Korğarın cennete de ‘uşşâkı rahat görmeye

Öğretürse şîve-i hûbân İstanbullı hor

Serv-i kıddinden bizi hak itmeye **Yahya** cüdâ

Üstümüzden sâye-i haq olmayadur

77

Gönül aldanma sūdümde ne zirim deme

Bu deme aldananın ‘âkıbet erdi ne deme

Nice dārā ile kesir ey felek safla nūvāz

Tac u tahtını hebā kıldı düşürdü ‘ademe

Yüri aldanma bu devir feleğin dostuna

‘Ayn’ı ef’a olur derse ki bu hayal u hadıma

Va’azın bezmine varmak kat’i alçaklıktır

Ayırmadu kimse bu keşişle rumuz kıddime

Ha‘b -ı gaflette yatarsun nice bir āy olmasun

Nerdbān ecelin çatdı levyān-ı baş-ı kıdim

[19 a]

78

Gazel-i Fā’izi

Teşrifinle hanemizi reşk-i irem eyle

Ağladum beni iki gözüm gel kerem eyle

‘Ahd eyledi öptürmeye pāyın gülücek ‘ayd

Yarabbi sen o mehpāre şāyet kādım eyle

Bir hoşçe hesap eyleyli derdimizi ey dil

Ben dirhem-i eşkim dökeyim sen rakım eyle

Demeyüz kederin çekmeye bir lahza bu ‘ālem

Bir hāl eyle neylersin edip def’ gam eyle

Ḳānun -ı belāğatte yite nakḡaş-ı derāz ol

Ey ḡāme-i hoş lehçe-i Fā’iz nazm eyle

79

Mefāi’lün /Mefāi’lün /Mefāi’lün / Mefāi’lün

Şeb-istān-ı gamım bezmimde şem’i enverüm yokdur

Fenā dünyada ya’ni bir müsellemlerim yokdur

Serinde herkesün bir gonçe-i sır-ābı var şimdi

Benim bāz-ı cihān içinde bir berg-i terüm yokdur

Ne bir zaḡm-ı nigāh u ne esir-i zulf-i müşgīnim

Anuñ çün şaf-ı ser- bazan-ı ‘ışk içre yerüm yokdur

Zer-i h alis ‘ay r etdi dili iksir-i ‘ış  amma

Ele alur anı bir dilber-i s min -ber m yokdur

Yanub hicr nla şem’i  am oldım vaşlı y d etmem

Met ’ı şeb-pesendim şub a l yık gevh r m yokdur

Nice fery d ed b   k-ı girib n etmeyeyim kim

Yanımda s k  g l-ru  elimde s  arum yokdur

Sit nb la o de l  arz  var dilde ey **Vecd **

U ardım bulsam amma neyleyim b l u per m yokdur

[19 b]

80

Gazel-i Vef 

P r şu  aneni  ziy sı kıldı c n-ı eş r

 ok ş k r ref’ z l m t mu addemi le buldu var

Senin gibi h r şeyd n r  alas-ı bek yı g rmed m

Mey Hab b  nden alurlar t b ye’is-i  amern r

C nıma cevrin şer’at eyledi c n  merd

Leblerün āb-ı zülālın yetiştir leşker

Ķandadur ķanadun müzāķi görebilsek bir dahī

‘Aşiretiniñ ħüsnü vireydi cana ħayy meşķ-i yār

Şu cihānuñ çok güzelin gördü amma neylesün

Vefķiye lāyık cevāhir bulmadı sende karar

81

Gazel-i Vefķi

Firūzān olmaķda dilde nār-ı ‘aşķzārımız

Çāk çāk itse nola hem derün ezhārımız

Gel efendim hoş leţāfet ķıl ġarķbi bendeki

Dostuna alur görünce nāzıyla eş’ārımız

Ķasb -i ħālim bil sana lāyık degüldür söylemen

Ķün feşān oldu görürken dīde-i pür ħarımız

Baĥr- ķa’re cüz-i ġavvaş oldum amma cevherī

Sen müntedi bir cevāhir bula mey-i didārımız

Dūd-ı nārından merdini **Vefķi** cānā sen kim

Kıldı fen için ğayri yara vermeyüz diltārımız

[20 a]

82

Şa‘ir ‘Aşım

Bu ğamda böyle kıalmaz ħalayık şādan olur bir ğün

Dil-i giryē nūmaz bir vakit olur kıandān olur bir ğün

Ġurūr -ı ālude olanlar vale u ħicrān olur bir ğün

Mücerrettir sarāy-ı devlet-i virān olur bir ğün

Ferāş-ı zāmda kıalmış pür derd-i merdum olan aķır

Gelür şaĥt-ı dil bimārına dermān olur bir ğün

Dıraĥt arzular yār-ı ğamda kıılmaz aliyyinde

O eşcār-ı muĥabbettür bahār-sitān olur bir ğün

Nigāĥ raĝbetinden düşdüĝüne ğamım ‘**Aşım**

Ġammı hecri çekenler āĥir-i vaşl cānān olur bir ğün

83

Müfred

Kenārın sāde dil mehrusu yegdir ülfete ‘Aşım

Sitānbul şehrinin ülfete meşreb-i bīvefāsından

84

Gazel-i ‘Aşım

Gelmez lezzet-i vuşlat bize azārdan şöñra

Nice meyl edeyim ol devlete edbārdan şöñra

Çekmem oldur ki nabızdan bile renc-i dil-zārı

Ne ragbet fehmi ederse derdimi ezhārdan sonra

Dögündükde kişiniñ rızķı gelmese iltifāt itmez

Dırahtın sāyesi bī-ħürmet olur bārdan şöñra

Kibār devletüñ fi-elḥamd dā’b böyledür alçaķ

Kerem ‘ahdına itmezler vefā ikrārdan sonra

Ol üç tıflı verür mülk-i dil fermānla ‘uşşāķı

Āyālāt -ı vişāle lütf ider izḥardan sonra

Cihāna bir daķı gelmez meşāba aña bir şair

Ne şübhe nābi üstad siḥr-i āşārdan sonra

Ol üstādıñ bu naẓm-ı pākine ehl-i şaḥnı

Nazıre edemezler **Āşım** nāçārdan sonra

[20 b]

85

Gazeli Vuşūlī Müstezāt

Ey serv-i sehī Ẹaddüñe bālāda demiş var tūbāda demiş var

Ebrularına ğarra-i ğarrada demiş var tufrada demiş var

Cān virse cihān n’ola ıavaf etmeye ey zaḥmıma merhum

Kuyañ seniñ ka’be-i ‘aliyāda demiş var mā’ivāda demiş var

Pāy idsek de iyi nola ey miḥrin kübra iḥmālleri bīnāh

Cān ayağūñ ıozuna kimyāda demiş var tūtīya demiş var

Ayāt-ı cemālūñle gelir ‘āleme raḥmet ey muşahḥaf ḥikmet

Ḥatt -ı raḥta sūre-i tādā demiş var esmāda demiş var

Mehlūl gibi düşse ‘aceb mi dile her ān serv-i ḥūbān

Vuşūlī ḳuluna ‘āşık şeydāda demiş var dānāde demiş var

Gazel-i ‘Ulvī Efendi

Ey hikāyat-ı ğamı nādāna söyleme

Mecnun-ı ‘aşk isen n’ola yābāna söyleme

Dirler ki söz güherdür eyle bu pend-i gūş

Hem-rāz diyü sırrıñı yārāna söyleme

Rāh-ı nedāmet içre qalursun gönül şakıñ

Yūsuf gibi vāḳ’añı ihvāna söyleme

Qıl āşinā kelāmuñı baḥr-ı ma’āniye

Fıkr ile söyle her sözi bigāne söyleme

Şi’ründe añma āişşa-i Ferhād-ı ‘Ulviya

Nazm eyle ner-güzeştiñi efsāne söyleme

[21 a]

86

Gazel-i Bāḳī

Gitdi qaşr- qaşrınuñ tāk u revāḳı qalmadı

Nice kesri geçdi tāk u tūmturāḳı qalmadı

Bezm-i kesretten biz en evvel götürdük âyâğı

Meclis āhir oldu gitdi bāde sākī kalmadı

Şevk u zevk ehli çekildi biz dağı yā Hū didük

Zevki gitdi ‘ālemün ehl-i mezākı kalmadı

Ṭolu urmuş tarlaya döndürdi devrān şöhet

Cām şınmış mey dökilmiş gitti sākī kalmadı

Ġam degül **Bākī** bekā semtine kılsa irtihāl

Nice şehirler bu fenā mülkinde Bākī kalmadı

87

Gazel-i Yahya

Dülbendiñi nāzıyla zarīfāne şararsın

Meydān-ı muḥabbette gezüb ‘āşık ararsın

Sen gonce gibi gāh yeşil gāh kıvılcık geşi

Üftādelerin berk-i ḥazān gibi sararsın

Yazüb ālel ḥāme gibi gönlümü ey dost

Düşmanların nāme gibi bağı kıarsın

Ağlamakla sevdigümü yāda dökerdin

Ey dīre-i gam dīre-i bekā ‘ayn-ı zarsın

Yahya sözün olursa inceden ince

Dilber lebi vaşfinda kalbi kırk yararsın

88

Gazel-i Emrî

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün /Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Serv okurdum kıddine servi de reftār olsa

Gonca dirdüm femüñe goncada güftār olsa

Beñzedürdüm kıad-i bālāñı nihāl-i güle ger

Gonca -i sürh dehen gül aña ruhsār olsa

Mihr okırdum ruhuña zerre-dehān olsa idi

La‘l dirdüm lebüñe la‘l güher-bār olsa

Öykünürdi gözüñe nergis eger olsa siyāh

Beñzedürdüm güli ruhsāruña bī-hār olsa

Şöyle vaşf itdi dişüñ vaşfını Emrî şanemā

Yaraşur ‘ıkd-ı süreyyā aña ışār olsa

89

Gazel-i Necātī

Üşenme ey gönül cânān seniñdir

Cū düşdün derdine dermān seniñdir

Yürü ey serv-i bütān leṭāfet

Hālin ṭa vaşlin cevelān seniñdir

Soyunursun delā kuyunda yarın

Şanasın mülkün ‘aşumān seniñdir

O ған-ı attar-ı yāyın başdı **Necātī**

Yürivār şem’aya devrān senindir

[22 a]

90

Gazel-i Bākī

‘Āşķ ile zaķmını ĥod-cānıma minnetler itti

Dostum cevır u cefālar da ne zaķmetler itti

Kaşını cānı çeken dārıne berdār itsen

Çākdan def’ itti bīçāreye ref’atlar

Gelse ol şuķ cefāya basa dil-i virānımız

Tīse-i cevır ile bir pāre mūrūvvetler itti

Āşınā olsun aķyār ile eder īdām oldu

Çekdigim derd-i belālār heb o ģayretler itti

Ten-i **Bākī** serāpa ķalacak yarelese

Şöyle vallah bakim cānana minnetler itti

91

Gazel-i ‘Abīdī

Gedālıķ var iken ‘ālemde sulţān olmaķ yekdir

Begüm-i cemiyyet hatır-ı perişân olmak yekdir

Koyub ‘âriyet-i tâc-ı zürr-i şem’a eşb-i ârâveş

Emir-i bezm dehrüm deyu şādān olmak yekdir

Çeküb cām-ı fenāyı ‘ākıbet çünküm geçersin sen

Bu ‘âlem-i bezminin zevkünde hayrān olmak yekdir

Gel o rākıbi çün rüzgâr ahırānı ider berbād

Bir iki gün cihān bağında handān olmak yekdir

‘Abīdī şāh nemin faqr olam dersün dimāğında

Hevāyı şevkin sevdāyı va’nevān olmak yekdir

[22 b]

92

Gazel-i Nev’î

İdüp kattı’ ta’alluk tıg-ı hicrānıyla gedālardan

Neden devşir kesilmesin yād şāhum āşinā-i serden

Beni terk eyleyüb bezm-i belāda dimedin ya hu

Ferāmuş etme bari göz ucuyla merhabalardan

Vefâ-i lütfuña lâıyık değilsen bār-ı cevı eyle

Bizi cānā niçün ‘arr eylemezsın mübtelālardan

Rakīb u bed-layıkālarla işıtdüm şöhet etmüßün

Vücūdun şaklasun bār-ı belālardan kızalardan

Gönül her cāyı dilberi haqıqat neylesün **Nev’i**

Şikāyet leb-i vefālardan şikāyet bī nevalardan

93

Gazel-i Nev’i

Geldimse n’ola ben şi’ara devrine āhır

Ādet budur āhırde gelür bezme ānā bir

Şūfı zarar itmez sana eţfāl ile şöhet

Ġam çekme gir yār cennete erbāb-ı şefāyır

Hiç neyleyeyim bu dil-i āvāreyi bilmem

Ne vuşlata kādır ve ne ħud fırkate şābır

Eyme n’ola şahbāz şaffet tıtsuñ al üzre

Şehriñde beni şimdi gözü beklü misâfir

Nitsün bi güzel sevmeyüb Allah'ı sorsun

Nev'î gibi rind huşuşa ola şâ'ir

[23 a]

94

Gazel-i Lâ'î

Çalinsun nây-ı 'işret bezm-i meyde saz deprensün

Karar etsün 'acemde vâde şehnâz deprensün

Sorsun cām-ı âteş-ṭāb bâde-i desti sayıkdan

Şuraḫiler pür olsun yine âteş-nâz deprensün

Süzülsün evc-i istignâdan itsün

Kaçırmasuñ şikâriñ gamze-i şehbâz deprensün

Teğâfûl cānâ kâr itti bir züküftâr gel cānâ

Füsün fitne ṭurmasun bir zaman-ı 'icâz deprensün

Kabul etmez naẓîr ey **Lâ'î** bu ğazel amma nesün

Hele bir an hoş ṭabî' ve saḥn-pervâz deprensün

Gazel-i Fānî

Serv-i sahn ol niḥāl ḳaddin ḥalḳa-i bikveş

Sen bil neden ol zūlf-i anda ruḥum beñzer

La'li lebine çeşme-i ḥayvan ne münāsib

Ne çeşme-i ḥane ne ḥud-ı zemzeme beñzer

Dağ çeker o ḡonce-i ol baḡ-ı cihātta

Ayine-i eskindir o cām-ı cem beñzer

Hiç kimse deḡil bir naḳıs-ı āzāde olmadan

Bu bezm-i cihan ḥane-i pūr-mateme beñzer

Bāḳī deḡil bu esbāb-ı cihan kimseye **Fānî**

Heb āmed u reft u cihan bir deme beñzer

[23 b]

Nazire-i Vecdî Beg

Ṭufān -ı şirişkim dime çüş-ı yeme beñzer

Bak çeşmîme dāmānıma der yānıma beñzer

Bu hüsle insāna yakīn olmasını gör

Pek az görilür böyle pīrī ādeme beñzer

Meyhānede bī-kayd sıfal ile meyl içmek

Ne meclis-i Dārā'ya ne bezm-i Cem'e beñzer

Zencār-i maḥabbet çekerek geldi cihāna

Mecnūn ile dīvāne gönül tev'eme beñzer

Taksīm idice zühre bu şi'ri dedi 'isi

Bu nazm eşer-i **Vecdī**-i mu'ciz deme benzer

97

Ġazel-i Bākī

Fe'ilātün/ Fe'ilātün /Fe'ilātün /Feilün

Müje ḥayliñ dizer ol ḡamze-i fettān şaf şaf

Güyyā cenge turur sebze-i güzārān şaf şaf

Seni seyr itmek için reh-güzer-i gül-şende

İki cānibde turur serv-i ḥırāmān şaf şaf

Leşger-i eşk-i firāvān ile ceng itmek için

Gönderür mevclerin lücce-i 'ummān şaf şaf

Cāmi' içre göre tā kimlere hem-zānūsın

Şekl-i şakkāda gezer dide-i giryān şaf şaf

Gökde efgān iderek şanma geçer hayli küleng

Çekilür kūyuña mürgān-ı dil ü cān şaf şaf

Ehl-i dil derd ü gamuñ ni'metine müstağırık

Dizilürler keremuñ h'ānına mihmān şaf şaf

Qadrüni seng-i muşallāda bilüp ey **Bākī**

Ŧurup el bağlayalar karşıña yārān şaf şaf

98

Müfred

Hatt-ı şerif koft-i sultan murād ezber ey Bākī Efendi nefi Üsküdar

Bākī bud Nef'i belde-i Üsküdarā red tamam şud

Nazire-i Bākī

Temam şud

[24 a]

99

Ġazel-i Ratıp Efendi

Mef'ûlü /Fâilâtü /Mefâilü /Feülün

Âzâde dil-i zûlf-i siyah kame düşürdüm

Murg sihri zevk-i şeb ârâma düşürdüm

Mirķât-ı hayâl ayırmışken gâh vişâl

Nâgâm olub ahir ser-i iķdâme düşürdüm

Lebrîz ķatûn oldu saĥn ol dîdesi mestiñ

Bilmezlik edip bezm-i hey aşâm düşürdüm

Âmâde idüb kestin murdâr raķîbe

‘Âlemde hele bir kerre fercâme düşürdüm

Meftûn olub ol dilber zen-i meşrebe **Râtıb**

Aĥdâleri endişe-i aĥlâme düşürdüm

Ruz-ı doĥtorunuñ ķözlüĥü var elde görünmez

Yârân şafa zevķin ider göz levce anın

Gazel-i Nazmî

Mefâilün /Mefâilün /Mefâilün /Mefâilün

Mey âşāman bezm-‘i işrette ay hāne-i meykāne

Huşūşa sākî-i meclis şuna kestāne mestāne

‘Adv-i ‘āşık geçüp yāre benümle imtiḥān olmaz

Ne inşāfa gelür şafim ey dil-i şeydā ne meydāne

Sözün zihrāb nūş-ı nağme tiryāk-ı şevk itmez

Zebānın niş-i āzār eyleme yārāne mārāne

Mesih-āsā seyāḥat eyleyenler pāy-ı hemtiyle

Başar ol kâdimde kirdiş gerdāne merdāne

Gelür bir gāh-ı kemterden sebun-ı kuh kurān olmasa

Eğer bār-ı günāhım kōnsa nāçizāne mizāne

Şafāsından ider sa’y ṭavāf ka’be-i maḳşūd

Girüb iḥrām-ı şevke yüz tutan şanāne manāne

Olursa muḫahhar feyz-i ḥuda nuṭḫ-ı cihāngiriñ

Nazımā hükmi der tūr eyle Īrāne mirāne

[24 b]

101

Ġazel -i Murādī

Ne deñlü başa çıksa dūd-ı āhımdan lebine artar

Bu ‘adettir sergūh üzere ebr ağdıķça mā artar

Ṭağıtma kākūlin qaldır yüzüñden ey helāl

Sūḥāb olmaz mihr-i münir üzere qaya artar

Güzellenir qaçarsın ey mışra-ı dilde Yusuf şānī

Bu Ken’ān ḥarun içre ḥabım yaķūba belā artar

Nihān ittükçe ‘aşķveş eyler nedir çāre

Ābād oldukça āteş ey dil Murādī dil revā artar

102

Nazire-i Bāķī

Dem-i vaşlın erişse çeşm-i ‘aşķda bekā artar

Şolar ṭuğyān ider ol bahār oldukça mā artar

Ḳıyās eylerse neyl mışra ol bu safālîk yāşım

Anîñ müzenâsı yoḳdur durmaz ol da'ima artar

Şular çağlar tırur āvāze senden kuhsār anlar

Bahār eyyāmıdır şimdi kibr u şayt u şedā artar

Güzelliğın bir ḥubda bir māh nevdır ola helāl ebru

Çırağ meniñe günden güne tırmaz ḳayā artar

Ṭoyulmaz ḥun-ı iḥsāne ḳana'at gelmez insāna

Kerem gördükçe ey Bāḳī gedālerden reca artar

[25 a]

103

Gazel-i Bāḳī

Şabr eyle dilā derdüñi cānāne tıyurma

Cān içre nihāl eyle veli cāna tıyurma

Zinhār şaḳın mey yirine ḳānuñ içerler

Keyfiyyetün ol gözleri mestāne tıyurma

Esrārını keşf etme taḥşil-i kemāl it

Nūş eyle mey-i nābı ḥakimāne tıyurma

Şūfî gelicek açma şaḥın ‘aşk kādīsın

Dānā-dilsen sırrunı nā-dāne tıyurma

Ya’ḳub-şıfat **Bākī** ol Yūsuf -ı şani

Hüzn içre ḳomaz ḳışşayı ihvāne tıyurma

104

Gazel-i Bākī

Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fāilün

Dil giriftār-ı belā dil-ber hevāyī n'eylesün

Dāme düşmez yirlere ḳonmaz hümāyı n'eylesün

Kā'inātuñ seyr iden naḳşın şafāyı cāmdan

Şafḥa-i Āyīne-i 'ālem-nümāyı n'eylesün

Göñlin egler nāle-i zencīr ile mecnūn-ı 'aşk

Derdüne mu'tād olan diller devāyı n'eylesün

Ḥalk-ı 'ālem **Bākī**yā 'aşkında yāruñ ḥaste-ḥāl

Bir ṭabīb andan bu deñlü mübtelāyı n'eylesün

105

Ferd

Deyr-i ahirde sanman menzilim türab ittim

Günāhım çokluğundan yirlere geçdim hicāb ettim

[25 b]

106

Gazel-i Bākī

Mefāilün /Mefāilün/ Mefāilün/ Mefāilün

Açıl bāguñ gül u nesrīni ol ruḥsārı görsünler

Şalın serv u şanavber şīve-i reftārı görsünler

Kapuñda hāşıl itdi bu devāsuz derdi hep göñlüm

Ne derde mübtelā oldı dil-i bīmār-ı görsünler

Açıldı dağlar sanman çāk oldu giryenim

Muḥabbet- gülşeninde açılan gülnārı görsünler

107

Gazel-i Bākī

Ten pāy-māl ü serde ğam-ı 'aşq-ı yār ise

Ayağda kaldum elde degül ihtiyār ise

Maḥbūb u mey mülāzemetinden kaçardı dil

Geldi yitidi bir yañadan nev-bahār ise

Hātır kenāre mā'il iken baḥr-i 'aşkda

Gird-āba şaldı fülk-i dili rüzgār ise

Cevr u cefālar itmede ḥod başdan aşdı çarḥ

Ṭurmaz 'itāb u nāz ider ol şīve-kār ise

Bākī cihānda resm-i vefādan nişāne yok

Yār adın añma 'aqluñ eger saña yār ise

[26 a]

108

‘Ulvī Efendi

Ḥaḳ seni ḥātm-i l'alınle Süleymān itti

Mürevveş ḥalkı sana bende-i fermān itti

Dest-i kebir ol beni ayağta ḳoma sultānım

Gönlümün şehrini ğam leşker-i virān itti

Ol ki ferumāndelerin dermān eyler

‘Āşk derūnı benim derūnımı dermān eyler

Bağrımıñ yāreleri nice zamandır işler

Baňa bu işleri heb ğamze-i cānān itti

Benim ol ‘Ulvī muħabbet-zede kim çır’a me’āl

Sāķī-i dehr beni ħakkıyla yeksān itdi

109

‘Ulvī Efendi

İrişdi nevcihānım ser u bālā oldu gitdükce

Açıldı gül gibi ol ğonce-i ra’nā oldu

Şalunır cem’a olur ser u kıaddiñ ‘uşşak

Dinlemez vaşıf-ı reftārı temāşā oldu gitdükce

Gözümden kaçre kaçre dökülen ‘eşk kehribārım

Dirildi bir yire ebrā geldi dirbā oldu giddükce

Ayağa şem bulunmazken biyābān-ı miħnette

Dehi ‘aşk içre sâim bana hem-pâ oldu gitdükçe

Ġāmıñ afyonu ‘Ulvī’nin şu deñlü aldı ‘aqlın kim

Kavurdu kendi kendini maḥsur oldu gittiķçe

110

Gazel-i ‘Ulvī

Gerçi kim ‘āleme çok dilber-i mümtāz gelür

Ḥaķķ budur kim sevdiğim saña beñzer rāz gelür

Ḥaşre dek dâmenüñ aldın kıomaz āvāre gönöl

Sen anı şanma cefâ itmekle vāz gelür

Ḥasret-i lebünle bikes تنها olalı

Bezm-i ğamda meges āvāzı bana sāz gelür

Kime kıaşd itti ‘aceb bsns ḥaram-ı gamzenin

Küş-ı cānā ser kuyundan bir ādaz gelür

Gerçi yüz bin yoluna cānlar verici

Şanma Ulvī gibi bir āşıķ ser-bāz gelür

Ġazel -i Bākī

Mefāilün /Mefāilün /Mefāilün/ Feülün

Ezelden şāh-ı 'aşkuñ fermānıyuz cānā

Maḥabbet mülkinüñ sultān-ı 'ālīşānıyuz cānā

Seḥāb-ı luṭfuñ ābın teşne dillerden dirīg itme

Bu deştüñ bağı yanmış Lāle-i Nu'mānıyuz cānā

Zamāne bizde gevher sezdügiçün dil-ḥırāş eyler

Anuñ'çün bağırumuz ḥündür ma'ārif kānıyuz cānā

Mukedder kılmāsın gerd-i küdüret çeşme-i cānı

Bilürsın āb-ı rüy-ı milket-i Âli 'Oşmānıyuz cānā

Cihānı cām-ı nazmum şi'r-i Bākī gibi devr eyler

Bu bezmün şimdi biz de Cāmī-i devrānıyuz cānā

[27 a]

112

Ġazel -i Bākī Efendi

Zerre-i mihr gibi gehi peydāyım

Deşt-i ħayrette gehi pādīmanım

Şöyledir çeşm-i za'ifem ki kervānımız sāyım

Nola mihr ire řānım yoĥsa ġaĥķāyım

Ne ‘aceb seyl gibi caġlamıř diribām

Ařķla ünkü gönöl ħānesini ķıldım řebā

Şevķ ħüsnüñle bu dil-i bülbölün ittim güyā

Göriceķ ķapunda senün ķaderimi böyle ġilā

Göze göstermezse ħāke mey beni hür ednā

Ki nazar ediceķ mertebeden ‘a‘layım

Virse her māĥ gibi felek devrāne

Şıġma mihr gibi dāire-i imkāne

Beni müstaġrıķ itse yüzün ħüsrāne

İltifât eylemezem zerre-i kıaderine dâne

Asimân hande-i mihr cihân-ârâyım

113

Velehu

Şaf idüb çü miskale-yi.aşkla dest-i kaza

Qıldı mir'ât-i dilim âyine-i gayb nümâ

Bürünüb kapuña geldim bir demde şehâ

Şuretâ geda şeklüñ gerçi arundum amma

Pend-i mümkünnet ma'rifette Dârâ benim

Nur-i tevhid zûhur eyleyeli sînemde

Nâkş-ı gayri kıomadım zeyn-i dil pür gamda

Nice bin mürdelerin ihya ederim bir demde

Bâkıyâ Muhammedin hak çün 'âlemde

Dem cân bahisle nazm içre bugün 'isâyım

[27 b]

114

Gazel-i Nūhī

Lebin cāmına beñzer yoķ dehānıñ nādirdir

Bunun kiffayeti ta’bi olunmaz zevķe dā’irdir

‘Arz mihr-i cemāliñ dilde taşvır itmedir yoķsa

Kişi devr-i cihānda bir iki gün misāfirdir

Kıyub sırrı dehānıñ bilmek ister cevher ferdi

Şevkim şanmada kāşıl oldu ‘aķlı ehl-i zāhirdir

Olur şā’ir olub göge çıkarsa ķāmetiñ amma

Dehānıñla meyānın vaşfına geldikçe ķaşırdır

Zamiriñden geķer zāhir budur bir ‘āşık öldürmek

Ne emrin var ise kıl **Nūhī** biķāre hazırır

115

Gazel -i Nā’ilī

Hevā-yı ‘aşķla olub kuy yāreden gideriz

Nesīm şubḥ-ı refîkız bahāreden gideriz

Pelās pāre-i rind perveş kāse-i bikef

Zekāt mı verilür bir diyāreden giderüz

Ṭarîk fāniyle hem-keş olub pür şifā leys

Cinān-ı Süleyman lāb-ı ḥavāreden gideriz

İderse ḳand-i lebiñ ḥatırımıza bir an ḥatūr

Diyār-ı mışra deġül ḳand-ı ḥāreden giderüz

Felek kef'i Nā'ili girerse ser-i dāmāniñ

Seniñle maḥkeme kerd-i kāreden gideriz

[28 a]

116

Ġazel -i 'Azli

Doḡtoruzla müşerref olalı şoḡbetimiz

Oldı sākī-i bezm ey dil sebüb devletimiz

Zāhid iĉer 'ākis bezmi 'aşkıylan biz

Ḥaşr eden şanma ki zā'il ola keyfiyetimiz

Nola ol üzre tutarlarsa bizi da'im rindān

Mey gibi ayāğa düşmek iledir hürmetimiz

İntikāl etti bize arşla feyzinin 'aşkı

'Azlī neyleyelim böyle imiş kısmetimiz

117

Gazel

Ey hattı seyyāh 'arız cānāne tolaşma

Yüz kıralığıyla imāna tolaşma

Ey şāne senin cismini şad pāre kırlarlar

Alçak şahın ol zülf-i perişāne tolaşma

Ayağda kalub çarha gibi hāke düşersin

Ey cām-ı muşşafā yūri var birāne tolaşma

Açılma kat'i 'āleme fāş eyleme rumuzuñ

Ey rişte-i çāre nāme-i cānāne tolaşma

Āğuş-ı meyānıñ taleb it gelmez āsā

Mānī medd ol sırrı qarāma ne düşme

[28 b]

118

Firūhi

Mefāilün /Mefāilün /Mefāilün /Mefāilün

Metā’-ı hüsni renk-i āmiz olur tāzelendikte

ķumāş-ı ezhār zība eyler endāzelendikte

‘Aceb mi bestelensem meclis-i şehnāzda ol şūhā

Dil elbet bir maķāma rabṭ olur āzāzelendikte

Perīşān ‘aşķ olursam olmaya ta’bib

Ḥaṭṭ -ı ‘anber nümā-ı şaraç olur yelpāzelendikte

Mey cem-nişn rīz imiş bizim vuşlat

Ḳamāl- ı ḥasret la’li ile dil ḥampārelendikte

Firūhī bāb-ı defterḥāne-i meşgul kuşād olmaz

Kitāb-i ‘işve ḥaṭṭ-ı yar ile şīrāzelendikte

Gazel-i Firūhī

Feilātün /Feilātün /Feilātün /Feilün

Bakma ol ğonce-i nāzın dehene öykülenür

Berk-i gül bād-ı bülbül pür eyle örselenür

Ah hayfā yine bir tārık binek

Halveş sāye-i zülfünde göñül gölgelenür

Mācerā-yı şeref vuşlatıñ ittikçe haţur

Katre -i dide-i ‘aşkıñ güzelüm bölgelenür

Tır-i nāz olsa behm-i sīne-i kūs maķşūd

Çeşm-i dil sehl-i mürüvvetle gözüm sürmelenür

Şāh-ı aklıñ hayāliyse **Firūhī** tab’anıñ

Bezm-i mażmum-ı tefekķürde hemān öfkelenür

[29 a]

120

Dīvān-ı Yahya Efendi

Fe'ilātün /Me' fā'lün /Fe'ilün

Bir dilde ki 'aşkıñ odı ola peydā

Hāşā ki sūy-ı yanmaya hāşā kāsā

Bir kaçresi güya ki bir āteşpāre

'Aşk āteşini göz yāşı itmez itfa

Dilde ola mı tāb-ı celāle tākat

Envār-ı cemāle dōyemezken cānā

Olmasa eğer māye-i 'aşkuñ humda

Dünyaya şalur mıydı bu şūr-ı şahbā

Bir cām-ı ārāya dem gele şāyet ey saķī

Dök hun-i dil-i şīşeyi pāk it **Yahya**

121

Velehu

Ey cemālũñle Yesrib ü Baḥḥā

Reşk-i firdevs ü cennetü'l-me`vā

Sāña maḳşüşdur luṭfidur ḥüdā

Tāc-ı Levlāk ü taḥt-ı Ev ednā

Zülf ü ḥāl-i cemāl-i baḥtuñdur

Şeb-i ḳadr ile leyle-i Isrā

Şeb-i Isrā'da oldı serv-ḳaddũñ

Revnaḳ-ı efzā-i ‘ālem bālā

Ḥazret -i ḥaḳ olinca meddāḥuñ

Nice vaşf eyleye seni **Yaḥyā**

122

Nim

Şāh-ı ‘Osmān ḳan ki medḥũñle

‘Arz-ı iḥlaş ider sana şāhā

Nazar-ı lutfuñ ile kıl manzûr

Eyler 'ömrünü ziyade hudâ

Himmet eyle aña hayât-ı ebed

Ta ebed şer'in ili âbādā

Nesl-i pākünden olmasun münfek

İzzet u demin devlet-i dünya

[29 b]

123

Mef'ûlû /Mefâ'îlû /Mefâ'îlû /Fa'ûlûn

Gösterdi yine sâkî-i meclis yed-i beyzâ

Zerrîn kadehi itdi elinde gül-i ra'nâ

Gülşende seher gûşuma bir nazme tokundu

Gelmiş gibi vādîye yine bülbül-i şeydâ

Her halka-i zülf oldı bir âyîne ruhında

Ister niçe yüzden görine hüsn-i dil-ārâ

Çak tutmayıcak dâmen-i zülfüñ dil-i mehcûr

Bulmadı zafer devlet-i pā-būsuna cānā

Ancak gam-ı dil-dārı alur havşala-i dil

Yahyā olımaz aña mezāhim gam-ı dünya

124

Mef'ülü /Fā'ilātün /Mef'ülü /Fā'ilātün

Aşkuñ odına ey gül yanarsa cān-ı şeydā

Her bir avuç külinden bir bülbül ola peydā

Mülk-i dile o lebden haqqā ki korkı vardır

Cāiz ki bir şererden 'ālem yana ser-ā-pā

Mey-hāne-i maḥabbet mestānelerle tıldı

Peymāneler pür oldı 'ārif oturma tehnā

Dil şāfdur kederden ammā güler yüz ister

Hüb olmayana neyler āyīne-i mücellā

Hāl -i ruḥını gözler zülf-i siyāhıñ özler

Yahyā sevād-i çeşm ü ḳalbümdeki süveydā

30 a

125

Müfte'îlün /Fā'îlün /Müfte'îlün /Fā'îlün

Ḳays -ı melāmet-güzīn rāh-nümündür baña

Meslek-i ehl-i ḥired rāh-ı cünündür baña

Bezmdē dil-ber yaḳar sīne-i āgyāre dāḡ

Bilmez anuñ her biri dāḡ-ı deründür bana

Şem'üne pervāneveş bāl ü perüm yandı çün

Lāzım olan bir zamān şabr u sūkündür bana

Şanma cefālarla ben fārig olam 'aşḳdan

Her biri bir şīve-i şevḳ-füzündür baña

Şeb ki ala zülfinüñ büyün **Yahyā** meşām

Ol ḡıce bir kākül-i ḡāliye-gündur bana

126

Mefā'îlün /Mefā'îlün /Mefā'îlün /Mefā'îlün

Dönüpdür za'f ile bir rişteye cismimde cānā

Fitil-i şem`-i bezmüñ reşki бүkdi kâmetüm cānā

Yanar tiri erir peykānı tāb-ı āteş-i dilden

Birinden āh olur zāhir birinden eşk olur peydā

Dil-i şeydā egerçe kaṭre-i nā-çīzdür ammā

Derūnında olan sūzı söyindürmez yedi deryā

Niçün pervāne dā'im ateş arar ṭurmaz

Tutuşmaz mı derūnı āteşinden 'āşık-ı şeydā

Suḥan kim āteş-i dilden ḳopa lā-büd olur pür-süz

Anunçün her sözi **Yahyā**'nuñ āteş-pāredür gūyā

[30 b]

127

Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün

Ruḥ-ı dil-dārı rengīn vaşf idersin ey dil-i şeydā

'Acebdür sözleründen reng almazsa gül-i ra'nā

Şafā-baḥş olmada gülzārdan mey-ḥāne eksük mi

Ḳalur mı būy-ı gülden bāz-bāna nūkhet-i şahbā

Düşelden vādī-i ‘aşka inen çok dil-rübā sevdüm

Hele çok sevdüğümden olmadum āzāde-dil kaç’ā

Cefāsı dil-berün ‘āyn-ı vefādur ey gönül gör kim

Cefālar ide ide kıysı mecnūn eyledi Leylā

Hevā-yı ‘aşk u nār-ı şevk u āb-ı çeşmün olmasa

Kim ‘ādem dir senün gibi ayak toprağına **Yahyā**

128

Mefā’lün /Mefā’lün /Mefā’lün /Mefā’lün

Nikāb-ı gonceden arz-ı cemāl itdi gül-i ra’nā

Bir a’lā perdeden sen de görin ey bülbul-i şeydā

Yakıñ itdi felek eyyām-ı şekke rüz-ı nev-rüzı

Bu takrīb ile birkaç gün temāşāgāh olur şahrā

Țutar bī-bāk gül destinde sāgar bezm-i ‘ayş eyler

İder feryād-ı mestān bülbul-i şūrīde bī-pervā

Leṭāfetle açar gögsin çözer gūy-ı girībānıñ

Gül-i ra`nānuñ oḡşar sīnesin mihr-i cihān-ārā

Bulaydum cāme-ḡābında açaydum lutf ile anı

Gireydüm ḡoynına ol ḡoncenün **Yahyā** nesīm-āsā

[31a]

129

Mefāʿlün /Mefāʿlün /Mefāʿlün /Meāʿlün

Elümde şīşe-i rengīn pūr mey laʿl-i nāb-āsā

Gözümde ḡatre ḡatre eşk-i ter dürr-i ḡoş-āb-āsā

Mürīd-i ʿaşḡ isen incinme ser-gerdānlık el virse

Sipihri döndürür cūy-ı irādet āsiyāb-āsā

Nihāl-i tāze iken böyle bir serv-i bülend oldu

Dil-i meyyāl çokdan yüz sürer pāyine āb-āsā

Nedīm-i pāk-meşreb bul hevā-yı ʿaşḡ ile pūr ol

Vücūduñ maḡv olunca meyden ayrılma ḡabāb-āsā

Süreyyā vü hilāle arz-ı cāh itsem gerek **Yahyā**

Bu fikr ile yolında pāy-māl oldum türāb-āsā

Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün /Fe'îlâtün/ Fe'îlün

Düşmez ol şāha ki her gāh ider istiğnā

Gāh olur 'āşık-ı şeydāya düşer istiğna

Kaçma şimden girü kim cānuma yetdi sitemün

Yeter ey şüh-ı cefā-pīşe yeter istiğnā

Getürür hakdan ol mihr-i cihān-tāb-ı kerem

Eylese 'āşık eger zerre kadar istiğnā

Almada naqd-i dili hīç tevaḳḳuf itmez

Ṭurmaz ol şāhid-i bāzār satar istiğna

Sitem ü cevri de **Yahyā**'ya tevāzu görünür

Gerçi her vaż'ı gelür yāre naẓar istiğna

[31 b]

Mefā'îlün /Mefā'îlün /Mefā'îlün/ Mefā'îlün

Bir āyīneyle Iskender nice beñzer saña cānā

Senün her bakdugun mir'ât olur 'âlem-nümâ cānâ

Haṭā ile rakṭbe atma luṭf it ḥaṭırum gözle

Hadeng-i cān-sitānun eylemez çünkim ḥaṭā cānâ

Gönül almak dilersen gel beri bāzār mümkündür

Müsā'idse eger ser-māye-i mihr ü vefā cānâ

Ġam -ı aşkunla döndüm za'fdan bir mūy-ı tārīke

Firākun āteşine döymeyüp oldum dü-tā cānâ

Dil-i Yahyâ-yı şeydāyile kullāb-ı ser-i zülfün

Keşākeşden halāş olmazsa da senden yana cānâ

132

Mefā'ılün /Mefā'ılün /Mefā'ılün /Mefā'ılün

Bu kuyun kim gedā-yı bī-ser ü sāmānıyuz cānâ

'Aceb ālemdeyüz kim ālemün sultānıyuz cānâ

Ġubar -ı ḥaṭtunun ḥayrānı olduk niçe günlerdür

Bizi güldürmedün bir gün anun ḥayrānıyuz cānâ

Dirîgâ bir nefes dinlenmedük gülzâr-ı 'âlemde

Bu bâğun niçe yıldur bülbül-i nâlânıyuz cânâ

Bizi bilsek niçün ser-defter-i 'uşşâk yazmazsuñ

Bilürsin nâme-i derd ü belâ 'unvânıyuz cânâ

Dime **Yahyâ** neden pîr-i muğâna ser-fürû itmek

Bilelden kendümüz şermende-i ihsânıyuz cânâ

133

Müfred

Ehl-i irfân meskenidir bunda olmaz hezele

Görmesün nâdân içerü çek kapuyu rezele

[32 a]

134

Mef'ûlû /Mefâ'ilû /Mefâ'ilû /Fa'ülün

Ṭûtî -şifat ol câme-i sebzi giye cânâ

Bir söz yiri var mı bak a âyîneye cânâ

'Uşşâk-ı perîşân-dile hiç söylemez oldun

Düşmen sana bir söz mi didi söyleye cānā

Bir kez dimedün kâdadur ol 'âşık-ı mehcūr

Bilsem bu cefāya ne sebep var diye cānā

Hep itdügümüz zühd ü riyā bī-meze oldu

Düşdük heves-i la'l-i lebünle meye cānā

Ey gam yidi vassāf-ı lebün oldu çü **Yahyā**

Şimden girü tūtī gibi sükker yiye cānā

135

Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün

Cānı kullāb-ı ser-i zülfün çeker sende yaña

Güşe-i çeşmün ne var olsa eger bende yaña

Ğonce -i la'lün gül-i rüyün görenler neylesün

Ey boyı servüm varup bir dahı gülşende yana

Ol sehî kaddi görenler hañcer-i zerrîn ile

İltifāt itmez çemende serv ü süsende yana

Zāhidi tercih ider mi rinde şāhib-dil olan

Dinledüm güftārını vā'iz de gevdenden yana

ƘorƘarın **Yahyā** ki pūlād olsa da te'sīr ider

Tīr-i āhuñ kim vara ol ƙalbi āhenden yana

[32 b]

136

Fā'ilātūn /Fā'ilātūn /Fā'ilātūn /Fā'ilūn

Ġonceyi servi sana teşbīh ider her bī-edeb

Hep sūkūtunla sūkūnundur ana cānā sebeb

'Āşık -ı bī-dil nice söyleşmege ƙādir olur

Biribiriyle ağız bir idicek ol iki leb

Neşve'-i hūsnine imdād itmek isterler meger

Lebleri mey hāzır itmiş hāl-i leb bir dāne ƣabb

Sāye-i cehlinde nā-dān dā'imā āsūde-ƣāl

Cāy-ı rāƣat bulımaz dānā çeker renc u ta'ab

Vaqt-i gül sākī-i gül-ruh gül gibi ʔab'-ı laʔīf
Senden ey **Yahyā** mey-i gül-gūna istiḡnā 'aceb

137

Mef'ülü / Fā'ilātü / Mefā'ilü / Fā'ilün

Geldi şitāda tahtına sulṭān-ı kām-yāb

Gūyā taḡaddüm eyledi taḡvīl-i āftāb

Itidi bahār 'ālemi ḡurşīd-i ʔal'atı

Nev-rūza ḡalsa olur idi ḡālimüz ḡarāb

Itidi şitāda çünki sefer ol ḡüzīn-i ḡalḡ

ḡurşīdden gerek ol şehün pāyine rikāb

Sümm-i semend-i ḡāzret-i Sulṭān Aḡmed'e

Müşṭāḡ-ı rūy-māl idi ḡaḡḡā ki şeyḡ u şāb

Ol zümrenüñ ḡulūş ile mümtāz u aḡdemi

Yahyā kemīne bende-i şāḡ-ı felek-cenāb

Ol şeh '**Āṭāyī** ḡullarına bī-şümār ider

Virsün o pādişāḡa ḡudā 'ömr-i bī-ḡisāb

[33a]

138

Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün

Cām bir sırça sarāy olmuş ki ferşi la`l-i nāb

Hücredür billürdan şāh-ı hevāya her ḥabāb

Pür görince sāgarı tıldı derūnum şevk ile

Cāmdan tā cāna te'sir itdi tāb-i āftāb

Bezme viridi şem'-i kāfūrī gibi nūr-i ziyā

Sā'id-i sīmīn-i sākī cām-ı zerrīn-i şarāb

Ateşin meyle şurāḥī tıldı sākī kındadır

Şevk odı dilde alevlendi niçün itmez şitāb

'Aşk ile hoş-ḥāl olan şeydāya anman vuslātı

Bāde-i sāfī virün **Yahyā**'ya katman şarāb

139

Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün

Gerçi olur cāma ol maḥbûb-ı zībā teşne-leb

La`line olmaz mı sākī cām-ı sahbā teşne-leb

Sāye-endāz ol leb-i cūya gel ey naḥl-i revān

Pāyuna yüz sürmege āb-ı muşaffā teşne-leb

Işığinde māh-ı nev de feyż umār gördüm bu şeb

Ḥāşılı ol şāhun iḥsānına dūnyā teşne-leb

Bu ne istiḡnā olur ey pādişāh-ı bī-niyāz

Ḥūn ı aḥbāba `adū ḵanmıṣ eḥibbā teşne-leb

Ebr-i cūda muntazır ancak dil-i **Yahyā** degül

Pür ḥarāret deşt-i ḥasret içre deryā teşne-leb

[33 b]

140

Dīvān-ı Faiżī

Fā`ilātün /Fā`ilātün /Fā`ilātün /Fā`ilün

Işķ tufan-ı belādur sūd-mend olmaz saña

Eyleseñ ey kühken bifi kerre küha iltica

Kays-ı `uryānı görüñ meydanı `ışķ-ı yardan

Güyyā öldürmeğe soymışdı celād-ı k̄āzā

Sāhil-i k̄ama mesāsum k̄almadı şimdiden girü

Mevc-i ‘ummān-ı belādur bana zīra pīşvā

Hak ile çüm didemüz āhir pür eyler rūzgar

‘Ākil oldur bakmaya bir daḡı dünyadan yana

Olmasa şahbā-yı ‘işretten ḡum-ı gerdün tehi

Nālemüz ey Fā’izi kılmazdı anı pür şadā

141

Fe’ilātün /Fe’ilātün /Fe’ilātün /Fe’ilün

Meger andan çıka erbāb-ı dile genç-i sefā

Ki esās-ı kemer-i çerḡı yıka seyl-i fena

Hic cem’iyyet-i ḡatırdan eşer gördüñ mü

Bu kadar meclise uğrar yoluñ ey bād-ı şabā

Tāk-ı çerḡ üzre k̄onaldan beri cām-ı ḡūrşīd

Sākī dehr kime sundı mey-i ḡuşşa zidā

Ne ‘aceb gāfil imiş ṯālib-i cāh u devlet

Ṭurma meftun olur ittükçe tenezzül dünya

Ne ṭarab-nāk-i visālüz ne kedel-nāk-i firāk

Neşve-i ‘ışkılw bir ḥaldeyüz **Fā’iziyā**

142

Mefā’lün /Mefā’lün /Mefā’lün /Mefā’lün

Dil-zāre n’ola hemdem olursa sāğar-ı şahbā

Gönülden gönüle yol var dimişler ey büt-i ra’nā

Ḥabāb-ı āsā benüm ḥod zāyil olmaz bağrımuñ başı

Nice beñzer dil-i ḥünīnūme cām-ı mey-i ḥamrā

Ḥalās olmağ ne mümkin fülk-i dil bağr-ı maḥabbetten

Miyān-ı lücce pür-girdāb u sāḥil ser-be-ser ḥārā

Hemān derya gibi her gördiğünle ihtilāt itme

İraqdan görün ey dil ḥalk-ı dünyaya serāb-āṣā

Ne sūz-i hicre şabr eyler ne āh-ı serde tāḳat var

Dil-i bī-tābum oldu **Fā’izī** bir sāğar-ı mīnā

[34 a]

143

Müfte'îlün /Fā'îlün /Müfte'îlün /Fā'îlün

Pūye-i geh-i rahş u kām deşt-i cünundur baña

Mūrçe-i rīk-i revān rāh- nümündür bana

Virmiş o sermest-i hūsn şive-i nāze qarār

Lāyık olan şimdilik şabr u sūkûndur bana

Bezm-i fenāda dimiş bir mütelāşī-gedā

Rûtbe-i iqbāl-i Cem pāye-i dündür baña

Rāh-ı mezelletde bir mūr-i za'ifüm velī

Şīr-i kavī-pençe-i çerh zebundur baña

Dağ yakup cismini zīnet ider bü'l-heves

Lāzım olan **Fā'izi** sūz-ı deründür baña

144

Fā'īlātün /Fā'īlātün /Fā'īlātün/ Fā'īlün

Cem gidüp bezm-i cihān içre ıodı cām-ı şerāb

Ėark olup baır-i fenāya ıaldı andan bir ĥabāb

Bana cāmından münāsib nesne olmazdı velī

Genç-i Cem'den eylemek lāzım geleydi intiĥāb

Bulmaya şahbā-yı la'lüñ ĥaletin bir cāmda

‘Aleml devr eylese meclis-be-meclis āfitāb

Girmezüz ĥalkuñ gözine mihr-i ‘alem-tāb-veş

Bī-vücūdüz ‘arşa-i ‘alemde mānend-i serāb

Fā'īzī cānān ile cān cāna olurduı eger

Olmasaydı cāna ten cānāna pīrāhen ĥicāb

145

Mef'ülü /Mefā'īlū /Mefā'īlū /Fe'ülün

Her şubĥ gelür bir yire rindān-ı ĥarābāt

Güyā ki ider meşveret erkān-ı ĥarābāt

Hakḳā ki Süleymānlık ise ancaḳ olur bu

Cem gitdi bozılmaz daḥı dīvān-ı ḥarābāt

Cem'den beri meclis mi ḳalurdı bize ey dil

Ger başt-ı zemān itmese pīrān-ı ḥarābāt

Ancaḳ biz anuñ bir ḳuru cāmına yetiştük

Cemşīd zemānında imiş şān-ı ḥarābāt

Ol şāh-ı cihan Fā'iziyyā bezme gelürmiş

Cāme ile şulansun yine meydān-ı ḥarābāt

[34b]

146

Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün

Olmasa Leylā eger cām-ı mey-i 'ışḳla mest

Eylemezdi kāse-i Mecnūn-ı şeydāyı şikest

Āşinālık fikrini sırr eyledüm Mecnūnila

Soñra bildüm olmışuz hem-zānu-yı bezm-i elest

Her ne ḥāl ise yine elden ḳomazlar sāḡarı

Rind-i dürd- âşâmlar olsa ne deñlû teng-dest

Tâli`um gör kim baña geldükde şayyâd-ı felek

Yâmen-i ümmîde mād-ı ‘ankebûta itdi şest

Murg-ı dil yirden yire urmazdı kendin **Fā’izi**

Olmasa bu dām-gāh-ı derd u ğamda pāy-best

147

Mefā’ilün /Fei’lātün /Mefā’ilün /Fe’ilün

O sükûnat-ı od olan inkisâruma bâ’iş

O şehsuvâr-ı cihândur ğubâruma bâ’iş

Didiler ayağına geldi Leylâ Mecnûn’uñ

Reh-i ğamuñda budur itizâruma bâ’iş

Teĥammül idemedüm âşinâ cefâlarına

Bu oldu ĥâşılı terk-i diyâruma bâ’iş

Ġubâr gibi neden bî-karârsın dirler

‘Aceb budur bulamam ben ħarâruma bâ’iş

Başarsa hākime bir kerre **Fāizī** dilber

Ola kıyamete dek iftiharuma bā'is

148

Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlün

Bādedür haste-i bī-tāb-ı ğam-ı yāre 'ilāc

Çaresin gör budur ey 'āşık-ı bī-çāre 'ilāc

Dehr el virmiyerek geldi ferāğ-ı hātır

İtdi perhīz ile gerdün dil-i bīmāre 'ilāc

Süz-ı ğam cānuma kār eyledi şun cām-ı 'arāk

Eyle ey sākī-i gül-ruḥ teb-i āzāre ilāc

Derd-i 'ışkuñla ki divane-i der-zāduz

Bize mümkün midür ey şūḥ-ı sitem-kāre 'ilāc

Olmadın **Fā'iziyyā** şafḥa -i dil pejmürde

Şerbest-i vaşlı ile kılsa o hun-ḥ'are 'ilāc

[35 a]

149

Nim

Ḥarf-i el-ḥa'î

Ne deñlü şaklasa gönlüm ider vişāl tereşşuḥ

Olur mı āb görüp itmemek sıfāl tereşşuḥ

Ṭolı degül biz anuñ kaçresine kâ'ilüz amma

Sebū-yı çerḥ-ı felekden ne ihtimāl tereşşuḥ

Lebin ter itmek umar tişne-diller āb-ı şafādan

Veli bu kūze-i pülāddan muḥāl tereşşuḥ

Tehīdür āb-ı şafādan bu kūze ḥayli zamāndur

Nücümükaṭre şanup eyleme ḥayāl tereşşuḥ

Bu bādeden yogimiş ḥaşşā **Fā'izī** bize bildüñ

Sebū-yı çerḥden itdi me'āl-i ḥāl tereşşuḥ

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

Nim

Harf-i el-ḥa'ī

Ḥ'an-ı iḥsānı gelür dehrüñ mezāḳ-ı cāna telḥ

Mīzbānuñ minnet eyler ni'metiñ mihmāna telḥ

Virme ḥalvet-ḥāneñe şādīye ruḥşat ey gönül

Meclis-i ünsi muḳarrerdür ider bigāne telḥ

Ḥayret-ālūd-ı ğama birdür cefa vü iltifāt

Her ne nüş itse gelür dil ḥaste-i hicrāne-telḥ

İşḳdan rencide olmaz nāşihā erbāb-ı işḳ

Hiç gelür mi āb-ı deryā māhi-i 'ummāna telḥ

Lezzetiñ ehl-i mezāḳ añlar anuñ ey **Fā'izī**

Ġam degül şahbā gelürse şūfi-i cānāne telḥ

Mef'ulü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Harf-i el-dāl

Nim

Fenn-i belāda oldı dil üstād-ı ehl-i derd

Şakirde olamaz aña Ferhād-ı ehl-i derd

Cemşīd girse içine Ya'küb-ı vaqt olur

Budur 'alāmet-i hazen-ābād-ı ehl-i derd

Qays öldi gitdi derdine dermān bulunmadı

Ṭutsa 'aceb mi 'ālemi feryād-ı ehl-i derd

Ağyār-ı dūn neyleyelüm nā-ķabūldür

Gerdūn yeg idi itmese bī-dād-ı ehl-i derd

Halkuñ toķunma yāresine nīşter-mişāl

Ey **Fā'izī** budur saña irşād-ı ehl-i derd

[35 b]

152

Harf-i el-zal

Nim

Gitmeye naķş-ı hıaıuñ yine anuñ göñlüñden

Kül olup āteş-i qahruñla yāne ger kāğaz

Bağrını delme benüm gibi ser-i tīguñ ile

Pür hatāyısı da ey şūh-ı sitemkār kāğaz

Şa‘le-i āteş-i ğamdur dōyemez aña hamām

Benden ol şaha meğer ilete semender kāğaz

Şa‘sa‘a şaldı yine neyyir-i a‘zam hāke

Gönderüp Fa‘izī’ye hāzret-i dāver kāgez

Ya‘ni üstād-ı felek-qadr-i mu‘azzam ki anuñ

Fazl-ı mecmu ‘asına māh bir ebter kāğaz

Defter-i ma‘rifet olsun kütüb-i fazl olsun

Dürr-i lafzıyla müşerrefdür anuñ her kāğaz

Olamaz bir çizi haqqā ki ne evrāk-ı felek

Defter-i **fazl**ına itse o suhan-ver kâgâz

Dinile nāmına her rûz niçe medh ü gâzel

Ta ola şa‘şa‘a hāmeme enver kâgâz

153

Harf-i el-ra

Nim

Mefā‘lün /Mefā‘lün /Mefā‘lün /Mefā‘lün

Gönül keşti mesiri baħr-ı bî-pāyān-ı âteşdür

‘Alevdür bād-bānı mevsimi tūfān-ı âteşdür

Harif-i ibtilāgāh-ı melāmet rast-rūlardur

Siyāvuş olmayan girmez buña meydān-ı âteşdür

Bu yirlerde bulunmaz cübbe vü destār ey şūfî

Maħabbet çārşūsı ser-be-ser dükkān-ı âteşdür

Zebānıñ tîz ider ta‘n ehli ammā kendi havf itsün

Anuñ pülād dinse tîşesi dil kân-ı âteşdür

Çıkış virmez bize ey **Fā'izi** bu sāgar-ı mīnā

Biz ol İskenderüz kim kaçdımız 'ummān-ı āteşdür

36 a

154

Müfte'ilün /Mefā'ilün /Müfte'ilün/ Mefā'ilün

Nim

Elde sebūyile kaçan bezme mey-āverān gelür

Leşker-i ğam cevabına gürz ile pehlevān gelür

Tesliyetüñ tarīķını pīr-i muġān bilür hemān

Ġamla varan cenābına ħurrem ü şādmān gelür

Anı da böyle egdüren sāgar-ı zer-nigāridur

Yohsa bu güne Cem gibi çok şeh-i kāmram gelür

Cāmdan itmek isterin ben dahı tevbe sāķiyā

Neyleyin üstüme tutar sāķi-i dil sitān gelür

Ġafil iken rüzgār bezm-i şafādan al murād

Meclis-i 'ıyşı telḡ ider **Fā'izi**yā zemān gelür

Fā'īlātün /Fā'īlātün /Fā'īlātün /Fā'īlün

Nim

Gerd-i bād-ı āh kim kūh-ı girānı kaldırur

Çorkçarın bu keş-i nüh bād-bānı kaldırır

Kār iderse āteş-i āh-ı derun haqq şaqlasun

Bir dem içre kal'a-i heft-āsumānı kaldırur

Özgedür bezm-i melāmetgāh olur kim bir gedā

Meclisinden pādişāh-ı kāmranı kaldırur

Eyler āheng-i şikār elbette şayyādı hazān

Şāh-ı gülden 'andelīb-i nā-tüvān-ı kaldırur

Rind pīr olup za'if olmaqla geçmez bādeden

Bezm-i 'işretde yine rıtl-ı girānı kaldırur

Yâri bir gün çorkçarın varur yerinde bulmazız

Hiyle eyler düşmen ol genc-i nihān-ı kaldırur

Fā'izī'ya gūy-veş yirden yire çaldı 'adū
Hākdan bir kimse yok hayfā ki añı kıaldırur

156

Mef'ulū /Fā'ilātū /Mefā'ilū /Fā'ilūn

Kārı egerçi rāh-ı maḥabbetde āh olur
Derd-i derūnı salike nūr-ı siyāh olur
Girdāb-ı bāz-gūne-i gerdūne kııl nazar
Baḥr-i muḥīt-i çerḥ 'aceb ğarḳa-ğāh olur
Āyīne ü resmi şehr-i ḫarābātuñ özgedür
Bir gice ḳapusunda yatan pādşāh olur

Gülşende ğāh lāle şurāḫiyle 'ıyş ider
Bir sāgar-ı şikeste tıtar elde ğāh olur

Gör lıtfunı ki ğamzesi hışm itse **Fā'izī**
La 'l-i şeker-feşānı hemān gadr-ḫ'ah olur

[36 b]

157

Mefā'ilün /Feilātün/ Mefā'ilün /Fe'ilün

Egerçi hârm-en-i 'uşşâka nâz âteşdür

Metâ'-ı nâzende ammâ niyâz âteşdür

Nesm-i ruhşata aldanma kûy-ı dilberde

Şakın şakn ki hevâ-yı hicaz âteşdür

Ne Kûhken döyer ey dil buña ne hûd Mecnûn

Reh-i belâda neşîb ü firâz âteşdür

Ya şu'le-hîz olur elbette ya şerâr-engîz

Olur mı hîç nihân dilde râz âteşdür

Hevâyı Fâ'iziyâ 'ışkda ide gör mağlûb

Hâķîkat âb-ı hayat ü mecaz âteşdür

158

Fā'ilātün/ Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün

Naķş-ı pâyum âb-ı eşkümle tolar girdâb olur

‘Azm -i rāh itsem ser-ā-pā reh-güzār girdāb olur

Dāyesi ḥarman olinca ‘āşık-ı āvārenūñ

Yolın almağa ser-ā-pā deşt ü der girdāb olur

Bağa varsam şevk-ı rüyın çeşmüm itse rīz rīz

Gülistan deryā-yı ḥūn vü lāleler girdāb olur

Eşk-i didem kılsa deryā var-ı miḥnet-ḥānemi

Hücrem ey dil-ğonce-i sīrāb-ı ter girdāb olur

Pīç-ber-pīç olsa zülf-i dil -rübā ey **Fā‘izī**

Baḥr-i şūr-ı fitneye girdāb-ber-girdāb olur

159

Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü /Fā‘ilün

Gül vefkini ki baḥt-ı gülistana ḳondılar

Ma ‘nāda ‘ömr-i bülbul-i nālāna ḳondılar

Dünyāda izdiḥām-ı erāzil keder virüp

Döndüñ şu reh- revāne ki bürḥāne ḳondılar

Bu tengnāya halk-ı cihān itdiler nüzūl

Mihmān-serā şanup zindāna kondılar

Evzā ‘-i rüzgārdan āhir bozıldılar

Dürr ü Güher ki efser-i şāhāne kondılar

Ta‘lim istemez dil-i ferzāne **Fā‘izī**

Şatranc -ı ‘ışk kılsa hasmāne kondılar

37 a

160

Fā‘ilātün /Fā‘ilātün /Fā‘ilātün /Fā‘ilün

Şol şehīd-i ğam ki hāk ü hūn ile ālūdedür

Ġuşşadan kırtuldı kūy-ı yārde āsūdedür

Şübhe yok rūḥ-ı muşavverdür cemāl-i dil-rübā

‘Āşık u bī-cān u dil bir qālīb-ı fersūdedür

Dāsītānın dinlemek teklifin itmez kimseye

Kendü kendiyle dil-i divane güft u gūdedür

Ḥande eyler ‘ālemün evā‘-ı nā-hemvārına

Güldügi ehl-i cününüñ şanmañuz bî-hüdedür

Fā'izî şanma süveydādur derûn-ı dildeki

Kāse içre şem'-i ahumdan derilmiş düdedür

161

Müfte'ilün /Mefā'ilün /Müfte'ilün /Mefā'ilün

Eyledi ter benefşeyi kaçre ebr-i dūr nişār

Yaykıdı lāciverdini çehre- güşā-yı nev-bahār

Şafha-ı sādeye cila virdi şu deñlü çünkim

Çehre-güşā-yı çîn gibi şan'atın itti āşikār

Āteşi hayli tîz imiş micmer-i lālenüñ meğer

Söndüremez zebānesin micmere-süz-i rûz-gār

Gonce-i laleyi görüp nāme hayāl eyledüm

Kim yağa kûşesin anuñ 'āşık-ı zār u bî-ķarār

Ṭutsa defin 'aceb midür āteş-i mihre ķarşu gül

Başladı **Fā'izî** yine nağmeye muṭrib-i hezār

Mef'ülü /Mefā'ilü/ Mefā'ilü /Fe'ülün

Rindānuñ işi zāhid-i-nādāna cefādur

Hakḳā ki anuñ şıkleti de cāna cefādur

Tenhaliğa bir laḥza ḳomaz yanıñ alursın

Ey ḥār bu işte gül-i ḥandāna cefādur

Çün kim ğaraż-ālūd ola mihr-i züleyḥā

Her luṭfi anuñ Yūsuf-ı Ken'āna cefādur

Ey çerḥ-i deni sende bu evza' ki vardur

Ġarḳ-ı ni'am itsen yine mihmāna cefādur

Ey şāh-ı cihan daḥl-i gedādan ḥazer eyle

Bir mürçenüñ daḥli Süleymān'a cefādur

Bir ḥālete varduḳ sitem-i ḥalkıla şimdi

Her neyleseler bu dil-i nālāla cefādur

Bu tarzā ğazel **Fā'izi**yā bir daḥı dinmez

Teklif-i nazīre buña yārāna cefādur

[37b]

163

Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün

Semt-i 'işret tut ki vādī 'ıyş ü dem vādīsidür

Şāh-rāh-ı şehr-i kām-ābād-ı Cem vādīsidür

Reh-revān-ı bī-teḥammüldür iren ser-menzile

Şanma kim bu tengnā ehl-i ḥaşem vādīsüdür

Dūd-ı āhum sīne-i çāküm görenler didiler

Ol serāb-ı deşt-i miḥnetdür bu ğam vādīsüdür

Ḥāk-ı kūyı hep ğubār-ı ḥāṭır-ı 'uşşākdur

Semti ol şūḥ-ı cefā-cünün sitem vādīsidür

Gezdügi şahrāyı pür-seyl-i sirişk itdiyse kıys

Fā'izi aña te'accüb eylemem vādīsüdür

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

Bir ٲarafdan baht ٲurmāz dāyimā yüz döndürür

Bir ٲarafdan rast gelsem dil-rübā yüz döndürür

Devr-i girdāb-ı cefādur  enber-i gerdūn-ı dūn

Bunda ey dil aşınadan aşına yüz döndürür

Şūret-i mihrin görüp aldanma gerdūñun şaķın

Ber karar olmaz bu  er -ı bī-vefā yüz döndürür

Varsa gülzāre peyām-ı ma demiñüz bād-ı şub 

Her gül-i şad-bergi bā uñ dil-berā yüz döndürür

Türk-tāz-ı işve ü nāzuñdan ırmekle gubār

Şanma senden **Fā'izī**-i bī-nevā yüz döndürür

Mefā'ilün/Fe'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün

O şūḥa 'āşık-ı bî-şabr ü māye karşı varur

'Acebdür ehl-i maḥabbet belāya karşı varur

Gönül ki kâhül-i pür-pīçüne teveccüh ider

Şu pehlevān gibidür ejderhaya karşı varur

Gelince katlanamaz ḥaber almağa senden

Şitāb ider dil-i şeydā şabāya karşı varur

Felek ḥilāfî қо āhumla karşılaşma benüm

Hemîşe şanma bu keşti hevāya karşı varur

Hücum iderse n'ola **Fā'izî** seg-i kūyı

Mürüvvet ehli olan āşināya karşı varur

38a

166

Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün

Gerçi yāruñ çeşm-i hun harı'tābın gösterür

Her bakışda yine luṭf-ı bī-hisābın gösterür

Şem '-i pür-envār ile fānūs-ı ālūñ 'aynıdır

Cām kim yāruñ ruḥ-ı pür-nūr u tābıñ gösterür

Destüme cām-ı mey alsam za'fdan lerzān olur

Bu dil-i şūrīde ḥalūñ ıztırābın gösterür

Sīmiyā -gerdür meğer sākī ḥabāb-ı bādeden

Cāmda kāsır-ı Cemūñ tāḫ ü kubbābın gösterür

Fā'izī kim eylemez gerdün-ı duna ser- fūrū

Ol der-i faẓl ü 'aṭāya intisābın gösterür

167

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün /Mefā'ilün

Gidermiş ilden evvel şoḥbetüñle guşsa vü ğamlar

Qanı ey cām-ı Cem ol şevķler ol eski ‘ālemler

Dağı ben şimdi bildüm rüzgāruñ neydüğün ey dil

Bilinmezmiş şafā-yı vaşl-ı yarıla geçen demler

Mübārek olsun ey şūh-ı cihānum reşkimüz yokdur

Yeniden āşinālar mübtelālar tāze hemdemler

Seherden mührelerse yīridür mihr-i cihan-ārā

Gülün evrāk-ı surhuñ jāle-i ter gīceden nemler

Tehī olmadı hergiz bade-i rengin ma’nādan

Revādur **Fā’izī** reşk itse cām-ı tāb’uñā Cemler

168

Mef’ülü/ Fā’ilātü /Mefā’ilü /Fā’ilün

Yā Rab ya bana kayd-ı cihandan ferāğ vir

Yā guşşa-i cihāne döyer bir dimāğ vir

Muhtāc-ı merde şem’-i ħired eyleme beni

Envār-ı ışkuñ ile söyünmez çerāğ vir

Yak nār-ı ḥasretüñle bu ḥār-ı ‘alayıkı

Deşt-i ümide ḥālet-i gül-zār ü bāğ vir

Ben neyleyin şerāb-ı cedel-ḥīzi sākıyā

Sermaye-i muḥabbet olur bir ayāğ vir

Çıksun ko ḥalka duḥanuñ feleklere

Şemşīr-i āha **Fā’izi**yāturma zāğ vir

[38b]

169

Mef’ülü/ Fā’ilātü/ Mefā’ilü/ Fā’ilün

Kār-ı ‘adūña ‘arz-ı ḥulūş-ı vifākdur

Dirsem ḥaḳıḳatın saña şāhum nifākdur

Ey baht minnet eyleme vaşl-ı nigārumı

Rūz-i ṭarab netice-i şām-ı firākdur

Sevdā ger-i muḥabbetüñ ekser getürdigi

Kālā-yı ḥasret ü Güher-i iştıyākdur

Mānend-i Kays bizde cünun cānibindeyüz

Ehl-i muḥabbet ile ğaraz ittifāḳdur

Ey münkir idemez seni ilzam **Fā'izī**

Zīrā havale-ġāhı anuñ bir mezāḳdur

170

Fā'īlātün /Fā'īlātün/ Fā'īlātün /Fā'ilün

Mātem itsün yād idüp ḳāddin diyü 'uṣṣāḳ-ı zār

Naḥllar götürseler tābütı ile veḫi vār

Tuġlar gitdi önünce añı naḥl itmek ḳıyās

Ol şeh-i ḫüsn eyledi ḫünkim bu menzildem ġüzār

Naḥllardur yā giden tābütı ile dilberuñ

Ḳande gitse ya gider yanunca āh-ı pür-şerār

Servdür yāḥd ḳopardı seyl-i eşḳ itdi revan

Ḳadd-i dilbersüz aña zīrā kim eyler i'tibār

Naḥl-ı mātemdür bāña hicrin de yaruñ **Fā'izī**

Zīnet-i nüzhet-serā-yı bāġ olan serv ü ḫenār

171

Fe'îlâtün /Fe'îlâtün /Fe'îlâtün/ Fe'îlün

Gayriler gerçi ki aġyārı gözünden şakınur

Seni bu 'aşk dîdârı gözünden şakınur

Gözini yumsa ol derdle her şeb yeridür

Çün hayâlün dil-i bidâr gözünden şakınur

Nâme ki 'âşık-ı giryân kıyamaz bakmaġa

Seni ey şüh-ı cihân sitemkâr gözünden şakınur

Üstüne perde çekersen n'ola ey mihr-i cihân

Seni bu çeşm-i remed-dâr gözünden şakınur

Bozulur aşkla gülşende koparsañ nergis

Fâ'îzî-veş seni gül-zâr gözünden şakınur

[39a]

172

Fâ'îlâtün /Fâ'îlâtün /Fâ'îlâtün /Fâ'îlün

Penbe-i dâġın ki ol şüh semen-ber tâzeler

Eski derdin ‘āşık-ı hūnīn- cigerler tāzeler

İden ‘aqs-i nihāl verd-i kāfūrī degül

Cūyde pīrāhenin bir şūh dilber tazeler

H‘bden kalķar yüzün yur şahid-i gül nāz

Subh -ı destārın çözer her gonce-i ter tāzeler

Şiše -i güldür hayāl ‘arızuñla çeşm-i ter

Abımı gāhī gam-ı hicr-i sitem-ger tazeler

Fā‘izī ma‘zūr tut senden gürizān olsa yār

Pend-i pīrānı bilürsin dinlemezler tazeler

173

Fā‘lātūn /Fā‘lātūn /Fā‘lātūn/ Fā‘ilūn

Eşk-i çeşmümden bilindi sinem üzre ‘ışk-ı yār

Hākden selāb ile gencine oldu āşikār

Hāki gāyet eskidi zāyī olur tohm-ı emel

Seng-i gam per tāb iderken eylemişdür rahne-dār

Lāle şanmañ efser-i lālün Cemdür kim felek
Seng-i gam per tâb iderken eylemişdür rahne-dâr

Her zemân şanma kapuñda âh ider üftâdeler
Ey şeh-i mülk-i melâhat böyle qalmaz rûzgar

Tûde-i hâk-i mezâristânı gör ey **Fâ'izî**
Pâdşâhân-ı cihân bu yoldan itmişdür gûzar

174

Mef'ûlû /Fâilâtü /Mefâ'ilü /Fâ'ilün

La'l -i lebûñle bade-i pür-zûr mest olur

Tekrâr tâze keyfile maḥmûr mest olur

Keyfiyyet-i şerâb-ı lebûñ vasfın itseler

Ḥumyâze rîz iken leb-i maḥmûr mest olur

Şahbâ-yı iltifâtun idüp kârı muṭribâ

Başlar terâne itmeğe ṭanbûr mest olur

Şad şîr-i meste ḥamle iderse 'aceb degül

Câm-ı muḥabbet ile ki bir mûr mest olur

Bir kerre bade-i lebũñũñ zevķin eyleyen

‘Älemde **Fā‘izī** gibi meřhũr mest olur

[39 b]

175

Ėazel-i El-Zā‘i

Fā‘ilātũn /Fā‘ilātũn /Fā‘ilātũn/ Fā‘ilũn

Nā-murād-ı ‘alemũz aġyāra yokdur reřimũz

Vaşl-ı ġũlden geĉmiřũzdũz ĥāra yokdur reřkimũz

Lāne-sāz-ı bām-ı istiġña olaldan murġ-ı dil

Bũlbũl-āsā ġũře-i ġũlzāre yokdur reřkimũz

şive-i sākī vũ cevı-i muĥtesibden fāriġuz

Mest-i ‘ışkuz bāde-i ĥammāre yokdur reřkimũz

Ĥāne-i berduş-ı fena ĉāpũk-rev-i deşt-i ġamuz

Taĥt-ı Cem’de bāliř-i zer-kāre yokdur reřkimũz

Biz ki bir bī-kayd abdāluz cihanda **Fā‘izī**

Älemũn kaydın ĉeker hũnkāre yokdur reřkimũz

176

Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün /Fe‘ilātün/ Fe‘ilün

Bāğ-ı hüsnuñ gibi bir gülşen-i pür-zīb olmaz

Dili tefrīḥa o ğabğab gibi bir sīb olmaz

Ḥāl-i miskin ile yāḳūt lebinden geçme

Neşve-baḥş olmada bunuñ gibi terkīb olmaz

Dili ḳullāb-ı ser-i zülfe çekerse dildār

‘Arz -ı ḥāl itmeğē bunuñ gibi taḳrīb olmaz

Meclis-i sūdedür baḥt-ı zīr ü bālā

Bezm-i erbāb-ı ḥarābātda tertīb olmaz

Bū-yı zülfiyle gelürse seher-i bād-ı şabā

Hāṭır-ı **Fā‘izī**’yi böylece taṭyīb olmaz

177

Mef‘ülü /Mefā‘ilü /Mefā‘ilü /Fe‘ülün

Sad-pāre olur dil sitem-i fūrḳate döymeز

Bir kâsedür ol zehr-i gam u mihnete döymez

Gitdükçe pekişmekde dilâ şarşar-ı āhuñ

Keşti-i felek qorqarın ol şiddete döymez

Ey bü'l-heves-i cāh gider bu harekātı

Reh vār-ı vücūduñ şaķın ol sūr'ate döymez

Bir pāre aralık vir eyā nāşıl-ı nādān

Ṭab ' ehli bilürsin o qadar şıķlete döymez

Huşmuñ da bilür mertebe-i tab'ını yārān

Besdür bu qadar Fā'izīyā diķķate döymez

[40 a]

178

Harf-i el za‘i

Fā‘ilātün /Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün /Fā‘ilün

Bizde neyler bād-ı naḥvet ḥāk-i pā-yı dilberüz

Da ‘vi -i rif‘at de itsek biz ğubār-ı dilberüz

Görmişüz çok nikbetin erbāb-ı cāh u devletün

Külhan-ı zilletde ḳalmış gerçi bir ḥākisterüz

Sineden razı degül ola ‘alevler āşikār

Meclis-i ‘ışkında ĩrā dil-rübānuñ micmerüz

Dilden esrar-ı nihan-ı ‘ışk keşf oldı bize

Hücre-i mīna ile deryā geçer İskenderüz

Hamdi ‘illāh dūr-baş-ı şāh işitmez ğüşımız

Fā‘izī-veş künc-i ‘uzletde geda-yı kemterüz

Fe'îlâtün /Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün Fe'îlün

Çıkarup cāmesini şevķîle puyan idi Kays

İrmege menzil-i maķşûde şitābān idi Kays

Āşiyān şanma ĥas i ĥār ile puyan olmış

Gird-i bād-ı reh-i deşt-i ġam-ı cānān idi Kays

Ķoynına ġirmek ümid eyler idi Leylā'nun

Deşt-i ĥayretde o sevdāyıla 'uryān idi Kays

Vaĥşet-ābād-ı ġam olmışdı ana meclis-i üns

Neşve-i ĥayret ile mest ü ĥurūşān idi Kays

Sāyebān itmiş idi başına murgān perini

Fā'îzî mülk-i muĥabbetde Süleymān idi Kays

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Dün gice bezm-i şafâda oldı kıatre-pāş

Şöyle ħandañ oldı kim şem'ün gözinde çıkdı yaş

Tişe-i ahından anuñ olma ey Pervîz emîn

Kūhkenden bil eger toķınsa ayağına taş

Terk-i ser itmek gerek bāzī 'ışķ içre kişi

Şeşder-i derd ü melāmetdür ār ardur bunda bāş

Dūd-ı āhımdan seçilmez oldı encümle hilal

Çerħa şöyle sille urdum ki ne göz belli ne kaç

Şafħa-i gerdūnede az raħne gelmez **Fā'izi**

Namımız gerçi bizüm olur bu defterden tıraş

[40 b]

181

Mefā'ilün /Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe 'ilātün

Medār-ı çerh-i felek 'ınkılāb üzre kurulmış

Bir āsiyābdur ol kim serāb üzre kurulmış

Şafāya şarf ide gör naqd-i 'ömrün telef itme

Bu kār-ḡāne bilürs,n ḡisāb üzre kurulmış

Birisi virememiş ḡükmini bu çetr-i şafānuñ

Hezār-ı pādişeh-i kām-yāb üzre kurulmış

Fezāda lāle ḡayal itme ḡaymedür görünenler

Hezār Behmen ü Afrāsiyaāb üzre kurulmış

Ne çare **Fā'izīyā** ıztırāb imiş bize vāye

Kemān-ı kāmetimiz pīç u tāb üzre kurulmış

182

Mef'ülü /Mefā'ilü/ Mefā'ilü /Fe'ülün

Sen itdühise bu dil-i nālānı ferāmūş

Ben eylemezin itdüğün ihsānı ferāmūş

Hiç ye'sile selvet mi gelür 'āşık-ı zāra

Ya 'kūb ider mi meh-i Ken'an'ı ferāmūş

Çıktulmadı hiç hātıradan bu dil-i şeydā

Mümkin degül ancak gām-ı devranı ferāmūş

Unutmasın ol serhoş-ı lā-ya'kıl-ı nāzum

İtmiş bu sitem-dīde-i hicranı ferāmūş

Yūsuf gibi zindan-ı felāketde kalur dil

Eylerse o şeh **Fā'izi**yā anı ferāmūş

183

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

Nağd-i canuñ vir dilersen çerh-i gerdandan hılaş

Virmeyince deynūñ olmazsın bu zindandan hılaş

Bu ‘alāyık-ārde da‘vā-yı āzādī neden

Dāmenin servi demezken ‘ışkı bī -cāndan ḥalāş

Qurtarur ser-geşte-i ‘ışkı belādan tīg-ı yār

Keştiyi māhī idermiş baḥr-i ‘ummāndan ḥalāş

Bir ṭarafdan zāhid-i ḥar bir ṭarafdan muḥtesib

Olmadıḡ gitdi cihanda dest-i nādāndan ḥalāş

Heft- kişver heft-h‘anumdur benüm ey **Fā‘izī**

Olmadum bir gūşede ālām-ı devrandan ḥalāş

[41a]

184

Ḥarf-i el-zad

Mef‘ülü /Mefā‘ilü /Mefā‘lū /Fe‘ülün

İtmez gām-ı dünyā dil-i nālāna ta‘arruż

Düzde eyliyemez taḥt-ı Süleymān’a ta‘arruż

Zāhid sen anuñ sırrına geç vāşıl olursın

Nādānlığı ḳo eyleme rindane ta‘arruż

Çok hâşiyelendürdiler ey şüh vişālūñ

Amma yine yok mebhāş-i imkāne ta'arruż

Kimse hased itmez saña var Yūsuf-ı Mısr ol

Ey h'āce hemān eyleme ihvāne ta'arruż

Gerdūnıla ma'kul degül Fā'iziyā baḥş

Evlā budur olınmağa nādāna ta'arruż

185

Harf-i el ta'ī

Mef'ülü/ Fā'ilātü /Mefā'ilü /Fā'ilün

Pākīze dillere kanı bir hāl-i inbisāt

Gerd-i kederle toptolıdur bu kühen bisāt

Evvel gelenlerüñ nicedür hāli bilmezüz

Dünyāya biz hele geleli görmedük neşāt

Vardur müferrehinde sipihrüñ gubār-ı ğam

Lāyık budur ki 'ākıl ide andan ihtiyāt

Bu hâkdân-ı tirede cûy ile bahrdur

Var ise iki şâf-derûn eyler ihtilât

Âmed-şüd-i erâzile ey döydi **Fâ'izî**

Çokdan harâb ola dir idüm bu kühen ribât

186

Harfû 'z -zâ

Mefâ'ılün /Mefâ'ılün/ Mefâ'ılün/ Mefâ'ılün

İdersin gerçi ey bülbül behâr-ı gülistânda hâzz

Fenâ zevkîn alayduñ belki eylerdün hâzândan hâzz

Baňa dirler niçün gülzâre gelmezsin behâr oldı

Hâzânın seyr iden 'ârif ne deñlü itsün andan hâzz

Tekellüfle olan meclisde olmazmı şafâ hergiz

Ânun çün eylemez âzâdeler bezm-i cihandan hâzz

Gehî bar-ı belâ gâhî ıttâb-ı hücum eyler

'Aceb mi bülbül-i cân itmese bu aşiyandan hâzz

Tuyulmaz ‘ālemi ey **Fā’izī** ğamla geçen ‘ömrüñ

Olur mı hiç ğubār-ālūd āb-ı revāndan ħazẓ

[41b]

187

Ḥarfū ‘l-‘ayn

Fā’ilatün/ Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün

‘Arşa bezme diküp bir rāyet-i zer-kār şem‘

Cem‘ ider pervāne ħaylin nitekim serdār şem‘

Her şeb anuñla görürler bāde-yi ehl-i mezāk

Bezm-i rindāne olupdur maḥrem-i esrar şem‘

Āşikār itse fītilinden n’ola şekl-i sevād

Devr-i meclis āsmāndur māh-ı pūr-envār şem‘

‘Āşıķ-ı dil-ḥastenüñ ḥālī nic’olurdı ‘aceb

Yaķmasa her şeb yanında āh-ı āteş-bār şem‘

Tekye-ġāh-ı derd-i ğamdur **Fā’izī** gerdün-ı dūn

Mübtelālar āhdan anda yaķar her bār şem‘

Harfî 'l-ğayn

Mef'ûlû /Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

Gönlüm iderdi belki mey-i nābdan ferāğ

Mümkün olaydı şöhet-i aḥbābdan ferāğ

Mādām fikr-i vaşl ola 'āşık ḥatırdadur

Şol ḥaste gibi eylemiye ābdan ferāğ

Şeş-derdeki ḳapular ile gördi fark yok

Ehl-i tevekkül eyledi her bābdan ferāğ

Ser-rişteyi bilen kime vā-beste oldığın

Lāyık budur ki eyliye esbābdan ferāğ

Yok baḥ-ı hıcre Fā'iziyyā gerçi ka'r ü bün

Mümkün mi ide ol der-i nāyābdan ferāğ

Harf 'ül-fā

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Dimek olırdı bu çeşm-i Güher- efşāna şadef

Olmuş olsaydı eger la'l-i Bedahşāna şadef

Haşılı rize-i elmas ideyidi cümle

Az çok benzer idi dīde-i giryāna şadef

Var ise yâre yazar anuñ ile şirinlik

Kâsesin karşı tutar reşha-i nīsāna şadef

Didesi tola gelür ebr-i baharı göricek

Hiç değül 'āşık olupdur haṭ-ı cānāna şadef

Fā'izī olmasa hem-vāḳı'a-i dīde-i ter

Böyle açılmaz idi ḳaṭre-i bārāna şadef

[42 a]

190

Harf-ül kaf

Ṭā'ne-zār olsun belā meyhānesi erbāb-ı 'ışk

Seng-i hārālar getürsün cūş idüp seylāb-ı 'ışk

Ya yıkmazlarsa şehīd-i ḥasret-i yâri nola

Anı pāk itmişdür āb-ı şem'-i āteş-tāb-ı 'ışk

Bir zemān idi kumāş-ı şabr idi hep bārımız

'Ākıbet fersūde itdi cümlesin tizāb-ı 'ışk

Ḥamdülillah maḥv olup gitmekdedür reng-i riya

Ṭoķıncıdan üstüme ḥurşīd-i 'ālem-ı 'ışk

Alsa emvāc-ı belā āgyāra minnet eylemez

Ḥār u ḥāşāke yapışmaz **Fā'izī** ğarķāb-ı 'ışk

191

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Hiç mümkin mi dil-i zār itmeye ifşā-yı 'ışk

Hem ola divāne hem mestāne-i şahbā-yı ʿışk

Rāz-ı pinhān-ı muḥabbetten söz açmaz ehl-i ḥāl

Söylemek mümkün degüldür ğarḳa-i deryā-yı ʿışk

Seng-i ğamdan ḥār-ı mihnetden ider mi iḥtirāz

Rāh-ı zilletde gedā-yı bi-ser ü bī-pā-yı ʿışk

Hicr ile āb-ı revan itse sirişk-i dīdesin

Zāʿil olmaz ʿāşık-ı bī-çāreden sevdā-yı ʿışk

Derd-i serden sen nice baş kaldırırısın **Fāʿizī**

Hem ḥumār-ı hicr ola derkār hem ğavġā-yı ʿışk

192

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Mübtelāsın ḥaste-i hicr eylemekdür hūy-ı ʿışk

Zerd ider perverdesin nīlüfer-āsā cūy-ı ʿışk

Mūyı ejder gösterürse ğayrı sāhirler

Ḳılca göstermez göze ejderleri cādū-yı ʿışk

Hāk-i der pūyān olur yağduḳda bārān gūya

Aḡladuḳça yaş olur şūridelerden būy-ı ʿışḳ

Çeşme-i āb-ı şafā çıḳmak muḥāl olmuş añā

Ġalibā ḡayet bülend olmak gerekdür kūy-ı ʿışḳ

Gūy-ı çerḫı oynadur destinde bir elma gibi

Fāʿīzī gör nicʿ olurmuş ḳuvvet-i bāzū-yı ʿışḳ

[42b]

193

Mefʿülü Mefāʿilün Feʿülün

Hārāya toḳınsa āb ider ʿışḳ

Deryāları hem serāb ider ʿışḳ

Ābādlık adın añma ey dil

Billah ki seni ḥarāb ider ʿışḳ

Kūh olsa da çāre var mı şabra

Şol kimseye kim ḥitāb ider ʿışḳ

Pāk olsa ʿaceb mi ḳalb-i ʿışḳ

H n-ı dili misk-i n b ider  şk

 n  f ide **F    ** nic  ts n

Her la  zada bi     b ider     

194

H rf-  l-kaf

Mef  l  Mef    l  Mef    l  F    l n

Ey b  d-ı      h  kda y  re varursa 

    z eyle gub  r m o sitem-k  re varursa 

Unutma       d   tların diyesin a  a

Ol b    -    -i mesclis-i a     a varursa 

       bulasın na    -i dil-i z  r mı anda

H    -i der-i dild  re mede ana varursa 

        -i v     t ne var ey b    -ı bah  r m

Bir nef  a ile a   bizi g      re varursa 

Elbetde olursın bil  r n d     l-i meclis

A   **F      **-i b  -kesi di-d  re varursa 

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Ya bār-ı minnetin tağlarca çek hercāyī cānānuñ

Ya tenhālīkda hem-vādīsī ol Mecnūn-ı şeydānuñ

Saña bezm-i safādan künc-i tārīk-i belā yegdür

Hele bāri yüzün görmezsin anda dahı a'dānuñ

Cihān-ı bī-şenātūn bir bilen iqbāl ü idbārın

Ne hazz itsün gelüp gitdüklerinden ehl-i dünyānuñ

Gelelden 'ömrümüz gāvğa-yı bed-mestān ile geçti

Nesin gördüñ ne vaqti itdüñ şafāsın bezm-i devrānuñ

Bu meclisden bizüm ey **Fā'izī** çokluğ şafāmuz yok

Gerekse cāmı gerdün olmasun hırşīd-i rahşānuñ

[43 a]

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Hasār iden vücūd-ı sahtını 'uşşāk-ı nālānuñ

Şular şalmış sirişk-i dîdeden eţrafına ānuñ

Ruĥuñ şevķiyle dilden her seĥer-geh āh olur peydā

Belî ķalkar buĥārı pertev-i mihriyle deryānuñ

Ne var ārāma ruĥşat virseñ ey seylāb-ı eşk-i ter

İletdükde bu ĥāşāki ser-i kūyına cānānuñ

Sirişk-i çeşmüme öykündüĥin inkār eder ammā

Dili tolaşmadan ĥālî degül cūy-i gülistānuñ

Sirişk-i çeşmüñe taķlîd idermiş **Fā'izî** bilmem

Ķulaĥına ne ķoymış cūylar deryā-yı 'ummānuñ

197

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Olurdı ĥālî müşkil 'āşık-ı bî-şabr u sāmānuñ

Eger bulmasa rāzın açmaĥa çāh-ı zenaĥdānuñ

Göreydüñ rüz gāra ķarşu ķomak nic'olur şāhum

Ķoķunsa ben ĥubāra reşĥa-i bārān-ı iĥsānuñ

Kemāl-i ʿışqdandır dūd-i āh eksildüğü zīrā

Āevlense duḡānı çıkmaz olur nār-ı sūzānuñ

Teḡammül idemez teʿşīr-i sūz-i nazmuña ḡaḡḡā

Şu kim ey **Fāʿizī** ala ele bir laḡza dīvānuñ

198

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Miyān nāzik ü ber nāzük ü dehān nāzik

Mişāl-i berg-i semen yaʿni cümleten nāzik

Dem-i vişālde yine girāndur elbetde

Efendi her ne ḡadar olsa pīrehen nāzik

O şūḡa pīrehen olmaz ḡosın bu sevdāyı

Olursa her ne ḡadar berg-i yāsemen nāzik

Bir iki yār-i münāsible vaḡt-i ʿişretdür

Nesim nāzik ü mey nāzik ü çemen nāzik

Hezār reşk ki āsārı oldu **Fāʿiziyā**

Mişāl-i nükte-i cān-perver-i ḡüsün nāzik

[43b]

199

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

Dil-i güm-geştesini bulmaduñ mı ben dil-fiğāruñ

Elersin turma hâkin bâgbânâ kûy-ı dilāruñ

Yine hʿân-ı çemenzâr üzre kıldı mevceler peydâ

Kılıçla yüridi bād-ı sabâ üstine enhāruñ

Gel ey ārām-ı hâtır intizāruñ câne kâr idüp

Yeter çekdürdiñüz minnetlerin bu cism-i efgāruñ

Koyub gitdüñ baña raḥm itmedüñ bir kerre sulṭānum

Yine ğamla diri çıkdı şabaha ʿāşık-ı zāruñ

Nebāt-ı jāle ile sildi keḥḥāl-i şabā çeşmin

Açıldı gözleri ey **Fāʿizī** ezhār-ı gülzāruñ

200

Harfî 'l-lam

Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Gönlüm alınca itdi şeh-i cüst cüy-ı dil

Ammā görülmek olmadı bir dağı rüy-ı dil

Bir 'āşıkam ki ber-ṭaraf itdüm 'alāyıkı

Ol bî-dilem ki yok baña hiç ârzü-yı dil

Seng-i sitem ki ayagum almaḡdadur benüm

Bu yolda hiç dürüst ḡalur mı sebû-yı dil

Çün düşdi 'aḡs-i ḡamzesi mānend-i zü'l-fikār

Maḡv oldı gitdi baḡr-i Necef gibi cüy-i dil

Meydān-ı ḡamda Fā'izīyā dağı çok döner

Varunca āsitāne-i dildāre gūy-ı dil

201

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Bir güherdir 'ışḡbaḡr-ı bî-kerānıdur göñül

Bir gül-i terdür muhabbet bağ-bānıdur göñül

Her ne yanına nazār kılsañ görübür naķş-ı dost

Ya Züleyha kaşrı yāhud deyri Mānī'dür göñül

Güş-i cāne dāyim andan nāle vü zāri gelür

Bāz-ı 'ıķķ-ı dil-şikāruñ āşıyanıdur göñül

İhtilāt-ı halk-ı 'alemden kesilse vechi var

Şāh-ı 'ıķķuñ maħrem-i rāz-ı nihānıdur göñül

Sūziş-i dilden olur gāhī 'alevler āşikār

Hiç değül gencīne-i 'ıķķuñ mekānıdur göñül

Kūyüne 'ateş koya āhile bir gün kim bilür

Kūçe-i 'ıķķuñ ki bī-nām u nişānıdur göñül

Tekye-i Ėamda n'ola her dem olursa pür-Ėubār

Fā'izī abdāl-ı 'ıķķuñ cür'a-dānıdur göñül

[44a]

202

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Yerinde bulamam yārānıla şöhet murād itsem

Felek cem'iyet-i hātır mı kor 'işret murād itsem

Komaz tahrik ider seyl-i sirişküm kendü hālümde

Çekilsem cüy-veş bir cānibe 'uzlet murād itsem

Ne ruhşat eski hālümde bile bīzār ider ey dil

Felekden berk-sāz-ı 'işrete ruhşat murād itsem

Felek der-kar ider her demde şad-girdāb-ı nevmīdi

Muvāfık rūzgār ümmīd idüp fırsat murād itsem

Bana kim rāh-ı gāmda böyle sergerdanlık el virdi

N 'ola pīr-i muğāndan **Fā'izī** himmet murād itsem

203

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Cem 'ün seririn alan gird-bāddur āhum

Küle-riyā-yı ser-i Kaykubād'dur āhum

Gürūh-ı haşmı kımaz itmeyince istīşāl

Nişān-ı vak'a-i kıavm-i 'ād'dur āhum

Ne şayd ider görelüm şāhbāz-i devlet-i haşm

Şikāre māni 'olur tünd-bāddur āhum

Açıldı revzen-i dil bā'ış-i fütūs oldu

Nesīm-i dilkeş-i şubḥ-ı murāddur āhum

Dırāz ider nefes-i vāpesini **Fā'iziya**

Ḥayatuma sebeb-i imtidāddur āhum

204

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Resīd-i cevriye pürdür şāḥife-i eyyām

Olur ğam ehline vāşıl vazīfe-i eyyām

Yanumda nīşteristān zıll-i nikbetdür

Ḳabā-yı ḥil'at-i semmūr-ı nīfe-i eyyām

Hużūr virmedi ehl-i dile bu gerdüne

Dükenmedi harekât-ı ‘anîfe-i eyyâm

‘Adū-yı bü’l-hevesüñ suhre oldıgın göresin

Zuhūr eylese bir gün laṭîfe-i eyyâm

Qo şekveyi alur ey **Fā’izî** senüñ dāduñ

Cenāb-ı ḥazret-i şadr-ı ḥalide-i eyyâm

[44b]

205

Mefā’ilün Fe’ilātün Mefā’ilün Fe’ilün

Bahār geçdi dahı ben şafā nedür bilmem

Heār şubḥ u şeb oldı ziyā nedür bilmem

Nesīm-i hūş nağam nā-resāyı şubḥ-ı şafā

Şemīm-i nāfeyüm ammā hevā nedür bilmem

Yol üzre rişte olan sebze gibi pāmālum

Bu şüre-zārda neşv ü nemā nedür bilmem

Bu dest-gāhda bir gāhdanda bī-ḳadrüm

Cihānda cāzibe-i kehribā nedür bilmem

Temām kār-ı cünūna qarār virdüm ben

Sürür-ı haşm vü gam-āşinā nedür bilmem

Dirīg bilmedüñ ey şüh qadr-i ihlāsum

Hemān günāhum odur kim riya nedür bilmem

Tek inkisāruma virsüñ cevāb **Fā'iziya**

‘Adū-yı zālime ben beddu‘ā nedür bilmem

206

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Elinden cām düşmez ser-ḥun-ı dīrīnedür gönüm

Nesi var ise var zāhid hele bī-kīnedür gönüm

Bir İskender gerek himmetle teşhīr itmege anı

Benüm ol sāgar-ı Cem bulunan gencīnedür gönüm

Seher-geh gulül-i dīvān-ı murgān gūşına girmez

Yatur bī-tāb maḥmūr-ı mey-i düşīnedür gönüm

Debistānile yok bāziçe-gāhuñ farkı yanında
Ne şenbihden kaçır ne rāğıb-ı āzīnedür gönüm

‘Adū çeşm-i haķāretle nazar eyler aña ammā
Şakınsun **Fā’izī** bir āteşin- āyinedür gönüm

207

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

Yirimüz itseler āteş gibi külhānde bizüm
Aḥker-āsā yine olur işimüz ḥānde bizüm

Bu cefālar nedür insāf ide billāh hele
Āşināmuz mısın ey çerḥ-ı felek sen de bizüm

İḥtilātum göricek ğamla dimiş cānāne
Olımadı daḥi ol ‘āşık-ı efgende bizüm

Tuğrasın bād-ı ḥazānun biçe bir seyr idelüm
Bāğbānā işimüz yok hele gülşende bizüm

Söz hemān birini tercihdedür **Fā’izīyā**
Yohsa gülşen de bizüm ğüşe-i külḥān da bizüm

[45 a]

208

Harfû 'n-nûn

Mef'ûlû Fā'ilâtü Mefā'ilü Fā'ilün

Mümkin mi ma'il-i leb-i cānāne olmayam

Sāķi ola şarab ola mestāne olmayam

'Āşık olam revā mı ħarābāta düşmeyem

Mecnûn olamda sākin-i vīrāne olmayam

'Ahd eyledüm ki bir daķı faşl-ı bahārda

'Uzlet-güzin-i gūşe-i ğam-ĥāne olmayam

Şol dil-ribā ki kendüye cezb itmeye dili

Ĥurşīd olursa şem'ine pervāne olmayam

Taşvīr olursa Fā'iziyyā itmeyem nazār

Hergīz esīr-i şāhid-i kāşāne olmayam

209

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Gözümde seyl-i şıfat hūn-ı tāb mevc ursun

Dilümde baħr-mişāl ıztırāb mevc ursun

Yine ħurūş idüp efkār-ı pīç pīç-i muħāl

Fezā-yı sīnede yatan serāb mevc ursun

Elinde sāgarıla lemʿa-riz olup sāķī

Şeb-i şafāda māh-tāb mevc ursun

Bahār irişdi riṭubet zemānıdur şimdi

Zemīnde āb u hevāda seħāb mevc ursun

Salup eserlerin āfāke **Fāʿizī** ṭabʿuñ

Mişāl-i şaʿşaʿ-ı āfītāb mevc ursun

210

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Bahārdur yine her yirden āb cūş itsün

Ne āb belki ter olsun şarāb cūş itsün

Elünde sāğara bir şūr sāl ki ey sākī

Miṣāl-i şīşe-i mey her ḥubāb cūş itsün

Şūrāḥi pür-mey olup āb-gīne fevvāre

Şafā virüp yine bezme şarāb cūş itsün

Kenār-ı işrete dök mevc-i nağmeden gevher

Elünde sāz-nüvāz-ı rebāb cūş itsün

Felekleri döge emvāc-ı şūr **Fā'iziya**

Hele muḥīṭ dil-i feyż-yāb cūş itsün

211

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Ḥalkı şafā-yı seyr-i çemenden kırmış ḥazān

Bir güne dahı olmuş ahālī-i gülüstān

Şimdi anuñ zemānı degül sende ey gönül

Yād eyleme yanumda gül ü naḥl-ı erguvān

Terk-i diyārdur görinen şimdi bülbüle

Gülşende kalmamış o bî-çāreye hiç mekân

Şiddetlerine kim tayanur bād-ı şarşaruñ

Bîzâr oldu seyr-i çemenzârdan cihân

Hep altın üstine getürür şahın-ı gülşenüñ

Bād-ı hazân bu resme olursa eger vezân

Velehu

Şarşılmadı bahâr u hazâniyla ‘âlemün

Haylî metânet eyledi şemşâd-ı büstân

Serve televvünât-ı zemân virmedi keder

Mânend-i tâb-ı feyz-tırâz-ı Hudâyegân

Tevfîk-ı yâr-i hazret-i üstâd kim anuñ

Eyler şafâ-yı meşrebi Cemşîd’e imtinân

Bistâmi-i zemâne Cüneyd-i yegâne kim

Enfâs-ı pâkidür sebep-i intî‘âş-ı cân

Tağyir-i vaz‘ kılmağı bu rûzgârda

Bâğ-ı temekkin içre odur serv-i bî-hazân

Ey **Fā'izī** vücūd-ı şerīfīn maşūn ide

Āsīb-i rūzgārdan eltāf-ı meste'ān

212

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

‘İyd olunca tōldı rīk-i berf ile şaḥn-ı cihān

Ḳumda oynasun bu günden soñra eṭfāl-i zemān

Nice günlerdür kesildi rahı şehr-i gülşenüñ

Ḥaḳ budur kim virdi kenār-ı sahradan nişān

Şahne-veş ehl-i mezākuñ şoḥbetin telh eyledi

Geldi kış başdı perīşān oldu bezm-i gülsitān

Zevraḳ-ı mey baḥr görünmezse n'ola

Yine ḳum ḳaldurdu bezmi şavurup bād-ı vezān

Yılđa bir kez ‘ıyşı çok gördi bize ey **Fā'izī**

‘İyd olunca sāḡar-ı mihri sipihr itdi nihān

[46a]

213

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Şād olurmuş zāhir olsa deştde rīk-i revān

Ḥazḡ idermiş kāys-ı şeydā gezmeden reh-güm-künān

Yād idermiş kalb-i Şīrīni bakup her taşına

Bī-sütūnda Kūhken bī-hūde itmezmiş figān

Kimseden keştī-nişīn-i hicre olmaz ihtilāf

Bes degül mi qarşular bād-ı muḥālif her zemān

Gördüğüm gibi sipihrüñ ben bu çenber yelkenin

Añlaıdım ḡaylī muḥālif kullānūr fülk-i cihān

Fülk-i himmet anı hiç yaklaşdurur mı kendüye

Şandal olsa **Fā'izi** bu keştī-i Nūḡ bād-bān

214

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Hālin saña beyān idemez cān-ı nā-tüvān

Ey pād šāh-ı hüsñ müsāʿid degül zemān

Virmek ne idi nāme-i pür-sūzumı ana

Āteş koyaydı bağına ey şūh-ı kārban

Ey ʿāşık-ı belā-zede maẓmūnı belleye

Bozduysa nāmenūñ haatını çeşm-i hūn-feşān

Dildār nāme gönderür ammā ne fāʿide

Dil bī-karār ʿālem ü seyyāh-ı bī-mekān

Şerh-i firāk sığmadı tūmar-ı nāmeye

Ey **Fāʿizī** niçe ala deryāyı nāvdān

215

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

İztırāb itmekden olmaz hīç hāli bir zemān

Murg-ı cāna dāndab taqdīr olınmış āşiyān

Gönçe vü gül gibi eyler biri birinden cūda

Görmesün bir yerde iki kimseyi bu bağbān

Dahı şahrâlarda pūyan olmadan hālî degül
Hāk-i Mecnūn-ı beyaban gezdürür rîk-i revan

Bir hubāb-ı bāde kaldı ol kıbāb u tākdan
Kalmadı ğayrı bina-yı devlet-i Cem‘den nişan

Iztırāb ile geçürdi rüzgârın **Fā‘izî**
Şāh sār-ı tende ārām eyleyelden murğ-ı cān

[46 b]

216

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Kaçmayup ehl-i dilüñ ateş-i sūzānından
Şîr-i ğam tırma hücum itmede her yanından

Kılma hākister-i erbāb-ı fenayı berbād
Şaķın ey şūh-ı cihan āteş-i pinhanından

Şorma āvāreligüm ‘ışķ ile mānend-ı ğubār
Bil hemān hūblaruñ cünbiş-i dāmānından

Reh-zen-i der ü bela gör nice şymış kıysı

Rāh-ı ʿışkūn hāzer it deşt-i beyābānından

Haft-ı lebden bilirüz rütbe-i hüsn-i yāri

Añlaruz **Fāʿiziyā** nameyi ʿunvānından

217

Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿlū Fāʿilün

Dil oldı fikr-i nergis-i şūhñla nā-tüvān

Yād-ı lebñle dökdi gözüm kaçre- kaçre kân

Her bir hūbābı telāşiden eylemiş

Takdır murğ-ı cānuma tertīb-i aşiyān

Şanmañ ki yār-i sâʿid-i nüh yakdı dāğlar

Cūy-ı melāḫat eyledi girdāblar ʿiyān

Ey **Fāʿizī** serāb dimişler sipihre hep

Bana şorılsa ben dir idüm baḫr-ı bī- emān

218

Nim

Yıkıldı ḫātırum şimden girü ʿālem ḫarāb olsun

Şikest irişdi çünkim cām-ı mülk-i Cem harāb olsun

Ne lāzım kařr-ı zer-ıtağ-ı sipihrüñ minnetin çekmek

Miřāl-i külbeyi aḥzaān-ı ehl-i ğam harāb olsun

Huzūr-ı ḳalbile mümkün degül altında āsāyiř

Yıḳılsun ḥāke düşşün bu kühen-tārem harāb olsun

Dökülsün naḳř-ı encüm ḳubbesinden ḥāke eflākün

Binasın āb-ı eşküm eylesün pür-nem harāb olsun

Ğam-ı ıřḳıla yā Rab **Fā'izi'**yi mest-i rüsva ḳıl

Görüp reşkinden anı her dil-i pür-ğam harāb olsun

[47a]

219

Ḥarfü'l -vav

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Alınsa kūy-ı harābātdan türāb-ı sebū

Şerāb-ı nāb-ı ğınāsın virürfī āb-ı sebū

Temam-ı tıynetine rūh-ı mey hülül itmiř

Teraşşuḥ itdi şanurlar şarāb-ı nāb-ı sebū

Benüm gibi o da nār-ı ğamuñla yanmışdur

Ne deñlü içse mey-i nābı var cevāb-ı sebū

Bu eñlü bişmiş iken kūze-ġāh- miḥnetde

‘Aceb ki yok yine seng-i cefaya tāb-ı sebū

Hiç eylemez mi ki ol mest-i bāde maḥmūrı

Dükendi ḥūn-ı dilüm ḳalmadı şerāb-ı sebū

Devādur itse o ser-mest-i nāz gözlerine

Hezār-pāre dilin **Fā’izī** kebāb-ı sebū

220

Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün Mefā’lün

Geçüp reng-i riyadan kūh-veş‘arīf temekkünde

Riyazetle ruḥın zerd itmede zāhid televvünde

Bir elde saña kaç sāġar sunar gör sāḳī vaḥdet

Güzār it bezm-i bāġa gülleri seyr eyle gülbünde

Reh-i ʿiṣķuṇda yā Rab mūr-ı naçiz it dili amma

Ḳoma mūr-ı Süleymān gibi yabanda teʿayyünde

Muḥabbet içre temkīn ü sebat etsānedür zāhid

Bilürsin ḥükmi yokdur lengerüñ deryā-yı bī-bende

Şu dem kim aşınadan āşinā mehcūr oluryā Rab

Ayurma **Fāʿizī**ʿyi luṭf iḥsanuṇdan ol demde

221

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

Baṇa yā Rab fena meyhānesin dāyim maḳām eyle

Ölürsem rūḥımuñ menzil-i gehin ḳandīl-i cām eyle

Ne rifʿatler görüpdür rügārıla oda sorsan

Dilā ḥāk üzre pest olmıl ğubāre ihtirām eyle

Göñül girdāb-ı ğamda ḳaldı ey mevc-i belā bizden

Varırsañ sāḥile sen bāri yārāne selam eyle

Nihāl-i serv-i gülşen ḳande ḳalur bāğbān görsün

Ne var ey naḥl-i gülzār-ı letafet ḥırām eyle

Gel öldür **Fā'izī**-i zarı bir çīn-i cebīn göster

Belā gākābınuñ bir mevcile kārın tamam eyle

[47b]

222

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Ben gördüğüm cefālara Ya'qub döymeye

Ben çekdiğüm belālara Eyyüb döymeye

Yaqub siyāh eyleye tokındığı yeri

Elfāz-ı āteşinüme mektüb döymeye

Yazduğda nāme eşkile söyindir āteşi

Şāyed alursa destine maḥbūb döymeye

Eylerse ḥançerile tenin yar rīz rīz

Bu iltifata 'āşık-ı maḥcūb döymeye

Ey **Fā'izī** ferāḥ gerek vadi-i firāk

Şerh-i belā-yı hicre bu üslūb döymeye

223

Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlātün Fā'īlün

Şöyle meftundur güzeller dil-rübānuñ
Kim bakarlar cümle ol şīrīn-zebānuñ ağızına

Şaḥ-ı gülden ihtirāz it ḡonceye olma yaḡīn
Göz göre atılmaz bülbül ejdehānuñ ağızına

Küştelerle top tolı bir çāh-ı maḡteldür cihan
Meh degül bir seng ḡomışlardur anuñ ağızına

Kār u bārı āḡıbet bozulmaḡ eyler iḡtizā
Her kim uğrarsa bu drbend-i belānuñ ağızına

Rāz-ı pinhan-ı ḡam-ı 'ıḡḡı tıyurdı 'āleme
Düşdi şī'rūñ **Fā'izī** ḡaḡḡ-ı cihānuñ ağızına

224

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Şitāb itmiş Züleyḡa bir ḡümā-pervāzūn ardunca
Segirdür resmidür şayyādlar şehbazuñ ardınca

Şebā-veş düşürsün bir gün ey dil şöyle bī-pervā

Eger olursañ ol gül-berg-i bāğ-ı nāzuñ ardunca

Düşerler pāyūña ağıār ‘azmetdükçe seyrāne

Neler dirler velī sen dilber-i mümtāzuñ arduncs

Benem rāh-ı belada pey-revi Mecnūn-ı şeydānun

Dil-zārı añarlar şimdi ol ser-bāzuñ ardunca

‘Azimet kıldı rāh-ı ‘ışka dönmez **Fā‘izī** hergiz

Siz ey bī-rūhlar biñ kerre kuyı kazuñ ardunca

[48a]

225

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Yine nāgāh yasāğ oldu şarāb-ı nābe

Bāğ-ı ‘işretde kadeh döndi çeh-i bī-ābe

Dönerek yine gele sāhil-i bezme umaruz

Gerçi kim düşdi bu dem zevrāk-ı mey girdābe

Yüreği pārelenür ādemüñ aındkça meyi

Dehri döndürdi mey-i işretimüz tizābe

Nidelüm badeyi çok gördiler elden çıktı

Hiç ‘adū ‘işrete ruḥṣat mı virür aḥbābe

Bāde görmek degüle sāgarı görmez olduk

Bilmezüz **Fā‘iziyā** noldı şarāb-ı nābe

226

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Zerre isek āşinā-yı mihr-i raḥşānuz hele

Ḥak isek de ḥāk-i rāh-i kūy- cānānuz hele

Biz bu bāg-ı gerçi bir kemter giyāhiyuz veli

Behre-dār-ı reşḥa-i bārān-ı iḥsānuz hele

Cām-ı lenrīz-i mrād olmazsa da gelmez kesel

Cür ‘a-nūş-ı meclis-i erbāb-ı ‘irfānuz hele

Bir murādın virmede biñ nāz iderken dehr-i dūn

Yine pür-āmāl olan nādāna ḥayrānuz hele

İltifāt-ı dilbere neydi gurūrūñ **Fā‘izī**

İtdügüñ evzā‘dan gāyet perīşānuz hele

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilün Fe'ülün

Olmuş tütalum mīve-i ümmīd reşide

Mürgān-ı belā kor mı anı olmağa çide

Ol naḥl-i belāyuz ki dāḥı bardan evvel

Berg-i ğamile kāmetimüz oldu ḥamīde

Dil tıflı ki āvārelgüñ lezzetin aldı

Ḥayritmez o bir daḥı debistān-ı ümide

Çokdur aña derç olunacak kışsa-i hicran

Kātib ḥaṭ-ı namemde benüm çekme keşide

Lazım mı idi kūa çıkup naleler itmek

Mecnun sebep olmak bu kadar güft ü şenīde

Bir gūşe mi var **Fā'izi**yā deyr-i fenāda

Murg-ı dilümüz itmeyeler anda remide

[48b]

228

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Hüsrev ü 'ālem-penāh-ı 'ıçk idelden taht-gāh

Şehr-i sīnem maḵsem-i erzāk kılmışdur ilāh

Nāy-veş muṭribden istimdād ile olmasa şevk

Sīne-i pür-derdden gelse gönülden kopsa āh

Rāh-ı istiğnada tutmuş reh-rev ü āgāh yok

Yogiken ser-menzil-i maḵşūda böyle şāh-rāh

Baḵmadan hātır ana olmazdı böyle pür-melāl

Olmasa bu günbed-i neyli eger kim daḥme-gāh

Girdbād-ı ahuma nisbet benüm ey **Fā'izī**

Düşmen-i şābit-i ḳadem kūh olsa gelmez berg-i kāh

229

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Ḳo ey bülbul figanı 'āşḳa feryadın aındurma

Ferāmūş eylesün derdin biraz mu‘tadın ańdurma

Dil-i zāruñ getürme yāde eski demlerin luţf it

O murğ-ı rişte-ber-pāye ad-i şimşādın ańdurma

Dilā kūh eylesen sahrāları seng-i melāmetle

Belā kūh-sārınuñ şimden giru Ferhād‘ın ańdurma

Yeter cevır ile kendüñ eyledüñ ‘ālemlere rüsıva

Felek şerm eyle yāruñ gamze-i celladın ańdurma

Yanında amzesin vaşf eyleme ey **Fā‘izī** yāruñ

O mest-i fitne-cūya ançer-i bī-dādın ańdurma

230

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

Virür dehşet figānum bu dil-i şūride cūş itse

Şadā-yı hevl -nāk olur açan deryā urūş itse

O gün kürsīde vā‘iz neydi ol bī-hūde ikşārun

Yürütmezdüñ bu vaz‘ı müştekin bir bāde nūş itse

Saña kimse dimez gülşende efgān itme ey bülbül

Velī feryāduñı bir pare şāh-ı gül de gūş itse

Ne şāh-ı ‘ālemüz ne rāy-ı dur-endīşe muhtācuz

Qanı ol māye-i ğaflet bizi bī-‘aql u hūş itse

Biraz ey **Fā‘izī** kırtarsa eşkal-i ta‘aqqıldan

Yine dil şafhasından āb-ı mey mahv-ı nūķūş itse

[49a]

231

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

Dil-i pür-daġuñı itmeye ol mest-i ħun-ħāre

Nihān ol gūşe-i miḥnetde baş gösterme bī-çāre

Ne beñzer cism-i zārum penbe-i dāġ ile ser-tā-pā

Açılmış bir dıraḥt-ı ḥuşk üzre yāsemen-zāre

Reh-i ‘ışķ içre derdi yoġidi ḥār-ı muġaylāndan

Gezerdi āh-ı āteş-nāk idüp Mecnūn-ı āvāre

Benüm ḥālüm kıyas itmek olurdı ḥāl-i Ferhād‘e

Mecālüm olsa ey Şīrīn-dehen çıkmāğa kūh-sāre

Ne bilsün süzen-i müjgân-ı yāruñ **Fā'izī** kadrin

Anuñ kim tğ-i ğamla sīnesi olmasa şād-pāre

232

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Hün-āb-ı eşk dīdeñe böyle revān ola

Tābūtum öldüğümde benüm nāvdān ola

Ey hār müjde saña kıla şahn-ı gül-sitān

Bülbül de gül de hep gide bir gün hāzān

‘Āşık odur ki virmeye sıklet nigārına

Mānend-i zerre geh görine geh nihan ola

Cībi tehī kılursa kıyırmaz o rind kim

Dāyim yanında sīm-beden bir cuvān ola

Ol nev-bahār-ı ‘ışret olur mı ki **Fā'izī**

Ellerde gül yerine mey-i erguvān ola

233

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

Şabāya laʿlūni vaşf eyledükçe her şeher gonce

Degül jāle dehānında o dem dürlər döker gonce

Cihānda jaleyi ağzına alur mıydı bir dahı

İşitse vaşf-ı dendānuñ eger ey verd-i ter-gonce

Degülken bir söze kâdir leb-i dildār yanında

Bu ağızla dehan-ı yâre öykünmek diler gonce

Cefānun āhiri luţf oldıgın işʿār ider hālka

Muḳaddem nevk-i hūn-ālūd olur soñra biter gonce

Tereşşuḥ itmiş ābile ṭolı bir kūzedür gūyā

Seher-geh **Fāʿizī** üstündeki jaleyle her gonce

[49b]

234

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

Girer tevḥīde eyler iltifat eḡyar-ı nādāne

Dönüp bir kerre bakmaz ‘âşık-ı bî-şabr u ârāme

Belā-yı inîzār üldürdi ‘uşşāk-ı dil-efgāruñ

Meded ihyāya gelsün söylen ol āşüb-ı devrāne

Dağı çok tolaşur ‘uşāk-ı ser-gerdān bu meydanı

Eli bir kez ırince sâ‘id-i sīmīn-i cānāne

Döner zārī ile dolāb gibi halka-i tevḥīd

Bir içim şudur anda gūyiyā ol dürr-i yek-dāne

Dünerler tırmayup ey **Fā‘izī** ‘uşşāk-ı ser-geşte

Mey-i ‘ışkıyle yārūñ oldılar şol deñlü mestane

235

Mefā‘lün Mefā‘lün Fe‘ülün

Getürdi nāyı muṭribler figāne

Şan āteş urdılar bir ney-sitāne

Niçe takrīr ide rāz-ı gamı ney

Sıgar mı baḥr-i kılzum nāvdāne

Ne beñzer nāyda her nağme-i ter

Terāzūdan gelen āb-ı revāne

Velī hūrmetsiz itdi nağmeñ ey ney

Şu şalduñ nāvdānla gül-sitāna

Göñül yanmağa çokdan müsta‘iddür

Arada **Fā‘izī** ney bir bahane

236

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Nev-cāh-ı gülüñ geçmişidi ıtafrası cāne

Müşrāk idi erbāb-ı çemen faşl-ı hāzāne

Neydi ser-i gülbünde gülün ‘işve vü nazı

İndürdi hele narhına mi‘yār-ı zemāne

Neydi güle mağrur olup gūş-i hezāruñ

Şimdi yüzi yok görinecek halk-ı cihāne

Görseñ hele her lahza ne cünbüşler iderdi

Her şāh dönüp hūsnine mağrur-ı cuvāne

Destinde şanup erbāb-ı çemen feyz-i şabāy

Mağrūr idiler haq bu ki 'ömr-i güzērāne

237

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

Gittiyse çemen maliki el- minnetü li-llāh

Peygüle-i 'uzlet gibi bir kehf-i emāne

Ol kehf-i emān kim olan āsūde emini

Muhtāc degül ma'delet-i Nūşirevān'e

Beytül-hāzen-i guşşa dil-i pür-hevesāne

Qasr-ı tarab ābād velī dīde virāne

Olursa 'aceb mi yolını bilmeyen anuñ

Şatranc gibidür derbeder ü hāne-be-hāne

Aldırmayayın dirseñ eger naqd-i huzūruñ

'Uzlet-gedeñi bekleye gör **Fā'izi**yāne

[50b]

238

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Harf-i el ya

Hasretünle tîğ-ı âteş-tābe urdum kendümi

Leşker-i ğamdan ħulaşa ābe urdum kendümi

Bahr-ı ğamdan itmeğe rah-ı ümidi ber-taraf

Mevce kânî olmayup girdābe urdum kendümi

ıışka düşdüm mekr-i zāl-i dehrden buldum ħalāş

Çün siyavuş âteş-i per-tābe urdum kendümi

Ya olam ğālib ya ħod ala ğam-ı firķat beni

Rezm-ġāh-ı ğuşşa-i aĥbāba urdum kendümi

Seng-i ser-tîz-i sitemdür sâĥili ey **Fā'izî**

Bir 'aceb derya-yı bî-pāyāna urdum kendümi

Müfte'ılün Mefā'ilün Müfte'ılün Mefā'ilün

Gitdi hamāme kūyınalık haber belürmedi

Olda mişāl-i murg-ı dil kaldı eşer belürmedi

Olmadı kūy-ı yardan bir haber almağa mecal

Hayli zerafet eyledi bād-ı seher belürmedi

Hār-ı şikeste-i firāk soñradan itdi cāne kār

Gerçi ki urduğunda zaḥm tā o kadar belürmedi

Geçmedi serdi-i hevā çıkmadı bāğa tazeler

Esmedi bād-ı nev-bahār gonce-i ter belürmedi

Ancak olur zuhūr ise **Fā'izīyā** bu 'arşada

Rūm'da bir senüñ gibi ehl-i hüner belürmedi

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Firūzān oldı nāgeh āteş-i qahr-ı cihan-bānī

Şikest itse 'aceb mi şişe-i cām-ı dıraḥşānı

Ezel def-i ğam-ı eyyama rindan mey görürlerdi

Bu günden soñra görsünler ğam-ı gerdün-ı gerdanı

Bulunmaz mey humār-ı ğuşşa hayli derd-i ser virdi

Bu demde yoğdur ehl-i ‘işretün başında dermanı

Şarāb-ı nābden meyḥānede humlar tehī oldı

Dökildi kaldı alur yoğ metā‘-ı bezm-i rindānı

Meta‘ın döktiler ey **Fā‘izī** deryaya keştiler

Zuhūr itdi meğer kim mevc-ḥīz-i ḳahr-ı sulṭanī

241

Name-i ğazel

Şeh-i Cem menzilet sultan-ı kişver-ğır Ahmed ḥan

Odur şimdi serīr-efrūz-ı dārū‘l-mülk-i ‘Oşmanī

O şāh-ı dehr kim şıyt-ı şadā-yı tāb-ı ḳahrından

Serāy-ı ‘ıyş-ı Cemşīd’ün ḳırıldı cām-ı raḥşānı

Süleymān dīvi gelse bulmaya devr-i zemānında

Felek şöyle kim itdi hâtem-i cām-ı fūrūzānı

Şikest olsun kayırmaz ayağı gülgün-ı şahbānuñ

Semend-i bahtı dayim cilve-gāh itsün bu meydanı

242

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fā'ülün

‘Āşık yoluña cānı revān eylemez mi

Vuşlat demine tayy-ı zemān eyleyemez mi

‘Uzletgede-i ğamda neler çekdüğini dil

Bir gūşe ile yâre beyan eyleyemez mi

Leylā’yı koyup neyler ola kıys yabanda

Yuhşa ser-i kūyında figan eylemez mi

Nāsih tūtalum içmemiş erbāb-ı muḥabbet

‘İşk anları rüsvā-yı cihān eyleyemez mi

İrşād ideyin dirse bizi **Fā’izīyā** şeyh

Ol idecegin pīr-i muġān eyleyemez mi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ılün

Yâri nârencâtile teshîre hâcet kalmadı

Kârın itdi sūz-ı gām tedbire hâcet kalmadı

Āsitân-ı dilbere kâğıd uçurdum âhile

Vâşıl oldu yâre namem tîre hâcet kalmadı

Mîve-i ümmîdüm urmuşdur tegerg-i gām benüm

Pertev-i hürşîd-i âlem-gîre hâcet kalmadı

Dehre besdür rû-yi dilber mihre hâcet yok didüm

Şâbit oldu müdde'â tezvire hâcet kalmadı

Hal-i dilber eyler anuñ itdügin ey **Fā'izî**

Kevkeb-i baht-ı zuhâl-tedbîre hâcet kalmadı

[51b]

Mütefâ'ilün Fa'ülün Metefâ'ilün Fa'ülün

Yine şevke geldi bülbül seherî nevalar itdi

Dem-i feyz-i nev-bahārı ne güzel hevālar itdi

N'ola olsa cān-ı şeydā şeb ü rüz mest-i rüsvā

Nenüñ ıssı oldı zāhid bu kadar riyālar itdi

Şanemā şafāda ol sen sitemüñle hāk olup ben

Dil-i zār bezm-i ğamdan çekilüp du'alar itdi

Hele semt-i işvesinden yine rahş añladum ben

Dün o şūh-ı şive-kārum bir iki edalar itdi

İdüp i'timād yāre hem inandı rūzgāre

Koya **Fā'izī** zarı katı çok hatālar itdi

245

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Baňa dirler niçün gülzāre varmazsuñ bahar oldı

Baharı neyleyin ben yārum aġyārule yār oldı

Gözüme girse mihr-i 'ālem-ārā sūd-mend olmaz

Ġan-m-ı hicriyle 'ālem çeşmüme şol deñlü tār oldı

Per-i sîmurğî sūzan eyleseñ bir yire cem olmaz

Kitāb-ı şevkımuñ evrākı şöyle tār u mār oldu

Yine nice mizāc alışdırurlar aña hayrānum

Ki ğuşşa kūh-veş sābit-i kadem dil bī-karār oldu

Felekde vāyemüz olduĝın ey **Fā'izī** āhır

En a'lā rūzgārum rūzgar-ı intizār oldu

Temam El Gazeliyyat

[52a]

Ġale -i Aleyhisselam

Ĥalākāl insan min erba'at-i eşyā-i min el māi' ve't-ṭin ve'n-nār ve'r-rīḥ ve emma iza-ı ekser-i māi' yekûn-i la ḥafizen 'ālimen teḳaben kerimen ve amma iza-ı ekseri't-ṭini yekûni keselanen ḥabīṣen müĝsiden maḥḍulen fi'd-dünyā ve'l āhiri ve amma izennār-ı kesiren ḥariṣan yeḥ cem'ul mal-i vezzünüb-i ve amma iza ekser-i riḥ yekûni kezzāben ṣad-ı resul Allah

Ġale sallallahu aleyhi ve sellem İhtilaf-ül ümmeti rahmetün gali 'Ali esselam min ğale estaĝfurullah .Yevmü'l cuma't-i ba'de's-ṣafer seb' min gaferelehu zunūbihi seb' sitten şıdgıhi

Ġale sallallahu aleyhi ve sellem El- kesbü yezîd-i fi'l mâl .Velâ yezîdü firrızĝi şadakesul Ġale sallallahu aleyhi ve sellem ḥayru'n-nas -i āhır ezzamān elḥās ve elbās. Ġale sallallahu aleyhi ve sellem eşşaydu limen aḥz Ġale sallallahu aleyhi ve sellem iza ḍarabe aḥadekum feleytükullah Ġale sallallahu aleyhi ve sellem şümüurrü'yyetihi ve efterur rıyetihi Ġale sallallahu aleyhi ve sellem el-cahilü adivvü li nefsihi fe keyfe şadıkı li ĝayrihi Ġale sallallahu aleyhi ve sellem. min secedi ādemi fe ĝad küfri Ġale sallallahu aleyhi ve sellem el cehlü aḳrebi ile'l küfri

Ġale ebu ‘Ali Sinan naşihatü la teferretükum erba‘at-i eşyā-i el-‘ādā ve‘ş-şemsī şita
Ve tethali ku‘n-nisāi‘ ve teḡarrübü‘l-ümerā

[53a]

246

Vāle ‘ala esselām

Himmetü‘r-ricāl-i yeḡta‘il cibāli

Ġale sallallahu aleyhi ve sellem

Uluvvit töhmetihi mine‘l-iman

Ġale sallallahu aleyhi ve sellem

El mü‘mini mir‘atil-mü‘min

Ġale sallallahu aleyhi ve sellem

El mecaz-u ḡanḡarati‘l ḡaḡikati

Ġale sallallahu aleyhi ve sellem

La tecnemu‘l ümmeti ‘ale‘ḡ-ḡalale

Ġale sallallahu aleyhi ve sellem

Men ‘arefe nefschu feḡat ‘arefe rabbihu

Ġale sallallahu aleyhi ve sellem el mevtü raḡat‘ül mü‘min

Ġale sallallahu aleyhi ve sellem

La ḡayrü fi‘l aşḡar

Ġale sallallahu aleyhi ve sellem

İtteḡu ferāsetü‘l mü‘minīne fe innehu yenzuru bi nurillah

Ġale şallallahu aleyhi ve sellem

El cennetü taḥti aḳdamil ümmehāt

Ġale şallallahu aleyhi ve sellem

İzaca‘el ġaḳa ‘amyır başar

Ġale şallallahu aleyhi ve sellem

İnne‘l ḥasenāti yezhebnā essiyyiat

Ġale şallallahu aleyhi ve sellem

Kün fi‘d-dünyā ġarīben ke‘ābir-i sebil

Ḳul Allah ‘Ali

Men kân fi heze ‘ama ġahu fi ‘ala ḥazret ‘amā vaşıl sebil ḳale Allah .Ve fevā ba‘el-ahd inne‘l ahd kan mevsv ala ve haleke‘l insan-i zâifa sadegallah kul hali setvi ala hami ve el basir sadegallah amhel tesvayı el-zulmat u ennur sadegallah

[54a]

247

Ġazeliyat-ı Yahya Efendi rahmetullah-ı aleyh ve ala ervahil mü‘minine

Mef‘ülü Mefā‘lû Mefā‘lün Fā

Bir dilde ki ‘aşḳun odı ola peydā

Ḥāşā ki sivā yanmaġa ḥāşā āsā

Her atresi g yy  ki bir  teş-p re

 Aş   teşini g z yaş  itmez it  

Dilde ola mey t b-ı cel le  k t

Env r-ı cem le d yemezken c n 

Olmasa eger m ye-i  aş u   umda

D ny ya şalur mıyd  bu ş r  şahb 

Bir c m  raya dem gele ş yet s   

D k   n-ı dili ş seyi p k it **Yahy **

248

Fe l t n Me f  l n Fe l n

Ey cem l  le Yesrib   Bath 

Reş -i firdevs   cennet  l-me v 

S  na maşs s lu fidur  aş  u 

T c-ı Levl k   taş t-ı Ev edna

Z lf     l-i cem l-i baş tu dur

ş b-i  adr ile leyle-i Isr 

Şeb-i Isrâ'da oldu serv-ı kaddüñ

Revnâk-efzâ-yı 'âlem-i bâlâ

Hazret-i hak olınca meddâhuñ

Nice vaşf eylesün seni **Yahyâ**

249

Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fa'ûlûn

Gösterdi yine sâkî-i meclis yed-i beyzâ

Zerrîn kadehi itdi elinde gül-i ra'nâ

Gülşende seher gûşuma bir nağme toğundı

Gelmiş gibi vâdîye yine bülbül-i şeydâ

Her tağka-i zülf oldu bir âyîne ruğında

Ister niçe yüzden görine hüsn-i dil-ârâ

Çak tutmayıcak dâmen-i zülfün dil-i mehcûr

Bulmadı zâfer devlet-i pâ-bûsuna cânâ

Ancak dil-dârı gam-ı alur havşala-i 'aşk

Yahyā olmaz aña mezāhim ğam-ı dünya

250

Mef'ülü Fā'ilātün Me'ülü Fā'ilātün

‘Āşkuñ odına ey gül yanarsa cān-ı şeydā

Her bir avuç küinden bir bülbul ola peyda

Mülk-i dile o lebden haqqā ki kōrkı vardur

Cā`iz ki bir şererden ‘ālem yana ser-ā-pā

Mey-hāne-i maḥabbet mestānelerle tōldı

Peymāneler pūr oldı ‘ārif oturma tenhā

Dil şāfdur kederden ammā güler yüz ister

Hüb olmayana neyler āyīne-i mücellā

Hāl-i ruḥıñı gözler zülf-i siyāhıñ özler

Yahyā sevād-i çeşm ü kalbümdeki süveyda

251

Mefâ'ılün Mef'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün

Nikâb-ı gönceden arz-ı cemâl itdi gül-i ra'nâ

Bir a'lâ perdeden görün sen de ey bülbul-i şeydâ

Yakîn itdi felek eyyâm-ı şekke rûz-ı nev-rûzı

Bu takrîb ile birkaç gün temâşâgâh olur şahrâ

Țutar bî-bâk gül destinde sâgar bezm-i 'ayş eyler

İder feryâd-ı mestân bülbul-i şûrîde bî-pervâ

Leţâfetle açar gögsiñ çözer gûy-ı girîbânın

Gül-i ra'nânun oğşar sînesin mihr-i cihân-ârâ

Bulaydum câme-ğâ'bında açaydum luţf ile anı

Gireydüm koynına ol göncenün **Yahyâ** nesîm-âsâ

252

Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün

Dönüpdür za`f ile bir rişteye cismimde cân-âsâ

Fitîl-i şem'-i bezmün reşki бүkdi kâmetüm cânâ

Yanar tîri erir peykânı tâb-ı âteş-i dilden

Birinden âh olur zâhir birinden eşk olur peyda

Dil-i şeydâ egerçe kaatre-i nâ-çîzdür ammâ

Derûnında olan sûzı söyindürmez yedi deryâ

Niçün pervâne dâ'im yanmağa âteş arar tûrmaz

Tutuşmaz mı derûnı âteşinden 'âşık-ı şeydâ

Suhan kim âteş-i dilden kopa lâ-büd olur pür-sûz

Anuñçün her sözi **Yahyâ**'nun âteş-pâredür gûyâ

[55a]

253

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Ruḥ-ı dil-dârı rengîn vaşf idersin ey dil-i şeydâ

'Acebdür sözleründen reng almazsa gül-i ra'nâ

Şafâ-baḥş olmada gülzârdan mey-ḥâne eksük mi

Ḳalur mı bûy-ı gülden bâğ-bâna nûkhet-i şahbâ

Düşelden vādī-i āşka inen çok dil-rübā sevdüm
Hele çok sevdüğümden olmadum āzürde-dil kaṭ'ā

Cefāsı dil-berün 'āyn-ı vefādur ey gönül gör kim
Cefālar ide ide Kaysı Mecnūn eyledi Leylā

Hevā-yı 'aşk u nār-ı şevk u āb-ı çeşmūñ olmasa
Kim 'ādem dir senūñ gibi ayak toprağına **Yahyā**

254

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Elümde şīşe-i rengīn pür mey la 'l-i nāb-āsā
Gözümde kaṭre kaṭre eşk-i ter dürr-i hoş-āb-āsā

Mürīd-i 'aşk isen incinme ser-gerdānlık el virse
Sipihri döndürür cūy-ı irādet āsiyāb-āsā

Nihāl-i tāze iken böyle bir serv-i bülend oldu
Dil-i meyyāl çokdan yüz sürer pāyine āb-āsā

Nedīm-i pāk-meşreb bul hevā-yı 'aşk ile pür ol
Vücūdun maḥv olunca meyden ayrılma ḥabāb-āsā

Süreyyā vü hilāle arz-ı cāh itsem gerek **Yahyā**

Bu fikr ile yolında pāy-mal oldum türāb-āsā

255

Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlātün Fe'īlün

Düşmez ol şāha ki her gāh ider istiğnā

Gāh olur 'āşık-ı şeydāya düşer istiğna

Kaçma şimden girü kim cānuma yetdi sitemüñ

Yeter ey şüh-ı cefā-pīşe yeter istiğna

Almada naqd-i dili hīç tevaqquf itmez

Turnmaz ol şâhid-i bāzār şatar istiğnā

Getürür hakdan ol mihr-i cihān-tāb-ı kerem

Eylese 'āşık eger zerre kadar istiğnā

Sitem ü cevri de **Yahyā**'ya tevāzu görünür

Gerçi her vaz'ı gelür yāre nazar istiğna

[55b]

256

Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün

Bir āyīneyle Iskender nice beñzer sana cānā

Senüñ her bakduğūñ mir'āt olur 'ālem-nümā cānā

Hatā ile raķībe atma luţf it hāţırum gözle

Hadeng-i cān-sitānun eylemez çünkim haţā cānā

Göñül almak dilerseñ gel beri bāzār mümkündür

Müsā'idse eger ser-māye-i mihr ü vefā cānā

Ġam-ı 'aşkunla döndüm bir mûy-ı bârīke za'fdan

Firāķuñ āteşine döymeyüp oldum dü-tā cānā

Dil-i **Yahyā**-yı şeydāyile kullāb-ı ser-i zülfüñ

Keş-ā-keşden hālâş olmazsa da senden yana cānā

257

Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün Mefâ'ılün

Bu kuyuñ kim gedā-yı bī-ser ü sāmānıyuz cānā

‘Aceb âlemdeyüz kim âlemün sultānıyuz cānā

Ġubār-ı hattunūñ hayrānı olduk niçe günlerdür
Bizi güldürmedüñ bir gün anuñ hayranıyuz cānā

Dirīgā bir nefes diñlenmedük gülzār-ı ‘âlemde
Bu bâğuñ niçe yıldur bülbul-i nālānıyuz cānā

Bizi bilsek niçün ser-defter-i ‘uşşāk yazmazsun
Bilürsin nāme-i derd ü belā ‘unvānıyuz cānā

Dime **Yahyā** neden pīr-i muğāna ser-fürü itmek
Bilelden kendümüz şermende-i ihsānıyuz cānā

258

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Cānı kullāb-ı ser-i zülfün çeker senden yaña
Güşe-i çeşmün ne var olsa eger benden yaña

Ġonce-i la‘lün gül-i rüyün görenler neylesün
Ey boyı servüm varup bir dahı gülşenden yana

Ol sehî addi g renler an er-i zerr n ile
İltif t itmez  emende serv   s senden yana

Z hidi terci  ider mi rinde tab` olan
Di led m g ft r n  v `iz de gevdenden yana

orar n **Yahy ** ki p l d olsa da te's r ider
T r-i  hu  kim vara ol kalbi  henden ya a

[56a]

259

F  l t n F  l t n F  l t n F  l n

 nceyi servi sana te b h ider her b -edeb
Hep s k tu la s k nu dur   a c n  sebeb

 A  -ı b -dil nice s yle me e  dir olur
Biribiriyle a ız bir idicek ol iki leb

Ne ve-i   snine imd d itmek isterler meger
Lebleri mey   z r itmi  h l-i leb bir d ne  abb

S ye-i cehlinde n -d n d 'im   s de-  l

Cāy-ı rāḥat bulımaz dānā çeker renc u ta‘ab

Vakt-i gül sākī-i gül-ruḥ gül gibi ṭab`-ı laṭīf

Senden ey **Yahyā** mey-i gül-gūna istiḡnā ‘aceb

260

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Himmet-i sulṭān-ı ‘aşkun ey şeh-i ‘ālī-cenāb

Çeşme-i çeşmine uşşākuñ getürdi yine āb

La‘l-i nābuñ ḥāke saldı cür`aveş ‘āşıqları

İtdi bir bezm ehlini bir ḳatre mey mest-i ḥarāb

Gelme ey ḥaṭṭ-ı siyeh la`liyle ben ḥoş-ḥāl iken

Nā-mülāyimdür bilürsin meclis-i meyde kitāb

Ḳandadur diyü nola şormazsa dil-ber ḥālūmi

Ḳanda kem-ter zerre-i nā-çīz ḳanda āftāb

Vaşf-ı ḥaṭṭ-ı yār **Yahyā** şöyle te‘şīr eylemiş

Hāme reftār eyledükçe geldi bŷy-ı müşg-i nāb

261

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

İtmesün seng-i havādis cām-ı şahbāyı şikest

Yohsa eyler tır-i āhum çarḥ-ı mīnāyı şikest

Degme söz te'sīr itmez saht-dildür dil-rübā

Degme bir şemşīr kılmaz seng-i hārāyı şikest

Gice pey-der-pey tenhāyı göricek itdüm hayāl

Bād-ı āhum itdi kandīl-i şüreyyāyı şikest

Genc-i vaşl-ı dil-rübāya mümkün olurdı za'fer

Himmet-i merdān ideydi cünd-i a'dāyı şikest

Delme bağrın bir bulunmaz gevher-i nā-yābdur

İtme bilmezlikle şāhum kalb-i **Yahyā'**ı şikest

[56b]

262

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

İltifāt eyler saña ey dil o şah-ı nık-baht

Meyl ider elbette hāke mīvedār olsa dıraht

Gevher-i kân-ı ma‘ārif olduğunçün hüsrevā

Eyledi Mevlā seni zīnet-fezā-yı tāt u taht

Şeh-süvār-ı ‘arşa-i iqbāl ü ‘izzetsin müdām

Olmasun şāhum semend-i devletün bī-zīn ü raht

Dest-i qahruñla ‘adū qaddiñi ham itmek gerek

Quvvet-i bāzūna nisbet qavs-i çarh olmaya saht

Müttekā-yı zer-keş ü zer-beft **Yahyā**'ya yeter

Künc-i ğamda rüy-ı zerdin qoduğı bir iki laht

263

Mef‘ülü Mefā‘lū Mefā‘lū Fa‘lūn

Ey hām-ender-hām-ı kullāb-ı maḥabbet

Hep saña çekildi dil-i erbāb-ı maḥabbet

Dil-berse güzel dilse nihāyetde hevāyī

Hāşıl bu ki āmādedür esbāb-ı maḥabbet

Bir baħr imiş ey ‘aşık-ı řeydā dil-i zāruñ

Anda bulunurmuř dūr-i nā-yāb-ı maħabbet

Yan āteře pervāneveř itme yine efgān

Ey ‘aşık-ı miskīn budur ādāb-ı maħabbet

Yahyā ĥarem-i ‘ařķa girerse nola bī-bāk

Meftūhdur erbāb-ı dile bāb-ı maħabbet

264

Mefā’lūn Mefā’lūn Mefā’lūn Mefā’lūn

Bu āřūba mey-i la’lūn midūr řahbā mıdur bā’iř

Ķıyāmet mi ĳopar ol ĳāmeti bālā mıdur bā’iş

Yüzime yār baķmaz söylesem redd-i cevāb itmez

Günāhum var mı yohħsa nāz u istiğnā mıdur bā’iş

Bilürken bī-beķā oldıĳın āb üzre olan naķřuñ

Bu meftūnluklara ārāyiř-i dūnyā mıdur bā’iř

Ĥalāř olmadı hīĳ cān-ı za’īfūm řūr u ĳavĳādan

Bileydüm dīde mi āyā dil-i řeydā mıdur bā’iş

Ezel bezmindeki cām-ı maḥabbet mestisin **Yahyā**

Belā-keş Kays'a Mecnūn olmağa Leylā mıdur bā'is

[57a]

265

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

Saña ey 'aşıḳ murād-ı yār olursa ger murād

Yā cefā yā luṭf elbette olursun ber-murād

Nā-murād olmaḳ murād itsem de vechi yok mıdur

Çünkü virmez el murād üzre cihānda her murād

Gönlümü yapmaḳ da yıḳmaḳ da elünde dostum

Olur elbette ne eylerse şeh-i kişver murād

Devlet-i pā-būs ile 'uşşāḳı eyle kāmran

Kam-baḥş-ı ehl-i dilsün senden isterler murād

Ber-murād olmaḳsa **Yahyā** kaşdun istignāyı ḳo

Nāzenīn maḥbūba beñzer çok niyāz ister murād

[57 b]

266

Müstef'ilün Müste'îlün Müstef'ilün Müstef'ilün

Bir lâciverdî kâsede her subh mihr altun ezer

Vaşf-ı cemâlün yazmağa cânâ gerekdür hall-i zer

Başı açık yalın ayak abdâluñ olmuşdur güneş

Bir yirde ârâm eylemez şevküñle dünyâyı gezer

Her gonce dest-i şâhda bir nâme-i ser-bestedür

Bülbül iver kim açıla içinde maşşûdun sezer

Bâğuñ muṭarrâ sünbülü başlar açılmağa kaçan

Gördükçe añı şanurum bir dil-rübâ zülfüñ çözer

Çok nâ-tüvânı eyledi **Yahyâ** tüvânger lutf-ı şâh

‘Ankâ-yı kâf-ı himmeti besler hezârân zâl-i zer

267

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Yıkdı gönlüm âşiyânıñ yâr itdi tār u mār

Añlamam kim şāh-bāz-ı ‘aşk ide anda qarâr

Ab-ı hayvân olsa da vaşlun getürmem göñlüme

Hayli demdür şîşe-i hâtırda vardur inkisar

Cāme-i tenden şıkıldı şimdi cān-ı nā-tüvân

Hil’at-i in’ām-ı halkı kendüye eyler mi bār

Evc-i istiğnādadur pervāzı bāz-ı himmetüñ

Hamdū li’llāh kim kanā’at şaydın itmişdür şikâr

Rūzgāruñdan der-i ümmīdi dīvār ide gör

Çonmasun dirseñ derün-ı hâtıra **Yahyā** gubar

268

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

Hâtır-ı pākine çonmuş bād-ı āhumdan gubār

Hāk-i pāyine yetiş ey eşk eyle i’tizār

Kūyna gitdükce yārüñ kaçma hem-rāh olmadan

Kimseye bār olmaz ey bād-ı şabā cism-i nizār

Pür haşardur reh-güzār-ı ‘aşk bin baş bir pula
Şatılursa nola bir gül-berg yolında bin hezār

Dinledür bī-çāre bñlbñl hārdan feryādını
Mñlk-i gñlşende Süleymān-ı gñlñn dñvānı var

Işigñnde gözi yaşlu ‘aşkkuñ biñ var iken
Nev-cevānum çok yaşa **Yahyā**’yı itdññ ihtiyār

[58a]

269

Mefā’ilñn Fe’ilātñn Mefā’ilñn Fe’ilñn

Açılmayınca gönñller bahārdan ne biter
Bu şiddet ùzre olan rñzgārdan ne biter

Mñlāyim itmez ise yāri gelmesñn haşı
Şafā bağışlamayan sebzezārdan ne biter

Ne minnet eylerñz āgyāre yāre yalvaralum
Nihāldür virecek bārı hārdan ne biter

Gerekse mñve-i vaşl ol nihāli eyle kenār

Kenār-ı bāğda olan çenārdan ne biter

İderse merhem-i luṭfin dirīğ o şeh **Yahyā**

Belālu ‘āşığa cism-i figārdan ne biter

270

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

‘Āşıqun almağa cānın tır kim cānān atar

Ol ḥadengün üstüne bī-çāre ‘āşıq cān atar

Söz atar ḥışmı ile kūyundan raḳībe ol perī

Yā melek Iblīse gökden āteş-i sūzān atar

Seng gelse yārdan ‘āşıq öper başına ḳor

Gūyiyā iḥsān ider ḥān-ı keremden nān atar

Çıkmağičün gūşe-i bāmına her şeb ol şehūñ

‘Āşıq-ı şeydā kemend-i nāle vü efgān atar

Reh-güzār-ı yārdan cem eylesünler luṭf idüp

Üstüme **Yahyā** ḳaçan kim toprağum yārān atar

Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün Mefāʿlün

Dil-i bī-çārenüñ dil-dār mehcūr oldugñ ister

Nişān-ı tīrinün ol kaçı yā dūr oldugın ister

‘Aceb bilsem dil mülkini niçün vīrān ider dil-ber

Hemīşe hūd şāhlar mülki ma‘mūr oldugın ister

Şarāb-ı nāb gelmiş göz yine āşūbı artırmış

Göñül ol çeşm-i mestüñ şimdi maḥmūr oldugın ister

Zevāli guşşasın çeksün diyü ni‘met virür yoḥsa

Felek ehl-i dilüñ şaḥman ki mesrūr oldugın ister

Ruḥuñ şevķiyle ölmek ārzūsın eylemiş **Yahyā**

Virüp īmān ile cān қabri pūr nūr oldugın ister

[58b]

Mefʿülü Mefāʿlū Mefāʿlū Faʿülün

Berg-i zer-i pūr-naķş ile gülşende vezāndur

Güya ki şabā gāşiye ber-düş-ı hāzāndur

Gerdān ider evrākı şabā şahn-ı çemende

Cevlāna gelür şevk ile tāvūs-ı cināndur

Zer tepsiler atılmada meydān-ı çemende

Hengām-ı ‘atā sūr-ı şeh-i ‘ālemyāndur

Evrāk döner bād ile fānūs-ı hayāle

Seyr it ne şuver zāhir olur devr-i zamāndur

Nakkaş yā çıkar defā hele sūd eger bā-‘āşk

Bildiñ ki anıñ eyledüğü sūd-ı zebānundur

Yahya varak beydi qor nice şarardı

Gec ‘ıyş-ı u şafādan ki hilal-i ramazandır

273

Fā‘ilātün Fā‘ilātün fā‘ilātün Fā‘ilün

‘Aks-ı rüyūñla derūnum tābnak olmağdadur

Söz hemān āyīne-i idrāk-i pāk olmağdadur

Niceler var bir nazarla cevher eyler toprağı

Kīmyā-yı devlet ey üftāde hāk olmağdadur

Va‘de-i vaşl eyleyüp luṭf itdün ihyā eyledün

Günde biñ kerre ‘adū ammā helāk olmağdadur

Bezm-i ‘aşkun cūr‘asın içse göreydi hāleti

Ol ḳadeḥ-peymā ki mest-i āb-ı pāk olmağdadur

Ḳorḳarın derd-i derūnum ide bir yerden zuhūr

Tīg-i ḡamla sīne **Yahyā** çāk çāk olmağdadur

274

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Żülf-i pür-çīnün ḡamından dīde kim pür āb olur

Her ne baḡre kim düşerse ḳaṭresi gird-āb olur

Göz yumup açınca turmaz gelse dil-ber hāneme

Baḡt-ı bī-dār olmasa devlet ḡayāl-i ḡāb olur

Yāre açsa sīneye dil-ber gelür cāna ferāḡ

‘Āşık-ı bī-çāreye ol yāre feth-i bāb olur

Eşk-i ‘âşıkdan hâzer kıl ey cevân-ı tünd-hû

Kim niçe ma müreler vārân ider seyl-âb olur

Her dile **Yahyâ** tokunsa pertev-i feyz-i hudâ

Zerre-i nâ-çîz iken hırşîd-i âlem-nâb olur

[59a]

275

Mef‘ilün Fe‘ilâtün Mef‘ilün Fe‘ilün

Cihânda ‘âşık-ı mehcûra şanma rāhat olur

Neler çeker bu göñül söylesem şikâyet olur

Ölünce demreni kılsun çıkarmanız dilden

Tahammül eyleyemem olda bir cerāhat olur

Bu rûzgârda bir berg-i ‘ayş girmez ele

Felek müsâ‘ade itmezse bi-mürüvvat olur

Le‘ime rencîş-i hâtır virür kerem itmek

Muqayyed olmasun erbâb-ı dille zahmet olur

Yakında kūy-ı hārābāta uğraāum **Yahyā**

Ne hūb cāy-ı şafā gūşe-i ferāġat olur

60a

Edirne’de Hādice Sulţan sarāyı üzerine meġni mekteb-i ‘idadi ‘askeri ħurbunda Bākī
ħadiri dergāhı saĥasında metrun ŗarikatiyyeden ‘Ali Tenāyī Efendinin eseridir.

276

1

Ah kim derdi derūnim yine buldu ŗararı

Yine eflāki siyāh eyledi O, hem ŗereri

Levhi dilde ħomadı başım egerće eseri

Ah serdi siĥr eyle yine buldu gezeri

Yıl gibi yıldım, aradım, bulamadım bir eri

Deyu ey badi-ı şaba, şöyleme aldım ħaberi

Ĥaşşı ve ħammı şeyĥ edinmiş pir alayı ħayri ve ŗerri

Sana düldül deyi vallah’i şatar lenki, ħarrı

Ne ħaĥīĥat bilir ebter, ne gök anlar, ne yeri

Baĥlamış terkişine ħıl ip ile ħayrū’l beşeri

Her yana gāh İskender gibi ħıldım seferi

Gāh Süleymān gibi şaldım yedi iĥlime ćeri

Aćtı şahbaz dilim her yana bal u peri

Eyledim seyrince mazarrāt siperi
Okudum kavli Ebubekir ile İbn ‘Ömeri
Kimi ‘Abbas-ı delili, kimi İbni Hacer-i
Görmedim Gülşeni eḳval da hiçbir şeceri
Ki beyti şahinin üstünde muradım semeri

Yazmamış ḡaḡi, Keşşāf ve ḡariri ṭaberi
Haberim yok güzelim kimden alayım ḡaberi.

2

Seni ‘ālim şanma ‘Arşı muallāda arar
Kimi esmāda, kimi kenci müsemmāda arar
Kimi ḡavrada, kimi ādem ve Havva’da arar
Kimi ḡurşidi cihān ṭabı mücellāda arar
Kimi ‘arafta, kimi cenneti māvada arar
Kimi yerde, kimi gökte, kimi deryāda arar
Kimi ṭaḡda, kimi baḡda, kimi şaḡrada arar
Kimi sīm ve zer ile gevheri yektāda arar
Beyti ‘aḡdeste, kimi Kā‘be-yi ‘ulyāda arar
Kimisi debre girip lat ile ‘uzzāda arar
Kimi Yaḡup olu ben Yusuf zibāda arar
Kimi Yusuf olu ben ruy’i Züleyḡa’da arar
Kimi mecnun olarak şureti Leyla’da arar
Kimi vamıḡ gibi ruḡsārı ‘azrada arar

Kimisi baĝa girip sırrı semen sade arar
Gül ve sümbülde, kimi bülbülü şeydâda arar.
Kimi levha yazılan nokta ile ma'nâda arar.
Kimi tahmis ile eş'arda ve mu'ammâda arar.

Yazmamış ĝazi, Keşşaf ve hariri taberi,
Haberim yok güzelim kimden alayım haberi.

3

Söyle ey mah, dağı kubbe-yi hazrada mısın?
Yohsa şol sem'ı mız feleki arada mısın?
Kürsü, levhu, kalem, sidre'i tuba da mısın?
Yohsa envârı hudâ, nemci tez bâda mısın?
Bâ'isi hilkat olan gevheri yektâda mısın?
Yoksa meşnu'un olan cümle eşyâda mısın?
Sâye-i zâtın olan dâveri dârâda mısın?
Sanki şahit olan dilber ra'nâda mısın?
'Aksi ruhsarın olan ma'nâda ruyi mısın?
Çeşmi ve can benin olan nergisi şehlâda mısın?
'Acep enhâr gibi târ ile şahrada mısın?
Gehey Musa'da, gehey ol yedi Beyzâda mısın?
Mesicid-i, medresede, kenci musallâda mısın?
Zâhidin Hû deyi ettiğı gavğada mısın?
Leyt ve lebîsde, balada mı, âlâda mısın?

Ġaf 'ı 'Ankâda "Yasin" ile "taha" da mısın?

Yazmamış ġazi, Keşşâf ve ġariri ġaberi,
Ĥaberim yok ġüzelim kimden alayım ġaberi.

4

Nice dem hem nefsi nâle ve feryât oldum.

Ah ile taġtı Süleyman gibi berbât oldum.

Ġâh olup bende, muġlak gahey âzâde oldum.

Taġtı 'izzette, gahey gerçi ki şahâdât oldum.

Gahey ma'mûr olu ben vaşl ile âbât oldum.

Yıkılup ġâh ġâmı hicrân ile nâşât oldum

Hızır ile hem dem olup ġâbili irşât oldum

Cân ve dilden ne ki derler ise minġâd oldum

Gahey hemrâh olup Aġtap ile evtât oldum

Nece dem keşfü, kerâmet ile mu'tât oldum

Şerefi züht ile ki, eşrefi 'ibâd oldum

Şiddeti nefis ile ki, besbeter şeddât oldum

Nefsi bed ġeva himi öldürmeġe cellât oldum.

Çekerim zaġmeti Süleyman gibi ġaşşap oldum.

Gahey mollâlar ile zümre-i irşâd oldum.

Gahey ayyaş ve kumarbaz ile nirât oldum.

Gahey simsarlık edü ben, gahey şeyyât oldum.

Gerçi kim okumada, yazmada üstat oldum.

Yazmamı ğāzi ve Keşşaf ve ħarīri ṭāberi

Ḥaberim yok güzelim kimden alayım ḥāberi.

[61a]

5

Ḳanda bulsan anı kim yokta değil, varda da yok

‘Āşık zārda yok deyū mekkār da yok

Ne felek şeh cihet ve seb’a-yı Seyyāra’da yok

Ḥāl’ü müstaḳbel ve māḥī ile etvār da yok

Nik ve bedde değil, asayışı rişvār da yok

Āb-ı bārān kılan dide’i izhar da yok

Gül ile ḥār da yok, bağ ile Gülizār da yok

Mısır u Şam u Halep u Mekke ve Sina da yok

Yemen ve Hind ve Neccar da ve Tatar da yok

Aṭlas ve kemeṇçe değil, dirhem ve dinār da yok

Kenci dükkānda değil, şehir ile bāzārda da yok

Köşeyi mikde de, ḥaneyi ḥımār da yok

Sert eser ḥayli cihān, kümbed-i devvārda da yok

Daḥī ser cümle-i muḥacirde ve ensārda da yok

Fıḥhı, tefsīr, eḥādīs ile āsārda da yok

Şecere bag-ı iremde biten eşcarda da yok

Kalbi viran-i “şenayī” dilfigarda yok

Yazmamış ğāzi ve Keşşāf, ḥariri ṭāberi

Haberim yok güzelim kimden alayım haberi.

[62 a]

Ahzı tüccar-ı beledi şıfatıdır. Li necm-i sādık

Arnavut börek tātāridir yeniçeri ağası

‘Aql-ı evvel ‘aql-ı me‘at ‘aql-ı ma‘aş ‘aql-ı müfeyyid ‘aql-ı ‘āzır farz namāzıñ ‘ulemā
ta şeyhülislama tarikat nurundan sipah vezire değin

‘aql-ı temyiz ‘aql-ı temyir ‘aql-ı kāmīl ‘aql- külli ‘aql-ı murabbi‘ melāike ve Cebrāil
resulullahtır. Cümle ‘ağıllar onda mündemicdir.

emmāre	levvāme	mülhime	muṭma‘inne	rāziyye	marziyye
mavidir	kırmızı	yeşil	beyaz	şarı	siyah

şafiyye kāmīle nātika vāhit

Leyse kemişlihi şey‘in nurdan insandır ilhamdır men ‘arefe nefsihi feğat ‘arefe rabbihi

ķavlen kıyastır

[62b]

277

İlahi

Tā ezelden sen benimle ‘ahd ü peymān eylediñ

Gösterip şol hūb cemālin ya ne pinhān eylediñ

Demedin mi sev beni derdine dermān olayım

Sevdiğim'çün artan derdim ya ne pinhān eylediñ

Bir kûluna virdüğün dünyāda bir gömlek giye

Bir kûluna mülküni virdüñ Süleymān eylediñ

Bir kuluñu Kerbelā'da eylediñ şusuz şehīd

Bir kuluñu kûl iken Mısr'a sulţan eylediñ

Hem kuluñdur hem resûlün şāh-ı kevneyn Mustafā

On sekiz biñ 'ālem içre anı sulţan eylediñ

Şeyh Cemālī ağlamaktan gözlerinden kan döker

Yeri göğü 'arş u kürsī dostana seyrān eyledin

Nesir

Bu 'aşk bir baħr-i 'ummandır. Buña ĥaddi kenār olmaz. Delīlim sırrı ĥurandır. Bunu bilende 'ār olmaz. Sübhan Allah sübhan Allah Allah Allah sulţaān Allah .Sonra gelir yıl ezeliden pīrim Muhammed-ı 'Aliden şarabı lāyızāliden içenlere ĥumār olmaz. Ĥaĥ ile ĥaĥ olanların kendi nefsiñi bilenlerin ĥaĥ yoluna ölenlerin ĥapusu dünyā olmaz. Baĥ şu manşurin işte halkı üşürmüş işte enelĥaĥķıñ firāşına düşenlere tımār olmaz. Kıyamaz baş u cānā ırāĥ ol girme meydana bu meydanda nice başlar kesilir hiç sorar olmaz . Eğer 'aşıĥ isen yāda şaĥın aldanma aĥyara düşen İbrahim gibi nāra bu gülşende yanar olmaz. 'Aşıĥ olan ister yāriñ terk ider namus 'arıñ bugün gören görür yarıda görernler ĥarar olmaz. Seyfullah sözünde mesttir. Şeyhinden almıştır destur. Dīvāna... kalempesttür. Ne söylerse ĥanar olmaz.

Sehi mukābiyat

İsmi sulṭan virdin mi var?

Bağçelerde yurdun mu var?

Bencileyin derdin mi var?

Ġarip Ġarip ötme bülbül

Bildim ‘āşıksın verde,

Cünūnun var gāyet serde.

Şu sīnemde olan derde

Bir dert de sen katma bülbül.

Bilirim ‘āşıksın güle

Gülün hālinden kim bile.

Bağçedeki Ġonca güle

Dolaşıp söz atma bülbül.

Yunus vücūdun pāk derken,

Mişlin cihānda yok derken,

Seher vakti ḥaqq derken

Bizi de unutma bülbül.

[63 a]

279

Hayra Bolu'da Merhum Sultan Ğazi Giray

O taħl-i nevresīde medhe şāyan oldu gittikçe

Nihāl-i kām̄eti server-i ħirāmān ile oldu gittikçe

Toğub aşār- hūsni meh gibi fer virdi dünyāya

Hele ol nāzeninim māh-ı tābān oldu gittikçe

Gülistān-ı cemālinde açıldı ğonce-i ra'nā

Bu hūsni-i an ile bir şāh-ı hūbān oldu gittikçe

Bir iki cammı mey nūş eyledikçe bezm-i şahbāda

Gören ruḥsār-ı ālim mest-ü ħayrān oldu gittikçe

İşāret eyle hükmeyle nikaha ömr-i fermana

Siyeh ebru^uları hakan-ı zişan oldu gittikçe

Nice şabr-u taḥammül eylesün üftādeler bilmem

Dü çeşmimi ḫayli müşgil aḫan cān oldu gittikçe

Görünmeye rengin hayrette kaldı bâde-yi hamrâ

Dehânı gevher-i la'li bedevşân oldu gittikçe

Kızardu seyr idüp ol mihr ü meh şer mecâbından

Hilâl gūyâ mihr-i dirahşân oldu gittikçe

280

Gazel

Görüb yüz olma mu'kâbil deĝöldür 'aşıkzâde

Ėam-ı kebû-yı zülf-i 'anbar efşân olur gittükçe

Varub maşşudunu 'arz eyleye niyâzın vaktidir şimdi

Cihâna lütf-i ihsânı firāvân oldu gittikçe

Gelüb Midilli'den ol hazret huzurunda uşak

Göreliden günbegün harsa semendan oldu gittikçe

281

İlâhi-i Sinân-ı Ümmî

Meded Allah şundum saña elimi

Bizi ol dost muḥammedden ayırma bizi

Ya ben kime ‘arz edeyim hālîmi

Bizi ol dost muḥammedden ayırma bizi

Enbiyā evliyā biner köşküne

Cân boyanır ‘anberullah miskine

İmām-ı Hüseyn’iñ kânı ‘aşkına

Bizi ol dost muḥammedden ayırma bizi

Ey keremler kânı ğanî celîlim

İbrahim’e didin dostum ḥalîlim

Zâhirde baṭında oldur delîlim

Bizi ol dost muḥammedden ayırma bizi

Ebubekr ‘ömer-i ‘osmân ‘aliniñ

Bürhândır anlar islâm yolunuñ

Ḥürmetine mevlām cümle velîniñ

Bizi ol dost muḥammedden ayırma bizi

Vire mi derûnun derdime diyemem

Vaqtidir yûreğimiñ dembedem artar elemi

Yüzünü görmek diledim müdde'ilerde şanma

Sora gelse yüzümüñ üstüne başa qademe

Yazayım dirse qalem kirpiğinin şerhini bile

Yazayım bu cağıle baştan ağaya qaleme

Bozuk mu yerin geceler yalvarayım

Hâşâ ki maḥrum qoya çü qadr-i İlahiñ keremi

Fazlî sen mâh-suvârinin yüzünü dergâha tüt

Cümle ye verdi mur'adın yine virme mi

283

İlahi

Derd-i 'aşqa düşmeyene dermân olmaz âşinâ

Cevre maḥrem olmayana iḥsân olmaz âşinâ

Zahida qo aql-ı 'aşq ile gel gir tâ'ate

ulluğu bildirmeyene sultn olmaz in

Sofra gibi srmeyene yzn yire ub-ı m

Cnib-i tan gelen mihmna olmaz in

‘Arif olmak ister isen gel ferĞ dersini al

BidĞnden gemeyene ‘irfn olmaz in

ems ya em‘-i ruu ‘kına yak her varağı

Bl-u peride ağlayana Pervne olmaz in

[64a]

284

Merum ayrabolu‘da Sultn Ėazi Ėirayindir

‘Aık-ı ride isen blbl-i eyd te git

İte glistn-ı af blbl-i eyd te git

Gel gezinme bağ ile bostanda

Virme elem cnımıza blbl-i eyd te git

Geldi demm-i vağt-i bahr almadı hiÇ abr-u arr

Eyleyelim girye v zr blbl-i eyd te git

Cam boşandıkça dola sākī hoş gülizārla

Çeşm-i ‘aduvlar kör ola bülbul-i şeydā öte git

Bezmimize gelse virse keder yüzümüzü itme heder

Söyle nedir bu hāzer bülbul-i şeydā öte git

Bin pāyesize ziyān eyleye beyhūde figān heb

Eyle maḳāmāt-ı beyān bülbul-i şeydā öte git

Vaḳt-i şabānıñ demidir şimdi şafānıñ demidir

Yāre ricānıñ demidir bülbul-i şeyda öte git

Semt-i hicāza gidelim beste nigārı sürelim

Nağmeler ile işidelim bülbul-i şeydā öte git

Biz içelim cām-ı ḥubı būseligün geldi demi

Gāh evciḡāh-ı acemī bülbul-i şeydā öte git

Ġamda keder oldu sākī olma hāyine uzak

Gāhice Sulṭan İraḳa bülbul-i şeydā öte git

Menzil-i maḳşūda irüb ta varub ‘uşşakı bilüb

Rahātü'l ervāḥ girüb bülbul-i şeydā öte git

285

İlahi

Yandım yakıldım ben nār- ı aşka

‘Andelib oldum efendim gülizār-ı aşka

Mest olub bezm-i elestten

Müstağrağ oldum efendim envār- ı aşka

Ḳadehiñ hevāsına eyledi ḥayrān

Münādi oldum efendim pazār-ı aşka

Sırr-ı ene'l-ḥaḳ ḥālin olursa

Manşur olursun efendim berdār-ı aşka

‘Aşkıñ marāzı neyler devāyı

Dostum vişāli Efendi doymadı aşka

Seyl-i māsivādan-i pāk eyle ḳalbiñ

Taḥt ola şāyet efendim hünkār-ı aşka

Beyt-i cemāle var ise ‘azmîñ

Gir rahına ol efendim sālār-ı ‘aşka

Zikr-i hüdāya kıl sen şifālîk

Ğarķa olsa cānın efendim envār-ı ‘aşka

Cān mülkünü kıl cānāne teslīm

Dil naķdini vir efendim dildār-ı ‘aşka

Nice Süleymān geldi cihānā

Ben Süleymānım efendim serdār-ı ‘aşka

286

Fuzûlî

Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün Mefā‘lün

Göñül tāvar eliñde camm-ı mey tesbīhe el urma

Namāz ehline uyma anlar ile tırma oturma

Egilüp secdeye şalma ferāğat tācını başdan

Vuzūdan su sepüp rāhat yukusun gözden uçurma

Şakın pā-māl olursan būriyā tek mescide girme
Ve ger nā-çār girseñ anda minber gibi çoḡ durma

Mü'ezzīn nālesin alma kulaḡa düşme teşvişe
Cehennem kapusın açdurma vā'izden ḡaber şorma

Cemāat izdiḡāmı mescide şalmış kūdūretler
Kūdūret ūzre luṭf ēt bir kūdūret sen hem arturma

Hatībin sanma sādık müftinüñ kavliyle fi'l itme
İmāmıñ tutma 'âkil ihtiyâruñ aña tapşurma

Fazlî behre virmez tâ'at-i nâkıs nedür cehdün
Kerem kıl zerki tâ'at sûretinde hadden ayurma

287

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1

Sāḡiyā mey şun bize Bārī Ḥudānuñ 'ışkına
Sürelim bir dem Muḡammed Muştafānuñ 'ışkına
İdelüm 'izzet 'Aliyyü'l-Murtazānuñ 'ışkına
Nüş idelüm şāḡ Ḥasan ḡulḡ-ı Rızānuñ 'ışkına
Cüş idelüm Şāḡ Ḥüseyn-i Kerbelā'nuñ 'ışkına

2

Bu cihānda her zamān bir ‘āşıkuñ devrānıdur
Rehberimüz hāliyā iki cihānuñ cānıdur
Pşimüz sulţanımuз luţf-ı ‘ināyet kānıdur
Bāde-yi cām-ı muḥabbet mü‘minuñ ĩmānıdur
Sāḳiyā mey ṭoldur ‘Alī Zeyn’ü’l-‘Abānuñ ‘ışkına

3

Çünki aşlımuз şorarsañ evvel [ü] āḫir biziz
İbtidā vü intihāyuz bāṭın [u] zāḫir biziz
Her yana baḳsañ cemāl-i ḫazret-i naḫır biziz
Bir ḳadeḫ sür sāḳiyā zürriyyet-i Bāḳır biziz
Şāḫ Muḫammed Bāḳırī kān-ı vefānuñ ‘ışkına

4

Ol biziz kim varlıgımuзla ṭolu kevn ü mekān
Kāḫ zāḫir oluruz kāḫ iderüz sırrı nihān
Vaşlımıza ‘ārız<ı> ider cümle eşyā-yı cihān
Bāde-yi gülgünü ṭoldur sāḳiyā hem tāze cān
Şāḫ Ca‘fer ma‘den-i şıdk [u] şafānuñ ‘ışkına

5

Nūḫ felek çārī ‘anāşırdur bizüm ḫuddāmımız
Cum‘amızıdır Cum‘amızıdır hem bizim bayrāmımız
Cümle eşyā gice gündüz yād iderler nāmımız
Sāḳiyā mey şun içelüm şubḫ olunca şāmımız

Şāh-ı imām Mūsī-i Kāzım ‘Aţānuñ ‘ışķına⁴⁵

6

Maḥrem-i esrār-ı ḥaḳķız bizdedür sırr-ı ḳadīm

Mazḥār-ı zāt<i> [u] şıfâtız hem emīr<i> [ü] hem ‘azīm

Şāhid-i dīdār-ı yārız bizdedür vech-i kerīm

Pādişāh-ı dü cihān olur bize olan nedīm

Bāde şun sākī ‘Alī Mūsī Rızānun ‘ışķına

7

Mazḥar-ı ‘ilm-i Ḥudāyuz bizdedür ‘ilm-i ezel

Oñ sekiz biñ ‘āleme irer uzatsaķ el

‘Ālemde ‘ālem bizüz kim bizdedür ‘ilm-i ‘amel

Sākıyā mey şun bizüz cümle ḥaḳķāte emel

Şāh Muḥammed Mustāfa Bedrū’d-ducānuñ ‘ışķına

8

Çeşme-i ḥayvān bizüz her derde dermān bizdedir

Kenz-i ḳur’ānız bi-küllī sırr-ı ‘irfān bizdedir

Baḥr-ı [u] ‘ummān-ı ḳamu la’l ile mercān bizdedir

Sākıyā mey şun bu dem şimdi devrān bizdedir

Şāh Naķī vü şemsü’d-duḥānuñ ‘ışķına

9

⁴⁵ Vezin bozuktur

Ehl-i ĩmān bizdedür hem biz mü‘minüñ imānıyuz

Müñkirüñ inkārıyuz hem kâfirüñ tuğyānıyız

Cümle cismüñ cānıyuz hem cānlaruñ cānānıyız

Sākiyā mey şun bize kim ‘ālemüñ sultānıyız

Şāh Ḥasan’ül-‘Askerī tāc-ı livānuñ ‘ışkına

10

Nüh felek ‘arz [u] semā her taraf seyrān biziz

Evvel<i> [ü] āhır hem ‘ālem nāmı ile şān biziz

Cümleye bu kâ’ināt hükmi ile fermān biziz

Sākiyā mey şun bu dem kim dem biziz devrān biziz

Şāh Muḥammed Mehdi-yi şāhib-zamānuñ ‘ışkına

11

Bizdedür miftāḥ-ı el-ğayb bizden olur fetḥ-i bāb

Dem-be-dem kesb-i ziyāyı bizden alur āftāb

Kılmışuz vech-i nazar hem bizdedür ümmü’l-kitāb

Mest-i ‘ışkuz bir getürür itmesün cām-ı şarāb

Sākiyā mey Zü’l-Celālüñ kibriyānın‘ışkına

12

Rūhiyā her nesnenüñ aşlı biziz hem sett-i cihāt

Tā ezelden hem biziz olduḡ cümle zerrāta zevāt

A zam-ı esmā biziz bizden görünür nūr-ı zāt

O ḥabībüñ mu‘cizātiyla kılmışuz sañan māt

Cānımız olsun fedā Āl-i ‘Abānuñ

[66b]

288

Müfredat

Güft-i Guy-ı ‘Ali Paşa

Ferd

Fermānber olmaz oldu dil mülkü her emīre

Kışver oldu muhtaç üç tuğlı bir vezire

289

Nazire-i Kefeli Muhammed Efendi

Çay taşı gevher olur mu şaklasan şandığına

Karga tuṭiya döner mi iğretiden tuğ ile

Ne kadar kılsan müzeyyen iğretiden tuğ ile

Uçmada simurg ‘anḳaya döner mi kerkenes

290

Müfred

Nice mektub muḥabbet nice irsāl selām

Dostluk ḥaḳḳın unutmuş ne selām ne kalam

291

Müfred

Sen ey bād-ı şabā mübārek bāde beñzersin

Yar-ı ğamküsārımdan gelür dilşāde benzersin

292

Müfred

Ḥaḳ -ı payıñ cevher beni tuṭıyā-yı dide kıl

Her ne denlū zaḥmet ise gel ḳademi rencide kıl

293

Müfred

Der-ġuşe-i ḳan‘aat nān-ı pare-i cūyine

Derviş ehli ma‘na-i bihter zühd-ı ḥazine

294

Müfred

El virirse şafâ-i fırşatı fevt eyleme bir dem

‘Alem ona döymez ki cefâsın çeke âdem

295

Müfred

Yola bakmadan ağardı şanemâ dîde ter

Ağla gözüm durma ağla ne gelür var ne gider

296

Müfred

Cânâ behişt şöhet-i yâran hemdest

Didâr-ı şahş-ı nâ bina sebeb-i cehennemest

297

Müfred

Dünyâ hoşest u māl ‘azizest ü cân şerif

İllâ refik hoş heme zinhâr mükerrerest

298

Kıt ‘a

Sebzīsini vaşl ile o memnun itti

‘Aşım bizi kâsd-ı cevır ile maḥzun itti

Ol şūḥ-ı siyehçerde dirîğa şimdi

Al ile beni kendüye meftūn itti

299

Kıt’a

Çekildik meyperestin şoḥbetinden

Usandık bâdenin keyfiyetinden

Erüşmesin görünce ‘işret ehli

Kızarır duḡter-i rez ḥacletinden

300

Müfred

Ruḥsârın üzre nokṭa nokṭa ḥayâller

Ḳumda oynasın begüm şimden girü remmâller

301

Müfred

Nüvişte est қаза-yı gird-i ‘arız-ı dildār

Haṭṭı ki fe teberu fihī yā evleve‘l-epsār

[67a]

302

Қыт‘а

Şîr-i eşkārımı başımdan aşır

Bañā cürm saña kerem yaraşır

Bakma yārāb günāhım defterine

Anı yak ateşe benim yerime

303

Қыт‘а

Kākülün şaf-ı ni‘āl olsa maḳāmı ğam deĝil

Her ne deñlü manşıb-ı ‘āla ki var echelledür

Hal -i ‘ālem böyledir şāh üzre keder kim

Mīvenin ḥamı bālāda kemāle ermişi esfeldedir

304

Müfred

Seferi yüz sühânın bedeli oldu duhân
Ni'meti gitti cihânın revnâk kıldı cihan

305

Kıt'a

Eğer mir u vezir u ger halife
Yerinde düşse fevt itme laîfe
Cihânın begliğinden yeğtir
Yerinde bir laîfe bir zarîfe

306

Müfred

Selam olsun cihân içre zarîfe
Zarîf ile olur her dem laîfe

307

Müfred

Bülbüle şanma bunca belā gülden geldi

Başına geçti kafes kendü dilinden geldi

308

Müfred

Mirvaḥ raḫş iderek ḳaddi dilārāya çıkar

Bu hevānîñ sonu belli yelellāyā çeker

309

Müfred

Dilbere şalmaḳ içün mirvaḥa aldım elime

Rūzgār ile geçen ḳaḫa gelür ḫatırma

310

Müfred

Hem salar yelpāzesin hem şiveler ile güler

Var ise dilber saña bād-ı hevā virmek diler

311

Müfred

Dest urub yelpāzeyi şaldıkça ol şirin zebān

Murğ-ı cānım uçmak ister rüzgār ile hemān

312

Müfred

Ḥamdulillāh geldi eyyām-ı şitā irdi bahār

Dest-i dilber de yine yelpāze eder iftiḥār

313

Kıt'a

Olmaḵ mü'esser olmadı yār ile rūberū

Yollarda ḵaldı āyineveş çeşm-i arzū

Ey mīl sürme gözleriñ öb benden o mehiñ

‘Arz it siyahkāre-i hicrānı mūbemū

314

Kıt'a

Hattıñ ey taze rû geldükte bu hüsne behâ kılmaz
Yüzün olmaz bana cevır itmeğe dünyâ saña kılmaz
Bu keremiyet gider kâlâ-i vaşla müşteri çıkmaz.
Bu bāzār-ı muḥabbet serd olur beyü‘ş-şırâ kılmaz

315

Kıt’a

Lisân-ı ehl-i dilden ‘aşka Gülizâr belâ dirler
Civânıñ kâmet-i mevzunına naḥl-i cefâ dirler
Yaqîn olmaz güzeller ‘aşığı mehcür-ı şeydâya
El öpmek arzu kılsañ ıraḫtan merḥabâ dirler

316

Kıt’a

Seyr-i bağ ittiğe ol mihr-i cihânārâ yine
Mâhrû dilberleri şehriñ düşerler pâyine
İremez kaç’ı alâka ‘aşığı bî-çâreler
Bağludur diller o şuḥuñ zülf-i ‘anber sâyına

317

Kıt’a

Şevk ile germ olmadır cām-ı muşaffadan ğaraż

Tāb-ı ferdî āfītāb ‘ālem ārādan ğaraż

Ġuşşa -ı dehri ferāmuş itmedir ancaķ murād

Yohsa şād olmak deĝöldür nūş-ı şahbadan ğaraż

318

Kıt’a

Cūşîşi seyl sirişkim nev-bahār olsun da gör

Daĝlarla şahn-ı sinem lālezār olsun da gör

Keşt-i bahri tegāfûl berķarār olsun mu hiç

Bād-ı ğamda bir muķālîf rûzgār olsun da gör

319

Kıt’a

Hak -i ķademûñ ārāyup ben yollara düştüm

Çektim bu cihān içre ğamıñ dillere düştüm

‘Alemdede benim hālîme bir şefķat ider yok

Arzu-yı vişālîñle şehā çöllere düştüm

320

Kıt’a

Nüş eylediğim ‘aşk ile hūn-ī ciger olsun
Şūrīde gönül derd ile dağı beter olsun
Siz de buña şahid oluñ ey aql-ı dil cānım
Her cāy-ı güzel sevmeyeyim tevbeler olsun

321

Kıf’a

Söyledim derd-i dilim ol şeh-ı hūbāna biraz
Handeler eyledi bu hāl-i perişāne biraz
N’aceb meyl ider oldu bugün üftāsına
Meğer uşlānmış ola ol gözleri mestāne biraz

322

Ferd

Bî-vefālıktan degüldür cevri-i zulmü çeşm-i yar
Muhteza-i izz-ü nāz hasendir her ne ki var

323

Ferd

Ol dilrûba kim tuttu beni zaḥm-ı ḥançere

Gönlüm evi karanlık idi açdı pencere

324

Ferd

Bî tekellüf âmedü reft ḥānemizde mā ḥāzar

Buldugunu yi vü iç gidene şafâ nazar

[68a]

325

Kıt'a

Ḥazer kıl ateşlik itme zinhār

Ḥuyundan yanmasın ḥalk ey mükerrem

Cihānı tîz olub yıktıḡıçün

Olubdur âteşin yiri cehennem

326

Ferd

Benden elem-i ‘aşka boyun virdiği bu kim

Men mā tü mine‘l ‘aşkı feķat māti şehīdā

327

Ferd

‘Aşık nidelim yār ile ağıyār bir olmuş

Furşat el virdi vü tevekkeltü ‘ale‘llah

328

Kıt’a

Teraḥḥumdan eşer yok ‘aşığ-ı zār olduğum kaldı

Saña gamze-i sermest u hūnhār olduğum kaldı

Ġubar-ı ḥāk-i pākini naķd-i cānā virmedin cānān

Hemān bāzār-ı ‘aşk içre ḥarīdār olduğum kaldı

329

Müfred

Girer ise bizim mecmu‘amız yār eline

Şaklaya cānı gibi vermeye aġyār eline

330

Müfred

Ey bād-ı şabā hālîmi ‘arz eyle o dilbere

Lütf eyle kıl kerem bizi cem’ eyle bir yire

331

Müfred

Hemān kendün şanur muḥannetde herkes ‘itiḳādınca

Felek dirler buña bir kimseniñ dönmez mur‘ādınca

332

Müfred

Ol şāh-ı ḥüsn eylemesin cevri efzūn

Ġazline çıkar bir gün onuñ ḥatt-ı hümayun

333

Kıt’a

Afitāb-ı rifet felek rutbet dolanmaz

Ve sa'det mendi azmi'l kader ref'i üşşadır

Kerimü's-şan şahibü'l cūd ve'l ihsan

Sūhan-ı Şināsī mim

334

Kıt'a

Bu hüsne kim nāre var ol büt-i tersā

Duzahta olan ehl-i hevā bī -keder olsun

Mālik ola çıksın ol gevher pāreye ahir

Ey nār-ı cehennem saña şad müjdeler olsun

335

Müfred

O naḥl-i kıddüne irişse destimiz yekbār

Cānıma minnetler idi kâşki bā tu bu dem-kār

336

Müfred

Hattı geldikde bize râm oldu

Ne yamān yirde gün aḥṣām oldu

337

Nazım

Bahār-ı ḥüsnüñ bil ḳadrini meh-i cāvidān ṣanma

Bu gevher dime bir kānda bulunmaz rayekān ṣanma

Miyānıñ naḳıṣı çıḳmaz der aḡuṣı hayālinden

Beni kendin gibi ey bī vefā nā-mur‘ād ṣanma

[68 b]

338

Beyt

Nigeh endāz-ı sitem gönül kesr etme

İtme mir‘āt-ı ṣikeste seni çok ṣurete ḳor

Kerem ḳıl kesme sāḳī iltifāt-ı bī nevālardan

Elinden geldiği ḥayrı diriğ itme gedālardan

‘An eba Hureyre Radiyallahu Tea‘la Anhü gale

Ġāle'l Resulullah ġale ġāilullah emr-i yakīn ġile nüzūli'l-Ġurāni'l-Kerīm izā lisī yemā'
Akteretti mālhā fezzelletū'l-'arz zilzālhā temme'l-cibālī 'ala sur'at kesrū's-seḥḥāb
terāhālhā Ve tenzuru'l-'arzi taḥadduṣi'l-aḥbārḥā Ve nefsi'ke mā ḳademi ve aḥiret ve
lev zerreti'n-kāne miṣḡālḥā yuḥā sibḥā melikī 'ādīl Ve emmā 'aleyḥā ve mālīḥā ve
mālīḥā

339

Ġılma sem-i Resulullaha Habibullaha ġalebe destim ḳal

Nāilullaha 'emri'l ḳıyas ḳıl nuṭḳ-u bahā ḳıl

Bizden el süre daḡı rivayete la'netullah 'emr-il ḳıyas

Nezelū'l-Kur'āna ḡayli tenzil meded resullah

69a

Bismillahirraḡmanirraḡim

Elḡamdülillahi ellezi tecelliyü'n-li kurbī lisāni bīzātihi ve şıfātihi ve ef'ālihi ve āşārihi
ve ce'ale nefsihi li nefsihi mirāti li riyetihi ve esrārihi veşşelevatı vesselām 'ala
seyyyidinā Muḡammed ve hüve'l-mahbūb ve zūbdet-i aḡyārihi ve 'ala ali ve hü men
ebrāri emmā ba'di bu risāle taḡririne ba'is ve taşṭır yine ḡālīs bu oldu ki 'arif-i
ma'rifetullah ve esmā-i şıfāt-u 'aşıḳ-ı şamedıyyet-i girdigār ve 'amedı perverdigār 'anā
müsnedi şer'iyat-ı ġarrā olan Muḡammed Efendi Hażretleri ile şoḡbet-i rūḡāni idüp
ḡaḳāyık-ı eşya-i ilahi ve deḡāyık-ı esrār-ı nam-ü cenāyiden münāsebet birle müşāḡib
olmaḡın bu 'abd-i nāçiz türāb-ı aḡdām-ı fuḳarā ve ḡāk-i pāy-i ve 'ulemā ve füzelā 'ala
şeyḡ aḡmed becūyi'l-'amedı daḡı bī edeblik küstāḡāna ḡaḳāyık-ı eşya-yı ilahiniñ
zerrelerinden bir zerreniñ taḡriri cür'et olındı feyyāz-ı lā yezālden celle celālehu ve
ġamm-ı nevāle istidā' ve ervāḡ-ı enbiyādan şefā'at ve recā olundu ve revān evliyādan
himmet ve istimdād ve temennā ḳıldım ḡuşuşā şeyḡ'ül-ekber ve kübriyyetü'l-aḡmer ki
ḳaddese sırrahu rūḡ-ı pürfütūḡlarından himmet ārzu idüp maḳşuda şürū' olundu fe fi

külli şey'in lehü āyeti tedelli 'ala innehu vāhit 'ala 'aynihi cemi'an eşyā haqqıñ muzāhir olur nitekim cümle şıfāt-ı zāhirī 'ayān olmadı şol nokta gibidir ki kalem koyacak üstüne nokta olur çeksen harf olur 'ayn üstüne nokta olub ğayn olsa ne haatası vardır ayn çevir libāsını bir nokta gibidir ki 'ayn üstüne ğayn gibidir

beyt

340

Dü alem çist nakş-ı suret ust

Çün cay-ı nakş-ı suret eme ust

Her an cu-i ki ez derya revan şod

Çü ez deryast an deryast ne cu yest

Rasad-ı ayine yek ruz-i mukabil

Egerçi sad gayed lik yek ust

Hezerān nakşīkī bī nī ez an ru

Ki nakşī an nakşest cümle nügust

Tu ibn-i çeşmü ebru ki be bī ni

Yakin midanet ki an çeşmü ebrust

Nazar kon bad-ı der huba nazar kon

Çü bais-i an bin ki hak ruhust

Çü huban-ı mashar-ı zat figarent

Derişan gark-i bi hayran ez anust

Amma neşve-i zāttan narlar anınçün haqīqattir dahı birdir eger bir dürlü olsa bir isim şūreti olurdu ve dahı her hāli görmek istediği için böyle itmişdür hez heb şālih olsalar hādi mazharı kalanı olmazdı ta biñ bir ism mazharı nice görünüb bilindi belki hayvānātıñ dahı envā' olduğu biñ esmānıñ taqāzāsıdır. Pez eşyā kendi imiş kendüyü seyri der

Beyt

341

Hem perde berāndaht ez ruḥ kerd tecelli

Hem perde-i ḥod geşt vübes perde nihān şod

Berge dırahtān sebz der naẓar-ı hūşiyār

Her varaki defterist ma'rifet-i kirdigar

Bu iki beytiñ ḥaşılı ma'nāsı budur ki keşret içinde vahdet vahdet içinde keşret görmektir. 'Alem-i şeyḫi ekber hazretleri fütühāt-i mekkiyeniñ evvelinde eydür ki sübhāne men ḥalaḳı'l-eşyā ve hüve 'abtühā bed rüstī bir kerre mütecelli oldu eşyānıñ zuhūruna ve vücūduna ve kemālātına irişmesine ve bir kerre 'alāmu aḥfāsına bed rüstī ba'zı esmā zuhūru muḳteza ve ba'zı buṭūnū muḳazzıdır. vaḳtā ki böyle oldu ya zamān-ı vāḥidde mütecellī olmuş oldu hem icāt ile hem idām ile pez ḥāriçteki eşyā ki vücūdı

ism-i zāhiriñ tahtındadır. Küllî ve cüz'î-yi zāhire müte'allik olan vücūdlarını hāriç olduğu hayşiyet ile ve halk dañi zann-ı hevîrleri hayşiyetiyle 'aynı zāhirdir.nitekim buñunları hayşiyetiyle 'aynı bātındır. haqīkat-ı hāriciyeniñ küllîsi beraberdür. Gerek cin olsun gerek nev' olsun ümmühāt-ı esmā bir isimdir. Müştemil olduğu için. Efrād-ı cüz'îyyesi ve külliyesin belki her şahş-ı esmā-ı cüz'îyyede bir isimdir. Zīrā şahş-ı tilke'l-haqīkatiniñ 'aynıdır. 'Avārız-ı şahşıyyesiyle bundan gayri değildir zāhiriñ ve mazhariniñ ittiḥadı 'itibārıyla hāriçte ve amma tegāyürleri 'itibārıyla eşḥāş ise haqq-ı hāriciyyeye müzāhir düştüler. Nitekim müzāhir-i 'ayān idi bed rüstî vücūd-ı 'amm-ı munbaşı 'ala ale'l 'ayān bir zıldır.zılāl-ı vücūdundan bu hayşiyettendir. Hu hüve olduğu ya'ni bişart-ı şey'en taqdīre bi 'umum ber şey'in şartıyla değil taḳayyütte 'umum ile pes vücūd-ı hāriciyye iki gölgedir. Bu zıkr olunan gölgeden taḳayyütte teşa'udı olduğu içindir. Nitekim Allahü te'alaniñ kavlinde bu kavle işārettir ki elem terā bi rabbike keyfe meddāzıl ol vācib-i vücūd ile vācib-i vücūd ki bi zātihi şābittir. Zāt-ı meşiyet-i mevsūfuñ

[70-71]

341

Açılacak ḳabr-i ten, ḳaldıra dil baş ü cān

Göre ki maḥşer olmuş ḥayret içinde insān

Her ne şıfatla bunda mevsūf olursun āḥir

O şekli cān bürünür eyle sözüm gel iz'ān

Naḳş-ı ḥicābı dilden pāk eyledinse ger sen

Bula gönül ḥudayı beyāna gül u mekān

Fi'liñ eyā ḥazretiñ uydu ise kavline

Ola enîsin dilâ anda Habîbü'r-Rahmân

Nefsiñ ile gecelerde eyle cihād-ı ekber

Ola o gün destgîr lütf u keremle Sübhân

Her ne gelür nûş eyle zehr ise de bal bil hüdâ'dan

Vire şerâb-ı kevser saña dilâ dîdebân

Zikr-i hüdâ'yı dilden koma ölünce sen kim

Ola sana hem-nişîn anda o gün 'âşıķan

Şaķın harâma el şunma hıncır olur derûnuñ

Hased iyi değildir şekliñ olur soğulcân

İki yüzlü olanlar maymun olur yüzleri

Bulunmaz rahmet anlar oda yanar o her an

Dünyâyı terk etmeyen kelbe döner ey dede

Halkı eden rencîde ola peleng ü arslan

Yiyüp yedirmeyenler eylediği cem'-i māl

Onlar olur kıncı yâhud olur tonuzlân

Halkı şoķan diliylen yılan çıyan olur bil

Ayı olur kend'özün büyük gören müselmān

Yiyüp içüp yatanlar tonbay olur şöyle bil

Katır olur ki şakıñ kizbi iden ferāvān

Zīnetle cāme giyse kad olub kişi

Ṭavūs olur şekli kim ide ṭamuda cevlān

Kaplumbağa olurmuş baksa bir er ğayrīye

Filler olur lūṭiler ola cehennem vatan

Mü'min isen mü'mine tutma kin kim sakın

Deve olur yürürsün maḥşer içinde sekrān

Ol şorudup gezenler zenbūr olur ekseri

Hırşı olan kişiler kırdā döner ya şırtlan

Hakk 'ı ferāmūş idüp oynayuban gülenler

Şekli döner hırreye eyler anlar āh efgān

Ol kim ider zağallık keçi olur bilmiş ol

İşin olursa hīle tilki olur bī-gümān

Ġālib olan şehveti bir hār olur yularsız

Ola kim bahillik ide anlar ola o şeytân

Eyleyüben mesāvī ādem etiñ yiyenler

Ƙartal hem mār olur o günden ‘ıyān

‘İlm okıyup ‘amelsiz gitsen eğer şöyle kim

Meyvesiz ağaç gibi durma cehennemde yan

Halka naşihat idüb kendi sözün tutmayan

Bir kalasız koz sehi içi gören bir yalan

Hırsız olup gece evler açıp dām delen

Şanşas olur süreti ölse eğer ol hemān

Olsa münāfık kişi keklik olur kıl hazer

Kim tarīķi inkār iden olur gürūh-ı küfrān

Tevbe vü telķin alıp sonra ferāgat iden

Yüzü dönüp ardına ide ola bir nişān

Olmayanın hali çün ma’nā uğurlayanlar

Anlar olur gehi zelil kim değil ol nüktedan

Ma’rifetim var deyu lāk u kezāf eyleyen

Ƙarĝa olur şöyle bil yāḥud ŝākṣāĝān

Sâzını sâzendeler ırlasalar çalsalar

Ƙanad tāḳub öter ol horûs olur ey civân

Fâidesiz endîşeden pire olur bit olur

Çaḳal olurmuş ŝaḳın evveli için uluyan

İki cihân faḥrini sevmiyen efâlini

Anuñ ile ḥaşrolur kim almaya mahal divan

İlmi eger zâhidâ dünyâ için okursan

Bir elif öğrenmedin maḳşadın otluḳ şamân

Böyle giyininip kuşanma aldar seni inanma

Beg paşa dedikleri bir kuruca ad u sân

Maĝrûr olup mālına manşıb alanlar bu gün

Devlete baḫdım şanır bir kuruca ād u şân

Menzil uzak sen yayan zād u zahîren de yok

Ƙaddini lâm eylemiş ḥırş ile bār-ı girân

Bu sözlerim şanma şaḳın söz deĝil

Mevt irişüp göresin her ne itdim beyān

Çünkü ider sitteḥīz her ne ki vār rāfīzī

Ḥar olub bineler Kavm-i Yehūd bīgümān

Olsa bir şeyḥ mūrāī baykuş olur şöyle bil

Ola gezen şofīler kuzgun olur ol hemān

Ger saña bu sözlerim tesir itmediyse herkes

Taş u temürden pak özün, eyler oda durma yan

Ger bu şıfatlar dilā ister isen gitmesin

Tevḥīd ile rüz u şeb dök yaşını et revān

Fehm idegör sözlerim maḥşer içredir bular

Şanma şaķın zāhirī dīnini itme vīrān

Gerçi demiş niceler iş bu cihān içredir

Çek elini oradan itme anı sen īmān

Naķşī Nizāmoĝlu'nuñ ta'bīrini tayy idüp

Āb-ı ḥayāt eyledi tertīb idüp kāmurān

[72a]

Ey dervişler, ey kardeşler
 Ne ‘acep derdim var benim
 Mecnun olmuş der görenler
 Ne ‘acep derdim var benim

Derdine düştüm Mevlā'nıñ
 Āvāresiyim sevdānın
 Mevci yenilmez deryānın
 Ne acep derdim var benim

Derviş olan ār eylemez
 Derdi olmayana zār eylemez
 Hekimler tımār eylemez
 Ne acep derdim var benim

Deryānıñ mevci çağladı
 H̄asret yüreğimi dağladı
 h̄ālīm görenler ağladı
 Ne ‘acep derdim var benim

‘Aşık **Yunus** düştün gine

Düştün hemen aşk derdine

Girdin hakikat yurduna

Ne acep derdim var benim

343

Yunus Emre

Ayurma beni senden yaradan

Düşüp ölürüm ben bu yaradan

Öldüğüm için guşsa mı yirem

Ala cânımı yine yaradan

Öldi diyeler guşsam çekeler

Ben bir kuş olub uçam aradan

Ağlama direm şol gözlerüme

Çan yaş döke ağ u çaradan

Varam yüz sürem şeyh işigine

Bir ‘abâ dkinem yüz bin pareden

Derviş Yûnus'un budur murâdı

344

Yunus Emre

Cümle āşinā ben arada bīgāneyim

Her işim aġyār ile gör kim ‘aceb dīvāneyim

Zāt-ı muṭlaḳ çünki yüz gösterdi ḳaydı n‘eylerim

Gayra ger dil ḳayd edem hükm eyle kim bütḥāneyim

Bilmeyüb ta‘mīr-i cism etdim veli kalbim harāb itdüm

Ey meded mi‘mar-ı ‘alem ḳıl nazār virāneyim

Teşneyim zulmetde ḳaldım ab-ı ḥayvan isterim

Girmedim deryā-yı ‘aşḳa ṭalibi dürdāneyim

Meyfürüş oldum şaladır ehl-i ‘aşḳa **Şemsiya**

Bizdedir ḥamr-i ezel gelsün gelen meyḥāneyim

345

İlahi

İsteyen yārın ḥāḳ eder varın

Bulsa dildārın şaklar esrārın

Bakmayan cānā erdi canānā

Girdi meydana terk edip ‘arın

‘Arif ol ey dil ola gör kāmīl

Ben diyen gāfīl utanır yarın

Gel **Hüdāyi'** den al haber erken

Hakḳ 'ı isteyen kovsun inkārın

[72 b]

346

Ey enbiyālar serveri ey evliyālar rehberi

Ey ins-u cān peygamberi ehlen ve sehlen merhaba

Yā muhibbina yā Mustāfa ehlen ve sehlen merhaba

Sensin ol mahbub-i hūda etme şefa‘atten cudā

Ahmed-i muhammed mustafa ehlen ve sehlen merhaba

Peygamberden bir zaman yog ıdı ‘alemde nişān

Kurban sana seniyyet-i can adhan

Hep mevlid-i enbiyâlar geldiler pâyine yüzler sürdüler

Hakkı seninle buldular adhan sen cânların cânânısın

Alemlerin şulţanısın dertlilerin dermânısın

Allahu ekber şānehū sübhanehū sulţanehū

Ehlen ve sehlen merhaba kaçad cānen burhānehū

347

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Gel vecdin perdesin kaldır cemāli ya rāb gider

Cān gözünden sil gubārı çehre-i dildārı gör

Oyalanma aldanub ārāyişine 'alemin

Menzil-i maksudına bir sai'at ol varı gör

Murg-ı canın ruh-ı kutsiler meydan eylesin

Çık bu zulmet-i kafeste alem-i envārı gör

Çeşmine kanız nazarımla kâne gad nebāyet

Gözü açıktan her ne lahza bak esrarı gör

Beyt-i ma'mur olur **Berkīyā** amma dilkeş

'Ayn-ı ibretle nazar kıl yar olan mi'marı gör

[73a]

348

Hümāyun

Şular kim dost elinden içti cāmı

Olar bilmedi hergiz ھاas u ammı

Olar esrükdürür da‘im ayılmaz

Olar fehmi eylemezler subḥ u şāmı

Olara korma yok iki cihānda

Olar görmeyiser dar-ı melāmı

Olar bilmez yecuz u la yecūzü

Olar mezheb edinmez bir imāmı

Oların şanına geldi Resul'e

Ki "la ḥavfün aleyhim" ḥaḳ kelamı

Olarda din ü dünyā ta‘biri yok

Oların fikri ḥaḳdır vesselami

Buları **Eşrefoğlu Rumi'**ye şor

Buları saña göstere tamamı

349

İlahi

Göster cemālin şem'ini

Yansın oda pervāneler

Devlet değil mi 'âşığa

Şem'ine karşı yāneler

Mescid ile medreseyi

İşmarladık zāhitlere

Hakka ibādet etmeye

Yeter bize viraneler

Biz mey'e tevbe etmişiz

Ağyār elinden içmeye

Kudret eliyle şun bize

Ṭolu ṭolu peymāneler

Cevr-i cefā etmek ile

Şemsī seni terk eylemez

Seni seven 'âşıkların

Senden hāşā usaneler

350

İlahi

Her kaçan anarsam seni

Kararım kalmaz Allah'ım

Senden gayrı gözüm yaşın

Kimseler silmez Allah'ım

Açılır bağ u bostanın

Okunur dilde destanın

Sen baktığın gülistansın

Gülleri şolmaz Allah'ım

Sensin ismi Bâķī kalan

Sensin dillerde okunan

Senin aşkına doķunan

Kendini bilmez Allah'ım

‘Aşk baķrına dalmayan

Canını fedā kılmayan

Senin cemālin görmeyen

Meydāna gelmez Allah'ım

‘Aşık **Yunus** seni ister

Lütf eyle cemālin göster

Cemālin gören ‘aşıklar

Ebedi ölmez Allah'ım

351

Goft-i Niyāzī

Niyazi Mısırī

Baħr içinde ҡatreyim baħr oldu Һayrān baňa,

Ferş içinde zerreyim ‘arş oldu seyrān baňa.

Dost göründü çün ayān ҡalmadı bir şey nihān,

Ṭufān olursa cihān bir ҡatre ṭufān baňa.

Şürette nem var benim sīrettedir ma’denim,

Ḳopsa ҡıyāmet bugün gelmez perişān baňa.

Ḳāf□ı dil ‘Anķāsıyım sırrın āşināsıyım,

Endişeler Һāşıyım ad oldu insān baňa.

Niyāzî'niñ dilinden **Yûnus**dur söyleyen,
Herkes can gerek Yûnus durur cān baña.

352

Aç gözün dildāra bak ref oldu yüzünden nikāb,
Zulmeti sürdü çıkardı dāhi yerden āfitāb.

Şol “saķāhüm Rabbühüm” hamrın lebinden içegör,
Kaťresin nüş eyleyen uşşāk ebed görmez ‘azāb.

Otuz iki ĥarfi bildin dört kitābıñ aşıdır,
Şafha□i vechinde yazılmış kamū bī□irtiyāb.

Mekteb□i ‘irfāna gir oķu bu ilmin aşlını
Gör ki nice derc oluptur bu ‘ilimde dört kitap.

Her ne söz kim söylenür ālemde Türki yā ‘Arab,
Tut kulağın kim sanadır cümle dillerden ĥiťāb.

Anda kim görür gözün anda cemāl□i yāre bak,
Çünkü gitti ey **Niyāzî** kalmadı aşla ĥicāb.

Revi an eba Hureyre Radiyallahu hütea'la

Gale resulullah şallallahu aleyhi ve sellem

Ceddidū imānekum eksirū min ıavli lā ilāhe İlla'llāh

Ve gale

Zevvidū mevtākum lā ilāhe İlla'llāh

şadaka! resul Allah

[74a]

353

Goft Niyāzī

Saňa 'aşık olan diller niderler hūr u gılmānı

Cemālin seyreden gözler n'iderler bāğ-ı rıdvānı

Şerābı 'aşk ile sekrān olup her birisi mestān

Vişālin gülüne hayrān olan neyler gülistānı

Qoyanlar 'akl u idrāki olur mu kimseden Bākī

Yakup bu sīneı çāki düşer āteşlere cānı

Bu nārı 'aşka yananlar bihārı şevka dalanlar

Gözünden yāş ile kānlar akan bulmaz mı sen hānı

Niyāzī kaldı hayretde yanar dil nār-ı firķātde

Düşen bu dār-ı gurbetde dün ü gün eyler efgānı

354

Mısrı Efendi

Diyār-ı dār-ı dünyāda Hudāyā bākī dārım yok

Derūnum ğayrı sevdāda bu dār içre kararım yok

Elest bezminden ayrıldım me'ārif kesbine geldim

Yine dosta gider oldum elimde bergüzārım yok

Kazādır başıma geldi beni senden cüdā kıldı

Diyār-ı ğurbete şaldı 'aceb hālīm sorārım yok

Rıyāz-ı mülk-i Sübhānī gönül mülkü añar anı

Demādem yanmada cānım cihānda gülizārım yok

İlāhī yine hazān-ı tığ-ı firķatde firākıñ nār-ı hasretde

Ḳoma Mısrı'yi ğurbetde efendim iktidārım yok

355

Mısrı Efendi

Yâ Rab bize ihsân et kudret yolunu göster

Sûretde koma cân et vuşlât yolunu göster

Dergâhıñ ulu gâyet kudret yolunu göster

Nefsimi hevâdan kes kalbimi riyağan kes

Meylimi sivâdan kes halvet yolunu göster

Cândan sana ṯalib kıl her ṯa'ate rāğıb kıl

Bir pîre musâhib kıl hizmet yolunu göster

Ta'lîm edip esmâyı bildir bize eşyâyı

Dur etme “ev ednâ”yı hikmet yolunu göster

Hâr içre biter gülzâr nâr içre doğar envâr

Her şeyde tecellîñ vār rü'yet yolunu göster

Şu kim ola vuşlatda halvet bula celvetde

Bu Mısrî'ye kesretde vahdet yolunu göster

[75a]

356

Cevrî

Ne tâbi‘-i vehm ü ne hevâdar-ı kıyâs ol

Şufî olurub bildiği ‘allem-i nâs ol

Zuhd olma  ar olma  o bu ra‘betleri ammâ

İdrâkıñ e er var ise mak l şinâs ol

Ş d olma elem  ekme v c da heves etme

 s de dil zemzeme-i b m u hir s ol

Ma‘mure-i ‘arifane haller gelmeye dirsən

Ne z hd-i  ar b eyle ne perh ze  s s ol

Bir z i‘ a kesib ittin ise lezzet-i  amdan

Cevr  gibi  ayret-figen g l  ev s ol

357

Şunlar ki g r p y z n  bu d ra gelirler

Ol ‘ ş la bu ‘alem de   are gelirler

Anlar ki ezel gözleri hayâlinde alupdur

Bunda seni hiç bilmeyüp inkâra gelürler

Çeşmin adehiñ nüş eden abdâl ı ilâhî

Manşûr gibi meydâna girüp dâra gelirler

Hiçbiri izinden ıkıp âher yola gitmez

Her birisi bir yol ile bâzâra gelirler

Yolları ne var ayrı ise hep saña âşık

Cümle seni ister saña dîdâra gelirler

Elbette bu bâğ içine kim girse **Niyâzî**

ârın gezüp evvel sonu gülzâra gelirler

358

Eşşalâ gelen gelsin bazâr-ı ‘aşa eşşelâ,

Eşşalâ her kim yanar bu nâr-ı ‘aşa eşşelâ.

Eşşelâ dâr-ı Enel-a’da bugün Manşûr olup,

Cân ile başından geçen berdâr-ı ‘aşa eşşelâ.

İbn-i Edhem gibi t c-  tahtını terk eyley p,

Soyunup ‘abd l olan h nk r-ı ‘a ka e  el .

C n n  odlara atan  ol h lilull h gibi,

C n-ı dilden b lb l-i g lz r-ı ‘a ka e  el .

Varlı n  d  ı del p  irin iline yol a ar,

Ey Niy zi s yle ol mi’m r-ı ‘a ka e  el .

359

Kamer-i  em’i rahmet Allah aleyh

Sen da i c n olmazdan c n na  ar u s yleme

Derde m  t   olmazdan derm ne vus  s yleme

O umada ta ihl  ıyla f tihan n  soras n

  ti o ur namazdan  ur ana  ar u s yleme

Dersini bir m r  de vers n sa na als n sa na

Sen m r  di n ta namazdan arkana  ar u s yleme

Da vaya mu ad dimi ler a ka ni an g ster

Nesīmī kul olmazdan arkana karşu söyleme

360

Goft Seyyid Nizami

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Sen mekân-ı Pertev-i zâtt-ı Hüdâ'nın ey gönül

Sen temaşa-yı rāh-ı cānāna cānsın ey gönül

Mü'miniñ kalbidir Allah'ın evi bilmez misin

Kābe-i zemzem dahi Merve şafāsın ey gönül

Sensin ol gencine-i şulţān içün mahzen olan

Anıñçün gāyriden faqr u fenasın ey gönül

Sen tecelli turusun envār-ı haq görmeklige

Şüphesiz āyine-i kent-i nümāsın ey gönül

Sen muhabbet kanısın 'uşşaka 'aşk senden gelür

Ma 'den kan-ı kerem cüdu sühāsın ey gönül

Bāb-ı vuşlatsın vişāl-i yâri senden buldular

Bāb-ı derdin derdine 'ayn-ı devasın ey gönül

[76 a]

361

Bilmek istersen seni cān içre ara cānı

Geç cānından bul anı sen seni bil sen seni

Kim bildi ef'ālını ol bildi şıfātını

Anda gördü zātını sen seni bil, sen seni.

Görünen şıfatındır anı gören zātındır

Gayrı ne çetindir sen seni bil sen seni

Kim ki hayrete vardı nūra müstağrak oldu

Tevhīd-i zātı buldu sen seni bil sen seni

Bayrām bildi özünü bilen anda buldu

Bulan ol kendi oldu sen seni bil sen seni

362

Zülfüñ içre vechiñi cānā çu penhān eylediñ

Ehl-i ĩmanı o vechile perīşān eyledin

Eylediñ envârı sen nâr-ı zülfünden

Beste-i zîfâda ya'ni arz-ı îman eyledin

Maşhuf ruyında han-ı hattıñı kim okudu

Vâkıf ideñ anı esrârıña hayrân aylediñ

Hattıñ ile gösterup cana **Sezâi**'ye ruñunı

Hıdrı cāna zulmet içre abı hayvan eyledin

363

Goft Yûnus Raḥmet-i ala 'aleyh

Şol göz ki seni gördi ol niye nazâr itsün

Şol cān ki seni tuydı tende ne qarâr itsün

Gerçek sana kul olan gönliñi saña viren

Kendüde seni bulan kıncaru sefer itsün

Bu sekeri tadana bu gevheri yudana

Bu derde düş olana âlim ne tîmâr itsün

Sen bir ganî sultânsun bî-hadd ü bî-pâyânsun

Vaşfuñ kaleme sıgmaz dil qande beyān itsün

364

Velehu

‘Işkuna düşen qanı ger ‘âşık ise cānı

Açıldı gehi kānı alana haber itsün

‘Işkun ezelī şāhum yoqluqda qomış varını

Bu rumuzu duyan ‘arık yoqluğı şikār itsün

N'itsün bu **Yūnus** n'itsün bu yola niçe gitsün

Göñlini saña virüp ‘aqlını humār itsün

[77 a]

365

Goft Maḥzuni

Derdin oduna yanmış pervāneleriz haqq’a

‘Aşkıñ meyine qanmış mestāneleriz haqq’a

Dāniş bu dem yanmaz vaiz bulana kanmaz

Zahid bizi fark itmez bilmez neleriz haqka

Çün pür-nur olmuş nefsinî şuya şalmış

Deryāya yine dalmış dürdāneleriz haqqā

‘Aşkla dil dolmuş cezble yolunu bulmuş

Maḥzuni ḥüdā Olmuş Divāneleriz Hakk’a

366

‘Āşkın gönlünde bildim serr-i cānān güzeldir

‘Āşkımiñ kaḥrında bildim nur-ı īman güzeldir

Derd-i ‘aşk yār ile oldum dilçer divāne mest

Derdimin derdinde bildim yine dermān güzeldir

‘Arş-ı kurşun levh-i maḥmuz ayet-i nūn el-ḳalem

Ḥarfimiñ bir noktasında cümle ḳuran güzeldir

Pür-tu ‘aşqlıgınla doğdu çün gönülde āfītāb

Zerremiñ her kūşesinde mah-ı tāyān güzeldir

Dīr-i dilden çün ene’l-ḥaḳ camını içtim temām

Göñlümü deyirmenden bildim vecih raḥmān güzeldir

Bir kul anı ene'l-haḳ sırrını fāṣ eyledi
Ḡam deḡil gönlünde çün pir 'Ali Sulṭān güzeldir

367

Goft-ı Nesīmī

Aḳreb zülfüñ olmuş āfitāb ondan çıkar
Şu'leler şaçar cihānda māhītāb ondan çıkar
Dane dane şol 'ıraḳ nedir didim
Gül gibi geldi didi güldür güllüāb ondan çıkar

Şol esd bir çeke derler dilberin yakasıdır
Her seher vaktinde yüzünün āfitābından çıkar

Ey Nesīmī kimse bilmez bu mu'ammā-i sırrını
İki nokṭa üç ḥarf bu derd-i kitab ondan çıkar

368

Goft Nesīmī

Çünkü bildiñ ademiñ ḳalbinde beyt-i Allah var

Niçün ğarķ etmedin ol ħande Allah var

Her ne var ādemde var ādemden istesin ħaķķı

Olma iblis u ŧeķķi ādemde sırr-ı Allah var

Gel ene'l-ħaķ defterinden al ŧabıķa ey zāt-ı ħaķ

Dembedem bātıl taŧvir itme Allah var

ŧufiniñ ğir dilinde var ise zikri la ilahe

‘Aŧıķ ŧad ķullarıñ kalbinde illa Allah var

Genc-i maħfidir ħaķıķāt ey söyleme

Öpsem ol fāŧ eyleme ol oda sırr-ı Allah var

369

Goft Ruħı

Bir noķtādır sırrı didi cār kitabıñ

Ki ol ārdadır sırr-ı kütübħāne-i eŧyā

Ol noķta benim didi dönüb remzini seyr it

Ya’ni benim cümleten esma-yı müsem mā

Çün kıŧşadan ħıŧŧe imiŧ ehl-i dile maķŧud

Mağşud nedür añla bil ey ‘ārif u dānā

Heb mağlaṭadur laḳlaḳa-i bāṭın u zāhir

Bir nokṭa imiş aşıḷ suḥan-ı evvel ü aḥir

[78a]

370

‘Alidir külli şey‘in padişahı

‘Alidir cümle şemhü‘l-eñdan külāhı

‘Alidir muşṭafaya hem dem

‘Alidir dilleriñ zaḥmına merhem

‘Alidir pāk iden cūme diyārı

‘Alidir hem aḥmediñ yādigārı

‘Ali ölmedi görmedi ol ṭufānı

‘Alidir dost eliniñ el-muḡānı

‘Ali onun da cebr‘aili koydu yaş

‘Ali bu sırrı ‘alemde eyledi fāş

‘Aliñin meştine olmadı duymadık haber

‘Ali adını anınçun oldu heder

371

Goft Şemsī

Nefes

Zāhidā vākı ama söyleye ta’bīr nedir

Hizmetinde ben dahi bileyin taqşir nedir

Pīrim ol perde-i pindārımı qaldır göreyim

Qalmayayım ikilikte bileyin bir nedir

Ārifñ hud-ı nazarı tobrağı altun eyler

Ṭālebiñ bu ğamla ettiğı teksīr nedir

He işi oldur iden ol ettiren

Bīgūnahıñ tağlar boynuna zincir nedir

Olacaq hod ezel olmuştur ana çāre mi var

Ya bu insānı zaīf ettiğı iksīr nedir

Sehim ta’n ğam ‘idaye nişān olmuşken

S neme k   -ı k  zadan  toktan t r nedir

   yle mest eyledi   ems  b  de-i      a

Bilmedi zevk-i civ n p r nedir

372

Nutuk

M cell  eyle dil levhin bug n n r-i tecell dan

Cem lin g sterir dilber    mir' t-ı m cell dan

De ilsin l y  -ı c n n seni c -nefs eder  ayran

Gel ey mecn n-i sergerd n  aberd r ol bu leyl dan

Ne serdir leyle-i     s r d ne serdir   lem     sem 

Mu   h rdir  amu e y   aber vir bu muamm dan

Nazarg  -ı  ud 'dır dil deli  anma c d dır dil

U ar misl-i h m dır dil ge er ar -ı muall dan

 ay   terk c n etgil bu esr r  nih n etgil

Mek n n l -mek n etgil cev b     l m semmadan

Şuretin şahğanda gör ne yazmış ol kadîm

Oğudum evvel bismillah el-raḥman el-raḥim

Añana elḥamdülüllah yazdı rabbe'l-‘alemin

Didi ‘aşkıñ yolcun hezâ sırat el- müstaḳim

Kaşlarıñ kâbe kavisini saçların ve alel tevîl

Resmidir düşmüş yüzüñ zülfünüñ hilḳât-i cîm

Mü’ mine cennât iden olmuş cemâlin tâ ebed

Kim görenler oldu cümle ehl-i şebat-ı el-tayim

Her kim ol ‘aşkıñ yoluna diyene ikrâr etmedi

Oldu merdûd câhil küllî fî ennâr cehîm

Yüzünüñ mâhiyyeti tefsiri yânâ feth

Yüzünün keyfiyyeti ben ola şebîn ‘azîm

Zülfünü cüsber kıldım şecdem bâd-ı şabâ

Şol sebebdeb doldu ‘alem žāiha ğayr eylesem

Raħm kılsañ be **Nesīmī**ye āyā beddir münīr

Gör ħaṭa kıldımsa istiġfār Allah el-āzim

374

Ey dil bu yeter iki ālemde sana iz’ān

Birdir bir iki olmaġa yok bilmiş ol imkān

Ĥaḡ söyleyicek sende seniñ ortada neñ var

‘Ālemde hemān ben dediġiñdir saña noḡşān

Meveddet olımaz kendüsi terk itmüş ‘ārīf

Ĥaḡḡı bulımaz bāṭılı terk itmeyen insān

Her yüzden olur kendi cemāline cū-mur’ad

Her gözden ider kendüni sabr olmaġa tābān

Sa’y eyle rızā gözle ḳo ıtlāḳ ile ḳaydı

‘Ālemde **Semāī** bu yeter sālīke ‘irfān

[79a]

375

Goft Sezāi

Kāfet gelmeyene rŭz-ı naḥn kŭsm-ı nādān

Sŭleymān zamān olsa muḥķir murādından

Behī Mecnŭn yeter serkeşt oldum dest-i ğaflette

O zevktir iste Leylāyı ne ḥāřıl keşt-i řaḥradan

Nefs-i tŭr kaťresi miḥvāyet-i vŭcuduñdan idŭb ğayb ruhun

Huyun baḥrine ğarķ ol ḥaber al dŭrr-i yektādan

Giyerim ben bezm-i tevḥide ayak kıldırdın rā iĉre

İĉŭ ben cām-ı esmā’i ola serḥoř mŭsemmādan

Elin ĉekme ḥaķķ’ın dāmān şebinden tā dem vuřlāt

Sezāi neş’e aldıñsa eĝer maḥbāb-ı esrādan

376

Cevri Efendi

Bulmaĝa rehĝŭzer memleket ma’nāyı

Biş rŭidinelim himmet Mevlānāyı

Tārūmār eyleyelim ʔable-i hesst-i temām

Rūy-ı dem eddāra indirelim yağmayı

Dilimiz ne şaffet-i maḥzun esrār olsun

Ateşin ahla pirsüz idelüm dünyāyı

Girelim tıg-ı fenāḥatiyle bu dem meydāne

Serbeser fetḥ idelüm kesved-i istiḡnāyı

Maṭla‘ şems ḥaḳıḳat olalım ey **Cevrī**

Zerreye şımayalım mihr-i cihān ārāyı

377

Eşrefzade Rumi

Ya ilahi düştüğüm yirde koma kaldır beni

Nice demdir ağlarım bir demde de güldür beni

Vaşlının sevdasına virdim cem’a varımı

Müflisim bîçāreyim nūrun ile doldur beni

Pādişāhım şol zaman kim da’vet edersin beni

Žātĩñ ile kabul tecellĩ ba'de oldur beni

Bu gör mekânı ħüdâsın ya kerĩm u ya rahĩm

Raĥmet gufrânındır yasına daldır beni

Baĥr-ı ĥayrette gezer bĩĥareyim yâr yine

Rüzgârım kıl muvâfiķ vuşlata ir gör beni

Yâ Muĥammed sırr-ı ‘Alĩ kemâlâtındır senin

Çün ‘inâyettir sirâyet sırrına irdir beni

Söyle Eşrefoĥlu Rûmĩ ehl-i ‘aşķın ĥâlini

Nûr-ı Muĥammed nebevvet sulţân ‘abdal-ı ķâdiri

378

Dürr-i Makam Rast

Ey şehĩd-i Kerbelâ’ya ağlayan

Aĥla matemdir maĥremdir kalan

Ateş-i ĥasretle sinem daĥlayan

Aĥla mâtemdir muĥaremdir kalan

Sīnede serde gerektir dağ ola

Ƙanlı yaşıını dīdede ırmağ ola

Gör dilersen menziliñ uçağ ola

379

Gice gündüz ey Muḥammed ümmeti

Eyleyim cān-ı Yezīde la‘neti

Dirse ide saña ḥaḳḳ’ın raḥmeti

380

Her siḥir şanma şaiḳalar şebnemi

İtti ƙan ağlar felekler odumu

‘Ālemi tuttu ḥasbınıñ matemi

Ağlamakdır mührümdür kalan

381

Çār-ı yar ile Muḥammed ey sa’yd

Oldular tesmīm u zaḥm ile sihr

Gayriler rahm itmeyüb bunca Yezîd

Ağla mâtemdir maḥremdir kalan

Kimdir ol şāh şehid-i Kerbelā

Nūr-ı çeşm mur nefsi al ḥubā

Ebū Cedīddir ‘Ali hem Muştafa

Ey Sezāiyi bilmiş ol şah ḥüseyn

Cümleye sevmektir anı farz-ı ayn

Şeksiz ehl-i Allah’a oldu nur-ı ‘ayn

Ağlamaktır maḥremdir bugün

[80a]

382

Hazā zekâd-ı ‘acebiyye

Seni 'ālem şanemā arş-ı muallāda arar
Kimi esmāda kimi genc-i müsemmāda arar
Kimi 'A'rāf ü kimi cennet-i me'vāda arar
Kimi havrāda kimi ādem ü havvā'da arar
Kimi yerde kimi gökde kimi deryāda arar
Kimi gülşende kimi kühile şahrāda arar
Kimisi sīm ü zer ü gevher-i yektāda arar
Kimi hırşīd-i cihān-tāb-ı mücellāda arar
Kimi Ya'kūb-şıfat Yūsuf-ı zībāda arar
Kimisi Yūsuf olup rū-yı Züleyhā'da arar
Kimi Mecnūn'uñ olub şüret-i Leylā'da arar
Kimi Vāmık gibi ruhsāre-i Azrā'da arar
Kimisi bāğa girüp serv-i semen sade arar
Gül ü sünbülde kimi bülbul-i şeydāda arar
Kimi levhe yazılan lafz ile ma'nāda arar
Kimi taḥmis ile eş'ār u muammāda arar
Kimi Meḳkede kimi kā'be-i muallada arar
Kimi sitize yire girib nevbetle ğazāda arar

Yazmamış ğāzi vü Keşāf u Cerīr-i ṭaberī
Haberüm yok güzelüm kimden alayım haberi

Velehu

Söyle ey mäh dahı ubbe-i adrā'da mısın
 Yosa ol münīr-i felek-ārāda mısın
 Kūrsi lev ü alem Sidre vü tūbā'da mısın
 Yaud envār-ı huda Necm-i üreyyā'da mısın
 Bāı-i il'at olan gevher-i yektāda mısın
 Yar-i manū'u olan cümle-i eyāda mısın
 Sāye-i zātu olan Dāver ü Dārā'da mısın
 Zātıa āhid olan āhid-i ra'nāda mısın
 'Aks-i rusārūn olan nergis-i ehlada mısın
 Çem-i cān-bīnū olan rūy-ı musaffada mısın
 'Aceb enhār gibi tū-i garrada mısın
 Gah esfelde germile gehī 'alada mısın
 Gāhi sā'da gehī Hacer u sarada mısın
 Gāh musa gehi yed-i beyzāda mısın
 Mescid ü medrese ve kūnc-i muallāda mısın

Yazmamı gazi vü Keāf u Cerīr-i aberī
 Hāberūm yo güzelūm kimden alayım hāberi

Nice dem hem-nefes-i nāle vü feryād oldum
 Āh ile tat-ı Süleymān gibi berbād oldum
 Gah olub bende-i mūtallik gehi arada oldum

Taht-ı garkda gehī kibirle şehzad oldum
Yıkılup gehi gam-ı kibr ile berbād oldum
Hızr ile hem-dem olup kâbil-i irşād oldum
Cân u dilden gehi dirler ise münkād oldum
Nice dem kef ü kerâmet oldum
Şeref-i nefis ile gehi beter Şeddad oldum
Nefs-i bed-hâhumı oldurmaga üstād oldum
Gâh o baş kumarbâz ile bezād yüzzat oldum
Gehi semâh eyleyüb kâhide seyyād oldum
Tâ'at ü zühd ile gehi şeref-i âbād oldum
Gâh sehhârlık itdüm gehi eyyād oldum
Gerçi kim okumada yazmada üstād oldum

Yazmamış gazi vü Keşşâf u Cerîr-i Taberî
Haberüm yok güzelüm kimden alayım haberi

4

Kanda bulsam anı kim yokda değül varda yok
Âşık-ı zârda yok dilber-i mekkârda yok
Nüh felek niş cihet ü seb'a-i seyyârda yok
Zâhir ü bâtın u 'ıyân ile esrârda yok
Hâl ü müstaķbel ü evzâ' ile etvârda yok
Nîk ü terde değül âsân ile düvârda yok
Ebr-i bārân-fiken dîde-i ezhârda yok

Gül ile hārda yok bāğ ile gūlzārda yok
Mışır ü Şām u haleb u Mekke'de seyyārda yok
Yemen ü Hind ile Buḥārā u Tātār'da yok
Kūşe-i meygede -ḥāne-i hammārda yok
Atlas ü kimḥād gül dirhem ü dünyāda yok
Kenc ile kāfda degül şehir u bāzārda yok
Nice vaşf ideyim anı kim der ü dīvārda yok
Ser-be-ser ḥayl-i cihān Aḥmed-i Muḥtār'da yok
Daḥi cümle muhacirde ve enşārda yok
Fıkh u tefsīr ü eḥādīs ile āşārda yok
Kalb-i vīrān-ı Senāyī-i dil-fiğarda yok
Yazmamış ḳādi vü Keāf u Cerīr-i Taberī
Ḥaberüm yok güzelüm kimden alayım ḥaberi

[81a]

383

Sākīnâme (terkib-i bent)

Nef'i Efendi

Merhabā ey cām-ı mīnā-yı mey-i yāķūt reng

Devri gelsin senden öğrensın sipihr-i bīdireng

Merhabā ey yādigār-ı meclis-i devrān-ı Cem

Āb-ı rüy-ı devlet-i Cemşād ü āyīn-i Peşeng

Merhabā ey şāhib-i işretserāy-ı meygede

Duĥter-i pīr-i mugān hemşīre-i sākī-i şeng

Sensin ol rūh-ı revān-ı mürde-i endūh u ğam

Sana nisbet çeşme-i āb-ı hıızır ‘ayn-ı şereng

Sensin ol sermāye-i bāzār-ı şevķ-ı ehl-i ‘aşķ

Düştü feyzinle kesāda cevher-i nāmūs u neng

Sensin pīrāye-i hikmet ki feyz-i kāmilin

Ķıldı mirāt-ı zamīr-i ehl-i dilden ref-i jeng

Cürana vermezdi cān her ‘āşık-ı efsürde dil

Olmasan tâbefgen-i her hāţır-ı bītāb u teng

Mey deĝil rūh-ı revān-ı mürde-i ĝamsın hele

Älemin cânı değilsen cân-ı ‘älemsin hele

384

Râhsın râhatfezâ-yı hâtır-ı mestânesin

Rûhsun naķd-ı revân-ı ‘âşık-ı divanesin

Cür‘a-i cânbaķşına leb-teşnedir hıẓr u Mesîh

Âb-ı hayvânsın yâhut lal-i leb-i cânânesin

Âbsın manâda ammâ âb-ı âteşpâresin

La‘lsin şûretde reng-i rûy ile ammâ nesin

Başlasan meclisde sāgar-ı mînâ ile

Lâle-i sîrâb-ı bâĝ-ı bezm-i işrethânesin

Pürşafâdır tâb-ı dîdârın ile bezm ü bezmgâh

Rûşenâyîbaķş-ı ķalb-i meclis ü peymânesin

Bîser ü sāmân edersin nice peyâm-ı Rüstem’i

Duķter-i rezsın velî ‘aķl almada merdânesin

Zevķa dâirdir şafâ-yı hâlet-i keyfiyyetin

Meclis-i rindāna mahrem gayrıya bigānesin

Beñzemez bir keyfe keyfînde ‘âlem var senin

Rûhsun elkışsa râh olmanda şübhem var senin

385

Velehu

Bâde-i şafâsıñ gerçi nāmıñ bādedir

Cür‘anı nûş eyleyenler guşşadan âzādedir

Cân u dilden kimse yok ki saña meftûn olmaya

Şâh u derviş ü gedâ hep feyzine dildādedir

Her kaçan luţf eyleyip bezmi müşerref eylesen

Ehl-i bezm ayağına yüz sürmeğe amadedir

Şâh-ı evreng-i şafâsın luţf u kıhrındır sebeb

Kimisi şulh üzre mestānen kimi gavgādadır

Ehl-i ‘aşka saña beñzer hemdem olmaz ki dilin

Hem küdüretten beri hem gıll u gışdan sadedir

Sende neyler ğıll u ğış bir sâf u pâk âyīnesin

Var ise az-çok küdüret sâgar-ı mīnâdadır

Netsin ol esbâbı ‘âşık ki saña rehn olmaya

Âteşe yansın gerek hırka gerek seccadedir

Meclis-i erbâb-ı dil bir laḥza sensiz olmasın

Ḥürmetiñ inkâr eden ‘âlemde ḥürmet bulmasın

386

Velehu

Hele ben bir saña beñzer yâr-ı hemdem bulmadım

Hem seniñ bezmiñ gibi bir bezm-i ḥurrem bulmadım

Nice mesrûr olmasiñ ol meclisin aḥbâbı ki

Ḳatreni nûş eyleyende zerrece ğam bulmadım

Saña ḥâşâ beñzedem afyon u bengin neşvesin

Anların dahi ḥuşûşâ keyfini kem bulmadım

Bir yere cem olsa ‘âşık şem ile maḥbûb ile

Hîç o bezmiñ hâsa senden ğayrı maḥrem bulmadım

Ehl-i ‘aşka tırfa işrethâne buldum ‘âlemi

Sensiz ammā ‘âlemin zevkünde âlem bulmadım

Edeli seyl-i hücûmun hâne-i zühdü harâb

Tevbeniñ bünyâdını hâtırda muhkem bulmadım

Zevkine vâsıl olunca tevbesin bozmağ değıl

Tevbeyi hîç ihtiyâr etmiş bir âdem bulmadım

Dilgüşâdır meclisi gâyetle hem rindânedir

Her ne derlerse senin hakkında hep efsanedir

Velehu

[82a]

387

Keyf-i cânbağışiñ ki cism ü cāna rāhat bundadır

Hikmetini inkār eder vā‘iz hamākat bundadır

Öldürür renc-i humāriñ dirgürür feyziñ yine

Āşıq-ı bīmārı bir demde ğarābet bundadır

Mürde-i endüha söz yok cān bağışlar şöhetin

Cān verir çok zevkine anın da şöhet bundadır

Gerçi varın sarf edersin sen gönüller açmağa

Harc eder varını herkes saña hikmet bundadır

Ehl-i hikmet bilmemiş bu ana dek keyfiyyetin

Yohsa her bīmār için derlerdi şıhhat bundadır

Sükkerī şerbetden ‘alāsın hele ehl-i dile

Telhām etsen nola gayrı halāvet bundadır

Hāşılı hemmeşreb olsañ yaraşır rindān ile

Ter değil ʔaʔbın ʔarağ gibi leʔāfet bundadır

Nefī-i bīmārı gel luṭfuñla iḥyā kıl yine

Hāṭır-ı maḥzūnuñu ğamdan müberrā kıl yine

388

Velehu

Vechi var teşne-yi āb-ı keremün olsa cihān

Ki yüzüñ şuyına halk oldu senüñ kevn ü mekân

Bildi senün hilkâtine bâ'îş olan zātuñdur

Oldı ser-geşte o şevkıla sipihr-i gerdan

Sensin ol nūr-ı hudā kim iki ednā zerreñ

Biri māh oldu cihāne biri mihr-i rahşān

O ne burc-ı şerefsin ki şeb-i mevlūduñ

‘Ayd u nevrūz gibi kıldı cihānı şādān

Odur ol şeb ki bula cihān ziyā nūruñdan

Dağı gün toğmadan ey mihr-i sipihr-i ‘irfān

Velehu

Odur ol şeb ki olup nūr-ı cemālūñ peydā

Dıdeden ateşgeden eyledi küfri nihān

Odur ol şeb ki virüp dehre vücūduñ revnağ

Kıldı cihān yüzini reşk-i behişt-i rıdvān

Odur ol şeb ki olup kalb-i ehibbā ma‘mūr

Ṭāḳ-ı Kısırā dil-i a‘dā gibi oldu viran

Nice reşk eylesesün cennet o şeb dünyāya

Ki senüñ kūyuña ‘azm eyledi hūr u ğilmān

Bir ‘aceb zelzele şaldı ḳademüñ ‘āleme kim

Ser-nigün oldu şanemler yıkılup deyr-i muġān

Görüp ol hāleti ammā ki niçe müşrikler

Cehlile eylediler ḥaḳḳuña çok ḳann u gümān

Āyet-i rahmet-i ḥaḳḳ olduġuña münkir olup

Küfri ezber oḳudı niçe ‘adū-yı nādān

Gördigim bilmediler ḥalk-ı zamāne ḳadrüñ

Seni bildirmekiçün indi zemīne ḳur‘ān

Sensin ol fāris-i meydān-ı muḥabbet ki ḳaçan

Ḥaḳ Resül olduġuña istedi a‘dā bürhān

Māha parmaḳla işāret ḳılup itdüñ zāhir

‘Arşā-yı mu‘cizede şan‘at-ı gūy u çevgān

Göricek şa‘şa‘a-yı mihr-i kefi pür-tābuñ

Sīne-çāk oldı o şeb şevkıla mäh-ı tībān

Gösterüp devr-i kamerde nice yüzden i‘cāz

Eyledüñ gün gibi ‘ālemlere haq dīni ‘ıyān

Velehu

Mazhar-ı mevhībe-yi nūr-ı hūdādur zātuñ

Cümle eşyāya olursañ ne ‘aceb feyz-resān

Olduğıçüñ ‘araq-ı cebhe-yi pür-tābuñdan

Haşre dek gülleri oldı bu cihānuñ hāndān

Çeşm-i nergisde degüldür қаатарāt-ı şebnem

Güle bu luṭfi görüp oldı hasedden giryān

Haddi yok kangı birin beyān ideyim mu‘cizenüñ

Vire mi қatre-yi nāçīz gīnā-yı ‘ummān

Bāhuşūş ol şeb-i Mi‘rāc o dem-i vuşlat kim

İdemez kimse anı ‘aqlile tafşıl ü beyān

Niçe takrîr ideyim anı degüldür haddüm

Varmaz ol rütbeğe zîrâ ki 'uķûl-ı insân

Seni medh itmege yok bende kemâl-i kudret

Eyledim hâķķ-ı edâda bilürüm çok noķķân

Ėalma eksükligime sen benüm ey bedr-i münîr

Ėünkü yokdur kerem ü luţfuña hadd u pâyân

Ėâr yâruñ dahı vaşfinda girüp meydâne

Esb-i tab'a dilerim eyleyem irhâ-yı 'inân

Ėâdir olduķça n'ola anları da vaşf itsem

Virdiler şer'üne zîrâ ki nice revnaķ u şân

Velehu

Yâr Ėâruñ olan ol hâzret-i şiddîķ-ı 'ışķ

N'ola oldıysa şadâķat ile güzîn aķrân

Cümleden evvel idüp dînüñi taşdıķ ü kabûl

Şıdķ-ı pâķî aña oldu sebab-i istihsân

Ma'den-i 'adl ü kerâmet 'Ömer-i Fârûķuñ

Devr-i ‘adlinde bulmışidi cihān emn ü emān

Yed-i tūlāsını görkim nice günlük yoldan

Dıde-yi Qayşere bir demde irişdirdi benān

Menba‘-ı hilm ü hayā hāzret-i zū’n-nūreynūñ

Şöyle naķş olmışidi levh-i dilinde Furķān

Mülk-i şer‘ünde virüp kā‘ide-yi şer‘e nizām

İtdi ādābile tertīb-i kelām-ı Sübhān

Fātiḥ-i ḥayber olan ḥaydar-ı Kerrāruñ ise

Zübdesin ḥıřmuñ iderdi kılcı āb-ı revān

Ne kerāmet ne delālet ne şecā‘atdür kim

Ṭıfl iken ejderi çāk itdi o şīr-i garrān

Kişver-i şer‘-i şerīfünde serāy-ı dīne

Anlar olmışlar idi pādşehim çār erkān

Bu ķadar kuvvet ü kudretle yine her birisi

Bendedür hāzretüñe anlara sensin sultān

Velehu

Dürr-yektâ ise de yerlere geçsün ol baş
Ki senüñ 'ışkuñ ile olmaya gözden rîzân

Rûh-ı şânî ise de odlara yansun ol ten
Ki revân eylemeye yoluña biñ şevkile cân

Ben ne kâkim ki seni medh idem ey pâk-i gevher
Ğarâz hâlimi 'arz eylemedür saña hemân

Benem ol bâdeye peymâ-yı beyâbân-ı heves
Benem ol sâkin-i peygüle-yi dâru'l-'ısyân

Ki ne sermenzil-i maşşûda irişdi râhım
Ne qarâr itmege bir kûşede oldı imkân

Bezm-i 'âlemde dilim olmadı hergiz hâlî
Heves-i lâzime-yi 'ıyş u tarabdan bir ân

Her kaçan vaqt-i namâz olsa komaz ki irişe
Dembedem nağme-yi ney gūşuma gülbāng-ı Ezân

Âbdest almağa varmaz elim ammā göñlüm

Şu gibi olmadadur kūy-ı harābāta revān

Oldı ma'lūm namāza ne kadar yüz yudığım

Rūz-ı şavm eyledigim kārı da tutmam pinhan

Velehu

Almayam destime şimden girü peymāne diyü

İtsem inşāfa gelüp cānile 'ahd ü peymān

Derd-i ser hāşıl idüp isterem ol demde tabīb

Umarım tā ki diye derdüñe meydür dermān

Ayağım meygede yolunda elimde sāğar

Dilde yok zerre kadar havf-ı şırāt u mīzān

Niç'olur keffe-yi mīzāna konursa hālüm

Bezm-i 'ısyānda o nūş eyledigim raṭl-ı girān

Ben ne hāletle koyam kendümi ümmet yirine

Ḳuluñam diyem eyā pādşeh-i şidre-mekān

Qılmadum sünnetüñüñ biñde birisin icrâ

İtmedim hergiz itâ‘at ne ki kılduñ ferman

Heves-i mûy-ı miyânile bütân-ı dehrüñ

Târ-ı zühd ü ‘amelüm gerçi degüldür hasbân

Bir kılan rişte-yi ümmîdimüñ ammâ ki yine

Ne kadar kılsa keşâkeş kıramaz ‘âlemiyân

Göricek bunca hevâ vü hevesi başımda

İttifâk itseler ıslâhuma zühhâd-ı zaman

Velehu

Müşkilüñ var ise hall eyleyelim gel diseler

Gelmez illâ dilime ‘uqde-yi zülf-i hûbân

Yine kattı eylerem ümmîdimi lutf-ı haqdan

Ki senüñ gibi şeff‘im var eyâ fahr-i cihân

Ey resul-i sakaleyn ey mehi bedr-i kevneyn

Sensin ol eşref-i ma‘lûk habib-i rahmân

Dergehũnde umaram tã ki geçe maqbũle

Yazıla nãme-yi a'mãlime āhir 'unvãn

İtmedũm ŧimdiye dek gerçi ki zıkr ü tesbĩh

Bãri ŧimdengirũ na'tuñ ideyim vird-i zeban

Benim ol 'aciz ü bĩkes ki ayãguñ tozuna

Eli boŧ geldim ümĩd eyleyũ luş u ihsãn

Bir yeŧil yaprağa kãdir degũlũm ŧaffetle

Ki saña lãyık ola ey gũl-i gũlzãr-ı cinãn

Degũlim nesneye kãdir getũrem dergehũne

Aña kãdir idim ancağ ki getũrdũm ĩmãn

Hazretũñden senũñ ey hãfız-ı dĩn-i ümmet

ŧoñ nefesde dilerim anı beħaęę-ı Yezdãn

Beni tenhã şomayup hıfz idesin ĩmãnım

Melekũ'l-mevt gelũp řaŧd idicek almağa cãn

şuymaya cãn-ı za'ĩfim sekerãt-ı mevti

Olmayam nũŧ idicek cãm-ı memãtı sekrãn

Ola şol nesne ki ‘aşilere dā‘im düşvār

Anı Hāyālî kuluña kıl keremünden āsān

389

Kıt’a

Mest-i mey nāim bu gice kendümi bilmem

Yanmağla kebābım bu gice kendümi bilmem

Bā-ğaddın dil mi qalmadı taş taş üzerinde

Men hāne-ı hārabım bu gice kendümi bilmem

390

Şii’r

Nār-ı ‘aliyyā mazhar‘ül el -‘acayib

Secede ‘avnalike fin-nevāyib

Küll-i hemmü gam sīncileyin

Bu belātike ya ‘Ali ya ‘Ali ya ‘Ali

391

Mıṣrî

Hatm-ı cem-il Mürseliniñ fahırır kuvvet-ü fenā

Faķir odur kim bir ola yanında her řāh -ü gedā

Devlet-i dünyā seni bir rütbeye muhtaç eder

Devlet oldur ki saña her bir rütbeden vere ğinā

Belki Mūsā'yı telemmüz eylese etmez kabul

Hızr ile hem-rāh olan kes eylemez çün-ü çerā

Dersin 'aqlundan alursun bil saña olmaz delil

Dersini var haķ'tan al kim ilmin ola rehnümā

'İzzet istersen yürü var bekle zillet kapısın

Ateş'i a'dā ile kayna olunca kimseyā

Ķāb-e kavseyni o ednāda iķāmet eyleme

Żāt-ı baht envārına yan, bul maķām-ı müntehā

Mısrıye hatm-el maķāmat oldu her şeyden ferāĝ

Żāhir u bātında kalmadı ebed illa hüdā

392

Niyāzī

Cān kuşunuñ her zāman ezkādır vāridāt

‘Akl u hālin hemān efkārıdır vāridāt

İşidicek adını duydu cānım tadını

Bildim ki ‘āriflerin esrārıdır vāridāt

Şıdk ile gönlüm sever görmeye cānım iver

Anın içün kim haqq’ın envārıdır vāridāt

Ol dürr-i yekdāneniñ kadri bilinmez anıñ

Bu dil-i virāneniñ mi’ mārıdır vāridāt

Gerçi kütüp çok yazar ‘ilm-i ledünden haber

Cümlesi bir bağçedir ezhārıdır vāridāt

‘İlm-i Füşuş’la tamu odları söner kamu

Anıñ yerinden biten ezhārıdır vāridāt

Muhyiddīn ü Bedreddīn etdiler ihyā-yı dīn

Deryā **Niyāzī** Füşuş enhārıdır varidat

393

Ey tārīkat erleri ey haqqat Pīrleri,

Bir nişan virin ol bīnişān kandedir.

andedir dostuñ ili  ande a ılur g l ,
Dost ba  esi b lb l  g l i  and n  andedir.

Aradım ba r u berri bulmadım ben bu sırrı,
Cism   c ndan i eri gizli sult n  andedir.

Bildim ki c n tendedir ten c nla zindedir,
Amma nidem bilmedim c na c n n  andedir.

Niy zi' ye c n olan sırrında sult n olan,
Din   hem im n olan ol b mek n  andedir.

394

Seval

Ey g n l gel a lama z ri z ri inleme,
P rden aldım  aberi ol b ni  n sendedir.

Sendedir dostuñ ili sende a ılır g l ,
S yler bu c n b lb l  g l i  and n sendedir.

A ladı sa sen seni, bildin ise c n u teni,

Ėayri ne var ey g  n  l c  n u can  n sendedir.

Ten ta tıdır bu c  n  n, can ta tıdır c  n  n  n,

Ey **Niy  z  **   p  esiz ol b    mek  n sendedir.

[85a]

395

Niy  z  

Derv    olan ki  sinin s  zleri ‘  rif  n olur

S  lik-i   a   olan  n   r  h  na burh  n olur

  lm-i led  n dersini   rif olan ki  şiler

  asta-dil olanlar  n   derdine derm  n olur

Her se  er efg  n edip b  lb  l     ayr  n id  b

D  deyi giry  n edip s  nesi p  ry  n olur

Beyt-i dili p  k ider z  kr-i   a   ’ı i  şiden

  abr u   ar  n   gider i  şleri devr  n olur

  em-i cem  le d  ner perv  ned  r ‘       n

Zann eder ol c  hil  n devr ile isy  n olur

Münkirleri daħil ider kime řu źikr dimez

Yine iři anlara luťf ile iħsān olur

şanma **Niyāzī** özüñ derviş olupdur senin

Derviş olan kişiler şöylece sultān olur

396

Niyāzī

Dermān aradım derdime, derdim bana dermān imiş

Bürhān aradım aşlıma, aşlım bana bürhān imiş

şağ ü şolu gözler idim, dost yüzün görsem deyû

Ben şaşrada arar idim ol cān içinde cānānmıř

Öyle şanırdım ayrıyam, dost ġayrıdan ben ġayrıyam

Benden görüp işideni bildim ki ol cānānmıř

şavm ü řalāt ü ġacc ile şanma biter zāhid iřiñ

İnsan-ı kāmil olmayā lazım olan ‘irfānmıř

Řanden gelir yolun seniñ, ya şande varır menziliñ

Nerden gelip gittiğini anlamayan hayvanmış

Mürşid gerektir bildire hakk'ı saña hakkel yakîn

Mürşidi olmayanların bildikleri gümânmış

Her mürşide dil verme kim yolunu şarpa uğratar

Mürşidi kâmil olanın yolu gayet âsân imiş

Añla hemen bir sözdür, yokuş değildir düzdür

‘Alem kamu bir yüzdür, gören añı hayrânmış

İşit Niyâzî'nin sözün, bir nesne örtmez hak yüzün

Hak 'dan ‘ayan bir nesne yok, gözsüzlere pinhanmış

397

Mısırî sinval

Elâ, ey âlem âlem haber ver ilm-i Mevlâ'dan,

Elâ, ey mâ'nâ-i Adem haber ver remz-i esmâdan.

Ne sırdır Adem ü Havvâ, ne sırdır “allem-el esmâ”

Ne sırdır Sidre vü tûbâ haber ver ‘arş-ı âlâdan.

Nedir dillerdeki ‘ilmeyn, nedir ya remz-i zülkarneyn,
Ne yerdir Mecmau’l-bahreyn haber hıızr u Mūsā’dan.

Ne yerdir merkez-i ednā nedir tā halka-i vustā,
Bilinmez Devr-i Kübrā haber ver sen bu şugradan

Kimiñdir feyz-ü hem ihyā ne sırdır hem dem-i İsā,
Nedir Meryem’deki deryā haber ver dürr-i yektādan.

Nedir kūr’ānın esrārı, nedir esrārın envārı
Nedir Mehdī’niñ eṭvārı haber ver sırr-ı esrādan.

Nedir Mısrı, nedir Ken’ān, selīm kimdir ya kimdir ān,
Haber verdi bunu kūr’an haber ver seb’i kurrādan.

398

Niyāzi cevap

Nādanı terk etmedin yārānı arzularsın,
Hayvānı sen geçmedin insānı arzularsın.

“Men ‘arefe nefsehū faḳad ‘arefe Rabbehû”

Nefsiñi sen bilmedin Subḫānı arzularsın.

Sen bu evin  apusun hen  z bulup a madın,

 indeki kenz-i b -p y n  arzularsın.

 aşra    rmek ile yalu lanır mı ocak,

Y n   Hakk'a d nmedin i s n  arzularsın.

Da lar gibi  uşatmış benlik g n h  seni,

G n h n bilmeden  ufr n  arzularsın.

Cevizi  ye il  abu ın yemekle dad bulunmaz,

Z hir ile ey fak   ur' n  arzularsın.

 ar b  sen i medin sar    u mest olmadın,

Nice hakk emrine ferm n  arzularsın.

Gurbetli e d  medi  mihnete  ata madın,

Kebab pi medin b ry n  arzularsın.

Yabandasın evi  yok bir yanmış oca ın yok.

Issız da ın ba ında mihm n  arzularsın.

Ben ba ı ile bostan  gezdim  ıy r bulmadım,

Sen söyüt ağacından rummānı arzularsın.

Başsız kabağ gibi bir tekerleme söz ile

Yunusleyin **Niyāzi** ‘irfānı arzularsın.

399

Niyāzī

Kim ki candan geçmez ise deyin bize yār olmasın,

‘Ār u ‘ırz ile gelüp ‘āşıqlara bār olmasın.

Ġam yükün āşığ olan dāim çeke gelmiş durur,

Duymayın dost derdine ‘aşka giriftār olmasın.

Derd uyutmaz rahat virmez gece gündüz ‘āşıkı,

Şol ki bülbüldür güle karşı nice zār olmasın.

Rızık-i t̤ā‘atle kimisine hāl-i ‘aşkı anlamaz,

Tālib-i şādık iseñ belinde zünnār olmasın.

Derd-i haqq’a mahrum olmak dimenin kārı değil

Kim dilerse ‘aşkıyla yār olsun ağıyar olmasun

Zerrece ‘aşk odu kimde olsa ya ar varlı ın,
‘A k odu ister ki  akk’ dan  ayri hi  var olmasın.

C mle ef  arın  ur fu  cem’ ed p tev hid ile
Nok ta-i vah dette  a r ol  ayri ef  ar olmasın.

Ey Niy zi h l-i ‘a k  herke e f   eyleme,
Sırr-ı  akk’dır ana big ne  aberd r olmasın.

400

‘ lm-i ba r  v c d a d fının d rd nesiyim ben,
Maarif kenz-i dil va  afının vir nesiyim ben.

Benim ‘ limim  atında m ctehidler ‘ ciz oldular,
Veli ‘ lm-i  l  h ’ni  deli div nesiyim ben.

Birer   le cih n    alk  bir bir r  z  oldular,
Benim bir   le meylim yok  akk’ın bilmem nesiyim ben.

Bi-k ll  ‘ lemi   alk  bilirler bende bir dert var,
Bilinmez sevdi im kimdir neni  mest nesiyim ben.

Eğerki şūreta āhırde geldim ‘ālem-i mülke,
Ne māzīyem, ne müstakbel her ānıñ ānesiyim ben.

Yitürdüm benligi, benlik baña haq benliğindeñdir,
Tekellümde hıttāb-ı gıybetin kārḥānesiyim ben.

Ne Mısrīyim, ne Mehdīyim, ne İsā’yım, ne insānım,
Yanan bu dā‘imī şem’in veli pervānesiyim ben.

[86 a]

401

Galennebi Sallahu teala ve sellem

Eşşeriatu akvali vettarikatü efali

Şın re ye ayn te

Şehadet

Reca

Yuminine billahi ibadet tevbe

Tı rı ye kaf a tı

Tahur rıza vllahi be‘rrıza-i Teala

Yakin kurbiyyet kanaat teselli

Niyāzī

Deme kim ھاﺨﻚ'ı sende mevcūd ola yā bende

Ne sendedir ne bende şığmaz ol bir mekana

Mekān bī-mekāndır nişānı bī-nişāndır

Ẓuhūr eden yine ol mekānda hem zamānda

Hem cān u hem ten oldur hem sen ü hem ben oldur

Cümle görünen oldur uzakda vü yakında

Şanır mısın kim oldur istediğın yā budur

O bu ھاﺨﺎﻣu bir Hū'dur gidende vü duranda

Niyāzī gözün aç ھاﺨﺎ her şey olup durur ھاﺨﺎ

Şanma anı kim ola nihānda vü ‘ayānda

402

Mıṣrī

Ẓāt -ı ھاﺨﻚ'da mahrem-i ‘irfān olan anlar bizi,

İlm-i sırda baħr-ı bī-pāyān olan añlar bizi.

Bu fenā g lzarına b lb l olanlar a lamaz,
Vech-i b k  h sn ne  ayr n olan a lar bizi.

D ny  v  ‘u b y  ta’mir eylemekten ge mi iz,
Her  araftan y k l p v r n olan a lar bizi.

Biz  ol ‘abdal z b ra t k e nimizden   l m z,
Varl ğ ndan  oyunup ‘ ry n olan a lar bizi.

  hid  ay k dururken a lamazs n sen bizi,
C r’ay    f  i  p mest n olan a lar bizi.

 ahr u l tf   ey’i v  id bilmeyen  eker azab,
Ol azabdan  urtulup s lt n olan a lar bizi.

‘ rif n her bir s z n  duymaya ins n gerek,
Bu cih nda   nman z  ayv n olan a lar bizi.

Ey Niy z    tremitiz dery ya  ald k biz bug n,
  tre nice a las n umm n olan a lar bizi.

 alk   oyup l  mek n ilinde menzil t tal ,
M  r y   ol canlara can n olan a lar bizi.

403

Niyāzī

Ben şanırdım ‘ālem içre baña hiç yār qalmadı

Ben beni terk eyledim bildim ki aġyār qalmadı

Cümle eşyāda görürdüm hār var gülzār yok

Hep gülistān oldu ‘ālem şimdi hiç hār qalmadı

Gece gündüz zār u efġān eyleyüp iñlerdi dil

Bilmezem n'oldu kesildi āh ile zār qalmadı

Gitdi keşret geldi vahdet oldu hālvat Dost ile

Hep haqq oldu cümle ‘ālem şehir u bāzār qalmadı

Dīn diyānet ‘ādet ü şöhet kamu vardı yele

Ey Niyāzī n'oldu sende kayd-ı dindār qalmadı

[86b]

404

Niyāzī

Ey ġarib bülbul diyārıñ kādedir

Bir haber ver gülizārıñ kânedir

Sen bu ilde kimseye yār olmadıñ

Var seniñ elbette yāriñ kânedir

Arttı günden güne feryādıñ seniñ

Āh□u efgān oldu mu'tādıñ senin

‘Aşk içinde kimdir üstādıñ seniñ

Bu seniñ şabr□u qarārıñ kânedir

Bir enisiñ yok ‘aceb hasrettesin

Rahatı terk eyledin miḥnettesin

Gece gündüz bilmeyüp ḥayrettesin

Yā senin leyl□ü nehārın kânedir

Ne göründü güle qarşı gözüne

Ne büründü baqtıgınca özüne

Kimse maḥrem olmadı hiç rāzıña

Bilmediler şeh□şüvārın kânedir

Gökte uçarken seni indirdiler

Çār□1 unşur bendlerine urdular

Nūr iken adın **Niyāzī** dediler

Şol ezelki 'itibārın kāndedir

405

Niyāzī 16'lı hece

Uyan ğafletten ey nāim ḥaqq'a yalvar seherlerde

Döküp acı yaşı dāim ḥaqq'a yalvar seherlerde

Çapısında durup her bār yüzün dergāhına tüt var

Yürekten kıl demādem zār ḥaqq'a yalvar seherlerde

Seherlerde açılır gül anıñçün zār ider bülbül

Uyanıp derd ile ey dil ḥaqq'a yalvar seherlerde

Gel miskīn-i biçare enginde gezme āvāre

Dilersen derdine çāre ḥaqq'a yalvar seherlerde

Açılır bâb-ı sübhānī çekilir hān-ı sultānī

Dökülür feyz-i Rabbānī ḥaqq'a yalvar seherlerde

Seherde alkuben her g h y z n yere s r p ıl  h

Ere l tfu sa na n g h h k 'a yalvar seherlerde

406

Niy zi

Zerreler z hir mi olurdu  fit b  olmasa

atreler ande yağardı hi se b  olmasa

Bahr i z t n mevcinde hi haddi yok pay n  yok

Z hir olmazdı cih n an n hab b  olmasa

Herkes a lar hem g r rd  y z n  ey dost senin

Kibriy  y  "len ter n "den ni b  olmasa

Kim bilirdi z lf n  ile aşların ma n s n 

 ki  alem gibi şer  eyler kit b  olmasa

  desin kim h lledeydi ol kit bdan z lf n n 

An n ins n denilen  hir ki b b  olmasa

haşri ink r eyleyen m l hidler ilz m m  olur

S l be s l evr k   eşc r in il b  olmasa

Qabri vahdet kûşesi haşri temâşgâh idi

Ey Niyâzi kimde kim cehliñ ‘azâbı olmasa

[87a]

407

Niyâzi

Zuhûr□i kâinâtıñ ma‘denisin yâ Resûlallah

Rumûz□i "küntü kenz"ın maḥzenisin yâ Resûlallah

Beşer denen bu ‘âlem de senin şüretle şahsındır

Haḳıḳatde hüviyetde değılsıñ yâ Resûlallah

Vücûduñ cümle mevcûdâtı nice câmi‘ olduysa

Daḫi ‘ilmiñ muḫıṭ oldu ḳamusun yâ Resûlallah

Dehânıñ menba‘□ı esrâr 'ilm□i "min ledünni"dir

Haḳâyıḳ 'ilminin sen maḥremisin yâ Resûlallah

Ne kim geldi cihâna hem daḫi her kim geliserdir

İçinde cümleñiñ ser□‘akerisin yâ Resûlallah

Cihān bāğında insān bir şecerdir ğayrılar yaprak

Nebīler meyvedir sen zübdesisin yā Resūlallah

Şefā'at kılmasañ varlık **Niyāzī**yi yok ederdi

Vücūdu zahmınıñ sen merhemisin yā Resūlallah

408

Niyāzī

Žühdünü қо 'aşka düş ehl-i cānān etsin seni

Pīr-i 'aşka kulluğ et cānāne cān etsin seni

Bir zaman bülbul gibi efgānın ağıdır göklere

Şol kadar kıl nāleyi kim gülistān etsin seni

'Ār u nāmūsun birağ şöhet kabāsından şoyun

Gey melāmet hırkasın kim ol nihān etsin seni

Yüzünü yerler gibi ayaklar altında қо kim

Hakk Te'ālā başlar üzre āsumān etsin seni

Verme nefsiñe dāim ğazā-yı ekber et

Ka'be-i dil fetğ olup dārü'l-emān etsin seni

Gel Niyāzi'niñ elinden bir adeh nūş eyle kim

Maḥvedip nām u şānıñ bī-nişān etsin seni

409

Eşrefzade

Ey gönül var kim bu derdden sen ḥaberdar olmadın

Anıñ içindir bu yolda sen çeker dar olmadın

Ben doladım Dost zülfün boynuna kılam kement

Sen perişanlık idüp ol dara berdār olmadın

Ben ki ol şahin cemāli şem'ine pervāneyim

Var gönül var kim düşüp ol şem'a karşı yanmadın

Eşrefoğlu Rumi ile yoldaş oluben gönül

Geçüben aşşı ziyandan Dost'a gider olmadın

410

Sezāi Efendi

Ḥazret -i ḥaḳḳ'ın ḥabībi sevgili bir dānesi

Sevdiği'çün oldu 'âlem hüsnünüñ dīvānesi

Žāt-i pākindir sebep bu 'âlemiñ icādına

Olmasa teşrīfīñ olmazdı bu cihān kāşānesi

Yā Resūlallah vişāliñ bezmine şāyeste kıl

Tā gönül olsun şerāb-ı 'aşkıñıñ mestānesi

Genc-i 'aşkıñ maḥzeni olmuş **Sezāyī** gālibā

Hiç imāret istemez bu gönülümüñ viranesi

411

Ezelden nārına 'aşkıñ yana geldim nihān içre,

Akıttım nice dem yaşlar gözümdeñ dolu kan içre.

Haḡ ile bīnişān iken ḡamū canlāra cān iken,

Düşürdü bīmekān iken beni kevn ü mekān içre.

Nice gittim, nice geldim ,nice doğdum, nice öldüm,

Nice açdım, nice şoldum, şu gül gibi cihān içre.

Buluḡ olup göḡe ağdım, maḡar olup yere andım,

Güneş olup gehi doğdum zemīn u āsümān içre.

Nebāt olup nice devrān nice demde olup hayvān

Getürdü şüret-i insān baña devr-i zamān içre.

Çün insān şüretin buldum haḳḳa ḥamdü senā kıldım,

Fenāender fena oldum baḳā-yi cāvidān içre.

İrişti ma’rifet nūru gönül oldu haḳḳ’ın tūru,

Niyāzi duydu çün sırrı gümān etti avān içre.

412

Niyāzī

Ey gönül gel gayriden geç ‘aşḳa eyle iḳtida,

Zümre-i ehl-i haḳīḳat anı kılmış muḳteda.

Cümle mevcudat-u malûmata ‘aşḳ aḳdem dūrür,

Zira ‘aşḳıñ evveline bulmadılar ibtida.

Hem daḥi cümle fena buldukta ‘aşḳ bākī kalır,

Bu sebebdan dediler kim ‘aşḳa yoktur efzā

Dilerim senden hūda'ya eyle tevfiķiñ refiķ,
Bir nefes göñlüm senin 'aşkıñdan etme gel cūda.

Masiva□yı 'aşkıñıñ sevdasını göñlümden al,
'Aşkıñı eyle iki 'ālemde baña āşinā.

'Aşk ile tamuda olmak cennetidir 'aşıkıñ,
Lik cennette olursa tamudur 'aşksız aña.

Ey **Niyāzi** Mürşid istersen bu yolda 'aşka uy,
Enbiya vü evliyaya 'aşk oluptur rehnūma.

[88a]

413

Niyāzi

Mevālidiñ saña her faşl u bābı

Kitāb fī kitāb fī kitāb

Seniñ vaşlında vardır her birinde

Cevāb fī cevab fī cevab

Daħi dāreyn ile berzah yüzünde

Nikāb fī niķāb fī niķāb

Ulūm u şūret ü ma'na haķīkat

Şarāb fī şarāb fī şarāb

Üçünden sırrıma dā'im erişir

Hiķāb fī hiķāb fī hiķāb

Ki sen ben o demekden geçene yok

Hisāb fī hisāb fī hisāb

Şıfāt u zāt u esmān cehli ey dost

İķāb fī iķāb fī iķāb

Hemin zāt u şıfāt esmā'yı bilmek

şevāb fī şevāb fī şevāb

Bulardan görüneñ halkıñ vücūdu

Serāb fī serāb fī serāb

Niyāzī cism ü kalb ü rūḥ ki denir

Ḥabāb fi ḥabāb fi ḥabāb

414

Niyāzī

Cān bu ilden göçmeden cānānı bulmazsa ne güç

Yārini terk etmeden yārānı bulmazsa ne güç

Şūreti insān içi ḥayvān olursa kişinin

Taşlar ile döğünüp insānı bulmazsa ne güç

Ādemiñ göñlü içinde baḥr□ı ‘ummān gizlidir

Dāimā şusuz gezüp ‘ummānı bulmazsa ne güç

Şol faḳīr olup gezenlerde ḥazīne toptolu

Sa‘y edüp ol kenz□ı bī□pāyānı bulmazsa ne güç

"Faḳru faḥrî" devletine erişen sulṭān olur

Faḳr□ı tāmma erişüp sulṭānı bulmazsa ne güç

Herkesin derdine dermānı yine derdindedir

Derdiniñ içindeki dermānı bulmazsa ne güç

Bunda gelmekden murād çün kim haqq'ıñ 'irfānıdır

Ey **Niyāzi** kişi ol 'irfānı bulmazsa ne güç

415

Niyāzī

Her neye baksa gözüñ bil sır□ı Sübhān andadır,

Her ne işitse kulağın mağz□ı kūr'ān andadır.

Her şeye baksañ maḥlūk gözüyle maḥlūk olur,

Haq gözüyle bak ki bī□şek nūr□ı Yezdān andadır.

Kesret□ı emvâcā bakma cümle bir derya dūrür,

Her ne mevci kim görürsün baḥr□ı ummān andadır.

Vaḥdeti kesrette bulmaḡ, kesreti vaḥdette hem,

Bir 'ilimdir ol ki kamu 'ilm□ü 'irfān andadır.

'İbret ile şeş cihetten görünen eşyāya bak,

Cümle bir āyinedir kim vech□ı Raḥmān andadır.

Söyleyen ol, söylenen ol, gören ol, görünen ol,

Her ne var ‘ālā ve esfel bil ki cānān andadır.

Mazhar□ı tammı veli ādem yüzüdür şüphesiz,

Kendi zātı hem şıfātı cümle yeksān andadır.

Haşr u neşr ile şırāt u dūzaḥ u mālīk ‘azab,

Hem Rıdḡvān u cennet ḥūr u ḡilmān andadır.

Görünen şanma Niyāzī’nin heman sen mülkünü,

Gönlü bir virānedir genc□i pinhān andadır.

416

Niyāzī

Şeria’tiñ sözleri ḥaḡıḡatsız bilinmez,

Ḥaḡıḡatın sözleri ṭarīḡatsız bulunmaz.

Şavm u şalātu zekāt, günāh kirin maḡveder,

Ḍarb□ı zikir olmasa ḡoñül pası silinmez.

Sil gözünü andan baḡ göresin kendi özünü,

Ḥaḡıḡatiñ güneşi doḡmuş durur dolanmaz.

“kavseyn“e erişince varır gelir gemiler,
“Ev□ednâ“nın bahırına hergiz gemi şalınmaz.

O deryāya dalmağa can terkin urmağ gerek,
Cānıña kıymayınca o deryāya dalınmaz.

Bu şüretiñ libāsıñ ver gayriye **Niyāzī**,
O bahre dalar iseñ şāyet geri gelinmez.

417

Niyāzī

Bu ṭabī'at zūlmetinden bulmağ istersen ḥalāş
Gel riyāzetle arıt bu cism u cānı çün raşāş

Her ne vaḳtiñ gālib olsa kes ğıdāsın zālimin
Gece gündüz cünne□i tevḥīdi kıl saña menāş

Nice mecrūḥ eylediyse rūḥuñu emmāre nefis
Sen de gürz□i zikr ile döñ başına eyle kışāş

‘Uzlet□i ḥalk ḫtiyār et sen saña gel ey gönül

419

Niyāzī

Her denîniñ sözüne aldanıp etme ihtilâf

Herkes sırra mahrem şanma eyle ihtiyât

Şol ki söz qadriñ bilir cānıñ nişār eyle aña

Ayağınıñ altına döşe yüzünü çün bisât

‘Ārifñ qadriñ yine ol ‘ārif olanlar bilir

Ehl-i ‘ulūvvuñ rütbesini bilmez ehl-i inhiṭāt

Güç getirme kendiñe geldikçe a’dā mā’nası

Sükkeri helvâdır andan hâşıl olur inbisât

Ey Niyāzī fāriğ u āzāde ol var çekme ğam

Qahr u lūṭfu bir bilirsen ğam olur saña neşât

420

Mışrī

Ol menem kim vākıf-ı esrār-ı ‘ilm-i ‘Ādemim,

Kāşif-i genc-i haqıkat hem hayāt-ı ‘ālemim.

Bende mahfî oldu ğaybü'l-ġaybîñ esrârı hemîn,

Bendedir sır-ı emânet ana kenc-i mübhemim.

Ben cemâl-i haqq'ı cümle şeyde zâhir görmüşem,

Bu merâyâyâ anıñ için baqtığımca hurremim.

Her sözüm miftâh-ı kufl-i "küntü kenz" olmuş durur,

Hem dem-i 'İsâ ile herbir nefiste mahremim.

Cümle mevcûdâtı verdim ben vücûd-ü vâhide,

Żât u esmâ ve şifâtın ile hâlâ yek demim.

Yerde gökte her ne kim var baġludur bâşı baña,

Aşikâre vü nihâne ben tılsım-ı â'zâmım.

Ben o **Mısrî**'yem vücûdum Mısrına şâh olmuşam,

Hâdisim gerçi velî ma'nîde sır-ı aqdemim.

421

Niyâzî

Żahida şûret gözetme içeru gel câna bak

Veçhi üzre gör ne yazmış defter-i Raḥmān'a bak

Muşḥaf-ı ḥüsnünde yazmış "hüvallâh" âyeti

Gör inanmazsan gir oku mekteb-i 'irfāna bak

Çeşmini gösterdiğince 'aşıkın cānın alır

Ağzını açdıkça cān nefḥ eyleyen cānāna bak

Zülfünün her bir telinde bağı bin mecnūnu gör

Ḥattının leylindeki yüz bin meh-i tābāna bak

Āteş-i ruḥsār ile yanmış qararmış çehresi

Ḥarf libāsından şoyunan nokṭa-i 'uryāna bak

Hep mülāzım kulluğunda bu cihānın şāhları

Kapısında pādişāhlar kıl olan sulṭāna bak

'Ālem anıñ ḥüsnünün şerhinde olmuş bir kitāb

Metniñ istersen **Niyāzī** şüret-i insāna bak

[89b]

422

Niyāzī

Hakk  ilmine bu  alem bir n      imi  anca ,

Ol n     da bu  dem bir nok  a imi  anca .

Ol nok  tanı n i inde gizli nice bi  dery ,

Bu  alem o dery dan bir  atre imi  anca .

 demli ini her kim bulduysa odur  dem,

Yol sa g r nen   ret bir g lge imi  anca .

Bu zev i yeler herkes bulmaz veli her n  kes

Eren a    demde bir fir a imi  anca .

Kim ol deme buldu yol va l oldu **Niy zi** ol,

N    denilen fir   bu z mre imi  anca .

Ademde olan esrar o demde imi  anca 

423

Mef  l  Mef  'il n Mef  l  Mef  'il n

Niy zi

İster isen bulasın cānānı sen,

Kendi mir'atında özle anı sen,

Her şıfat kim sende var izle anı,

Erişince zātına özle anı,

Kenzi maḥfī āşikār hep sendedir,

İki 'ālemde ne var hep sendedir,

“Men 'aref” sırrına er, o afleti,

Ḥaşr ü neşr ile amūyu cenneti,

Ḥaşr -ı şūri inkār eyleme,

Enfūs ü āfākı bil 'ār eyleme,

Zat-ı ḥaḳḳ'ı anla zātındır seniñ,

Sen seni bilmek necātıñdır seniñ,

Şūreti terk eyle ma'nā bulagör,

Ey Niyāzī şark u arba dolagör,

424

ayre bakma sen de iste sen de bul,

Ėayre başma sen de iste sen de bul.

Gör ne sırdan feyz alır gözle anı,

Ėayre başma sen de iste sen de bul.

Yaz ve kış leyl ü nehār hep sendedir,

Ėayre başma sen de iste sen de bul.

Gör ne remz eyler bu insān şüreti,

Ėayre başma sende iste sende bul.

Gülşen iken yerini ĥār eyleme,

Ėayre başma sen de iste sen de bul.

Hem şıfātı hep şıfātındır seniñ.

Ėayre başma sen de iste sen de bul.

Ėo şıfatı başr-ı zāta talagör.

Ėayre başma sen de iste sen de bul.

[90a]

425

Niyāzī

Doğdu ol şadr□ı risālet başdı ‘arş üzre kıadem

Şaldı ol nūr□ı nübüvvet pertevin fevka'l-ümem

Çalınıp tabl□ı beşāret geldi şāh□ı enbiyā

Ėulğule doldu cihāna kıonu ol şāhib-‘alem

Nūr□ı vechinden alındı encüm ü şems ü kıamer

Bahr□ı ilminden bilindi kıikmet□ı levh u kıalem

Merhabā yā Muştafā ey nūr□ı ‘ayn□ı aşfiyā

Merhabā ey şāhibü’l□ı mi’rāc□ı fı dāci’z□ı kıulem

Gelmeseydiñ ‘āleme sen kıalk olunmazdı cihān

Dostluğuna yaratıldı ey Nebiy-yi muķterem

Biz günahkār ümmete sen şāhı ırsāl eyledi

Ėamdülillāh saña ümmet eylemiş ol zī□ı kıerem

Yā Rasūlallāh şefā‘at kııl **Niyāzı** mücrime

Şol zaman kim bāş açık yālın ayak kıān ağılıyam

Niyāzī

Sırrı hāḳḳ'ı nicesi fāṣ eyleyem ben, ey sikāt,

Kānı ancak remz ile etmiş beyān ehl-i nikāt.

Her ne deñlü āşikār etsem ḥafāsın artturur,

Ol 'ayān iken anı örter delāil beyyināt.

Anı tevḥid eylemez illā ki şirk ehli eder,

Vaḥdet-i hāḳḳ'ı duyaniñ dili lāldir 'aḳlı māt.

Her ne kim fevḳal-ulā taht-es-serāda var durur,

Zāt-ı vāḥiddir veli göründü nice bin şıfat.

Zātı birdir līk evşāfına gāyet yok durur,

Gör bu fānusu ki anıñ şem'i oldu nūr-i zāt.

Zāhir ü bāṭın ḳamusu bir fenerdir ḡayri yok,

Gör bu fānusu ki anıñ oldu şem'i nūr-i zāt

Ey Niyāzī Âdem oldu çün cihāniñ şu'lesi,

Baḡş olur Âdem deminden 'āleme rūḥ-ul ḥayāt.

[90b]

427

Hafız

Merhabā ey peyk-i müştākān-ı bidih-i peygām-ı dost

Ta-ketm-i cānı ez sırr-ı raġbet fedā-i nām-ı dost

Vālih u şeydāst da'im hem-cū bülbul der ıafes

Tūtī-i ıa'bem zi 'aşk-ı şeker ü bādām-ı dost

428

Hafız

Çi lütf būd ki nāġāh reşha-i kalemest

Huķuk-ı ħizmet-i mā-'arza gerd ber keremest

Nevki ħame raķam gerde selāmu mera

Ki karġāne-i devran-ı mebād bī raķamest

429

Hafız

Şābā menzil-i cānān gerd u dirig medād

Varak-ı ‘aşıq-ı miskîn haber ü dırıg medād

430

Niyāzī

Yāqub ‘aşq oduna cānı meşāmıñ bŭy□ı tevḥid et,

Ḳamŭya yek naẓar birle şuhūduñ rŭy□ı tevḥid et.

Şu mâhiler gibi kendiñi deryādan cüdā şanma,

İḥāta eylemiş her yana baḡ sŭy□ı tevḥid et.

Şalınma cāh□ı taḡlīde şu‘ūd et ‘arş□ı taḡḡīḡa,

Saña senden sefer eyle seni sen rŭ□ı tevḥid et.

İzāfâtı biraḡ gözden açılsın dīde□ı ḡaḡ,

Temāşā□ı cemāl□ı şāhid□ı dil□ı cŭy□ı tevḥid et.

Şalāt□ı ehl□ı ḡurbuñ kıblesidir “şemme vech□ı ullâh”

Niyāzī durma dāim secde□ı ebruy□ı tevḥid et.

431

Niyāzī

Yâ İlāhī saña senden el'ıyāz,
Sensin āhır cümlemize müste'āz.

Derd seniñ dermān senindir şüphe yok,
Derdli kullara yine sensin melāz.

Cem'ıi farķ eylegil meşhūdumuz,
Cem'ul cem'inden bize ver iltizāz.

Zevķıi küllī pādişāhım ol durur,
Bize tevħidiñ ola dāim me'āz.

Bu Niyāzı bendeni etme ğarīb
Eyle gel tevħidıi şırfda onu şāz.

[91a]

432

Mışrı

Sevdim seni hep vāрім yağmadır alan alsın,
Gördüm seni efkārım yağmadır alan alsın.

Aldı çü beni benden geçtim bu cān u tenden,
‘Aqlım daḥi her vārım yağmadır alan alsın.

Ben varlığımı attım dost varlığına yettim,
Her usluya bazārım yağmadır alan alsın.

Geldi dile dildārım buldum gül-i gūlzārım,
Şimden gerū hep vārım yağmadır alan alsın.

Çün buldu gönül yārım terk eyledim aḡyārım,
İmān ile zünnārım yağmadır alan alsın.

Mıṣrī’ye vüçüb imkān bir oldu ķamū a’yan,
Tā‘at ile ezķārım yağmadır alan alsın.

433

Mıṣrī

Tālib-i ḥaķķ’ın devāsız derd dūrūr sermāyesi
Anıñçün āh u zār olur hemīn hem şāyesi

Āşıkıñ ma’şūk yolunda derdi artdıķça mūdām

Artar anıñ dembedem akrān içinde pāyesi

Ṭā'atıñ ihlāsa ermez 'ilm ile a'māl ile

'İzzeti қо zilleti tut oldur anıñ māyesi

'Arz□ı vāsī' ister isen kāmiliñ gir қabzına

'Arş u Kürsī'den genişdir bir velīniñ āyesi

'Ārifñ göñlünü bilmez қandedir halk□ı cihān

Ol ki 'Anқā'dır yere düşmez bil anıñ sāyesi

Kim ki “mā'zāğa'l□başar” sultānınıñ tıflı ol

Mısrıyā şol feyz□ı aқdes nūru oldu dayesi

434

Niyāzī

Ey çarh□ı dūn n'ettim saña hiç vermedin rāhat baña,

Güldürmediñ öñden soña ah miḥnetā vah miḥneta

Bendiñden āzad etmediñ, feryādıma dād etmediñ.

Bir dem beni şād etmediñ ah veyletā vah veyletā.

Erişmedi dosta elim Raḥmān’a varmadı yolum

Çıkmadı başa menzilim ah ğurbetā vah ğurbetā

Kārım dūrür derdile ğam gitmez başımdan hiç elem,

Gülđen cüdā bir bülbulüm ah fırkatā vah fırkatā.

Mecnūn veş āh edeyim Ferhād veş vāh edeyim,

Bu virdi her□gāh edeyim ah ḥasretā vah ḥasretā.

Varmazsa yolum şeyḥime, şarmazsa merhem yāreme,

Olmazsa çāre derdime ah ḥayretā vah ḥayretā”.

Yanar Niyāzī derd ile hiç kimse yok ḥālin bile,

Nālān olup girdi yola āh rıḥletā vāh rıḥletā

[91b]

435

Niyāzī

Zihi kenc□i ḥafī ki andan her var gelüb olur peydā,

Gehi ḫulmet ḫuhur eder, gehi envār olur peydā.

Zihî deryâ-yi vahdet kim kesilmez hergiz emvâcı,

Bu keşret ‘âlemi andan doğup naçar olur peydâ.

Ne sihr-i bü'l-ı‘acebdir kim bu yüzden görünür ağıyar,

O yüzden gayrı yok تنها gelir dildâr olur peydâ.

O yüzdeñ görüben ‘ayar döner şem’-i cemalinden,

Felekler de görüp anı döner edvar olur peydâ.

Taşınur günde yüzbiñ can âdem iklîmine her dem,

Gelür yüzbiñ dağı andan bulur ‘imar olur peydâ.

Ŧışın içe hayâlâtı, içiñ Ŧışa zuhurâtı,

Birinden ol birine tuhfeler her bar olur peydâ.

O devriyle gelüptür bu nice Enbiya, Mürsel meratibce,

Gehi mü’min zuhur eder gehi küffâr olur peydâ.

Tecelli eyledikçe ol sarâyı sırr-ı ahfada,

Bu şuret ‘âlemi içre satı bāzār olur peydâ.

Anıñ zâtına gayet, şun’una hergiz nihāyet yok,

Anınçün her bir isminden gelür bir kâr olur peydâ.

Tecelli eyler ol da‘im celāl□ü geh cemâlinden,

Biriniñ hâşılı cennet, birinden nâr olur peydâ.

Cemâli zâhir olursa tiz cemâli yakalar anı,

Görürsün bir gül açılsa yanında hâr olur peydâ.

Bu sırdandır ki bir kâmil zuhur etse bu ‘âlemde,

Kimi ikrâr eder anı, kime inķâr olur peydâ.

Veli ‘arif celâl içre cemâlini görür dâim,

Bu haristanıñ içinde aña gülzâr olur peydâ.

Ne sırdır kim iki kiři nażar eyler bu ekvâna,

Biri ancaķ görür dârı, bire deyyâr olur peydâ.

İçi ‘umman□ı vaḥdettir yüzü şahrâ□ı keşrettir,

Yüzün gören görür ağyar biri dekkâr olur peydâ.

Alan lezzatı birlikten ḥalâş olur ikilikten,

Niyazi kande baksa ol hemân dîdâr olur peydâ.

Görür ol genz□ı maḥfiden nice zâhir olur eşyâ,

Bilür her naķş□ü şüretten nice esrār olur peydā.

436

[92a]

Yed kalem hatt-ı Rūḫānī

Kim sala o hatla dursa bud

Harf-i Mütekevveş Cāy-ı Būd

Elif be te se cim ha ha dal ze ra sin şın sad dad tı zı ayn gayn fe kaf kef lam nun vav
he lamelif ye

[93a]

437

Mal Hindistan ve ilm-i Arabistan ulema-i kürdistan kızılbaş acemistan islam

Özbekistan yağı Tataristan şeytan firengistan saltanat ali osman

Feth-i Tarihi Bağdat 1048

Gazel-i Niyazi

Sertabāde ol ey gönül alemde çekme derd-i gam

Dem bu demdir müsterih ol kendine virme elem

Fevte dirlerse avn ile cümle alem'ül yuvellem

Aşkına birdir cihanda derd-i mihnet-i medh ü zem

Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem

Nice şahlar mübtela oldu dalaletten melîl

Ya nicesi sonra zulmette yatur zar-ı sefil

Sa'dı yok ya varlığı eyler seni har u zelil

Vasl-ı yâr olmayıcak dilersen bu demi hor görme dil

Aşka gel hemîşe ol yaşı ağdırma erkenden

Dil verib nādān itmeye kimseyle keremden

Bîvefā dünyayı duna dil viren eşşekçede

Bu dem ile hemdem eyleme dilesem ele girmez uykuda

Bir mehin ayağına düş sür yüzün üftāde ol

Kabesi bu minarenin terk eyleyib dilsade ol

Garğa puş bezmimizde aşık ol fāriğ āzāde ol

Gaza ile şādıkane düriş āmāde ol

Hacı Bektāş-ı dāamenin tut bunun seferin olsun gene

Nakşibendi alem-i ārā sūnbili olsun gene

Halvetī ya Celvetī ya Mevlevī olsun gene

Her makama zşina-i muttaki olsun gene

Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem

Bī-vefā

[94a]

438

Bu tas içre koyup mā firanı

Şeha nūş it bula canın hayatı

Ola rahat senin rūḫī revānın

Ḥaḳḳā ḫidayet resule şalavat

[94b]

439

Edirneli Raḫī Tarīḫi

Ol bir ismiḫāne kim gonce gül idi şoldı

Ya bülbul idi göçdi ol gelmiş cinānā

Bir namı ḳaldı sözde hem ruḫsār-ı gözde

Güya ki gelmişdir bu bi dāne cihana

2.BÖLÜM

MESTAP TABLOSU

Yp. Nu.	Mahlas	Matla' beyti	Vezin	Nazım Şekli
zahri yye		Kebūterveş açup per arz-ı hālīm Temāşā eylesün bir demde çarhı	Mefā'ılün /Mefā'ılün/Feülün	Ferd
1a	Bīcān	Ey dilbeçe ārzüst müşevveş būden Vez behr dü rüzī 'ömr-i nāhoş gerden	Mef'ülü/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün	Ferd

1a	Şā'ib	Befikr nistī hergiz bene mī üfted mağrūrān Ki gerçi şūret-i mıkraş lā dāred giribānhā	Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün	Ferd
1a		Mekke-yi şıdķ-ı rızāda kıl maķām El-muķadder lāyuğabbir vesselām	Fāilātün/Fāilātün /Fāilün	Ferd
1a	Nābī	Bilin şehir-i Sitanbuldur rūsūm-i şīve vü nāzı Kenārın dilberi nāzik de olsa nāzenīn olmaz	Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün /Mefā'ilün	Ferd
1a	‘Aşım	Kenārın sādedil mehrūsı yeğdir ülfete ‘Âşım Sitanbul şehirde ülfete meşreb-i bīvefāsından	Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün	Beyit
2b	Rūhī	Muķīm-i kūyuñ eyler cennet-i a'lāya istignā Esīr-i ķadduñ eyler ķāmet-i tūbāya istignā	Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün	Gazel
2b	Rūhī	Ruķundan zevķ alan itdi göl-i ra'nāya istignā Lebūñden mest olan ķıldı mey-i şahbāya istignā	Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün	Gazel
2b	Rūhī	En lem emüt yevmü'l-vedā' tā seffen Lā tahsebūnī fi'l-meveddeti munşifen		Müfred
2b	Rūhī	Dās-ı Rüstemde felekde görinen şekl-i hilal Hāşıl-ı ömrini ģalkıñ bicmege ālet gibi	Fāilātün /Fāilātün Fāilātün/ Fāilün	Beyit
2b	Rūhī	Māh-ı nev şanmanuz		Beyit

		keşkülüñ almış destine Nakd-i ‘ömri cerr içündür eyler abdāl-ı felek		
3a	Rūḥī	‘Aceb bilsem neden bīdār olur şeb-tā seher kevkeb Felekde bir meh-i ğarraya ‘āşıkdur meger kevkeb	Mefā’ılün / Mefā’ılün / Mefā’ılün / Mefā’ılün	Gazel
3a	Rūḥī	Ṭab-ı muz hicr ile dem-beste iken gonca-şifat Geldi gül gibi anı açdı nesīm-i vuslat	Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilün	Gazel
3b	Rūḥī	Degül çün nār-ı ‘aşkuñ sīne-süzān olmağa bā’ış Ne der ey meh dil-i şad- pāre pūryān olmağa bā’ış	Mefā’ılün / Mefā’ılün / Mefā’ılün / Mefā’ılün	Gazel
3b	Rūḥī	Saṇa zāhid eger dirse şarāb- ı dil-güşādan geç Şarāb-ı dil-güşādan geçme ey şufi sen riyādan geç	Mefā’ılün / Mefā’ılün / Mefā’ılün / Mefā’ılün	Gazel
3b	Rūḥī	Ey ḥāk-ı siyeh üstümüzi ört bizim Ölür dirilür qalmazız altında biz anın		Müfred
4a	Rūḥī	Bir ‘āşıka ki ḥūn-ı cigerdür ğıdā-yı rūḥ Yıllarla içse ‘aynına gelmez şabūḥ	Mef’ülü / Fā’ilātü / Mefā’ilü / Fā’ilün	Gazel
4a	Rūḥī	Ḳadeḥ şundukça dirsın baña ey sīmīn-bedenküstāḥ Lebüñ peymānedür būs iden oldum neden küstāḥ	Mefā’ilün / Mefā’ilün / Mefā’ilün / Mefā’ilün	Gazel

4b	Rūḥī	Serv-ḳadsin sebze-i ḥaṭsın ḡonca-lebsin lāle- ḥad ‘Ālemi aralamışsın ḥüsnile ey serv-ḳad	Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün	Gazel
4b	Rūḥī	Murḡ-ı dil’anḳādur olmaz degme bir rişteyle bend İster ol zülf-i semen-bū gibi bir müşkīn kemend	Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün	Gazel
5a	Rūḥī	O şāhın bezmine rin gelmesün aḡyare yer yoktur Gönül baḡ-ı āramdur gülşende ḳāre yer yoktur	Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün	Gazel
5a	Rūḥī	Dil ki cām-ı ‘aşḡ ile mest-i ḥarāb olmuş yatur Pāye-i būsūn arzusuyla tūrāb olmuş yatur	Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilātün / Fā’ilün	Gazel
5b	Rūḥī	Dime şabr-ı belāyı şabrı yok durmaz fizān eyler Benim ruḡum muḳabbet-i ādemin baḡrını ḳan eyler	Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilātün	Gazel
5b	Rūḥī	Bezm-i ‘ālemdede ḡönül hemdemiñi cām ideḡor Zevḳi elden ḳoma cām-ı meyi gül-fām ideḡor	Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilātün / Fe’ilün	Gazel
6a	Rūḥī	Esīr-i ‘aşḡa istiḡnā gerek gerḳi vefādandur Raḳībe iltifāt itmek ammā cefādandur	Mefā’ilün / Mefā’ilün / Mefā’ilün / Mefā’ilün	Gazel
6a	Rūḥī	Aḡlasam ben yaraşur ki	Fe’ilātün / Fe’ilātün /	Gazel

		baña bülbul didiler Sen gül ey gonca-i ra'nā ki saña gül didiler	Fe'ilātün / Fe'ilün	
6b	Rūḥī	Ne kimseyle edāvet eylerüz ne kinimiz vardır Bizim şūfī muḥabbetle tolu bir sīnemiz vardır	Mefā'ilün/Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün	Gazel
6b	Rūḥī	Yanub ya qalmışuz 'aşkıñla giryān olmamız yegdir Maḳāmāt ehliyüz ney gibi nālān olmamız yegdir	Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'il ün/Mefā'ilün	Gazel
7a	Rūḥī	Cān dirīg itmedigüm yoluna ol māh bilür Ḳavline şādīḳ olan bendesini şāh bilür	Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün	Gazel
7a	Rūḥī	Öldi gitdi elem-i 'aşkıñla 'āşuḳlar Nedir ey şūḥ-ı cefāpīşe bu ra'nālīḳlar	Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün	Gazel
7b	Rūḥī	Ol Yūsuf-ı şānī ki güzeller güzelidür Gül gibi bugün yeryüzinüñ bī-bedeli	Mef'ülü / Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün	Gazel
7b	Rūḥī	Kimi mestāne seḫer yārile gülşende yatur Kimi derd u ḡam-ı ḳicrānile külḫanda yatur	Fe'ilātün /Fe'ilātün / Fe'ilātün / Fe'ilün	Gazel
8a	Rūḥī	Dil kūşe-i fırḳatda vişāluñ ṭaleb eyler	Mef'ülü/ Mefā'ilü / Mefā' ilü /Fe'ülün	Gazel

		İzhār taleb itmede ammā edeb eyler		
8a	Rūḥī	Ol bezme ayak başma ki āmāde degüldür Ol şışeye el urma ki pür- bāde degüldür	Mef'ülü/ Mefā'ilü / Mefā'ilü / Fe'ülün	Gazel
8b	Rūḥī	Cihānda mihr ider bir meh- likā yokdur Bu bağıñ güllerinde āḥ kim büy-ı vefā yokdur	Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün	Gazel
8b	Rūḥī	Senün hüsnün yanında her biri ednādan ednādur Felekte gerçi mäh-ı 'ālā güneş 'ālādan 'ālādır	Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün / Mefā'ilün	Gazel
9a	Rūḥī	Göñül bir meclisārā şūḥ-ı nāzik-ṭab'a mā'ildür Ki erbāb-ı nezaket tarz-ı reftārına mā'ildür	Mefā'ilün / Mefā'ilün /Mefā'ilün / Mefā'tün	Gazel
9a	Rūḥī	Cihānda her kimi gördümse ṭalibkār-ı muḥabbetdür Anınçun söylenen dillerde küftār-ı muḥabbettür	Mefā'ilün / Mefā'ilün /Mefā'ilün / Mefā'tün	Gazel
9b	Rūḥī	Zaḥm-ı tıgından kaçır sanma dil gamına selimiz İşte tıgıñ ruḥum işte sırça-ı selimiz	Fāilātün/ Fāilātün/ Fāilātün/ Fāilün	Gazel
9b	Rūḥī	İşidüp şî'irümi sögdü dil-i nālāna biraz Eser etti sözüm ol āfet-i devrāna biraz	Feilātün/ Feilātün/ Feilātün/ Feilün	Gazel
10a	Rūḥī	Ne şāhız dehre mensūbuz	Mefā'ilün /Mefā'ilün	Gazel

		ne mün'im ne gedâyuz biz Egerçi ehl-i fakruz lîk meslûbu'r-ricâyuz biz	/Mefâ'ilün /Mefâ'ilün	
10a	Rûhî	Mey-i gülgûna inkâr eyleyenlerden şafâmuz yok Sözün taḥḳîḳî bu kim münkir-i ehl-i riyâyuz biz	Mefâ'ilün /Mefâ'ilün /Mefâ'ilün /Mefâ'ilün	Gazel
10b	Rûhî	Nice yıllardır ki güya dilrubâda sâkiniz Bir yolun derd ehliyüz dar-ı el-şifâda sâkiniz	Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün	Gazel
10b	Rûhî	Ne gedâyuz ne esîr-i kerem- i şâhız biz Sâkin genc-i tevekkeltü 'ale'l Allâh'uz biz	Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün	Gazel
11a	Rûhî	Yârsuz her çemen-zârını külhan bilürüz Yâr ile olıcagız külhan-ı gülşen bilürüz	Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün	Gazel
11a	Rûhî	Ṭurup 'ahdine şanmañ 'âşıḳa ol meh cefâ kılmaz Vefâya 'ahd ider gerçi velî 'ahde vefâ kılmaz	Mefâ'ilün /Mefâ'ilün /Mefâ'ilün /Mefâ'ilün	Gazel
11b	Rûhî	Ḥall eylemez mes'ele-i 'aşḳı müderris 'Aşḳ ehline olmak ne var dâḥil-i meclis	Mef'ülü / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü / Fâ'ilün	Gazel
11b	Rûhî	Göñlimüz feryâd ider hicründe mânend-i ceres Bu ümîd ile ki bir gün olasın feryâd-res	Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün	Gazel

12a	Rūhī	Gel ey sākī ki kesb itsün kudümüñden ıarab meclis Şafā -y1 seyr-i dīdāruñla geçsün rüz u şeb meclis	Mefā'ılün /Mefā'ılün /Mefā'ılün /Mefā'ılün	Gazel
12a	Rūhī	Hāl bilmez diyenler zūlfüñe ağyārı aş Zūlfüñe aşarsan evvel sevdüğüm ben zārı aş	Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün	Gazel
12b	Rūhī	'Azm-i kūyuñdur ğaraż kılmağdan eşküm saña 'arz Akçesi çok olana zīrā ki olur Ka'be farż	Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün	Gazel
12b	Rūhī	Cānib-i ağyāra yüz yirden gider ol sebz-ıağ Nola bizden yaña bir kez gelse yol itse ğalağ	Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün	Gazel
13a	Rūhī	Vaşlīn dilemez cân ol ruhsārdan eyler ğazğ 'Aşğında olan şādık-ı dīdārdan eyler ğazğ	Mef'ülü / Mefā'ılün / Mef'ülü / Mefā'ılün	Gazel
13b	Rūhī	Sākīyā gül mevsimidür bāğdan gitmez ayağ Böyle mevsimlerde dāmen- gīr olurmuş şahn-ı bāğ	Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilātün / Fā'ilün	Gazel
13b	Rūhī	Seyre teklif alam dirsın tekellūf bertaraf Gül kaddim rencide kıl şāhid teğallūf bertaraf	Fā'ilātün/ Mefā'ılüm/ Mefā'ılün /Feülün	Gazel

14a	Rūḥī	Ḥalka kīn eyleme var ise belāgat sende Seni zemm eyleyeni medḥile kıl şermende	Fe'ilātūn / Fe'ilātūn / Fe'ilātūn / Fe'ilūn	Gazel
14a	Rūḥī	Maḥabbetden eşer yok ḥūb- rūlar bī-vefā ancak Hemān mihr ü maḥabbet didüğüñ derd ü belā ancak	Mefā'ilūn/ Mefā'ilūn/ Mefā'ilūn /Mefā'ilūn	Gazel
14a	Rūḥī	Āh idüp 'ārızı yar ile o gül- pīrehenüñ Şahn -ı gülşende şabā dökdü şuyun ol dehenüñ	Fe'ilātūn / Fe'ilātūn / Fe'ilātūn / Fe'ilūn	Gazel
14b	Rūḥī	Luṭf idüp dermān idersin derdüme ihsān senin Ey hakīm-i lem-yezel hem derd hem dermān senüñ	Fā'ilātūn / Fā'ilātūn / Fā'ilātūn / Fā'ilūn	Gazel
14b	Rūḥī	Gördüm eylerdi göğün vaşfını o şīrin sūḥanıñ Ṭutup uydum dehen-i tūtī şükr-i şeknin		Gazel
15a	Rūḥī	Ne şīnāsān zümresinde merdüm dāne-i ġarīb Olur elbet şem'a dürr-i cemiyyet amma ġarīb		Gazel
15a	Rūḥī	Ḥalka -i zihātda olsa n'ola şehpā ġarīb Bezm 'āmāde olur şem'a ziyāsı bakşa ġarīb		Gazel

15b	Zeynep	Keşf it niķābunı yiri gözi münevver it Bu ‘ālem-i ‘anāsırı fırdevs-i enver it	Fa‘ilātün/ Fa‘ilātün/ Fa‘ilātün/ Fa‘ilün	Gazel
15b	Meşām ī	Bu kesretle kīse-i kân kāse-i ‘ummān tükene Ne ğam-ı dil ne nem-i dīde- i giryān tükene	Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün	Gazel
16a	Fiğānī	Gözümüñ kaşrını eylerse ḥayālūñ nola cāy Şeh-i ‘ālemdür idinse yiridür şırça sarāy	Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün /Fe‘ilün	Gazel
16a	Sīretī	O şīvelerle tebessüm o nāzlarla ‘itāb O handelerle tekellüm o ‘işvelerle ḥitāb		Gazel
16b	Hilālī	Zeyn itdi kākül ol ruķi āli ṭaraf ṭaraf Sünbül ṭonatdı bāğ-ı cemāli ṭaraf ṭaraf		Gazel
16b	‘Ali	Dil bimārım ider tīmār bir Dilrubālar yā yoķdur Benim gibi ğam-ı hicrāna düşmüş mübtelā yoķdur	Mefā’lün/ Mefā’lün /Mefā’lün/ Mefā’lün	Gazel
17a	Nādīrī	Ĝam -ı ‘ışķuñla feryād eylesem dīvānedür dirler Kızarsa ağlamakdan gözlerüm mestānedür dirler	Mefā’lün/ Mefā’lün /Mefā’lün/ Mefā’lün	Gazel
17a	Zātī	Saḥrada bülbülü gördüm	Mefā’lün/ Mefā’lün	Gazel

		uçar āheste āheste Meger sen gonceye rāzīñ açar āheste āheste	/Mefā'īlün/ Mefā'īlün	
17b	Husrev	Ya şallar giydü gonce-i tuṭi kūyaya beñzersin Seyyāhpūş oldu gonce ka'be-i 'āliya beñzersin		Gazel
17b	Nazmi	Şive-i ādāb-ı nāzı yar bilmez ya kim söyler Resmigār-ı gamze-i dildār bilmez ya kim bilür		Gazel
18a	Maḳālī	Tālibeş-ı mihr-i ruḥuñ lāle-i ḥumrāne bilür Rūşīyı ḳāmetini serv-i dilārā ne bilür		Gazel
18a	Me'ālī	Gönülleriñ üstüne düşünce siḥir Didi bülbul ki jaleye çe- ḥaber		Gazel
18b	Yaḥya	Acı sözler niyyet eylersen de olmam bī-cüzür Çünkü eyler ol zibāniyla ol leblerden şüdür		Gazel
18b	Yaḥya	Gönül aldanma südümde ne zirim deme Bu deme aldananıñ 'āḳıbet erdi ne deme		Gazel
19a	Fā'izi	Teşrifinle ḥanemizi reşk-i İrem eyle		Gazel

		Ağladum beni iki gözüm gel kerem eyle		
19a	Vecdī	Şeb-istān-ı ğamım bezmimde şem'i enverüm yokdur Fenā dünyada ya'ni bir müsellem dilberüm yokdur	Mefāi'lün /Mefāi'lün /Mefāi'lün / Mefāi'lün	Gazel
19b	Vefkī	Pür şu haneniñ ziyāsı kıldı cān-ı eşkār Çok şükür ref' zulümāt muḳaddemiñle buldu var		Gazel
19b	Vefkī	Firūzān olmaḳda dilde nār-ı 'aşḳzārımız Çāk çāk itse nola hem derūn ezhārımız		Gazel
20a	'Āşım	Bu ğamda böyle ḳalmaz ḫalayıḳ şādan olur bir ğün Dil-i girye nūmaz bir vaḳit olur ḳandān olur bir ğün		Gazel
20a	'Āşım	Kenārın sāde dil mehrusu yegdir ūlfete 'Āşım Sitānbul şehrinin ālüfte- meşreb-i bī-vefāsından		Müfred
20a	'Āşım	Gelmez lezzet-i vuşlat bize azārdan şoñra Nice meyl edeyim ol devlete edbārdan şoñra		Gazel

20b	Vuṣūlī	Ey serv-i sehī ḳaddūne bālāda demiṣ var tūbāda demiṣ var Ebrularına ğarra-i ğarrada demiṣ var tufrada demiṣ var		Gazel- Müstez āt
20b	‘Ulvī	Ey hikāyat-ı ğamı nādāna söyleme Mecnun-ı ‘aşḳ isen n’ola yābāna söyleme		Gazel
21a	Bāḳī	Gitdi ḳayser ḳaşrınıñ tāk u revākı ḳalmadı Nice Kisrā geḳdi tāk u tımṭurākı ḳalmadı		Gazel
21a	Yaḥya	Dülbendiñi nāzıyla zarīfāne şararsın Meydān-ı muḥabbette gezüb ‘āşıḳ ararsın		Gazel
21b	Emrī	Serv oḳurdum ḳaddine servi de reftār olsa Ġonca dirdüm femūne ḡoncada ḡüftār olsa	Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün	Gazel
21b	Necātī	Üşenme ey gönül cânān seniñdir Cū düşdün derdine dermān seniñdir		Gazel
22a	Bāḳī	‘Āşḳ ile zaḥmını ḥod-		Gazel

		cānıma minnetler itti Dostum cevri u cefālar da ne zahmetler itti		
22a	‘Ābīdī	Gedālık var iken ‘ālemdede sultān olmak yekdir Begüm-i cemiyet hātır-ı perişān olmak yekdir		Gazel
22b	Nev‘ī	İdüp kattı’ ta’alluk tıg-ı hicrānıyla gedālardan Neden devşir kesilmesin yād şāhum āşinā-i serden		Gazel
22b	Nev‘ī	Geldimse n’ola ben şı’ara devrine āhir Ādet budur āhirde gelür bezme ānā bir		Gazel
23a	Lā ‘lī	Çalinsun nāy-ı ‘işret bezm-i meyde saz deprensün Karar etsün ‘acemde vāde şehnāz deprensün		Gazel
23a	Fānī	Serv-i sahn ol niḥāl kıaddin ḥalka-i bikveş Sen bil neden ol zülf-i anda ruḥum beñzer		Gazel
23b	Vecdī	Ṭufān -ı sirişkim dime çüş-ı yeme beñzer Bak çeşmīme dāmānıma der yānıma beñzer		Gazel
23b	Bāķī	Müje ḥayliñ dizer ol ğamze- i fettān şaf şaf	Fe’ilātün/ Fe’ilātün/ Fe’ilātün/ Feilün	Gazel

		Güyyiā cenge tırur sebze-i güzārān şaf şaf		
23b		Hatt-ı şerif koft-i sultan murād ezber ey Bākī Efendi nefi Üsküdar Bākī bud Nefi belde-i Üsküdarā red tamam şud		Müfred
23b	‘Azlī	Nola ‘azli ebed nef-i ebed oldunsa ey Bākī Buña çarḥ-ı kehn dirler ne sen Bākī ne ben Bākī		Gazel
24a		Nola ‘azli ebed nef-i beled oldunsa ey Bākī Buña çarḥ-ı kühen dirler ne sen Bākī ne ben Bākī		Müfred
24a	Rātīb	Murğ siḥri zevk-i şeb ārāma düşürdüm	Mef‘ülü /Fāilātü/ Mefāilü/ Feülün	Gazel
24a	Naẓmī	Mey āşāman bezm-‘i işrette ay ḥāne-i meyḳāne Ḥuşūşa sākī-i meclis şuna kestāne mestāne	Mefāilün/ Mefāilün/ Mefāilün/ Mefāilün	Gazel
24b	Murādi	Ne deñlü başa çıksa dūd-ı āhımdan lebine artar Bu ‘adettir sergūh üzere ebr		Gazel

		agdıķça mā artar		
24b	Bāķī	Dem-i vaşlin erişse çeşm-i 'āşķda bekā artar Şolar tuğyān ider ol bahār oldukça mā artar		Gazel
25a	Bāķī	Şabr eyle dilā derdüñi cānāne tıyurma Cān içre nihāl eyle veli cāna tıyurma		Gazel
25a	Bāķi	Dil giriftār-ı belā dil-ber hevāyī n'eylesüñ Dāme düşmez yirlere ķonmaz hümāyı n'eylesüñ	Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fāilün	Gazel
25a		Dir aķirde sanman menzirim türāb ettim Günāhım çokluğundan yirlere geçdim hicāb ettim		Ferd
25b	Bāķi	Açıl bāguñ gül u nesrini ol ruhsārı görsünler Şalın serv u şanavber şīve-i reftārı görsünler	Mefāilün/ Mefāilün/ Mefāilün/ Mefāilün	Gazel
25b	Bāķī	Ten pāy-māl ü serde ğam-ı 'aşķ-ı yār ise Ayakda kaldım elde degül ihtiyār ise		Gazel
26a	'Ulvī	Hāk seni hātm-i l'alınle Süleymān itti Mürevveş halkı sana bende- i fermān itti		Gazel

26a	‘Ulvī	İrişdi nev-cihānım ser u bālā oldu gitdükce Açıldı gül gibi ol gonce-i ra’nā oldu		Gazel
26b	‘Ulvī	Gerçi kim ‘aleme çok dilber-i mümtāz gelür Hakḳ budur kim sevdiğim saña beñzer rāz gelür		Gazel
26b	Bāḳī	Ezelden şāh-ı ‘aşḳuñ fermānıyuz cānā Maḥabbet mülkinüñ sultān-ı ‘Ālīşānıyuz cānā	Mefāilün/ Mefāilün Mefāilün/ Feülün	Gazel
27a	Bāḳī	Zerre-i mihr gibi gehi peydāyım Deşt-i ḥayrette gehi pādīmanım		Gazel
27a	Bāḳī	Şaf idüb aşḳla dest-i ḳaḫa Ḳıldı mir’āt dilim āyine-i ḡayb nümā		Gazel
27b	Nūḥī	Lebin cāmına beñzer yok dehānıñ nādirdir Bunun kiffayeti ta’bi olunmaz zevḳe dā’irdir		Gazel
27b	Nā’ilī	Hevā-yı ‘aşḳla olub kuy yāreden gideriz Nesīm şubḥ-ı refiḳız bahāreden gideriz		Gazel
28a	‘Azli	Doḡtoruzla müşerref olalı		Gazel

		şoĥbetimiz Oldı sākī-i bezm ey dil sebüb devletimiz		
28a	Mānī	Ey ĥaṭṭı seyyāh ‘arız cānāne ṭolaşma Yüz kı̇aralığıyla ĩmāna ṭolaşma		Gazel
28b	Firūhi	Metā’-ı ĥüsnı renk-i āmız olur tāzelendikte ķumāş-ı eẓhār zība eyler endāzelendikte	Mefāīlün/ Mefāīlün/ Mefāīlün/ Mefāīlün	Gazel
28b	Firūhi	Baķma ol ğonce-i nāzın dehene öykülenür Berk-i gül bād-ı bñlbñl pñr eyle örselenür	Feilātün/ Feilātün /Feilātün/ Feilün	Gazel
29a	Yaĥya	Bir dilde ki ‘aşķıñ odı ola peydā Ĥāşā ki sñy-ı yanmaya ĥāşā kāsā	Fe’ilātün/ Me’fāīlün /Fe’ilün	Gazel
29a	Yaĥya	Ey cemālññle Yesrib ü Baṭḥā Reşķ-i fırdevs ü cennetü'l- me`vā		Gazel
29a	Yaĥya	Şāh-ı ‘Osmān ķan ki medĥññle ‘arz-ı iĥlaş ider sana şāhā		Gazel
29b	Yaĥya	Gösterdi yine sākī-i meclis yed-i beyzā Zerrīn ķadeĥi itdi elinde gül-i ra`nā	Mef’ñlñ/ Mefā’ñlñ /Mefā’ñlñ/ Fa’ñlñ	Gazel

29b	Yaḥya	Aşkuñ odına ey gül yanarsa cān-ı şeydā Her bir avuç külinden bir bülbul ola peydā	Mef'ülü /Fā'ilātün /Mef'ülü /Fā'ilātün	Gazel
30a	Yaḥyā	Ḳays -ı melāmet-güzīn rāh- nümündür baña Meslek-i ehl-i ḥired rāh-ı cünündür baña	Müfte'ilün/ Fā'ilün /Müfte'ilün /Fā'ilün	Gazel
30a	Yaḥyā	Dönüpdür za'f ile bir rişteye cismimde cānā Fitil-i şem`-i bezmüñ reşki bükdi ḳāmetüm cānā	Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün/ Mefā'ilün	Gazel
30b	Yaḥyā	Ruḥ-ı dil-dārı rengīn vaşf idersin ey dil-i şeydā ‘Acebdür sözlerinden reng almazsa gül-i ra`nā	Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün	Gazel
30b	Yaḥyā	Niḳāb-ı gönceden arz-ı cemāl itdi gül-i ra'nā Bir a'lā perdeden sen de görin ey bülbul-i şeydā	Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün	Gazel
31a	Yaḥyā	Elümde şīşe-i rengīn pür mey la'l-i nāb-āsā Gözümde ḳatre ḳatre eşk-i ter dürr-i ḳoş-āb-āsā	Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün	Gazel
31a	Yaḥyā	Düşmez ol şāha ki her gāh ider istignā	Fe'ilātün /Fe'ilātün /Fe'ilātün/ Fe'ilün	Gazel

		Gāh olur 'āşık-ı şeydāya düşer istiğna		
31b	Yaḥyā	Bir āyīneyle Iskender nice beñzer saña cānā Senün her bakdugun mir'āt olur 'ālem-nümā cānā	Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün	Gazel
31b	Yaḥyā	Bu kuyun kim gedā-yı bī- ser ü sāmānıyuz cānā 'Aceb ālemdeyüz kim ālemün sultānıyuz cānā	Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün	Gazel
31b		Ehl-i irfān meskenidir bunda olmaz ḥezil Görmesün nādān içerü çek kapuyu rezil		Müfred
32a	Yaḥyā	Ṭūtī -şifat ol cāme-i sebzi giye cānā Bir söz yiri var mı bak a āyīneye cānā	Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fa'ülün	Gazel
32a	Yaḥyā	Cānı kullāb-ı ser-i zülfün çeker senden yaña Güşe-i çeşmün ne var olsa eger benden yaña	Fā'ilātün/ Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün	Gazel
32b	Yaḥyā	Ġonceyi servi sana teşbīh ider her bî-edeb Hep sükûtunla sükūnundur ana cānā sebeb	Fā'ilātün/ Fā'ilātün Fā'ilātün/ Fā'ilün	Gazel
32b	Yaḥyā	Geldi şitāda tahtına sultān-ı kām-yāb	Mef'ülü/ Fā'ilātü /Mefā'ilü/ Fā'ilün	Gazel

		Gūyā taḫaddūm eyledi taḥvīl-i āftāb		
33a	Yaḥyā	Cām bir sırça sarāy olmuş ki ferşi la`l-i nāb Hücredür billûrdan şāh-ı hevāya her ḥabāb	Fā`ilātün/ Fā`ilātün /Fā`ilātün/ Fā`ilün	Gazel
33a	Yaḥyā	Gerçi olur cāma ol maḥbûb- ı zībā teşne-leb La`line olmaz mı sākī cām-ı sahbā teşne-leb	Fā`ilātün /Fā`ilātün /Fā`ilātün /Fā`ilün	Gazel
33b	Fā`izi	Işk tufan-ı belādur sūd- mend olmaz saña Eyleseñ ey kühken bifi kerre küha iltica	Fā`ilātün /Fā`ilātün /Fā`ilātün /Fā`ilün	Gazel
33b	Fā`izi	Meger andan çıka erbāb-ı dile genç-i sefā Ki esās-ı kemer-i çerhı yıka seyl-i fena	Fe`ilātün /Fe`ilātün /Fe`ilātün/ Fe`ilün	Gazel
33b	Fā`izi	Dil-zāre n`ola hemdem olursa sāgar-ı şahbā Gönülden göñüle yol var dimişler ey büt-i ra`nā	Mefā`ilün /Mefā`ilün /Mefā`ilün /Mefā`ilün	Gazel
34a	Fā`izi	Pūye-i geh-i raḥş u kām deşt-i cünundur bañā Mūrçe-i rīk-i revān rāh- nümündür bana	Müfte`ilün/ Fā`ilün /Müfte`ilün /Fā`ilün	Gazel
34a	Fā`izi	Cem gidüp bezm-i cihān içre ḳodı cām-ı şerāb Ġarḳ olup baḥr-i fenāya ḳaldı andan bir ḥabāb	Fā`ilātün /Fā`ilātün /Fā`ilātün /Fā`ilün	Gazel

34a	Fā'izi	Her şubḥ gelür bir yire rindân-ı ḥarābāt Gūyā ki ider meşveret erkân-ı ḥarābāt	Mef'ülü /Mefā'ilü /Mefā'ilü /Fe'ülün	Gazel
34b	Fā'izi	Olmasa Leylā eger cām-ı mey-i 'ışkla mest Eylemezdi kâse-i Mecnûn-ı şeydâyı şikest	Fā'ilātün/ Fā'ilātün /Fā'ilātün/ Fā'ilün	Gazel
34b	Fā'izi	O sükûnat-ı od olan inkisâruma bâ'is O şehsuvâr-ı cihândur ğubâruma bâ'is	Mefā'ilün/ Fe'ilātün /Mefā'ilün /Fe'ilün	Gazel
34b	Fā'izi	Bâdedür ḥaste-i bî-tâb-ı ğam-ı yâre 'ilâc Çaresin gör budur ey 'âşık-ı bî-çâre 'ilâc	Fe'ilātün /Fe'ilātün /Fe'ilātün/ Fe'ilün	Gazel
35a	Fā'izi	Ne deñlü şaḳlasa gönlüm ider vişâl tereşşuḥ Olur mı âb görüp itmemek sifâl tereşşuḥ	Mefā'ilün /Fe'ilātün/ Mefā'ilün /Fe'ilün	Gazel
35a	Fā'izi	H'an-ı iḥsânı gelür dehrün mezâḳ-ı cāna telḥ Mîzbānuñ minnet eyler ni' metiñ mihmāna telḥ	Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün/ Fā'ilün	Gazel
35a	Fā'izi	Fenn-i belāda oldı dil üstād- ı ehl-i derd Şakirde olamaz aña Ferhād- ı ehl-i derd	Mef'ülü /Fā'ilātü /Mefā'ilü /Fā'ilün	Gazel

35b	Fā' izi	Gitmeye naķş-ı ھاtuñ yine anuñ gōñlũnden Kũl olup āteş-i ھاruñla yāne ger kāğaz	Fe'ilātũn/ Fe'ilātũn /Fe'ilātũn /Fe'ilũn	Gazel
35b	Fā' izi	Gōñũl keşti mesiri baħr-ı bĩ-pāyān-ı āteşdür 'Alevdür bād-bānı mevsimi tũfān-ı āteşdür	Mefā'ilũn/ Mefā'ilũn/ Mefā'ilũn /Mefā'ilũn	Gazel
36a	Fā' izi	Elde sebũyile kaçan bezme mey-āverān gelũr Leşker-i ğam cevabına gũrz ile pehlevān gelũr	Mũfte'ilũn/ Mefā'ilũn/ Mũfte'ilũn/ Mefā'ilũn	Gazel
36a	Fā' izi	Gerd-i bād-ı āh kim kũh-ı girānı ھاldırur Korkķarın bu keş-i nũh bād-bānı ھاldırır	Fā'ilātũn/ Fā'ilātũn/ Fā'ilātũn /Fā'ilũn	Gazel
36a	Fā' izi	Kārı egerçi rāh-ı maħabbetde āh olur Derd-i derũnı salike nũr-ı siyāh olur	Mef'ũlũ/ Fā'ilātũ Mefā'ilũ Fā'ilũn	Gazel
36b	Fā' izi	Egerçi ħarmen-i 'uşşaka nāz āteşdür Metā'-ı nāzende ammā niyāz āteşdür	Mefā'ilũn/ Feilātũn /Mefā'ilũn/ Fe'ilũn	Gazel
36b	Fā' izi	Naķş-ı pāyum āb-ı eşkũmle tolar girdāb olur 'Azm -i rāh itsem ser-ā-pā reh-gũzār girdāb olur	Fā'ilātũn/ Fā'ilātũn/ Fā'ilātũn /Fā'ilũn	Gazel

36b	Fā'izi	Gül vefkini ki baht-ı gülistana qondılar Ma 'nāda 'ömr-i bülbül-i nālāna qondılar	Mef'ülü /Fā'ilātü /Mefā'ilü /Fā'ilün	Gazel
37a	Fā'izi	Şol şehīd-i ğam ki hāk ü hün ile ālūdedür Ġuşşadan qurtuldı kūy-ı yârde āsūdedür	Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün/ Fā'ilün	Gazel
37a	Fā'izi	Eyledi ter benefşeyi qatre ebr-i dūr nişār Yaykıdı lāciverdini çehre- güşā-yı nev-bahār	Müfte'ilün/ Mefā'ilün/ Müfte'ilün/ Mefā'ilün	Gazel
37a	Fā'izi	Rindānuñ işi zāhid-i-nādāna cefādur Hakqā ki anuñ şıkleti de cāna cefādur	Mef'ülü /Mefā'ilü /Mefā'ilü /Fe'ülün	Gazel
37b	Fā'izi	Semt-i 'işret tüt ki vādī 'ıyş ü dem vādīsidür Şāh-rāh-ı şehir-i kām-ābād-ı Cem vādīsidür	Fā'ilātün /Fā'ilātün/ Fā'ilātün /Fā'ilün	Gazel
37b	Fā'izi	Bir tarafdan baht tırmāz dāyimā yüz döndürür Bir tarafdan rast gelse dil- rübā yüz döndürür	Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün/ Fā'ilün	Gazel
37b	Fā'izi	O şūhā 'āşık-ı bī-şabr ü māye qarşu varur 'Acebdür ehl-i maḥabbet belāya qarşu varur	Mefā'ilün/ Fe'ilātün /Mefā'ilün/ Fe'ilün	Gazel

38a	Fā'izī	Gerçi yāruñ çeşm-i hun harī'tābın gösterür Her bakışda yine lutf-ı bī- hisābın gösterür	Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün/ Fā'ilün	Gazel
38a	Fā'izī	Gidermiş ilden evvel şoḥbetüñle guşsa vü gamlar Kanı ey cām-ı Cem ol şevkler ol eski 'ālemler	Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün	Gazel
38a	Fā'izī	Yā Rab ya bana kayd-ı cihandan ferāg vir Yā guşsa-i cihāne döyer bir dimāg vir	Mef'ülü/ Fā'ilātü /Mefā'ilü /Fā'ilün	Gazel
38b	Fā'izī	Kār-ı 'adūña 'arż-ı hulūş-ı vifākdur Dirsem ḥaḳıḳatın saña şāhum nifākdur	Mef'ülü/ Fā'ilātü /Mefā'ilü/ Fā'ilün	Gazel
38b	Fā'izī	Mātem itsün yād idüp ḳāddin diyü 'uşşāḳ-ı zār Naḥllar götürseler tābütü ile veḫi vār	Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün/ Fā'ilün	Gazel
38b	Fā'izī	Gayriler gerçi ki aḡyārı gözünden şaḳunur Seni bu 'āşḳ dīdārı gözünden şaḳınur	Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün /Fe'ilün	Gazel
39a	Fā'izī	Penbe-i dāḡın ki ol şūḡ semen-ber tāzeler Eski derdin 'āşıḳ-ı ḥunīn- cigerler tāzeler	Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün	Gazel

39a	Fā'izī	Eşk-i çeşmünden bilindi sinem üzre 'ışk-ı yār Hākden selāb ile gencine oldı āşikār	Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün	Gazel
39a	Fā'izī	La'l -i lebūñle bade-i pür- zūr mest olur Tekrār tāze keyfile maḥmūr mest olur	Mef'ülü/ Fāilātü /Mefā'ilü /Fā'ilün	Gazel
39b	Fā'izī	Nā-murād-ı 'alemüz aḡyāra yoğdur reşimüz Vaşl-ı gülden geçmişüzdüz ḡāra yoğdur reşkimüz	Fā'ilātün /Fā'ilātün/ Fā'ilātün /Fā'ilün	Gazel
39b	Fā'izī	Bāğ-ı ḡusnūñ gibi bir gölşen-i pür-zīb olmaz Dili tefrīḡa o ḡabḡab gibi bir sīb olmaz	Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün	Gazel
39b	Fā'izī	Sad-pāre olur dil sitem-i fürḡate döymezi Bir kāsedür ol zehr-i ḡam u mihnete döymezi	Mef'ülü/ Mefā'ilü /Mefā'ilü/ Fe'ülün	Gazel
40a	Fā'izī	Bizde neyler bād-ı naḡvet ḡāk-i pā-yı dilberüz Da 'vi -i rifat de itsek biz ḡubār-ı dilberüz	Fā'ilātün /Fā'ilātün/ Fā'ilātün /Fā'ilün	Gazel
40a	Fā'izī	Çıkarup cāmesini şevḡile puyan idi Kays	Fe'ilātün /Fe'ilātün /Fe'ilātün /Fe'ilün	Gazel

		İrmege menzil-i maşşūde şitābān idi Kays		
40a	Fā'izī	Dün gice bezm-i şafāda oldı katre-pāş Şöyle handañ oldı kim şem'ün gözinde çıkdı yaş	Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün	Gazel
40b	Fā'izī	Medār-ı çerh-i felek 'mķılāb üzre kurulmış Bir āsiyābdur ol kim serāb üzre kurulmış	Mefā'ilün /Fe'ilātün /Mefā'ilün /Fe'ilātün	Gazel
40b	Fā'izī	Sen itdüñise bu dil-i nālānı ferāmūř Ben eylemezin itdügin ihsānı ferāmūř	Mef'ülü /Mefā'ilü/ Mefā'ilü /Fe'ülün	Gazel
40b	Fā'izī	Naķd-i canuñ vir dilerseñ çerh-i gerdandan ħalař Virmeyince deynūñ olmazsın bu zindandan ħalař	Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün	Gazel
41a	Fā'izī	İtmez ġām-ı dünyā dil-i nālāna ta'arruż Düzd eyliyemez taht-ı Süleymān'a ta'arruż	Mef'ülü /Mefā'ilü /Mefā'ilü /Fe'ülün	Gazel
41a	Fā'izī	Pākīze dillere ķanı bir hāl-i inbisāt Gerd-i kederle toptolidur bu kühen bisāt	Mef'ülü/ Fā'ilātü /Mefā'ilü/ Fā'ilün	Gazel
41a	Fā'izī	İdersin gerçi ey bülbül	Mefā'ilün /Mefā'ilün	Gazel

		behār-ı gülüstānda hazz Fenā zevkın alayduñ belki eylerduñ hazāndan hazz	/Mefāʿlün /Mefāʿlün	
41b	Fāʿizī	ʿArşa bezme diküp bir rāyet-i zer-kār şemʿ Cemʿ ider pervāne haylin nitekim serdār şemʿ	Fāʿilatün /Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün	Gazel
41b	Fāʿizī	Göñlüm iderdi belki mey-i nābdan ferāğ Mümkün olaydı şöhet-i aḥbābdan ferāğ	Mefʿūlü /Fāʿilātü /Mefāʿilü /Fāʿilün	Gazel
41b	Fāʿizī	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün Dimek olırdı bu çeşm-i Güher- efşāna şadef Olmuş olsaydı eger laʿl-i Bedahşāna şadef		Gazel
42a	Fāʿizī	Ṭāʿne-zār olsun belā meyhānesi erbāb-ı ʿışk Seng-i ḥārālar getürsün cūş idüp seylāb-ı ʿışk		Gazel
42a	Fāʿizī	Hiç mümkün mi dil-i zār itmeye ifşā-yı ʿışk Hem ola divāne hem mestāne-i şahbā-yı ʿışk	Fāʿilātün /Fāʿilātün /Fāʿilātün /Fāʿilün	Gazel
42a	Fāʿizī	Mübtelāsın haste-i hicr eylemekdür hü-yı ʿışk Zerd ider perverdesin	Fāʿilātün /Fāʿilātün /Fāʿilātün /Fāʿilün	Gazel

		nîlüfer-āsā cūy-ı ‘ışķ		
42b	Fā’izī	Ĥārāya ٲoķınsa āb ider ‘ışķ Deryāları hem serāb ider ‘ışķ	Mef’ülü/ Mefā’ilün/ Fe’ülün	Gazel
42b	Fā’izī	Ey bād-ı şabā ĥākda yāre varursañ ‘Arz eyle ġubārum o sitem- kāre varursañ	Mef’ülü /Mefā’ilü /Mefā’ilü/ Fā’ülün	Gazel
42b	Fā’izī	Ya bār-ı minnetin ٲaġlarca çek hercāyī cānānuñ Ya tenhālīķda hem-vādīsī ol Mecnūn-ı şeydānuñ	Mefā’ilün /Mefā’ilün /Mefā’ilün /Mefā’ilün	Gazel
43a	Fā’izī	Ĥasār iden vücūd-ı saĥtını ‘uşşāķ-ı nālānuñ Şular şalmış sirişk-i dīdeden eٲrafına ānuñ	Mefā’ilün /Mefā’ilün /Mefā’ilün /Mefā’ilün	Gazel
43a	Fā’izī	Olurđı ĥālī müşkil ‘āşīķ-ı bī- şabr u sāmānuñ Eger bulmasa rāzın açmaġa çāh-ı zenaĥdānuñ	Mefā’ilün /Mefā’ilün /Mefā’ilün /Mefā’ilün	Gazel
43a	Fā’izī	Miyān nāzik ü ber nāzük ü dehān nāzik Mişāl-i berg-i semen ya’ni cümleten nāzik	Mefā’ilün/Fe’ilātün/ Mefā’ilün /Fe’ilün	Gazel
43b	Fā’izī	Dil-i ġüm-geştesini bulmaduñ mı ben dil-	Mefā’ilün /Mefā’ilün /Mefā’ilün /Mefā’ilün	Gazel

		figāruñ Elersin ʔurma ḥākin bāḡbānā kūy-ı dilāruñ		
43b	Fā'izī	Göñlüm alınca itdi şeh-i cüst cūy-ı dil Ammā görülmek olmadı bir daḡı rüy-ı dil	Mef'ülü/Fā'ilätü /Mefā'ilü /Fā'ilün	Gazel
43b	Fā'izī	Bir güherdir 'ışḡbaḡr-ı bī- kerānıdur göñül Bir gül-i terdür muḡabbet baḡ-bānıdur göñül	Fā'ilätün/ Fā'ilätün/ Fā'ilätün /Fā'ilün	Gazel
44a	Fā'izī	Yerinde bulamam yārānıla şoḡbet murād itsem Felek cem'iyet-i ḡatır mı ḡor 'ışret murād itsem	Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün /Mefā'ilün	Gazel
44a	Fā'izī	Cem 'uñ seririn alan gird- bāddur āhum Küleḡ-riyā-yı ser-i Kaykubād'dur āhum	Mefā'ilün/ Fe'ilätün/ Mefā'ilün /Fe'ilün	Gazel
44a	Fā'izī	Resīd-i cevriḡe pürdür şahīfe-i eyyām Olur ḡam ehline vāşıl vazīfe-i eyyām	Mefā'ilün/ Fe'ilätün/ Mefā'ilün /Fe'ilün	Gazel
44b	Fā'izī	Bahār geḡdi daḡı ben şafā nedür bilmem Heār şubḡ u şeb oldı ziyā nedür bilmem	Mefā'ilün/ Fe'ilätün /Mefā'ilün /Fe'ilün	Gazel
44b	Fā'izī	Elinden cām düşmez ser- ḡun-ı dīrīnedür göñlüm	Mefā'ilün /Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün	Gazel

		Nesi var ise var zāhid hele bī-kīnedür göñlüm		
44b	Fā'izī	Yirimüz itseler âteş gibi külhānde bizüm Aḥker-āsā yine olur işimüz ḥānde bizüm	Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün /Fe'ilün	Gazel
45a	Fā'izī	Mümkin mi ma'il-i leb-i cānāne olmayam Sāḳi ola şarab ola mestāne olmayam	Mef'ülü /Fā'ilātü /Mefā'ilü /Fā'ilün	Gazel
45a	Fā'izī	Gözümde seyl-i şıfat ḥūn-ı tāb nevc ursun Dilümde baḥr-mişāl ıztırāb mevc ursun	Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün	Gazel
45a	Fā'izī	Bahārdur yine her yirden āb cūş itsün Ne āb belki ter olsun şarāb cūş itsün	Mefā'ilün /Fe'ilātün /Mefā'ilün /Fe'ilün	Gazel
45b	Fā'izī	Ḥalkı şafā-yı seyr-i çemenden ḳomış ḥazān Bir güne daḥı olmuş ahālī-i gülistān	Mef'ülü /Fā'ilātü /Mefā'ilü/ Fā'ilün	Gazel
45b	Fā'izī	Şarşılmadı bahār u ḥazānıyla 'ālemün Ḥaylī metānet eyledi şemşād-ı büstān		Gazel
45b	Fā'izī	'İyd olunca ṭoldı rīk-i berf ile şaḥn-ı cihān	Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün	Gazel

		Şerāb-ı nāb-ı ğınāsın virürfi āb-ı sebū		
47a	Fā'izī	Geçüp reng-i riyadan kūh- veş'arif temekkünde Riyazetle ruḥın zerd itmede zāhid televvünde	Mefā'ılün/ Mefā'ılün /Mefā'ılün /Mefā'ılün	Gazel
47a	Fā'izī	Baṇa yā Rab fena meyḥānesin dāyım maḳām eyle Ölürsem rūḥımuñ menzil-i gehin ḳandıl-i cām eyle	Mefā'ılün/ Mefā'ılün /Mefā'ılün /Mefā'ılün	Gazel
47b	Fā'izī	Ben gördüğüm cefālara Ya'ḳub döymeye Ben çekdiğüm belālara Eyyüb döymeye	Mef'ülü/ Fā'ilātü /Mefā'ilü/ Fā'ilün	Gazel
47b	Fā'izī	Şöyle meftundur güzeller dil-rübānuñ Kim baḳarlar cümle ol şīrīn-zebānuñ ağızına	Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün	Gazel
47b	Fā'izī	Şitāb itmiş Züleyḥa bir hümā-pervāzün ardunca Segirdür resmidür şayyādlar şehbazuñ ardınca	Mefā'ılün/ Mefā'ılün /Mefā'ılün /Mefā'ılün	Gazel
48a	Fā'izī	Yine nāgāḥ yasāğ oldu şarāb-ı nābe Bāğ-ı işretde ḳadeh döndi çeh-i bī-ābe	Fe'ilātün /Fe'ilātün /Fe'ilātün/ Fe'ilün	Gazel
48a	Fā'izī	Zerre isek āşinā-yı mihr-i	Fā'ilātün /Fā'ilātün/	Gazel

		rahşānuz hele Ḥak isek de ḥāk-i rāh-i kūy- cānānuz hele	Fā'ilātün /Fā'ilün	
48a	Fā'izī	Olmış tūtalum mīve-i ümmīd reşide Mürgān-ı belā kor mı anı olmağa çīde	Mef'ülü/ Mefā'ilü /Mefā'ilün /Fe'ülün	Gazel
48b	Fā'izī	Ḥüsrev ü 'ālem-penāh-ı 'ıçk idelden taht-gāh Şehr-i sīnem maḵsem-i erzāk kılmışdur ilāh	Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün	Gazel
48b	Fā'izī	Ḳo ey bülbul figanı 'āşka feryadın aındurma Ferāmūş eylesün derdın biraz mu'tadın aındurma	Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün	Gazel
48b	Fā'izī	Virür dehşet figānum bu dil-i şūride cūş itse Şadā-yı hevl -nāk olur kaçan deryā hurūş itse	Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün	Gazel
49a	Fā'izī	Dil-i pūr-daguñı itmeye ol mest-i hun-ḥāre Nihān ol gūşe-i miḥnetde baş gösterme bī-çāre	Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün	Gazel
49a	Fā'izī	Ḥün-āb-ı eşk dīdeñe böyle revān ola Tābūtum öldüğümde benüm nāvdān ola	Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün	Gazel
49a	Fā'izī	Şabāya la'lüni vaşf	Mefā'ilün /Mefā'ilün	Gazel

		eyledükçe her şehir gence Degül jâle dehânında o dem dürler döker gence	/Mefâ'ilün /Mefâ'ilün	
49b	Fâ'izî	Girer tevhîde eyler iltifat eğyar-ı nādâne Dönüp bir kerre bakmaz ‘âşık-ı bî-şabr u ârâme	Mefâ'ilün /Mefâ'ilün /Mefâ'ilün /Mefâ'ilün	Gazel
49b	Fâ'izî	Getürdi nâyı muṭribler figâne Şan âteş urdılar bir ney- sitâne	Mefâ'ilün /Mefâ'ilün /Mefâ'ilün /Mefâ'ilün	Gazel
50a	Fâ'izî	Nev-câh-ı gülün geçmişidi tafrası cânê Müşrâk idi erbâb-ı çemen faşl-ı hâzâne	Mef'ülü /Mefâ'ilü /Mefâ'ilü /Fe'ülün	Gazel
50a	Fâ'izî	Gittiyse çemen maliki el- minnetü li-llâh Peygüle-i ‘uzlet gibi bir kehf-i emâne	Mef'ülü /Mefâ'ilü /Mefâ'ilü /Fe'ülün	Gazel
50b	Fâ'izî	Ḥasretünle tîğ-ı âteş-tâbe urdum kendümi Leşker-i gâmdan hulaşa âbe urdum kendümi	Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün /Fâ'ilün	Gazel
50b	Fâ'izî	Gitdi hamâme küyinalık haber belürmedi Oldu mişâl-i murg-ı dil kaldı eşer belürmedi	Müfte'ilün/ Mefâ'ilün /Müfte'ilün/ Mefâ'ilün	Gazel
50b	Fâ'izî	Firüzân oldu nâgeh âteş-i	Mefâ'ilün /Mefâ'ilün	Gazel

		ķahr-ı cihan-bānī Şikest itse ‘aceb mi şişe-i cām-ı dıraķşānı	/Mefā’ılün /Mefā’ılün	
51a	Fā’izī	Şeh-i Cem menzilet sultan-ı kişver-gır Ahmed han Odur şimdi serır-efrüz-ı dārü’l-mülk-i ‘Oşmanī		Gazel
51a	Fā’izī	‘Āşık yoluña cānı revān eylemez mi Vuşlat demine tayy-ı zemān eyleyemez mi	Mef’ülü /Mefā’ilü /Mefā’ılü/ Fā’ülün	Gazel
51a	Fā’izī	Yāri nārencātile teshīre hācet kalmadı Kārın itdi sūz-ı ġām tedbire hācet kalmadı	Fā’ilātün /Fā’ilātün /Fā’ilātün /Fā’ılün	Gazel
51b	Fā’izī	Yine şevķe geldi bülbul seherī nevalar itdi Dem-i feyz-i nev-bahārı ne güzel hevālar itdi	Mütefā’ilün /Fa’ülün /Metefā’ilün /Fa’ülün	Gazel
51b	Fā’izī	Baňa dirler niçün gülzāre varmazsuñ bahar oldu Baharı neyleyin ben yārum aġyārile yār oldu	Mefā’ılün /Mefā’ılün /Mefā’ılün /Mefā’ılün	Gazel
54a	Yaḥyā	Bir dilde ki ‘aşķun odı ola peydā Hāşā ki sivā yanmaġa hāşā āsā	Mef’ülü Mefā’ilü Mefā’ılün Fā	Gazel
54a	Yaḥyā	Ey cemālünle Yesrib ü	Fe’ilātün Me’fā’ilün Fe’ılün	Na’t

		Bathā Reşk-i firdevs ü cennetü'l- me'vâ		
54a	Yahyâ	Gösterdi yine sâķī-i meclis yed-i beyzâ Zerrīn ķadeķi itdi elinde göl-i ra'nâ	Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün	Gazel
54b	Yahyâ	'Âşķuñ odına ey gül yanarsa cân-ı şeydâ Her bir avuç külinden bir bölöl ola peyda	Mef'ülü /Fâ'ilâtün /Mef'ülü /Fâ'ilâtün	Gazel
54b	Yahyâ	Niķâb-ı ğonceden arz-ı cemâl itdi gül-i ra'nâ Bir a'lâ perdeden ğörin sen de ey bölöl-i şeydâ	Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün /Mefâ'ilün /Mefâ'ilün	Gazel
54b	Yahyâ	Dönüpdür za'f ile bir rişteye cismimde cân-âsâ Fitil-i şem'-i bezmün reşķi bükdi ķâmetüm cânâ	Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün /Mefâ'ilün /Mefâ'ilün	Gazel
55a	Yahyâ	Ruķ-ı dil-dârı rengīn vaşķ idersin ey dil-i şeydâ 'Acebdür sözleründen reng almazsa gül-i ra'nâ	Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün /Mefâ'ilün /Mefâ'ilün	Gazel
55a	Yahyâ	Elümde şīşe-i rengīn pür mey la 'l-i nâb-âsâ Ġözümde ķatre ķatre eşķ-i ter dürr-i hoş-âb-âsâ	Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün /Mefâ'ilün /Mefâ'ilün	Gazel
55a	Yahyâ	Düşmez ol şâha ki her ğâh	Fe'ilâtün /Fe'ilâtün	Gazel

		ider istignā Gāh olur ‘āşık-ı şeydāya düşer istiğna	/Fe’ilātün /Fe’ilün	
55b	Yaḥyā	Bir āyīneyle Iskender nice beñzer sana cānā Senüñ her bakduḡuñ mir’āt olur ‘ālem-nümā cānā	Mefā’ilün /Mefā’ilün /Mefā’ilün /Mefā’ilün	Gazel
55b	Yaḥyā	Bu kuyuñ kim gedā-yı bī- ser ü sāmāniyuz cānā ‘Aceb ālemdeyüz kim ālemün sulṭāniyuz cānā	Mefā’ilün /Mefā’ilün /Mefā’ilün /Mefā’ilün	Gazel
55b	Yaḥyā	Cānı kullāb-ı ser-i zülfün çeker senden yaña Gūşe-i çeşmün ne var olsa eger benden yaña	Fā’ilātün /Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün	Gazel
56a	Yaḥyā	Ġonceyi servi sana teşbīh ider her bī-edeb Hep sükūtuñla sükūnuñdur aña cānā sebep	Fā’ilātün /Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün	Gazel
56a	Yaḥyā	Himmet-i sulṭān-ı ‘aşkun ey şeh-i ‘ālī-cenāb Çeşme-i çeşmine uşşākuñ getürdi yine āb	Fā’ilātün /Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün	Gazel
56a	Yaḥyā	Itmesün seng-i ḥavādis cām-ı şahbāyı şikest Yohsa eyler tır-i āhum çarḡ- ı mīnāyı şikest	Fā’ilātün /Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün	Gazel
56b	Yaḥyā	İltifāt eyler saña ey dil o	Fā’ilātün /Fā’ilātün/	Gazel

		şāh-ı nîk-baht Meyl ider elbette hāke mīvedār olsa dıraht	Fā'ilātün/ Fā'ilün	
56b	Yaḥyā	Ey hām-ender-hām-ı kullāb-ı maḥabbet Hep saña çekildi dil-i erbāb-ı maḥabbet	Mef'ülü/ Mefā'ilü /Mefā'ilü/ Fa'ilün	Gazel
56b	Yaḥyā	Bu āşūba mey-i la'lün midür şahbā mıdur bā'is Kıyāmet mi kıpar ol kāmēti bālā mıdur bā'is	Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün	Gazel
57a	Yaḥyā	Saña ey 'aşık murād-ı yār olursa ger murād Yā cefā yā luṭf elbette olursun ber-murād	Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün	Gazel
57b	Yaḥyā	Bir lāciverdī kāsede her subḥ mihr altun ezer Vaşf-ı cemālün yazmağa cānā gerekdür ḥall-i zer	Müstef'ilün /Müstef'ilün /Müstef'ilün /Müstef'ilün	Gazel
57b	Yaḥyā	Yıkdı gönüm āşiyānıñ yār itdi tār u mār Añlamam kim şāh-bāz-ı 'aşk ide anda qarār	Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün	Gazel
57b	Yaḥyā	Hātır-ı pākine konmuş bād-ı āhumdan gubār Hāk-i pāyine yetiş ey eşk eyle i' tizār	Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün	Gazel
58a	Yaḥyā	Açılmayınca gönüller	Mefā'ilün /Fe'iltün/	Gazel

		bahārdan ne biter Bu şiddet üzre olan rūzgārdan ne biter	Mefā‘ailün/ Fe‘ilün	
58a	Yaḥyā	‘Āşıkun almağa cānın tır kim cānān atar Ol ḥadengün üstüne bī-çāre ‘āşık cān atar	Fā’ilātün /Fā’ilātün /Fā’ilātün /Fā’ilün	Gazel
58a	Yaḥyā	Dil-i bī-çārenūñ dil-dār mehcūr olduğın ister Nişān-ı tīrinün ol kaşı yā dūr olduğın ister	Mefā’lün /Mefā’lün /Mefā’lün /Mefā’lün	Gazel
58b	Yaḥyā	Berg-i zer-i pūr-naş ile gülşende vezāndur Gūyā ki şabā gāşiye ber- düş-ı ḥazāndur	Mef’ülü /Mefā’lū /Mefā’lū /Fa’ülün	Gazel
58b	Yaḥyā	‘Aks-ı rūyuñla derūnum tābnak olmaḳdadur Söz hemān āyīne-i idrāk-i pāk olmaḳdadur	Fā’ilātün /Fā’ilātün /Fā’ilātün /Fā’ilün	Gazel
58b	Yaḥyā	Żülf-i pūr-çīnūñ ḡamından dīde kim pūr āb olur Her ne baḥre kim düşerse ḳatresi gird-āb olur	Fā’ilātün /Fā’ilātün /Fā’ilātün /Fā’ilün	Gazel
59a	Yaḥyā	Mefā’ilün Fe’ilātün Mef’ilün Fe’ilün Cihānda ‘āşık-ı mehcūra şanma rāḥat olur Neler çeker bu gōñül söylesem şikāyet olur		Gazel

60-61	Senayī	Kānda bulsan anı kim yoқта değıl, varda da yoқ ‘Āşıқ zārda yoқ deyū mekkār da yoқ		İlahi
62b	Cemālī	Tā ezelden sen benimle ‘ahd ū peymān eylediñ Gösterip şol hūb cemālin ya ne pinhān eylediñ	Fā’ilātūn /Fā’ilātūn /Fā’ilātūn /Fā’ilūn	İlahi
62b	Yunus	İsmi sulţan virdin mi var? Bağçelerde yurdun mu var? Bencileyin derdin mi var? Ğarip ğarip ötme bülbul	8’li hece ölçüsü	İlahi
63a	Mehrū	O taḥl-i nevresīde medhe şāyan oldu gittikçe Nihāl-i kāmety server-i ḥırāmān ile oldu gittikçe		Gazel
63a		Görüb yüz olma mu kabil değıldür aşıkzade Hem zūlf-i anbar afitab olur gittükçe		
63b	Fazlī	Meded Allah şundum saña elimi Bizi ol dost muḥammedden ayırma bizi Ya ben kime ‘arz edeyim hālimi Bizi ol dost muḥammedden ayırma bizi		İlahi

63b	Fazlî	Vire mi derûnun derdime diyemem Vahtidir yüreğimiñ dembedem artar eleme		İlahi
63b	Şemsî	Derd-i ‘aşka düşmeye dermāna olmaz āşinā Çevremi olmaya ihsāna olmaz āşinā		İlahi
64a	Gāhîce Sulţan	‘Aşık-ı şūrîde isen bûlbûl-i şeydā öte git İşte gülistān-ı şafā bûlbûl-i şeydā öte git		İlahi
64a	Visālî	Yandım yakıldım ben nār- ı ‘aşka ‘Andelib oldum efendim gûlizār-ı ‘aşka		İlahi
64b	Fazlî	Göñül tâvar eliñde camm-ı mey tesbîḥa el urma Namāz ehline uyma anlaruñla tırma oṭurma	Mefā’lün /Mefā’lün /Mefā’lün /Mefā’lün	Gazel
65a-b 66a	Rûhî	Sākiyā mey şun bize Bārî Ḥudānuñ ‘ışkına Sürelim bir dem Muḥammed Muştafānuñ ‘ışkına İdelüm ‘izzet ‘Aliyyü’l-	Fā’ilātün /Fā’ilātün /Fā’ilātün /Fā’ilün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün	Yek - ahenk gazel reddiye Muham mes

		Murtazānuñ ‘ışķına Nūş idelūm šāh Ḥasan ḥulķ- ı Rızānuñ ‘ışķına Cūş idelūm Šāh Ḥüseyn-i Kerbelā’nuñ ‘ışķına		
66b		Fermānber olmaz oldu dil mülkü her emīre Kişver oldu muḥtaç üç tuğlu bir vezire		Ferd
66b		Çay taşı gevher olur mu şaklasan şanduguna Ğarga tuṭiya döner mi iğretiden tuğ ile Ne kadar kılsan müzeyyen iğretiden tuğ ile Uçmada simurg ‘anķaya döner mi kerkenes		Müfred
66b		Nice mektub muḥabbet nice irsāl selām Dostluğ ḥaḳķın unutmuş ne selām ne kelām		Müfred
66b		Sen ey bād-ı şabā mübārek bāde beñzersin Yar-ı ğamkūsārımdan gelür dilşāde beñzersin		Müfred
66b		Ḥaḳ -ı payiñ cevher beni tuṭiyā-yı dide kıl Her ne denlü zaḥmet ise gel ķademi rencide kıl		Müfred

66b		Der-gûşe-i kan‘aat nân pare- i cüyine Derviş ehli ma‘ni bihter zühd hazine		Müfred
66b		El virirse şafâ-i fırsatı kuvvet-i elem bir dem ‘Alem aña dimez ki cefâsın çeke âdem		Müfred
66b		Yola bakmadan ağardı şanemâ dîde ter Ağla gözüm durma ağla ne gelür var ne gider		Mevd
66b		Sebzîsini vaşl ile o memnun itti ‘Aşım bizi kâsd-ı cevri ile maḥzun itti Ol şûh-ı siyehçerde dirîğa şimdi Al ile beni kendüye meftûn itti		Kıt’a
66b		Çekildik meyperestin şoḥbetinden Usandık bâdenin keyfiyetinden Erüşmesin görünce ‘işret ehli Kızarı duḡter-i rez ḥacletinden		Kıt’a
66b		Ruḥsârın üzre nokta nokta		Müfred

		ḥayāller Ḳumda oynasın begüm şimden girü remmāller		
66b		Nüvişte est ḳaḫa-yı gird-i ‘arız-ı dildār Haṭṭı ki fe teberu fihī yā evleve‘l-epsār		Müfred
67a		Şîr-i eşkarımı başımdan aşır Baḥa cürm saḥa kerem yaraşır Baḳma yārāb günāhım defterine Anı yak ateşe benim yerime		Ḳıṭ‘a
67a		Kākülün şaf-ı ni‘āl olsa maḳāmı ğam deĝil Her ne deñlü manşıb-ı ‘āla ki var echelledür Ḥal -i ‘ālem böyledir şāḥ üzre keder kim Mīvenin ḥamı bālāda kemāle ermişi esfeldedir		Ḳıṭ‘a
67a		Seferi yüz sūḥānıñ bedeli oldu duḥān Ni‘meti gitti cihānıñ revnāk ḳıldı cihān		Müfred
67a		Eĝer mir u vezir u ger ḥalife Yerinde düşse fevt itme laṭife		Ḳıṭ‘a

		Cihānıñ begliğinden yeğtir Yerinde bir laṭife bir ẓarīfe		
67a		Selam olsun cihān içre ẓarīfe Ẓarīf ile olur her dem laṭife		Müfred
67a		Bülbüle şanma bunca belā güliden geldi Başına geçti kafes kendü dilinden geldi		Müfred
67a		Mirvaḥ raḡş iderek ḳaddi dilārāya çıkar Bu hevānıñ sonu belli yelellāyā çeker		Müfred
67a		Dilbere şalmaḳ için mirvaḥa aldım elime Rūzgār ile geçen ḳaḫa gelür ḫatırına		Müfred
67a		Hem salar yelpāzesin hem şiveler ile güler Var ise dilber saña bād-ı hevā virmek diler		Müfred
67a		Dest urub yelpāzeyi şaldıḳça ol şirin zebān Murğ-ı cānım uçmaḳ ister rūzgār ile hemān		Müfred
67a		Ḥamdulilllah geldi eyyām-ı şitā irdi bahār		Müfred

		Dest-i dilber de yine yelpāze eder iftiḥār		
67a		Olmaḵ mü'esser olmadı yār ile rūberū Yollarda ḳaldı āyineveş çeşm-i arzū Ey mīl sürme gözleriñ öb benden o mehiñ ‘Arz it siyahkāre-i hicrānı mübemū		Ḳıṭ’a
67b		Ḥaṭṭıñ ey tāze rū geldükte bu ḥüsne behā ḳılmaz Yüzün olmaz bana cevır itmeḡe dünyā saña ḳalmaz Bu keremiyyet gider kālā-i vaşla müşteri çıḳmaz. Bu bāzār-ı muḥabbet serd olur beyü’ş-şırā ḳılmaz		Ḳıṭ’a
67b		Lisān-ı ehl-i dilden ‘aşḳa Gülizār belā dirler Civānıñ ḳāmet-i mevzunına naḥl-i cefā dirler Yaqīn olmaz güzeller ‘aşıḡı mehcur-ı şeydāya El öpmek arzu ḳılsañ ıraḳtan merḥābā dirler		Ḳıṭ’a
67b		Seyr-i baḡ ittiḳçe ol mihr-i cihānārā yine Māhrū dilberleri şehriñ		Ḳıṭ’a

		düſerler pāyine İremez at'ı alāa 'aſıı bī- āreler Baqludur diller o ſuuñ zūlf-i 'anber sāyına		
67b		Ŗev ile germ olmadır cām- ı muſaffadan ara Tāb-ı ferdir āfītāb 'ālem ārādan ara uſſa -ı dehri ferāmuſ itmedir ancak murād Yosa ſād olma deıldır nūſ-ı ſahbadan ara		Kıt'a
67b		Cūſiſi seyl siriſkim nev- bahār olsun da or Daqlarla ſan-ı sinem lālezār olsun da or Keſt-i bahri tegāfūl berarār olsun mu hi Bād-ı amda bir muālif rūzgār olsun da or		Kıt'a
67b		a -ı ademūñ ārāyup ben yollara dūſtüm ektim bu cihān ire amıñ dillere dūſtüm 'Alemdede benim ālime bir ſefat ider yok Arzu-yı viſāliñle ſehā öllere dūſtüm		Kıt'a
67b		Nūſ eylediim 'aſ ile ūn-ı		Kıt'a

		ciger olsun Şūrīde gönül derd ile dağı beter olsun Siz de buña şahid oluñ ey aql-ı dil cānım Her cāy-ı güzel sevmeyeyim tevbeler olsun		
67b		Söyledim derd-i dilim ol şeh-ı hūbāna biraz Ḥandeler eyledi bu ḥāl-i perişāne biraz N’aceb meyl ider oldu bugün üftāsına Meğer uşlānmış ola ol gözleri mestāne biraz		Kıt‘a
67b		Bî-vefālīkdan degüldür cevr-i zulmü çeşm-i yar Muḳteza-i izz-ü nāz ḥasendir her ne ki var		Ferd
67b		Ol dilrūba kim tuttu beni zaḥm-ı ḥançere Göñlüm evi ḳarañlık idi açdı pencere		Ferd
67b		Ol dilrūba kim tuttu beni zaḥm-ı ḥançere Göñlüm evi ḳarañlık idi açdı pencere		Ferd
68a		Ḥazer kıl ateşlik itme zinhār Ḥuyundan yanmasın ḥalk ey mükerrem		Ḳıt‘a

		Cihānı tīz olub yıktığıçün Olubdur āteşin yiri cehennem		
68a		Benden elem-i ‘aşka boyun virdiği bu kim Men mā tü mine’l ‘aşkı feķat māti şehīdā		Ferd
68a		‘Aşık nidelim yar ile ağıyar bir olmuş Furşat el virdi vü tevekkeltü ‘ale’liah		Ferd
68a		Terahhūmdan eser yok ‘aşığ-ı zār olduğum ҡaldı Saña ğamze-i sermest u hūnhār olduğum ҡaldı Ġubar-ı hāk-i pākini naķd-i cānā virmedin cānān Hemān bāzār-ı ‘aşk içre harīdār olduğum ҡaldı		Kıt’a
68a		Girer ise bizim mecmu’amız yār eline Şaklaya cānı gibi vermeye ağıyar eline		Ferd
68a		Ey bād-ı şabā hālīmī ‘arz eyle o dilbere Lūtf eyle ҡıl kerem bizi cem’ eyle bir yire		Ferd

68a		Hemān kendün şanur muḥannetde herkes ‘itiḳādınca Felek dirler buña bir kimseniñ dönmez mur‘ādınca		Ferd
68a		Ol şāh-ı ḥüsn eylesin cevri efzūn Ġazline çıkar bir gün onuñ ḥaṭṭ-ı ḥümāyūn		Ferd
68a		Afītāb-ı rif‘et felek rutbet dolanmaz Ve sa‘det mendi azmi‘l kader ref‘i üşşadır Kerimü‘ş-şan şaḥibü‘l cūd ve‘l ihsān Sūḥan-ı Şināsī mim		Kıt’a
68a		Bu ḥüsne kim nāre var ol büt-i tersā Duzaḥta olan ehl-i hevā bī - keder olsun Mālik ola çıksın ol gevher pāreye aḥir Ey nār-ı cehennem saña şad müjdeler olsun		Kıt’a
68a		O naḥl-i ḳaddüne irişse destimiz yekbār Cānıma minnetler idi kāşki bā tu bu dem-kār		Müfred

68a		Ḥaṭṭı geldikde bize râm oldu Ne yamān yirde gün aḥṣām oldu		Müfred
68a		Bahār-ı ḥüsnüñ bil ḳadrini meh-i cāvidān ṣanma Bu gevher dime bir kānda bulunmaz rayekān ṣanma Miyānıñ naḳıṣı çıkmaz der aḡuṣı hayālinden Beni kendin gibi ey bī vefā nā-mur'ād ṣanma		Nazım
68b		Nigeh endāz-ı sitem gönül kesr etme İtme mir'āt-ı ṣikeste seni çok ṣurete ḳor Kerem ḳıl kesme sāḳī iltifāt-ı bī nevālardan Elinden geldiği ḥayrı diriğ itme gedalardan		
69a		Dü alem çist nakṣ-ı suret ust Çün cay-ı nakṣ-ı suret eme ust		Beyt
69b		Hem perde berāndaht ez ruḥ kerd tecelli Hem perde-i ḥod geṣt vübes perde nihān ṣod		Beyt

70a 71b	Naḫṣī Nizām oğlu	Açılacak ḳabr-i ten, ḳaldıra dil baş ü cān Göre ki maḥşer olmuş ḥayret içinde insān		Nutuk
72a	Yunus	Ey dervişler, ey kardeşler Ne ‘acep derdim var benim Mecnun olmuş der görenler Ne ‘acep derdim var benim		İlahi
72a	Yunus	Ayurma beni senden yaradan Düşüp ölürüm ben bu yaradan		İlahi
72a	Şemsī	Cümle āşinā ben arada bīgāneyim Her işim aḡyār ile gör kim ‘aceb dīvāneyim		İlahi
72a	Hüdā’y i	İsteyen yārin ḥāḳ eder varın Bulsa dildārın şaklar esrārın		İlahi
72b	Yūnus	Ey enbiyālar serveri ey evliyālar rehberi Ey ins-u cān peygamberi ehlen ve sehlen merhaba Yā muhibbina yā Mustafa ehlen ve sehlen merhaba Sensin ol mahbub-i hüda etme şefa’atten cudā Ahmed-i muhammed mustafa ehlen ve sehlen		İlahi

		merhaba		
72b	Berkī	Gel vecdin perdesin kaldır cemālī ya rāb gider Cān gözünden sil gubārı çehre-i dildārı gör	Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün /Mefā'ilün	Gazel
73a	Eşrefo ğlu Rûmî	Sular kim dost elinden içti cāmı Olar bilmedi hergiz has u ammı		Gazel
73a	Şemsī	Göster cemālin şem'ini Yansın oda pervāneler Devlet değil mi 'āşıkā Şem'ine karşı yāneler		İlahi
73a	Yūnus	Her kaçan anarsam seni Kararım kalmaz Allah'ım Senden gayrı gözüm yaşın Kimseler silmez Allah'ım		İlahi
73b	Niyāzī	Baħr içinde kıtreyim baħr oldu hayrān baňa, Ferş içinde zerreyim 'arş oldu seyrān baňa.		İlahi
73b	Niyāzī	Aç gözün dildāra bak ref oldu yüzünden nikāb, Zulmeti sürdü çıkardı dāhi yerden āfitāb.		Gazel
74a	Niyāzī	Saňa 'āşık olan diller niderler hūr u ğilmānı Cemālin seyreden gözler		Gazel

		n'iderler bâğ-ı rıdvânı		
74a	Niyâzî	Diyâr□ı dâr□ı dünyâda Hudâyâ bâkî dârim yok Derûnum ğayrı sevdâda bu dâr içre kararım yok		Gazel
74b	Niyâzî	Yâ Rab bize ihsân et kudret yolunu göster Sûretde koma cân et vuşlât yolunu göster		Nutuk
75a	Cevrî	Ne tâbî'-i vehm ü ne hevâdar-ı kıyâs ol Şufî olurub bildiği 'allem-i nâs ol		Gazel
75a	Niyâzî	Şunlar ki görüp yüzünü bu dâra gelirler Ol 'aşkla bu 'alem dekkâre gelirler		Gazel
75a	Niyâzî	Eşşalâ gelen gelsin bazâr-ı 'aşka eşşelâ, Eşşalâ her kim yanar bu nâr-ı 'aşka eşşelâ.		Gazel
75b	Nesîmî	Sen daği cân olmazdan cânâna karşı söyleme Derde müştâk olmazdan dermâne vusû söyleme		Gazel
75b	Nizâmî	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün		Nutuk

		Sen mekân-ı Pertev-i zâtt-ı Hüdâ'nın ey gönül Sen temaşa-yı râh-ı cānāna cānsın ey gönül		
76a	Bayrām	Bilmek istersen seni cān içre ara cānı Geç cānından bul anı sen seni bil sen seni		Nutuk
76a	Sezâi'	Zülfüñ içre vechiñi cānā çu penhān eylediñ Ehl-i îmanı o vechile perîşān eyledin		
76b	Yunus	Şol göz ki seni gördi ol niye nazar itsün Şol cān ki seni tuydı tende ne qarār itsün		İlahi
77a	Maḥzūnī	Derdin oduna yanmış pervāneleriz ḥaḳḳ'a 'Aşkıñ meyine ḳanmış mestāneleriz ḥaḳḳ'a		İlahi
77a	'Ali Sultan	'Āşıkın gönlünde bildim serr-i cānān güzeldir 'Āşkı mıñ kaḫrında bildim nur-ı îman güzeldir		Gazel
77a	Nesīmī	Aḳreb zülfüñ olmuş āfītāb ondan çıkar Şu'leler şaçar cihānda māhītāb ondan çıkar		Gazel

77b	Nesīmī	Çünkü bildiñ ademiñ kalbinde beyt-i Allah var Niçün ğark etmedin ol ħande Allah var		Nutuk
77b	Rūhī	Bir noġtādır sırr-ı cād-ı kitabıñ Ki ol cārdadır sırr-ı kitab cāne u eşyā		Terkib-i bend
78a	-----	‘Alidir külli şey’in padişahı ‘Alidir cümle şemhü’l-eñdan külāhı		Mesnev i
78a	Şemsī	Zāhidā vāķı ama söyleye ta’bīr nedir Hizmetinde ben dahi bileyin taķşir nedir		Nefes
78a	Ĥayālī	Mücellā eyle dil levhin bugün nūr-i tecellādan Cemālin gösterir dilber çü mir’āt-ı mücellādan		Nutuk
78b	Nesīmī	Şuretin şaġganda gör ne yazmış ol ģadīm Oġudum evvel bismillah el- raħman el-raħim		Kaside
78b	Semāī	Ey dil bu yeter iki ālemdede sana iz’ān Birdir bir iki olmaġa yok bilmiş ol imkān		Nutuk
79a	Sezāī	Ķāfet gelmeyene rüz-ı naħn		

		kısm-ı nādān Süleymān zamān olsa muḥķir murādından		
79a	Cevrī	Bulmağa rehğüzer memleket ma'nāyı Biş rüidinelim himmet Mevlānāyı		Nutuk
79a	Eşrefo ğlu Rūmī	Ya ilahi düştüğüm yirde ķoma ıldır beni Nice demdir ağılarım bir demde de güldür beni		
79b	Sezāī	Ey şehīd-i Kerbelā'ya ağılayan Ağıla matemdir muḥaremdir kalan		
79b		Gice gündüz ey Muḥammed ümmeṫi Eyleyim cān-ı Yezīde la'neṫi Dirse ide saña ḥaķķ'ın raḥmeṫi		
79b		Her siḥir şanma şaiķalar şebnemi İtti ķan ağılar felekler odumu ‘Ālemi ṫuttu ḥasbınıñ matemi		

		Ağlamakdır mührümdür kalan		
79b	Sezāī	Çār-ı yar ile Muḥammed ey sa'yd Oldular tesmīm u zaḥm ile sihr		
80a	Senāyī	Seni ‘ālem şanemā arş-ı muallāda arar Kimi esmāda kimi genc-i müsem māda arar		Musam mat
81a	Nefī	Merḥabā ey cām-ı mīnā-yı mey-i yāḳūt reng Devri gelsin senden öğrensın sipihr-i bīdireng		Sākīnâ me (terkib-i bent)
81a	Nefī	Rāḥsın rāḥatfezā-yı ḥātır-ı mestānesin Rūḥsun naḳd-ı revān-ı ‘āşıḳ- ı dīvānesin		Sākīnâ me (terkib-i bent)
81b	Nefī	Bāde-i şafāsıñ gerçi nāmıñ bādedir Cür‘anı nūş eyleyenler guşşadan āzādedir		Sākīnâ me (terkib-i bent)
81b	Nefī	Hele ben bir saña beñzer yār-ı hemdem bulmadım Hem seniñ bezmiñ gibi bir bezm-i ḥurrem bulmadım		Sākīnâ me (terkib-i bent)
82a	Nefī	Keyf-i cānbaḥşıñ ki cism ü		Sākīnâ

		cāna rāḥat bundadır Ḥikmetini inkār eder vā'iz ḥamākat bundadır		me (terkib-i bent)
82b- 83	Ḥāyālī	Vechi var teşne-yi āb-ı keremüñ olsa cihān Ki yüzüñ şuyına ḥalq oldu senüñ kevn ü mekân		Kaside
84a		Mest-i mey nāim bu gice kendümi bilmem Yanmağla geyyayım bu gice kendümi bilmem Bā-ḳaddin dil mi ḳalmadı taş taş üzerinde Ben ḥān-ı ḥārabım bu gice kendümi bilmem		Kıt'a
84a		Nār-ı 'aliyyā mazḥar'ül el - 'acayib Secede 'avnalike fīn- nevāyib Küll-i hemmü ḡam sīncileyin Bu belātike ya 'Ali ya 'Ali ya 'Ali		İlahi
84b	Mısrī	Ḥatm-ı cem-il Mürseliniñ fāḥrıdır ḳuvvet-ü fenā Faḳir odur kim bir ola yanında her şāh -ü gedā		Nutuk
84b	Niyāzī	Cān kuşunuñ her zāman ezkārıdır vāridāt		Musam mat gazel

		‘Aql u hālın hemān efkārıdır vāridāt		
84b	Mısrī	Ey tārīkat erleri ey haqīkat Pīrleri, Bir nişan virin ol bī□nişān kandedir.		
84b	Niyāzī	Ey gönül gel aqlama zāri zāri inleme, Pīrden aldım haberi ol bī□ nişān sendedir.		
85a	Niyāzī	Dervīş olan kişinin sözleri ‘ārifān olur Sālik-i haq olanın rāhına burhān olur		Gazel
85a	Niyāzī	Dermān aradım derdime, derdim bana dermān imiş Bürhān aradım aşlıma, aşlım bana bürhān imiş		Gazel
85a	Mısrī	Elā, ey ālem ālem haber ver ilm-i Mevlā’dan, Elā, ey mā‘nā-i Adem haber ver remz-i esmādan.		Gazel
85b	Niyāzī	Nādanı terk etmedin yārānı arzularsın, Hayvānı sen geçmedin insānı arzularsın.		Gazel
85b	Niyāzī	Kim ki candan geçmez ise deyin bize yār olmasın,		Gazel

		‘Ār u ‘ırz ile gelüp ‘āşıqlara bār olmasın.		
85b	Mıṣrī	‘İlm-i baḥrī vüçüd aşdāfının dürdānesiyim ben, Maarif kenz-i dil vaṣṣāfınıñ virānesiyim ben.		gazel
86a	Niyāzī	Deme kim ḥaḳḳ’ı sende mevcūd ola yā bende Ne sendedir ne bende şıgmaz ol bir mekana		Gazel
86a	Mıṣrī	Żāt -ı ḥaḳḳ’da mahrem-i ‘irfān olan anlar bizi, İlm-i sırda baḥr-ı bī-pāyān olan añlar bizi.		Gazel
86a	Niyāzī	Ben şanırdım ‘ālem içre baña hiç yār kalmadı Ben beni terk eyledim bildim ki aġyār kalmadı		Gazel
86b	Niyāzī	Ey ġarib bülbul diyārıñ kāndedir Bir ḥaber ver gülizārıñ kāndedir		Gazel
86b	Niyāzī	Uyan ġafletten ey nāim ḥaḳḳ’a yalvar seherlerde Döküp acı yaşı dāim ḥaḳḳ’a yalvar seherlerde		İlahi
86b	Niyāzī	Zerreler zāhir mi olurdu āfitābı olmasa		Gazel

		Kaatreler kande yağardı hiç sehābı olmasa		
87a	Niyāzī	Zuhūr□i kāinātın ma‘denisin yā Resūlallah Rumūz□i "küntü kenz" in maḥzenisin yā Resūlallah		İlahi
87a	Niyāzī	Zühüdünü қо ‘aşka düş ehl-i cānān etsin seni Pīr-i ‘aşka kulluḳ et cānāne cān etsin seni		Gazel
87a	Eşrefo glu Rumi	Ey gönül var kim bu derdden sen haberdar olmadın Anıñ içindir bu yolda sen çeker dar olmadın		Gazel
87b	Sezāī	Ḥazret -i ḥaḳḳ’ın ḥabībi sevgili bir dānesi Sevdiği'çün oldu ‘ālem ḥüsnünün dīvānesi		Gazel
87b	Niyāzī	Ezelden nārına ‘aşkıñ yana geldim nihān içre, Akıttım nīce dem yaşlar gözümde dolu ḳan içre.		Gazel
87b	Niyāzī	Ey gönül gel ḡayriden geḳ ‘aşka eyle iḳtıda, Zümre□i ehl□i ḥaḳīḳat anı ḳılmış muḳteda.		Gazel
88a	Niyāzī	Mevālīdīñ saña her faşl u		Gazel

		bābı Kitāb fī kitāb fī kitāb		
88a	Niyāzī	Cān bu ilden göçmeden cānānı bulmazsa ne güç Yārini terk etmeden yārānı bulmazsa ne güç		Gazel
88a	Niyāzī	Her neye baksa gözüñ bil sırrı Sübhān andadır, Her ne işitse kulağın mağzı kūr'ān andadır.		İlahi
88b	Niyāzī	Şeria'tiñ sözleri hākīksiz bilinmez, Hākīkatın sözleri tarīksiz bulunmaz.		ilahi
88b	Niyāzī	Bu tabī'at zulmetinden bulmağ istersen hālāş Gel riyāzetle arıt bu cism u cānı çün raşāş		Gazel
88b	Niyāzī	Sen seni bilmektir ancak Pîr'e ülfetten garaş, Noktayı fehm eylemektir 'ilmü 'irfāndan garaş.		Gazel
89a	Niyāzī	Her denīniñ sözüne aldanıp etme ihtilāt Herkes sırra mahrem şanma eyle ihtiyāt		Gazel
89a	Mısrī	Ol menem kim vākıf-ı esrār-ı 'ilm-i 'Ādemim,		Gazel

		Kāşif-i genc-i ḥaḳīḳat hem ḥayāt-ı ‘ālemim.		
89a	Niyāzī	Ẓāhida şūret gözetme içeru gel cāna baḳ Veḥī üzre gör ne yazmış defter-i Raḥmān'a baḳ		Gazel
89b	Niyāzī	Ḥaḳḳ ‘ilmine bu ‘ālem bir nüṣḥa imiş ancaḳ, Ol nüṣḥada bu Âdem bir nokṭa imiş ancaḳ.		İlahi
89b	Niyāzī	İster isen bulasın cānānı sen, Kendi mir’atında özle anı sen,	Mef’ūlü /Mefā’ilün/ Mef’ūlü /Mefā’ilün	Gazel
90a	Niyāzī	Ġayre baḳma sen de iste sen de bul, Ġayre baḳma sen de iste sen de bul.		Gazel
90a	Niyāzī	Doġdu ol şadr□ı risālet başdı ‘arş üzre ḳadem Şaldı ol nūr□i nübüvvet pertevin fevḳa'l-ümem		Gazel
90a	Niyāzī	Sırr□ı ḥaḳḳ’ı nicesi fāş eyleyem ben, ey sikāt, Kānı ancaḳ remz ile etmiş beyān ehl□i nikāt.		Gazel

90b	Hafız	Merhabā ey peyk-i müşākān-ı bidih-i peygām-ı dost Ta-ketm-i cānı ez sırr-ı rağbet fedā-i nām-ı dost		Gazel
90b	Hafız	Çi lütf būd ki nāgāh reşha-i kalemest Hukuk-ı hizmet-i mā-‘arza gerd ber keremest		Gazel
90b	Hafız	Şābā menzil-i cānān gerd u dırıg medād Varak-ı ‘aşık-ı miskīn haber ü dırıg medād		Gazel
90b	Niyāzī	Yakup ‘aşk oduna cānı meşāmın bŷı i tevḥid et, Kamūya yek nazar birle şuhūduñ rŷı i tevḥid et.		Gazel
90b	Niyāzī	Yā İlāhī saña senden el’ıyāz, Sensin āḥir cümlemize müste‘āz.		Gazel
91a	Mısrī	Sevdim seni hep vārım yağmadır alan alsın, Gördüm seni efkārım yağmadır alan alsın.		Gazel
91a	Mısrī	Ṭālib-i ḥaqq’ın devāsız derd dürür sermāyesi Anıñcün āh u zār olur		Gazel

		hemîn hemîşāyesi		
91a	Niyāzī	Ey çarḡ ı dūn n'ettim saña hiç vermedin rāḡat baña, Güldürmediñ öñden şoña ah miḡnetā vah miḡneta		Gazel
91b	Niyāzī	Zihi kencî ḡafî ki andan her var gelüb olur peydā, Gehi zūlmet zūhur eder, gehi envār olur peydā.		Gazel
93a	Niyāzī	Sertabāde ol ey gönül alemde çekme derd-i gam Dem bu demdir müsterih ol kendine virme elem Fevte dirlerse avn ile cümle alem'ül yuvellem Aşkına birdir cihanda derd-i mihnet-i medh ü zem Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem		Muham mes
94a		Bu tas içre koyup mā fıranı Şeha nūş it bula cānın ḡayatı		Gazel
94b	Rāhi	Ol bir ismiḡhāne kim ḡonce gül idi şoldı Ya bülbul idi ḡöçdi ol gelmiş cinānā Bir namı ḡaldı sözde hem		Kıt'a

		ruḥsār-ı gözde Güya ki gelmişdir bu bi dāne cihāna		

SONUÇ

Mecmuada Yer Alan Seçkiler Hakkında Değerlendirme

ŞAİR	SEÇKİ SAYISI
Bîcân	1
Sa'ib	1
Nâbî	1
Âsım	4
Rûhî	60
Zeynep	1
Meşâmî	1
Figânî	1
Sîretî	1
Hilâlî	1
'Ali	1
Nâdirî	1
Zâtî	1
Hüsrev	1
Nazmî	2
Makâlî	1
Me'âlî	1
Yahya	51
Fâ'izi	108
Vecdî	2
Vefkî	2
Vusûlî	1
'Ulvî	4
Bâkî	11
Emrî	1

Necâtî	1
‘Âbdî	1
Nev’î Yahya	2
Lâ’lî	1
Fânî Çelebi	1
‘Azlî	1
Râtıb Ahmet Paşa	1
Murâdî	1
Nûhî	1
Nâ’ilî	1
‘Adlî	1
Mânî	1
Ferrûhî	2
Senayî	1
Cemâlî	1
Yûnus	6
Mihrû	1

Zâtî	1
Hüsrev	1
Nazmî	2
Makâlî	1
Me’âlî	1
Yahya	51
Fâ’izi	108
Vecdî	2
Vefkî	2
Vusûlî	1
‘Ulvî	4
Bâkî	11
Emrî	1

Hayâlî	2
Semâî	1
Senâyî	1
Nef'î	5
Mısrî	8
Hafız	3
Râhî	1

YÜZYIL	ŞAİR SAYISI
14.yüzyıl	3
15.yüzyıl	11
16.yüzyıl	32
17.yüzyıl	9
18.yüzyıl	4

KAYNAKÇA

AVŞAR,Ziya(2008) "Tenkitli Metin Neşrinde İmla Sorunu Üzerine Yeni Düşünce ve Öneriler",Ç.Ü. Türkoloji Makale Sistemi ,Volume3/6,s.75-111

Bâkî Dīvānı: Prof. Dr. Sabahattin Küçük, Kültür ve Turizm Bakanlığı

Bâkî'nin Basılı Divanlarında Yer Almayan Şiirleri ve Divanının Bir Nüshası Üzerine Bazı Notlar, Hasan KAPLAN, 20/06/2018

Bulutlu Cönk, Bekir Çöl, <https://sivasbekircol.wordpress.com/2011/05/15/bulutlu-conk/>

Cemālî Dīvānı (İnceleme-Metin): İ. Çetin Derdiyok, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Tezi

Cemālî ve Divanının Tenkidli Metni: Nihal Nomer Karaman, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, 1988

Cevrî Divanı'nın Tahlili: Haluk Aydın, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul, 1992

Çelebi-zāde 'Asım Divānî'nın Tahlili: Sercan Kadaş, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi

DEVELLİOĞLU ,Ferit (2008), Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi ,Ankara.

DİLÇİN ,Cem (2013) Örneklerle Türk Şekil Bilgisi ,TDK Yay. Ankara

Divan Şiirinde Reddiye ve Niyāzî-i Mısırî'nin Fuzûlîye Yazdığı Bir Reddiye: Belde

Aka, Folklor/Edebiyat Dergisi, cilt 22, sayı:87, 2016/3

Emrî Dīvānı: Prof. Dr. Mehmet A. Yekta SARAÇ, Kültür ve Turizm Bakanlığı

ERKAYA,Metin, Prof Dr. M. Es'ad Coşan Hadis Dersleri 10

Figānî Divanı Gramatikal İndeksi: Gülşen Çaylı Cankurt, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Aydın, 2015

Filibeli Vecdî Dīvānı: Hasan Kavruk, Bahir Selçuk (2017)

Fuzûlî Dīvānı: Uğur Öztürk , Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları: 94

GÜRBÜZ ,Mehmet (2012) Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII. Mecmûa:Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, Turkuaz Yay. İstanbul, s. (97-112)

Hilālî Divanı: (İnceleme-Metin): Bahri Yağmur, Hacattepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Kafzâde Fâ'izî (Tenkitli Divan Metni): Halil İbrahim Okatan, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, İzmir, 1995

Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (Metin-İnceleme), Saniye Rukiye Erten, Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Yozgat, 2018

KÖKSAL,F. (2012). Şiir Mecmû'alarının Önemi ve " Mecmû'aların Sistematik Tasnifi Projesi " (MESTAP).Mecmû'a :Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı s.409-431.İstanbul:Turkuaz Yay.

KÖKSAL,F.(2016). Ya Kebikeç: Mecmû'alar Arasında .İstanbul: Kesit Yay.

Mecmû'a-i Eş'âr. Süleymaniye Kütüphanesi. Ali Nihat Tarlan 62. vr. 101a

Nefî Divanı: Metin Akkuş, Kültür ve TurizmBakanlığı, 2018

Pervane Bey Mecmuası: Kamil Ali Gıynas, Kültür ve TurizmBakanlığı, 2017

Seyyid Nizamoğlu Divanı: Canan Özdemir, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halk Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1996

SAMİ, Şemsettin (1989) Kamus-ı Türki. Enderun Yay. İstanbul

Şemsi Paşa Dîvânı: Mehmet Akkaya İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul, 1992

Taşlıcalı Yahya'nın 30 Gazelinin (1-30) Şerhi: Musa Sarıtepe, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2019

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/>.

Vusûlî Dîvânı: Taş, H. (2010).Vusûlî Dîvânı (İnceleme- Metin). Kültür ve TurizmBakanlığı Yayınları, e-kitap.

Zâtî Dîvânı: Tarlan, A.N. (1967). Zâtî Dîvânı Gazeller Kısmı, I. Cilt, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Zâtî Dîvânı: Tarlan, A. N. (1970).Zâtî Dîvânı Gazeller Kısmı, II. Cilt, İstanbul:
Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Zâtî Dîvânı: Çavuşoğlu, M.-Tanyeri, M. A. (1987). Zâtî Dîvânı Gazeller Kısmı, III.

Cilt,İstanbul: İstanbulÜniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Çiğdem AKKAYA

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lisans : Yozgat Bozok Üniversitesi 2008-2012

İŞ DENEYİMİ

2015-... : MEB'e bağlı okullarda Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği.

